

PLAN URZĄDZENIA LASU

NADLEŚNICTWA CZARNOBÓR

Sporządzony na okres od 1 stycznia 2025 roku do 31 grudnia 2034 roku
na podstawie stanu lasu na dzień 1 stycznia 2025 roku

TOM IB PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

WYKONAŁO:



Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Szczecinku

ul. Koszalińska 91B, 78-400 Szczecinek

Szczecinek 2024 r.

Wykonano na zlecenie

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku

Wykonawca

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Szczecinku
ul. Koszalińska 91B, 78-400 Szczecinek
tel. (94) 37 408 05, faks (94) 37 408 05
e-mail: sekretariat@szczecinek.buligl.pl

Opracowanie

Rafał Matysiak

Kierowanie projektem

Mariusz Zawisław

Kontrola końcowa

Tomasz Babiak

Spis treści

1. WPROWADZENIE	6
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA	10
2.1. Położenie Nadleśnictwa.....	10
2.2. Lesistość	16
2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych	16
2.4. Dominujące funkcje lasów	17
2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów	18
3. FORMY OCHRONY PRZYRODY	20
3.1. Istniejące formy ochrony przyrody.....	20
3.1.1. Rezerваты przyrody	21
3.1.2. Obszary chronionego krajobrazu	30
3.1.3. Obszary Natura 2000	38
3.1.4. Użytki ekologiczne	66
3.1.5. Pomniki przyrody	68
3.1.6. Ochrona gatunkowa	76
4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE	99
4.1. Rzeźba terenu i typy gleb	99
4.2. Wody.....	101
4.2.1. Wody powierzchniowe	101
4.2.2. Wody podziemne	106
4.3. Ekosystemy wodno-błotne	108
4.3.1. Obszary hydrogeniczne	109
4.3.2. Źródłiska	109
4.3.3. Program małej retencji.....	110
4.4. Roślinność	112
4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna	112
4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000	114
4.5. Drzewostany	117
4.5.1. Bogactwo gatunkowe.....	117
4.5.2. Struktura pionowa.....	119
4.5.3. Pochodzenie	119
4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi	120
4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska.....	123
4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego	125
4.5.7. Drzewostany ponad 100 – letnie.....	128
4.5.8. Ostoje różnorodności biologicznej	130
4.5.9. Drewno martwe	132
5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE	134
5.1. Stanowiska archeologiczne.....	135
5.2. Parki.....	146

5.3. Cmentarze i miejsca pamięci	146
5.4. Bunkry Wału Pomorskiego	150
5.5. Obiekty poligonowe	154
6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	160
6.1. Zagrożenia abiotyczne	160
6.1.1. Wiatry	161
6.1.2. Opady i osady atmosferyczne	162
6.1.3. Wyładowania atmosferyczne	163
6.1.4. Wahania temperatur	163
6.1.5. Zaburzenia gospodarki wodnej	163
6.2. Zagrożenia biotyczne.....	164
6.2.1. Szkodniki owadzie	164
6.2.2. Grzybowe choroby infekcyjne.....	166
6.2.3. Zwierzęta roślinożerne.....	167
6.3. Zagrożenia antropogeniczne.....	169
6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza.....	169
6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód.....	170
6.3.3. Pożary lasu.....	173
6.3.4. Szkodnictwo leśne	174
7. TURYSTYKA I EDUKACJA	175
7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa	175
7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa.....	177
7.3. Edukacja ekologiczna na terenie Nadleśnictwa.....	185
7.4. Lasy o zwiększonej funkcji społecznej	192
8. PLAN DZIAŁAŃ.....	195
8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej	195
8.1.1. Podział na gospodarstwa.....	195
8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego	196
8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego	199
8.2. Ochrona różnorodności biologicznej.....	200
8.3. Kształtowanie stref przejściowych	201
8.4. Kształtowanie stosunków wodnych	204
8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną.....	205
8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków	222
8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych	229
8.7.1. Chronione siedliska leśne	229
8.7.2. Chronione siedliska nieleśne	235
9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY	238
10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY	240
11. LITERATURA	241
12. ZAŁĄCZNIKI	244

12.1. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody	244
12.2. Zestawienie pododdziałów cennych ekosystemów wymagających wyłączenia z gospodarki leśnej (BIO) w Nadleśnictwie Czarnobór	271
13. KRONIKA.....	284

1. WPROWADZENIE

Niniejszy program ochrony przyrody jest trzecim z kolei i stanowi integralną część „Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Czarnobór na okres od 01.01.2025 r. do 31.12.2034 r.” Poprzednie programy obowiązywały w latach 2005-2014 oraz w latach 2015-2024.

Dane inwentaryzacyjne opracowano według stanu na 1.01.2025 r.

Program sporządzony został w celu:

- zinwentaryzowania i zobrazowania bogactwa przyrodniczego lasów Nadleśnictwa;
- przedstawienia istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszania i rozwijania metod sprawowania ochrony przyrody;
- umożliwienia w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- wskazania kolejnych obiektów do objęcia ochroną;
- uświadomienia różnym grupom społecznym obecnych i potencjalnych zagrożeń środowiska przyrodniczego;
- ochrony zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody został opracowany zgodnie z wymogami ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2023 r., poz. 1356), na podstawie „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie” z 1996 r. (Załącznik nr 11 do Instrukcji urządzenia lasu z 1994 r.) oraz „Instrukcji urządzenia lasu” z 2011 r. (Załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r., skorygowanej Zarządzeniem nr 83 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 23 listopada 2012 r. oraz Zarządzeniem nr 21 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 3 kwietnia 2014 r. i Zarządzeniem nr 75 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 grudnia 2019 r.).

W programie uwzględniono ogólne cele i zasady prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w lasach wielofunkcyjnych, określone w *Uchwale nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 roku w sprawie przyjęcia "Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej"* (MP. 2019, poz. 794) oraz wymogi dotyczące leśnictwa określone w:

- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 2556, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U., 2023 r., poz. 1336),

- ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U., 2022, poz. 2409),
 - ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U., 2023, poz. 1094, 1113),
 - ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 840, z późn. zm.),
 - ustawie z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych (tekst jednolity Dz. U. 2023, poz. 1589);
- oraz aktach wykonawczych do wymienionych ustaw, takich jak:
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U. 1992, Nr 67, poz. 337),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. 2012, poz. 1302),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, poz. 1409),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014, poz. 1408),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2022, poz. 2380),
 - Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 18 grudnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2020, poz. 26),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (tekst jednolity Dz. U. 2014, poz. 1713),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. 2005, Nr 60, poz. 533),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011, Nr 25, poz. 133),

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii i listy inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski, działań zaradczych oraz środków mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów (Dz. U. 2022, poz. 2649),
- Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019, poz. 1839),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz.U. 2023 poz. 672).

Program ochrony przyrody w Nadleśnictwie Czarnobór wykonano zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, przy wykorzystaniu następujących materiałów:

- wyników VI rewizji urządzenia lasu, wykonanej przez BULiGL Oddział w Szczecinku;
- programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Czarnobór na okres od 1.01.2015 r. do 31.12.2024 r.;
- operatu glebowo – siedliskowego opracowanego dla Nadleśnictwa Czarnobór w 2002 r., przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urządzeniowe „Siedlisko” s.c. M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka;
- operatu glebowo – siedliskowego opracowanego dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie w 2000 r. przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urządzeniowe „Siedlisko” s.c. M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka (dla gruntów przyjętych w 2012 r.);
- operatu glebowo – siedliskowego opracowanego dla Nadleśnictwa Szczecinek w 2003 r. przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urządzeniowe „Siedlisko” s.c. M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka (dla gruntów przyjętych w 2012 r.);
- uzupełniających prac siedliskowych w Nadleśnictwie Czarnobór wykonanych na zlecenie Nadleśnictwa w 2013 r. przez BULiGL O/Szczecinek dla gruntów leśnych, które dotychczas nie były objęte tymi pracami lub co, do których stwierdzono błędy w istniejących opracowaniach;
- uzupełniających prac siedliskowych w Nadleśnictwie Czarnobór wykonanych na zlecenie Nadleśnictwa w 2023 r. przez BULiGL O/Szczecinek dla gruntów związanych z przeklasyfikowaniem geodezyjnym;
- inwentaryzacja zasobów archeologicznych w Nadleśnictwie Czarnobór wykonana przez BULiGL O/Szczecinek w 2019 r.;
- planów ochrony rezerwatów przyrody: „Bagno Ciemino” oraz „Diabelskie Pustacie;

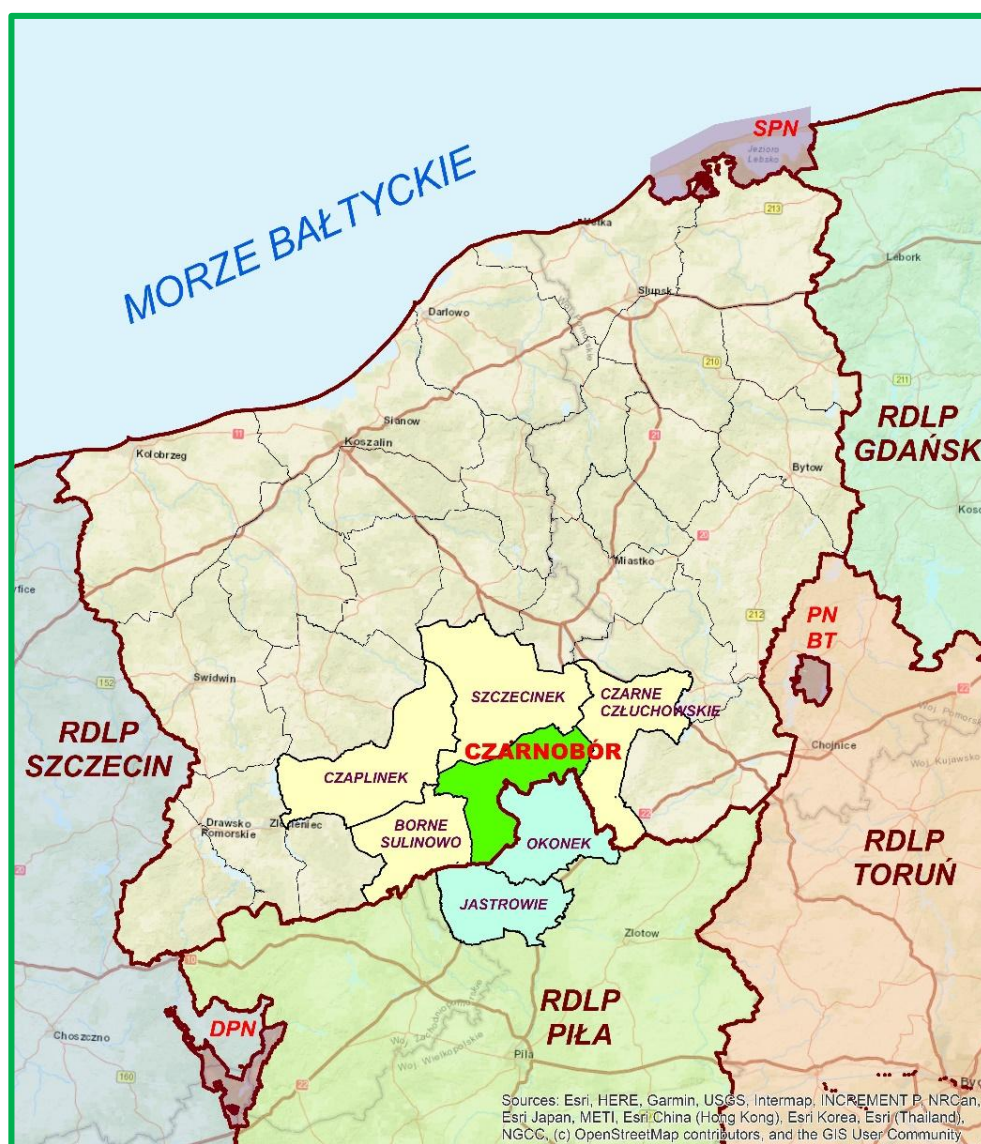
- planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: PLH300021 Poligon w Okonku, PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino, PLH320042 Jezioro Śmiadowo oraz PLH320048 Diabelskie Pustacie;
- informacji uzyskanych od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, Gdańsku i Poznaniu;
- inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 wykonanej przez Lasy Państwowe w 2007 r., a zweryfikowanej w czasie prac taksacyjnych;
- SDF-ów obszarów Natura 2000;
- danych udostępnionych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie, Delegatura w Koszalinie;
- danych uzyskanych w Starostwach Powiatowych w Człuchowie, Szczecinku oraz Złotowie;
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo i RDLP w Szczecinku;
- waloryzacji przyrodniczych gmin;
- innych informacji zebranych na potrzeby „Programu”.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

2.1. Położenie Nadleśnictwa

Nadleśnictwo Czarnobór podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. Położone jest w jej południowej części, granicząc bezpośrednio z Nadleśnictwami: Borne Sulinowo, Czaplinek, Szczecinek, Czarne Człuchowskie oraz z Nadleśnictwami Okonek i Jastrowie wchodzącymi w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile.

W odniesieniu do ogólnego podziału administracyjnego kraju, grunty Nadleśnictwa Czarnobór położone są na granicy trzech województw: zachodniopomorskiego – powiat szczecinecki (Miasto Szczecinek, gmina Szczecinek, gmina Borne Sulinowo), pomorskiego – powiat człuchowski (Miasto Czarne) i wielkopolskiego – powiat złotowski (gmina Okonek).



Ryc. 1. Położenie Nadleśnictwa w RDLP Szczecinek

Tab. 1. Zestawienie powierzchni wg grup użytków gruntowych

Grupa użytków gruntowych	Powierzchnia [ha]
1	2
Grunty leśne zalesione	15497,70
Grunty leśne niezalesione	773,62
Grunty związane z gosp. leśną	553,88
Lasy (razem)	16825,20
Grunty nieleśne	1058,55
OGÓŁEM	17883,75

Tab. 2. Zestawienie powierzchni wg podziału administracyjnego

Gmina Powiat Województwo	Nadleśnictwo
1	[ha] 2
Miasto Czarne (024)	1656,05
Razem powiat człuchowski (03)	1656,05
Ogółem województwo pomorskie (22)	1656,05
Gm. Okonek Obszar wiejski (055)	165,15
Razem powiat złotowski (31)	165,15
Ogółem województwo wielkopolskie (30)	165,15
Gm. Borne Sulinowo Obszar wiejski (045)	11238,48
Miasto Szczecinek (011)	664,08
Gm. Szczecinek Obszar wiejski (062)	4159,99
Razem powiat szczecinecki (15)	16062,55
Ogółem województwo zachodniopomorskie (32)	16062,55
Nadleśnictwo	17883,75

Grunty Nadleśnictwa w odniesieniu do ogólnej sieci geograficznej położone są pomiędzy:

- N 53°36'29'' - 53°41'31'' szerokości geograficznej północnej;
- E 16°36'52'' - 16°52'59'' długości geograficznej wschodniej.

Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w miejscowości Czarnobór, w oddz. 29n.

- Adres: ul. Czarnobór 1, 78-400 Szczecinek;
- tel.: +48 94 37 43 022,
- e-mail: czarnobor@szczecinek.lasy.gov.pl



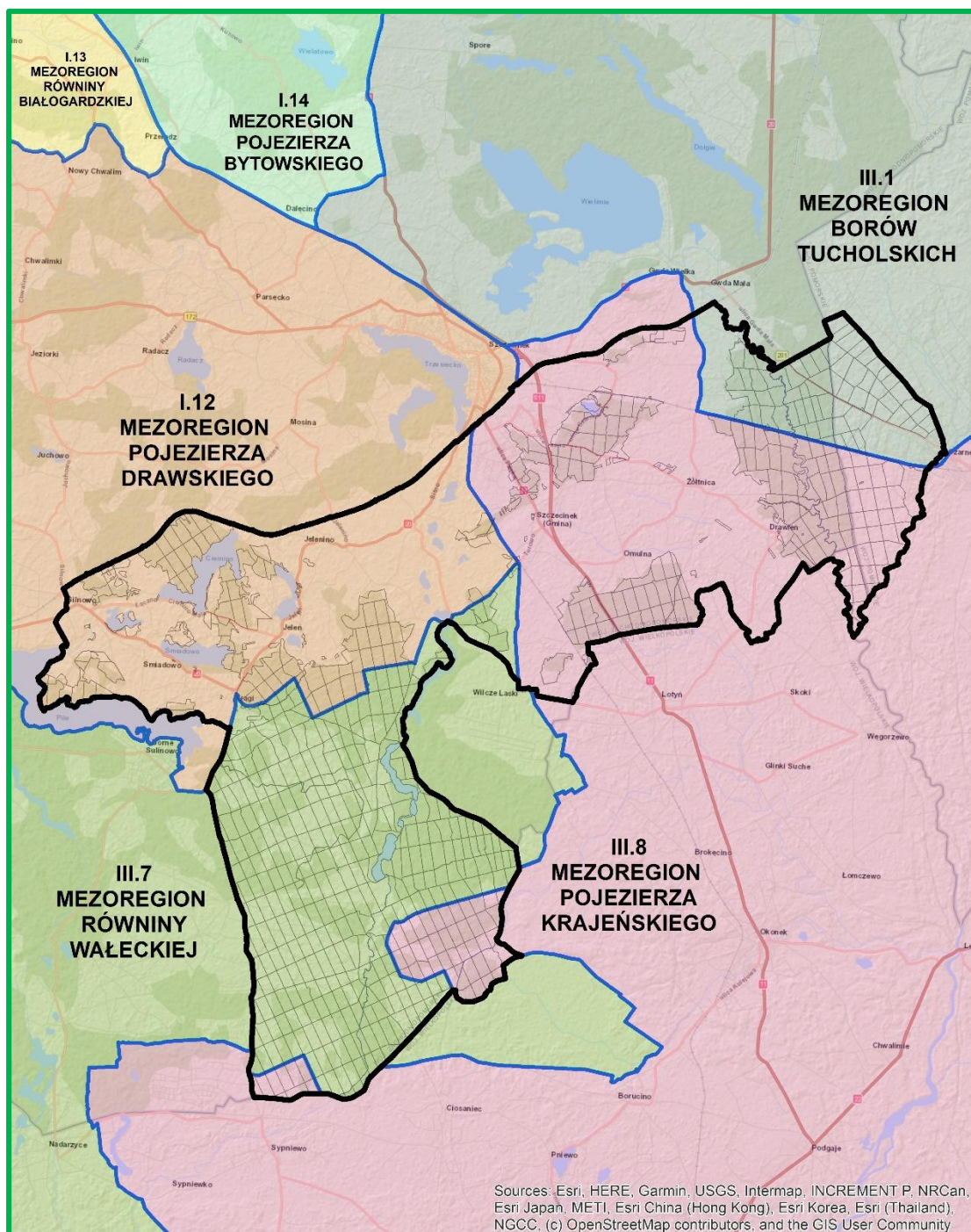
Fot.1. Witacz
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.2. Siedziba Nadleśnictwa Czarnobór
(Fot. N-ctwo Czarnobór)

Według regionalizacji przyrodniczo - leśnej Polski (2010) obszar Nadleśnictwa położony jest w:

- Krainie I – Bałtyckiej,
 - Mezuregionie – Pojezierza Drawskiego (I.12);
- Krainie III – Wielkopolsko-Pomorskiej,
 - Mezuregionie – Borów Tucholskich (III.1);
 - Mezuregionie – Równiny Wałeckiej (III.7);
 - Mezuregionie – Pojezierza Krajeńskiego (III.8).



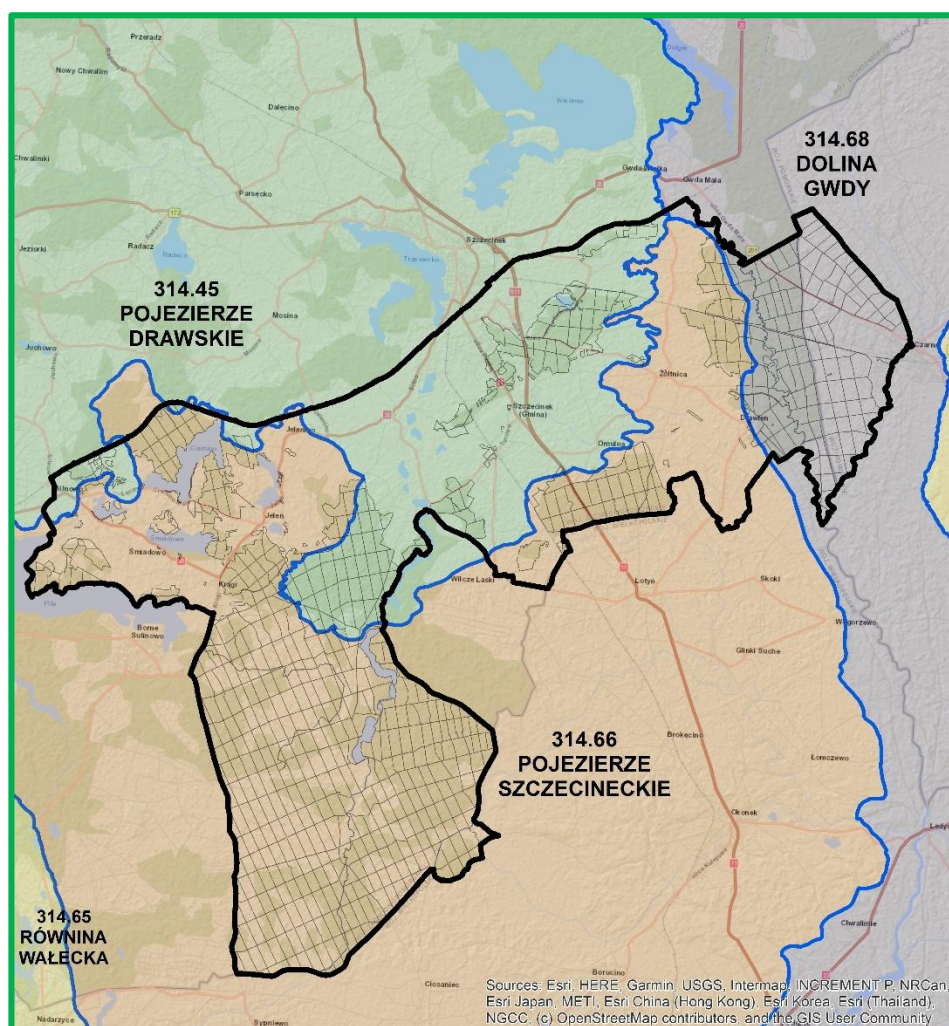
Ryc. 2. Mezuregiony przyrodniczo-leśne w zasięgu Nadleśnictwa

(Źródło: „Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010” (Roman Zielony, Anna Kliczkowska))

Według fizyczno-geograficznego podziału Polski, zmodyfikowanego w 2018 roku, obszar Nadleśnictwa leży w następujących jednostkach:

Tab. 3. Położenie Nadleśnictwa według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne

Obszar	Megaregion	Prowincja	Podprowincja	Makroregion	Mezoregion	Nazwa jednostki fizyczno-geograficznej
1	2	3	4	5	6	7
1						Europa Zachodnia
	924.3					Pozaalpejska Europa Środkowa
		31				Niż Środkowoeuropejski
			314			Pojezierza Południowobałtyckie
				314.4		Pojezierze Zachodniopomorskie
					314.45	Pojezierze Drawskie
				314.6		Pojezierze Południowopomorskie
					314.66	Pojezierze Szczecińskie
					314.68	Dolina Gwdy



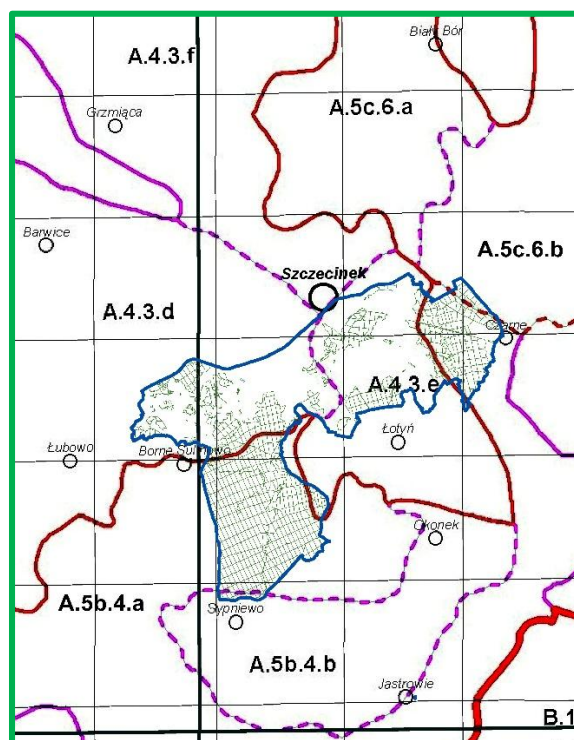
Ryc. 3. Mezoregiony fizyczno-geograficzne w zasięgu Nadleśnictwa

(Źródło: opracowanie własne na podstawie warstwy „Mezoregiony fizycznogeograficzne” 2018)

Nazwy i zasięgi jednostek geobotanicznych w regionalizacji geobotanicznej Polski (MATUSZKIEWICZ 2008) dla Nadleśnictwa przedstawiają tabela i mapa.

Tab. 4. Położenie Nadleśnictwa wg podziału na jednostki geobotaniczne (Matuszkiewicz 2008)

Dział	Kraina i podkraina	Okręg	Podokręg	Nazwy jednostek
Symbol jednostki				
1	2	3	4	5
A				Dział Pomorski
	A.4			Kraina Pojezierzy Środkowopomorskich
		A.4.3		Okręg Drawsko-Szczecinecki
			A.4.3.d	Podokręg Barwicki
			A.4.3.e	Podokręg Lotyński
			A.4.3.f	Podokręg Grzmiącej
	A.5			Kraina Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich
	A.5b			Podkraina Wałecka
		A.5b.4		Okręg Doliny Gwdy
			A.5b.4.a	Podokręg Piłski
			A.5b.4.b	Podokręg Sypniewski
	A.5c			Podkraina Borów Tucholskich
		A.5c.6		Okręg Borów Tucholskich
			A.5c.6.b	Podokręg Swornigacko-Koczalski



Ryc. 4. Jednostki geobotaniczne w zasięgu Nadleśnictwa Czarnobór

(Źródło: Matuszkiewicz J.M., Regionalizacja geobotaniczna Polski, 2008, fragment Arkusza A2)

2.2. Lesistość

Powierzchnia lasów znajdujących się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa wynosi 17021,21 ha, natomiast powierzchnia ogólna jego zasięgu terytorialnego wynosi 320,23 km².

Struktura własnościowa lasów przedstawia się następująco:

- Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie LP – 16825,20 ha,
- Lasy stanowiące własność osób fizycznych – 187,78 ha,
- Lasy stanowiące własność osób prawnych – 8,23 ha,
- Łącznie lasy w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa – 17021,21 ha.**

Lesistość w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa wynosi 53,2%. Pozostałą powierzchnię terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa stanowią głównie tereny rolne, w mniejszym stopniu grunty zadrzewione i zakrzewione, grunty pod wodami oraz grunty zabudowane i zurbanizowane.

2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych

Jako kompleks leśny potraktowano zwarty obszar gruntów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa (zalesionych i niezalesionych oraz związanych z gospodarką leśną), niepodzielony obszarami bezleśnymi. Przyjęto również, że elementy liniowe, takie jak rzeki, drogi, linie kolejowe, itp. o szerokości do ok. 50 m, położone między gruntami leśnymi, nie dzielą kompleksów leśnych.

Tab. 5. Zestawienie liczby i wielkości kompleksów leśnych

Wielkość kompleksów [ha]	Nadleśnictwo		%
	liczba	[ha]	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
do 1,00	7	4,11	0,02
1,01 – 5,00	13	27,56	0,16
5,01 – 20,00	5	54,27	0,32
20,01 – 100,00	6	281,17	1,68
100,01 – 500,00	4	871,19	5,18
500,01 – 2000,00	2	1466,88	8,72
pow. 2000,00	2	14120,02	83,92
OGÓŁEM	39	16825,20	100,0

Grunty leśne Nadleśnictwa składają się z 39 kompleksów. W strukturze powierzchniowej zdecydowanie wyróżniają się 2 główne kompleksy powyżej 2000 ha zajmujące 14120,02 ha, czyli 83,92% powierzchni gruntów leśnych Nadleśnictwa.

Na pozostały areal gruntów leśnych składają się: 2 kompleksy w przedziale 500,01 - 2000,00 ha (8,72% powierzchni), 4 kompleksy w przedziale 100,01 - 500,00 ha (5,18% powierzchni), 6 kompleksów w przedziale 20,01 – 100,01 ha (1,68% powierzchni), 5 kompleksów w przedziale 5,01 - 20,00 ha (0,32%), 13 kompleksów w przedziale od 1,01 do 5,00 ha (0,16%) oraz 7 kompleksów do 1,00 ha (0,02% powierzchni).

Odległość między najdalej położonymi miejscami Nadleśnictwa na kierunku wschód – zachód wynosi ok. 30,3 km, a na kierunku północ – południe ok. 26,4 km.

2.4. Dominujące funkcje lasów

Lasy, z natury wielofunkcyjne, zostały podzielone do celów planowania urzędzeniowego na 3 podstawowe (główne) grupy lasów: lasy rezerwatowe, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze.

W Nadleśnictwie przyjęto podział lasu na kategorie ochronności zgodnie z nowym wykazem lasów wnioskowanych o uznanie za ochronne, który został przesłany do Ministerstwa Środowiska celem jego zatwierdzenia.

Tab. 6. Zestawienie powierzchni gruntów leśnych wg grup funkcji lasu i kategorii ochronności

Grupa funkcji	Nadleśnictwo	
	[ha]	%
1	2	3
I. LASY REZERWATOWE	619,81	3,81
II. LASY OCHRONNE	4599,21	28,27
1) Lasy wodochronne	1833,50	11,27
2) Lasy wodochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	141,43	0,87
3) Lasy wodochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	4,72	0,03
4) Lasy wodochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa	5,72	0,04
5) Lasy wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	38,42	0,24
6) Lasy wodochronne, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa	54,38	0,33
7) Lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	10,23	0,06
8) Lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody	20,55	0,13
9) Lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys.	3,89	0,02

Grupa funkcji	Nadleśnictwo	
	[ha]	%
1	2	3
mieszkańców, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, cenne fragmenty rodzimej przyrody		
10) Lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców, stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej	64,00	0,39
11) Lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców	1614,80	9,92
12) Lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców, mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa	430,45	2,65
13) Lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa	377,12	2,32
III. LASY GOSPODARCZE	11052,30	67,93
OGÓŁEM	16271,32	100,00

Lasy ochronne i rezerwy w stosunku do ogólnej powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa stanowią 32,08%. Szczegółowy podział na kategorie ochronności wraz z lokalizacją przedstawiony jest w tomie IA opisanego ogólnego.

2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów wykonano na podstawie danych uzyskanych z opracowań:

- dla Nadleśnictwa Czarnobór: „Plany urządzenia lasu na okres od 01.01.2015 do 31.12.2024 r. oraz od 01.01.2025 r. do 31.12.2034 r.;
- dla RDLP w Szczecinku i PGL LP: „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2023 r.”.

Tab. 7. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Obszar	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m³/ha]	Przeciętny przyrost [m³/ha]	Udział % siedlisk borowych	Powierzchniowy udział % gatunków iglastych
1	2	3	4	5	6
Nadleśnictwo Czarnobór (stan na 1.01.2025)	56	220	3,9	73,8	78,8
RDLP Szczecinek (stan na 1.01.2023)	60	268	4,5	61,1	75,7
PGL Lasy Państwowe (stan na 1.01.2023)	64	275	4,3	49,5	75,4

Obszar	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Przeciętny przyrost [m ³ /ha]	Udział % siedlisk borowych	Powierzchniowy udział % gatunków iglastych
1	2	3	4	5	6
Nadleśnictwo Czarnobór (stan na 1.01.2015)	55	233	4,2	73,8	79,3

Średni wiek drzewostanów Nadleśnictwa jest niższy o 4 lata od średniego wieku drzewostanów w RDLP Szczecinek oraz niższy o 8 lat od wieku drzewostanów zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Niższa jest przeciętna zasobność drzewostanów Nadleśnictwa: w stosunku do RDLP o 48 m³/ha, natomiast w porównaniu z Lasami Państwowymi różnica ta wynosi 55 m³/ha.

Wyższy jest w Nadleśnictwie udział siedlisk borowych: od udziału w RDLP – o 12,7%, a od udziału w Lasach Państwowych – o 24,3%.

Udział gatunków iglastych w Nadleśnictwie wynosi 78,8% i jest wyższy odpowiednio: o 3,1% w stosunku do RDLP, oraz o 3,4% w porównaniu do Lasów Państwowych.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat wzrósł w Nadleśnictwie średni wiek drzewostanów – o 1 rok, a przeciętna zasobność zmalała – o 13 m³. Zmniejszył się udział siedlisk borowych – o 0,1% oraz zmalał udział gatunków iglastych – o 0,6%.

3. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Podstawowym zadaniem Polityki Ekologicznej Państwa jest ochrona różnorodności biologicznej przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. Służy temu przede wszystkim ustanowienie obszarów prawnie chronionych. Obecnie około 30% terytorium Polski jest objęte różnymi formami ochrony (wg „Polityki Ekologicznej Państwa 2030”).

3.1. Istniejące formy ochrony przyrody

Na gruntach Nadleśnictwa występują następujące rodzaje chronionych obiektów przestrzennych i punktowych, powołanych na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- rezerваты przyrody: „Bagno Ciemino”, „Diabelskie Pustacie”;
- obszary chronionego krajobrazu: „Dolina rzeki Płynicy”, „Pojezierze Drawskie”, „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”;
- siedliskowe obszary Natura 2000: PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino, PLH320042 Jezioro Śmiadowo, PLH320048 Diabelskie Pustacie i PLH300021 Poligon w Okonku;
- użytki ekologiczne: „Torfowisko Wybudowanie” oraz „Torfowisko Raciborki”;
- pomniki przyrody: 12 pojedynczych drzew, 4 grupy drzew oraz 1 głąz narzutowy;
- ochrona gatunkowa: 2 strefy ochrony gatunkowej.

Tab. 8. Zestawienie form ochrony przyrody na gruntach Nadleśnictwa

Rodzaj obiektu	Liczba	Powierzchnia całkowita [ha]	Powierzchnia w zasięgu N-ctwa [ha]	Pow. w zarządzie Nadleśnictwa					
				lasy [ha]	[%]	grunty nieleśne [ha]	[%]	razem	9/4 [%]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rezerваты przyrody	2	1332,96	694,84	634,42	91,3	60,42	8,7	694,84	100,0
Obszary Chronionego Krajobrazu	3	189639,89	5883,39	2491,55	91,4	235,66	8,6	2727,21	46,3
Obszary Natura 2000 - SOO	4	4260,47	3506,55	2536,83	86,7	389,51	13,3	2926,34	83,4
Użytki ekologiczne	2	8,57	8,57	-	-	8,57	100,0	8,57	100,0
Pomniki przyrody	17	-	-	-	-	-	-	-	-
Ochrona gatunkowa – strefy ochrony	2	72,50	72,50	69,68	96,1	2,82	3,9	72,50	100,0

3.1.1. Rezerwaty przyrody

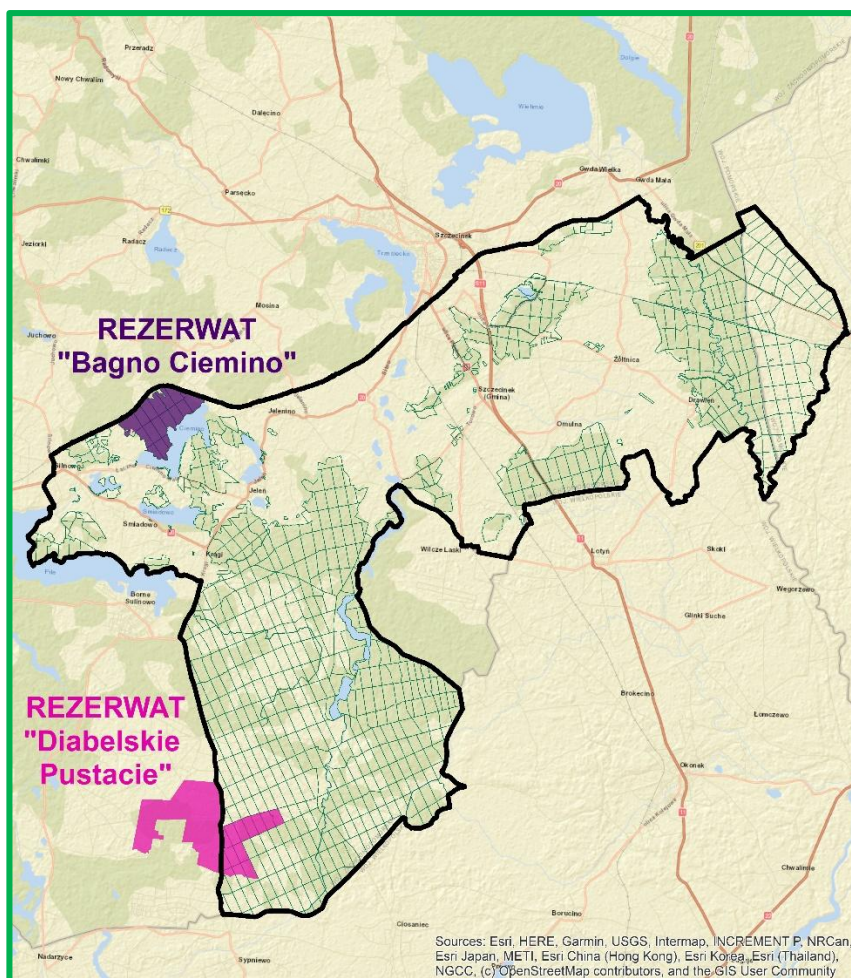
Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo zlokalizowane są dwa rezerwaty przyrody: „Bagno Ciemino” oraz „Diabelskie Pustacie”.

Tab. 9. Rezerwaty przyrody położone w zasięgu Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu, pozostałe akty prawne	Rok uznania	Powierzchnia rezerwatu [ha]	
				wg aktu prawnego	na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo
1	2	3	4	5	6
1.	„Bagno Ciemino”	Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997 r. (M.P. z 1997 r., nr 54, poz. 514)	1997	466,51	400,43
		Obwieszczenie Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 5 lutego 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2002 r., nr 8, poz. 162)			
		Rozporządzenie Nr 24/2002 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 sierpnia 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2002 r., nr 62, poz. 1373)			
		Rozporządzenie Nr 12/2004 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 5 maja 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2004 r., nr 31, poz. 546)	2004	400,29	
		Rozporządzenie Nr 41/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 3 października 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2008 r., Nr 86, poz.1814)	2008	-	
		Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2015 r., poz. 4286)	2015	400,43	

Lp.	Nazwa rezerwatu	Akt prawny o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu, pozostałe akty prawne	Rok uznania	Powierzchnia rezerwatu [ha]	
				wg aktu prawnego	na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo
1	2	3	4	5	6
2.	„Diabelskie Pustacie”	Rozporządzenie Nr 45/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2008 r., nr 96, poz. 2076)	2008	932,53	N-ctwo Czarnobór 294,41
		Zarządzenie Nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2013 r., poz. 2295)	2013		
		Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2016 r., poz. 5224)	2016		
		Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2017 r., poz. 2950)	2017		



Ryc. 5. Nadleśnictwo na tle rezerwatów przyrody

➤ Rezerwat przyrody „Bagno Ciemino”

Rezerwat został powołany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997 r. (M.P. z 1997 r., nr 54, poz. 514). W zarządzeniu tym zatwierdzono rezerwat o błędnej powierzchni 466,51 ha, obejmujący, wg. stanu na dzień 01.01.1995 r., oddziały: 146-151, 169-175, 179-181. Rozporządzenie Nr 12/2004 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 5 maja 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2004 r., Nr 31, poz. 546) zmieniło powierzchnię rezerwatu na 400,29 ha.

Od momentu powołania, tj. od roku 1997, w skład rezerwatu wchodzi te same oddziały.

Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Bagno Ciemino” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2015 r., poz. 4286), gdzie powierzchnia wynosi 400,43 ha.

Rezerwat zlokalizowany jest w województwie zachodniopomorskim, w powiecie szczecineckim, w gminie Borne Sulinowo, w obrębie ewidencyjnym Łączno. Obejmuje grunty położone w leśnictwie Ciemino, w oddz.: 846-850, 851a-fx,~a-~c, 869-875, 879-881, w tym:

- | | |
|--------------------------------------|--------------|
| ◆ grunty zalesione i niezalesione | - 375,34 ha, |
| ◆ grunty związane z gospodarką leśną | - 7,90 ha, |
| ◆ grunty nieleśne | - 17,19 ha. |

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych cennych ekosystemów leśnych i torfowiskowych, charakterystycznych dla Pojezierza Drawskiego, a przede wszystkim występujących w rezerwacie cennych oraz chronionych gatunków roślin naczyniowych i mszaków oraz zachowanie występujących w rezerwacie siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000. Biorąc pod uwagę fakt, że rezerwat położony jest w zasięgu specjalnego obszaru ochrony siedlisk (SOO) „Bagno i Jezioro Ciemino” PLH320036, dodatkowo nakłada się obowiązek zachowania w niepogorszonej formie występujących w rezerwacie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, stanowiących przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - leśny (L);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - fitocenotyczny (PFi);
- podtyp rezerwatu – zbiorowisk leśnych (zl);

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ rezerwatu – leśny i borowy (EL);
- podtyp rezerwatu – borów nizinnych (bni).

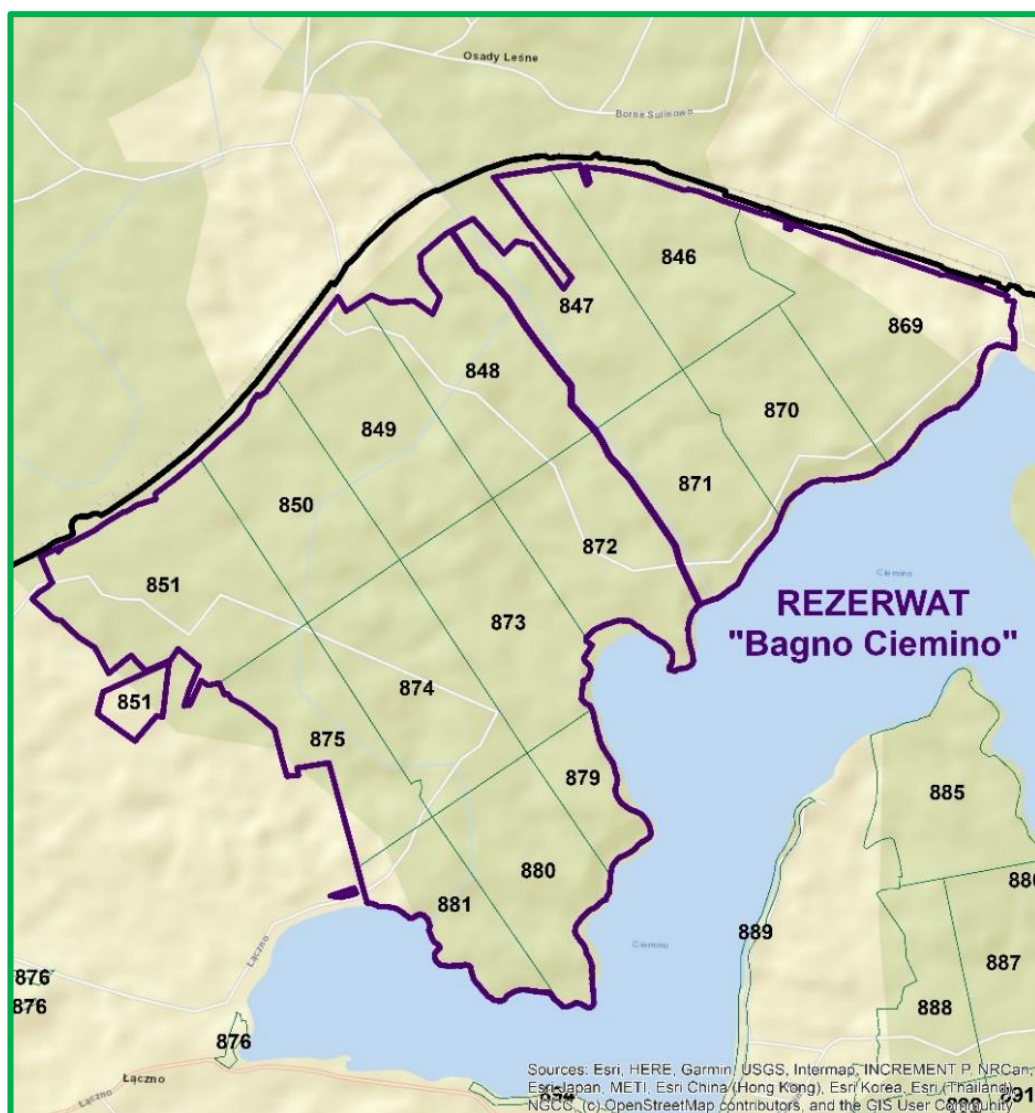
Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 41/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 3 października 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Bagno Ciemino” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2008 r., Nr 86, poz. 1814).

Zapisy planu ochrony rezerwatu wzięto pod uwagę przy sporządzaniu niniejszego planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Czarnobór.

Rezerwat położony jest w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie”.

Pewne wątpliwości budzi działka ewidencyjna 181/2 (oddz. 881i) o powierzchni 0,12 ha, znajdująca się poza głównym kompleksem rezerwatu i która według warstwy shp. nie zawiera się w granicach PLH320036 „Bagno i Jezioro Ciemino”.



Ryc. 6. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Bagno Ciemino”



Fot.3. „Bagno Ciemino” – rezerwat przyrody – tablice informacyjne
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.4. „Bagno Ciemino” – rezerwat przyrody
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.5. „Bagno Ciemino” – rezerwat przyrody
(Fot. N-ctwo Czarnobór)

➤ Rezerwat przyrody „Diabelskie Pustacie”

Na pograniczu Nadleśnictw Czarnobór i Borne Sulinowo zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Diabelskie Pustacie”.

Rezerwat został powołany Rozporządzeniem nr 45/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. nr 96, poz. 2076, z dnia 26 listopada 2008).

Zlokalizowany jest w województwie zachodniopomorskim, w powiecie szczecineckim, w gminie Borne Sulinowo, w obrębie ewidencyjnym Borne Sulinowo i Kłomino. Obejmuje grunty o łącznej powierzchni 932,53 ha, w tym:

- grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo, o powierzchni 638,12 ha;
- grunty zarządzane przez Nadleśnictwo, o powierzchni 294,41 ha, położone w leśnictwie Wrzosiec, w oddz.: 404-410, 434-436, 460a-c,i~a,~b, 461a-d,j,~b, 462a-c,j,~b, w tym:
 - ♦ grunty zalesione i niezalesione - 244,47 ha,
 - ♦ grunty związane z gospodarką leśną - 6,71 ha,
 - ♦ grunty nieleśne - 43,23 ha.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie układów biocenotycznych i krajobrazu dwóch szlaków sandrowych - młodszego szlaku sandrowego i szlaku Płytnicy oraz leżących w ich obrębie obniżen wytopiskowych i wzgórz o charakterze ostańców erozyjnych. Biorąc pod uwagę fakt, że rezerwat położony jest w zasięgu specjalnego obszaru ochrony siedlisk (SOO) „Diabelskie Pustacie” PLH320048, dodatkowo nakłada się obowiązek zachowania w niepogorszonym stanie występujących w rezerwacie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, stanowiących przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - florystyczny (Fl);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf);
- podtyp rezerwatu - biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp);

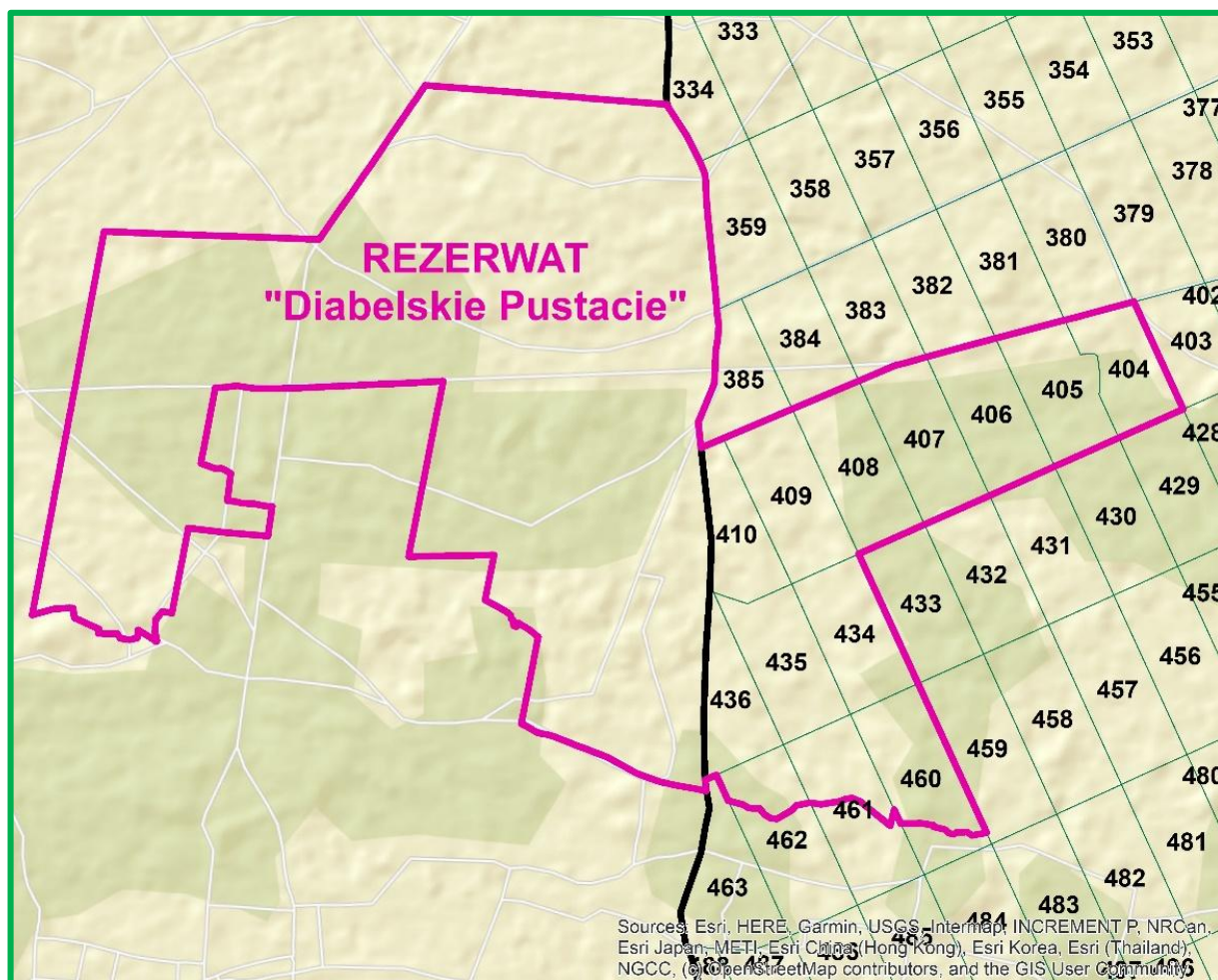
b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ rezerwatu - różnych ekosystemów (EE);
- podtyp rezerwatu - mozaiki różnych ekosystemów (me).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2013 r., poz. 2295), następnie zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2016 r., poz. 5224) oraz Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2017 r., poz. 2950).

Zapisy planu ochrony rezerwatu wzięto pod uwagę przy sporządzaniu niniejszego planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Czarnobór.



Ryc. 7. Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Diabelskie Pustacie”



Fot.6. „Diabelskie Pustacie” – rezerwat przyrody – tablice informacyjne
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.7. „Diabelskie Pustacie” – rezerwat przyrody
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.8. „Diabelskie Pustacie” – rezerwat przyrody

(Fot. N-ctwo Czarnobór)

3.1.2. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarnobór znajdują się fragmenty trzech obszarów chronionego krajobrazu – „Pojezierze Drawskie”, „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy” oraz „Dolina rzeki Płytnicy”.

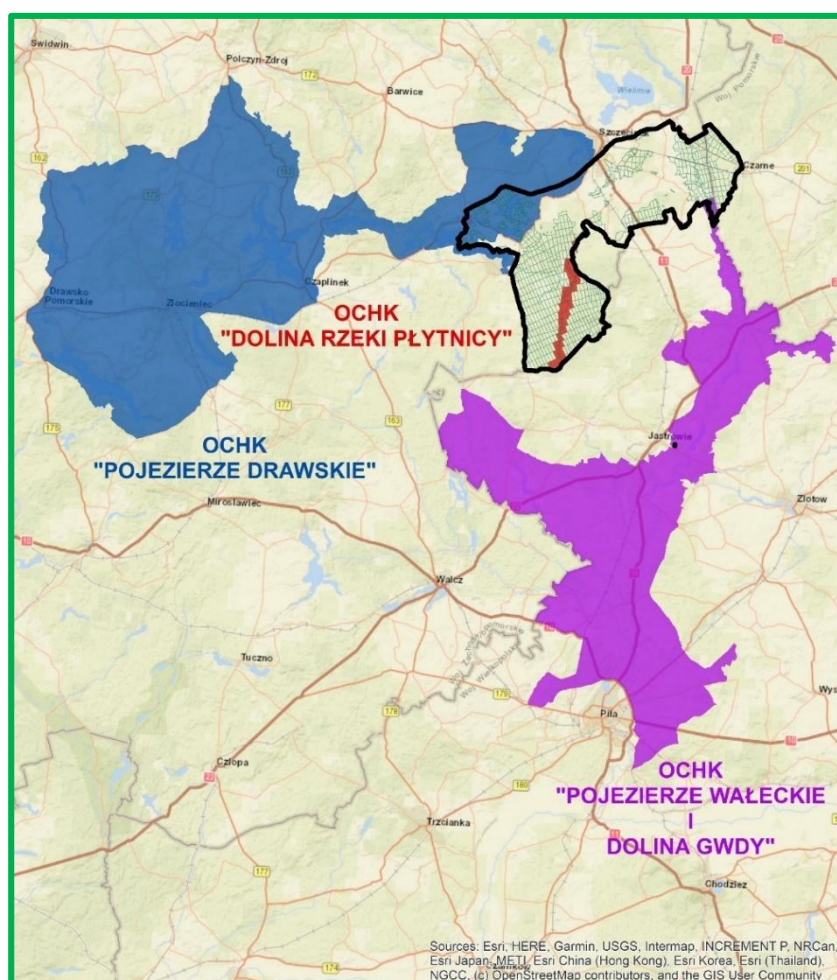
Tab. 10. Obszary chronionego krajobrazu położone w zasięgu Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa obszaru	Data utworzenia	Pow. ogólna obszaru	Pow. w zasięgu N-ctwa	Pow. na gruntach N-ctwa
			[ha]		
1	2	3	4	5	6
1.	„Pojezierze Drawskie”	17.11.1975	92616,40	4270,95	1261,06
2.	„Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”	01.07.1989	95502,81	181,56	165,15
3.	„Dolina rzeki Płytnicy”	07.08.2004 r. ¹⁾ 15.10.2004 r. ²⁾	1520,68	1430,88	1301,00
Razem			189639,89	5883,39	2727,21

¹⁾ Gmina Szczecinek

²⁾ Gmina Borne Sulinowo

Powierzchnia całkowita OChK „Dolina rzeki Płytnicy” wg aktów powołania wynosi 1293,61 ha i jest mniejsza od powierzchni tego obszaru w zasięgu N-ctwa – 1430,88 ha oraz wyliczonej z warstwy mapy numerycznej shp* dla całego obszaru chronionego krajobrazu – 1520,68 ha. Nadzór nad tą formą ochrony sprawuje Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego, który powinien uaktualnić powierzchnię OChK „Dolina rzeki Płytnicy” w odpowiednim akcie prawnym.



Ryc. 8. Nadleśnictwo na tle obszarów chronionego krajobrazu

➤ OChK „Pojezierze Drawskie”

Obszar ten utworzony został Uchwałą Nr X/46/75 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 17 listopada 1975 r. w sprawie stref chronionego krajobrazu (Dz. Urz. WRN w Koszalinie Nr 9, poz. 49 z dnia 2 grudnia 1975 r.), którego powierzchnia wynosiła 100 053 ha.

Aktualna powierzchnia obszaru to 92616,40 ha i jest obliczona na podstawie danych wektorowych przebiegu granic powstałych w wyniku wektoryzacji rastra mapy ewidencyjnej w skali 1:5000. Aktualnym aktem prawnym dotyczącym tego obiektu jest Uchwała nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach., z 2014 r., poz. 1637). Jednolity tekst uchwały został ogłoszony na podstawie Obwieszczenia Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 kwietnia 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Zach., poz. 2091, z dnia 13 maja 2021 r.),

Obszar położony jest na terenie województwa zachodniopomorskiego, w powiatach: drawskim (gminy: Czaplinek, Drawsko Pomorskie, Kalisz Pomorski, Ostrowice, Wierzchowo, Złocieniec), szczecineckim (gminy: miasto Szczecinek, gminy Barwice, Borne Sulinowo, Szczecinek), świdwińskim (gminy Brzeźno, Połczyn Zdrój, Świdwin).

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarnobór znajduje się 4,6% powierzchni obszaru (w części północno - zachodniej), to jest 4270,95 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa – 1261,06 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 1183,41 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 20,72 ha,
- grunty nieleśne - 56,93 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 846-853, 869-882A, 883-898, 899a-i,~a,~b, 900h-n,p,~a, 901-912.

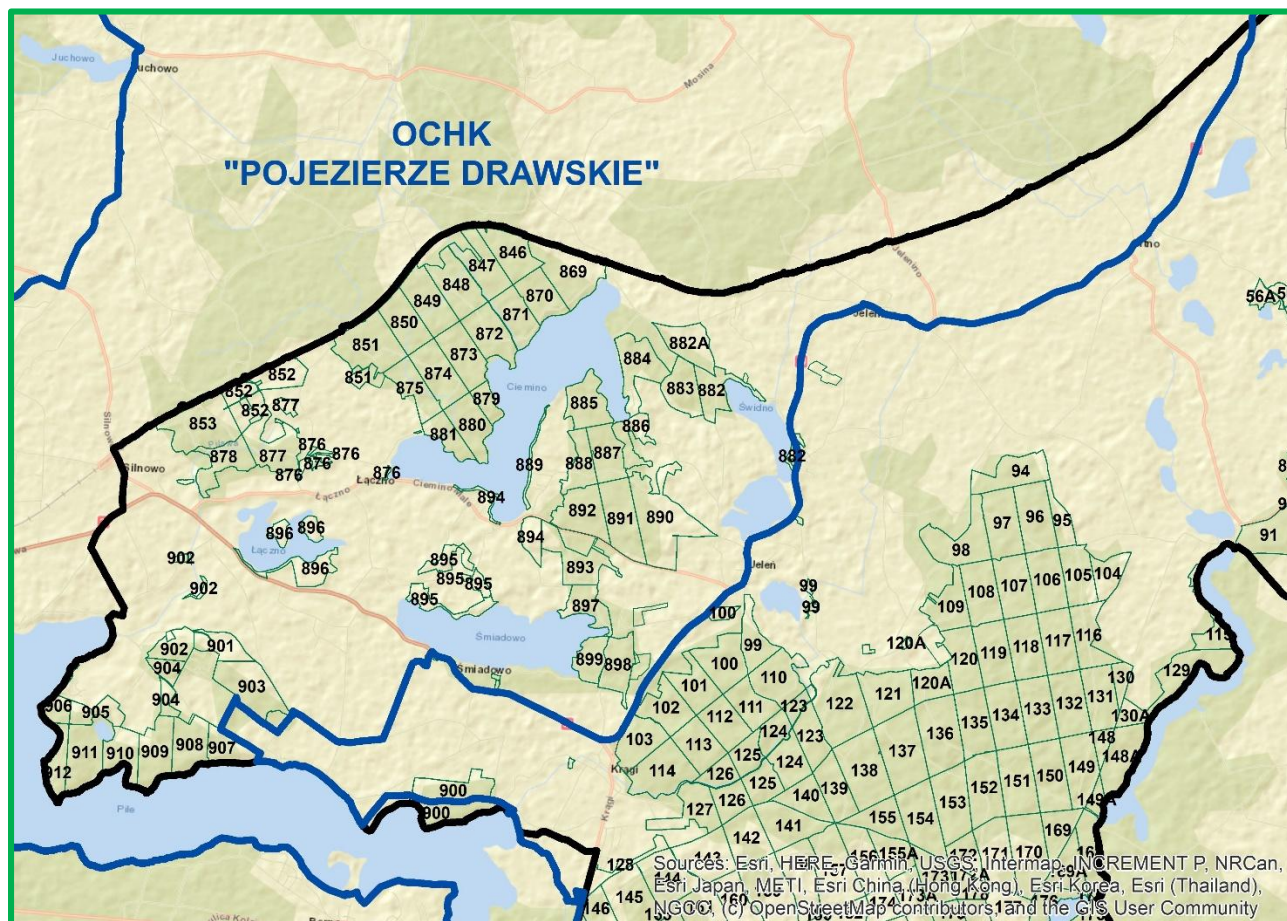
Został utworzony w celu ochrony krajobrazu i naturalnych walorów środowiska przyrodniczego Pojezierza Drawskiego.

Do głównych walorów tego obszaru należą:

- urozmaicona rzeźba terenu ze zwartymi kompleksami leśnymi,
- malowniczy krajobraz z lasami z żyzną buczyną pomorską,
- duża ilość jezior i cieków wodnych, położonych w zagłębieniach i dolinach,
- jeziora bezwapniowe z roślinnością lobeliową,
- mszary i bory bagienne na torfowiskach,
- siedliska przyrodnicze podlegające ochronie,

- miejsca lęgowe i siedliska rzadkich i ginących zwierząt, w tym ptaków: bąka, bielika, błotniaka stawowego i łąkowego, gągoła, kwiczoła, remiza, trzcza nurogęsi oraz miejsca zlotów i przelotów żurawi, gęsi i kaczek.

Nadzór nad obszarem sprawuje Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego.



Ryc. 9. Mapa sytuacyjna OChK „Pojezierze Drawskie” w Nadleśnictwie Czarnobór

➤ OChK „Pojezierze Waleckie i Dolina Gwdy”

Obszar położony jest na terenie województw: wielkopolskiego (58375,00 ha) i zachodniopomorskiego (37127,81 ha), w powiatach: pilskim (gmina Szydłowo), złotowskim (gmina Jastrowie) oraz waleckim (Miasto Wałcz, gmina Wałcz). Łączna powierzchnia obszaru wynosi 95502,81 ha.

• Województwo wielkopolskie

Obszar ten utworzony został Uchwałą Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 r. (Dz. Urz. Woj. Pilskiego, Nr 11, poz. 95), potwierdzony Rozporządzeniem Nr 1/90 Wojewody Pilskiego z dnia 27 grudnia 1990 r. (Dz. Urz. Woj. Pilskiego, Nr 2, poz. 2), następnie Rozporządzeniem Nr 5/98 Wojewody Pilskiego z dnia 15 maja 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Pilskiego, Nr 13, poz. 83).

Po zmianach związanych z podziałem administracyjnym kraju, zostało wydane Rozporządzenie Nr 212/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2006 r w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy” (Dz. Urz. Woj. Wlk., z 2006 r., Nr 201, poz. 4770).

W wyniku błędów proceduralnych, popełnionych w postępowaniu legislacyjnym, przepisy te zostały unieważnione Wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 27 stycznia 2011 roku (Nr IV SA/Po 709/10). W związku z powyższym, dla tego obszaru nie obowiązują zakazy, o których mowa w art. 24 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tekst jednolity, Dz. U. 2020 r., poz. 1614).

Aktualnym aktem prawnym dotyczącym tego obiektu jest Uchwała nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach., z 2014 r., poz. 1637). Jednolity tekst uchwały został ogłoszony na podstawie Obwieszczenia Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 kwietnia 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Zach., poz. 2091, z dnia 13 maja 2021 r.).

Obszar obecnie nie posiada aktualnie wprowadzonych zakazów czy też wskazań ochronnych. Nadleśnictwo powinno przestrzegać zapisów wprowadzonych w uchwałach sejmiku właściwego województwa, gdy takie dokumenty zostaną zatwierdzone.

Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów w zakresie ochrony ekosystemów leśnych odnoszą się do prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej polegającej na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk.

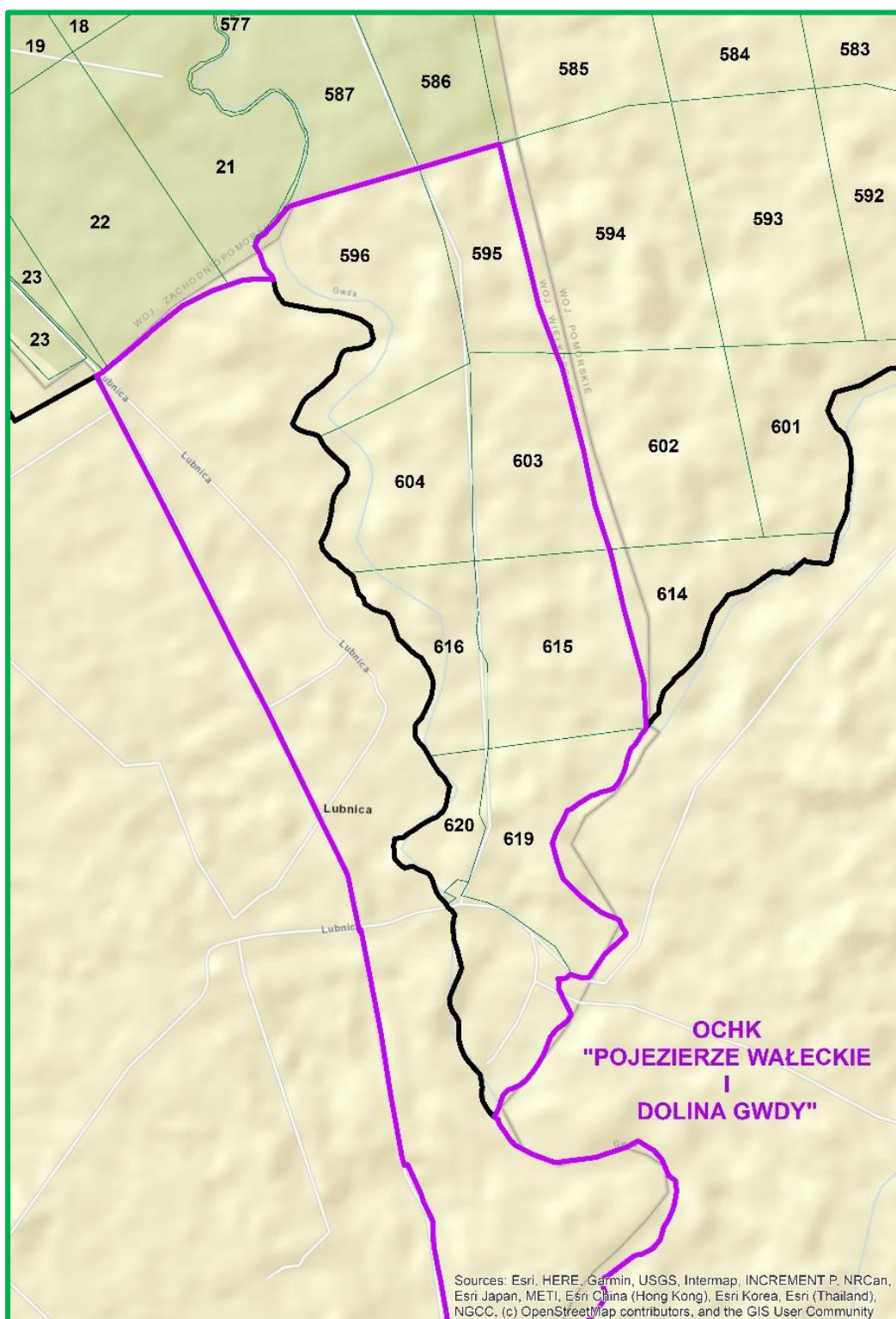
W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarnobór znajduje się 0,2% powierzchni obszaru (w części wschodniej), to jest 181,56 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa – 165,15 ha, w tym:

- grunty zalesione i niezalesione - 155,28 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 8,07 ha,
- grunty nieleśne - 1,80 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 595, 596, 603, 604, 615, 616, 619, 620.

OChK „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy” jest mozaiką siedlisk biotopów i ekosystemów o bardzo dużych walorach przyrodniczych. Jego krajobraz tworzą doliny rzek, jeziora i torfowiska. Występują tu kwaśne i żyzne buczyny, kwaśne dąbrowy, bory sosnowe, łągi olszowo-jesionowe, bagienne olsy wokół jezior i grądy. Na tym terenie można spotkać cenne gatunki ptaków: bielika, rybołowa, orlika krzykliwego, kanię czarną. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt stałego występowania wolnościowego stada żubrów.

Nadzór nad obszarem położonym w województwie wielkopolskim sprawuje Sejmik Województwa Wielkopolskiego.



Ryc. 10. Mapa sytuacyjna OChK „Pojezierze Waleckie i Dolina Gwdy” w Nadleśnictwie

➤ **OChK „Dolina rzeki Plytnicy”**

Obszar ten utworzony został Uchwałą Nr XXI/136/2004 Rady Gminy Szczecinek z dnia 24 czerwca 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zach., 2004 r. Nr 54, poz. 993) oraz Uchwałą Nr XVII/194/2004 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 26 sierpnia 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zach., 2004 Nr 79, poz. 1352), którego powierzchnia wynosi 1293,61 ha.

Obszar położony jest na terenie województwa zachodniopomorskiego (1520,68 ha) w powiecie szczecineckim (gminach: Borne Sulinowo oraz Szczecinek).

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarnobór znajduje się 94,1% powierzchni obszaru (w części południowo - wschodniej), to jest 1430,88 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa – 1301,00 ha, w tym:

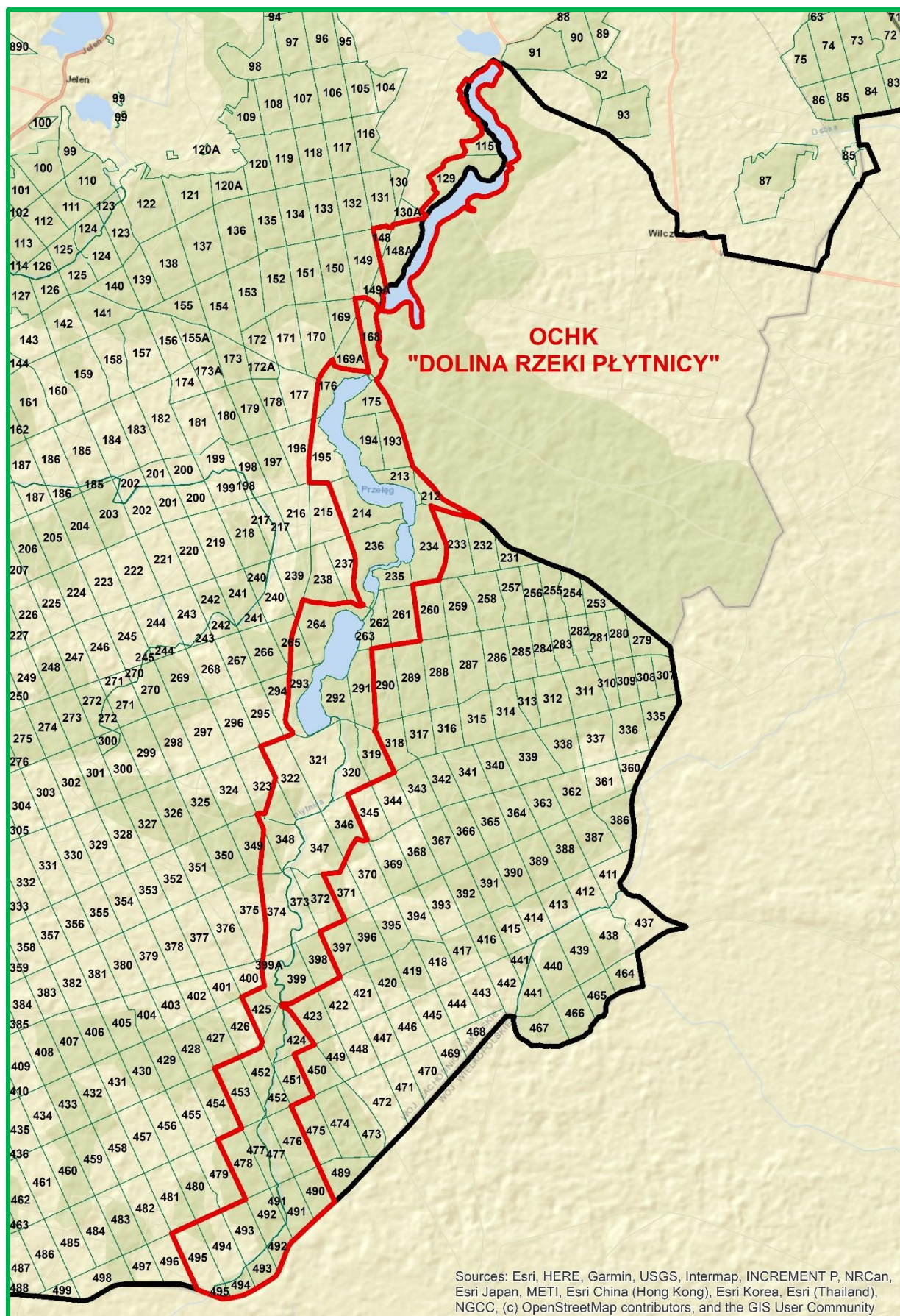
- grunty zalesione i niezalesione - 1091,30 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną - 32,77 ha,
- grunty nieleśne - 176,93 ha.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo położone są w oddz.: 115, 129, 148, 148A, 168c-m, 169a,f,~c,~d, 169A, 175, 176, 193-195, 212-214, 234-236, 261-264, 265g-l,~c,~d, 291-293, 319-322, 323f-h,~b, 346-348, 349l-n,~a,~d, 372-374, 398-399A, 424, 425, 451-453, 476-478, 490-495.

Walorem krajobrazowym tego obszaru jest rynna wytopiskowa, którą płynie rzeka Plytnica wraz z długimi jeziorami rynnowymi: Przełęg – 69,30 ha, Kniewo – 53,50 (gm. Borne Sulinowo) i Remierzewo – 97,04 ha (gm. Szczecinek). Oprócz rzeki i jezior obejmuje również szereg torfowisk (niskie, przejściowe i wysokie) oraz fragmenty drzewostanów Nadleśnictwa Czarnobór. Na terenie obszaru występuje również wiele miejsc lęgowych i siedlisk rzadkich zwierząt oraz miejsca zlotów i przelotów wielu gatunków ptaków.

Obszar pokrywa się w znacznej części z obszarem siedliskowym Natura 2000 PLH320048 Diabelskie Pustacie.

Nadzór nad obszarem sprawuje Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego.



Ryc. 11. Mapa sytuacyjna OChK „Dolina rzeki Płytnicy” w Nadleśnictwie Czarnobór



Fot.9. Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Plytnicy”

(Fot. N-ctwo Czarnobór)

3.1.3. Obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują. Działania w zakresie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny mają służyć zachowaniu lub odtworzeniu różnorodności biologicznej Europy, co jest jednym z priorytetów działalności Unii Europejskiej. Dodatkowo państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania w razie potrzeby starań w celu zachowania ekologicznej spójności sieci Natura 2000, w celu utrzymania migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej gatunków.

Podstawą jego funkcjonowania są dwie unijne dyrektywy:

- **Dyrektywa Ptasia** (Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – wcześniej Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków) – określa kryteria do wyznaczania ostoj dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem;
- **Dyrektywa Siedliskowa** (Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) – ustala zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie wrażliwych przyrodniczo.

W myśl dyrektywy ptasiej oraz dyrektywy siedliskowej każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom roślin i zwierząt, o których mowa w tych dyrektywach, warunki sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich dobrego (właściwego) stanu, m.in. poprzez wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) są wyznaczane do ochrony ptaków zagrożonych wyginięciem (ujętych w Załączniku 1 DP) jak również regularnie występujących ptaków wędrownych (również te niewymienione w Załączniku 1 DP), które w czasie swych corocznych wędrówek odpoczywają lub zatrzymują się w krajach Unii Europejskiej. OSO wyznaczane są indywidualnie przez każde państwo. Komisja Europejska sprawdza, czy krajowa sieć obszarów realizuje przyjęte przez dane państwo członkowskie kryteria wyboru obszaru oraz czy zapewnia ochronę wszystkich najbardziej odpowiednich terenów dla zachowania gatunków ptaków.

W dyrektywie siedliskowej natomiast, jako cele ochrony wymienione zostały wymagające działań ochronnych typy siedlisk przyrodniczych o znaczeniu dla całej Unii Europejskiej (naturalne oraz półnaturalne tereny lądowe i wodne wyróżniające się specyficznymi czynnikami geograficznymi, fizycznymi cechami środowiska i określonymi zbiorowiskami roślinnymi) oraz wybrane cenne gatunki roślin i zwierząt (poza ptakami). Miejsca ich ochrony wyznacza się, jako specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

W przypadku SOO, każde państwo członkowskie opracowuje i przedstawia Komisji Europejskiej listę leżących na jego terytorium obszarów kwalifikujących pod względem przyrodniczym, odpowiadających gatunkowo i siedliskowo wymogom zawartym w dyrektywie siedliskowej. Po przedłożeniu listy obszary są wartościowane i selekcjonowane. Kluczowym elementem tej procedury jest seminarium biogeograficzne, podczas którego ocenia się kompletność sieci dla każdego z gatunków i siedlisk. Następnie Komisja Europejska zatwierdza

te obszary w drodze decyzji, jako „obszary mające znaczenie dla Wspólnoty” – OZW. Od tego momentu nabierają one statusu obszarów Natura 2000 i podlegają ochronie w ramach prawa wspólnotowego. Po wyznaczeniu ich odpowiednim aktem prawa krajowego przyjmują nazwę specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Część wymienionych w dyrektywie siedliskowej gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych oznaczono, jako priorytetowe, czyli takie, za które Europa ponosi szczególną odpowiedzialność z uwagi na fakt, iż większość naturalnego zasięgu ich występowania pozostaje w granicach administracyjnych Unii Europejskiej. Ta kategoria przedmiotów ochrony jest w sposób szczególny brana pod uwagę na etapie wyznaczania obszarów Natura 2000 (każdy obszar istotny dla siedliska lub gatunku priorytetowego powinien bezwzględnie zostać wyznaczony), a także w czasie oceniania ewentualnego zezwolenia na realizację działań negatywnie wpływających na cele ochrony na takim obszarze.

W dyrektywach ptasiej i siedliskowej określono ogólnie gatunki i siedliska, dla ochrony, których tworzy się obszary Natura 2000. Jednak o tym, które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze decydują kryteria wyznaczania, np. wielkość populacji względem populacji krajowej. Każdy obszar Natura 2000 posiada tzw. Standardowy Formularz Danych (SDF), w którym zawarte są wszystkie najważniejsze informacje, w tym dane identyfikujące obszar (nazwa, kod), informacje przyrodnicze o gatunkach i siedliskach występujących na jego terenie, a także ocena znaczenia danego obszaru w odniesieniu do poszczególnych gatunków i siedlisk, z której wynika, które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze Natura 2000, czyli:

- w obszarach ptasich – gatunki ptaków wymienione w pkt 3.2 formularza z oceną A, B lub C oraz ptactwo wodno-błotne (jeżeli tak wskazano w pkt. 4.2),
- w obszarach siedliskowych – siedliska przyrodnicze wymienione w pkt 3.1 formularza oraz gatunki zwierząt (**bez ptaków**) i roślin wymienione w pkt. 3.2 z oceną A, B lub C.

Siedliska i gatunki oznaczone w SDF, jako D nie są przedmiotem ochrony danego obszaru Natura 2000, a dane ich dotyczące stanowią wartość informacyjną.

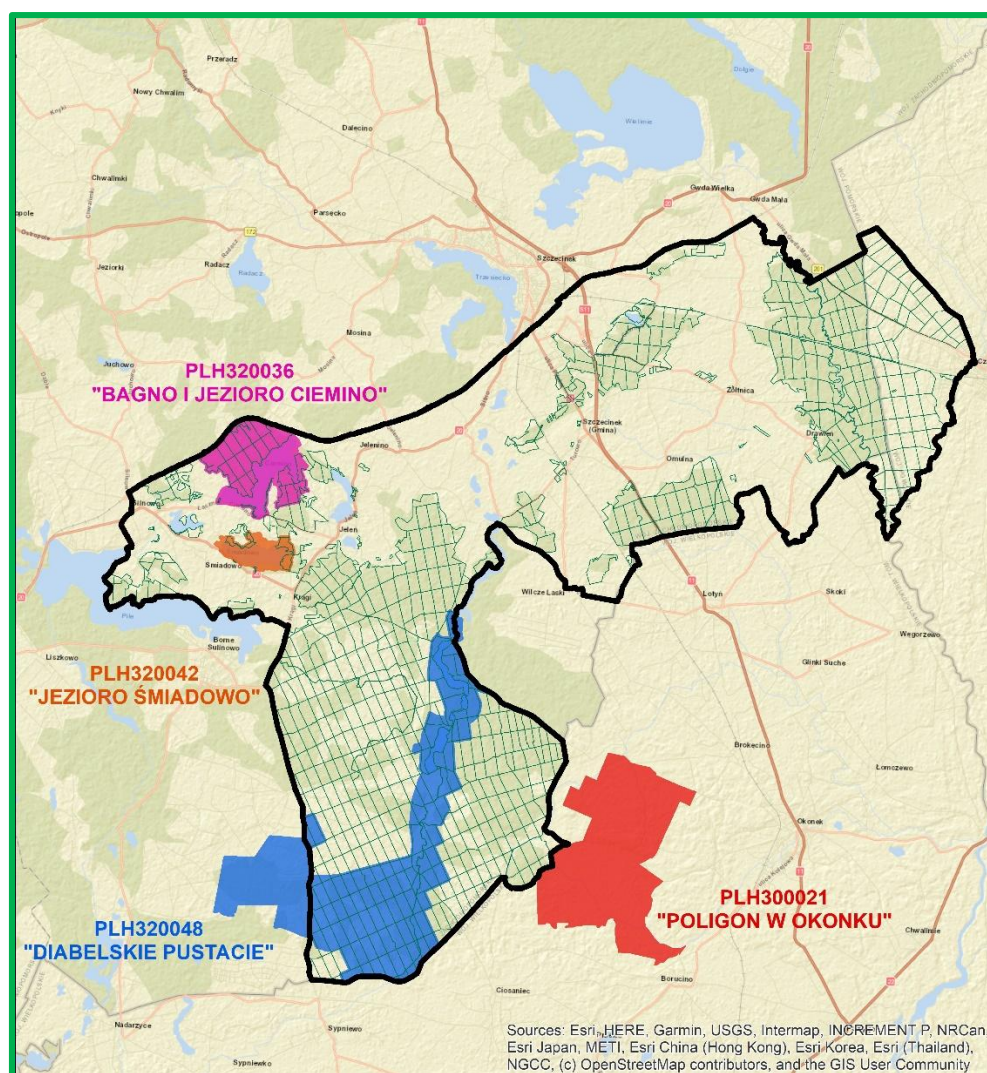
Według stanu na 01.01.2025 r. w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarnobór występują następujące obszary Natura 2000:

- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO):
 - PLH300021 „Poligon w Okonku”,
 - PLH320036 „Bagno i Jezioro Ciemino”,
 - PLH320042 „Jezioro Śmiadowo”,
 - PLH320048 „Diabelskie Pustacie”.

Charakterystyka obszarów, przedstawiona w dalszej części, opracowana została z wykorzystaniem danych i opisów zawartych w SDF-ach (*Standardowych Formularzach Danych*) dla obszarów oraz planie zadań ochronnych bądź dokumentacji do planów zadań ochronnych.

Tab. 11. Zestawienie powierzchni obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Lp.	Kod obszaru	Nazwa obszaru	Pow. całkowita	Pow. w zasięgu N-ctwa	Pow. w zarządzie Nadleśnictwa		
					las	grunty nieleśne	razem
1	2	3	4	5	6	7	8
SPECJALNE OBSZARY OCHRONY SIEDLISK (SOO) NATURA 2000							
1.	PLH300021	Poligon w Okonku	2180,21	0,49	0,49	-	0,49
2.	PLH320036	Bagno i Jezioro Ciemino	787,35	787,35	481,19	25,65	506,84
3.	PLH320042	Jezioro Śmiadowo	214,45	214,45	48,67	-	48,67
4.	PLH320048	Diabelskie Pustacie	3258,67	2504,26	2006,48	363,86	2370,34
RAZEM POWIERZCHNIA SOO			6440,68	3506,55	2536,83	389,51	2926,34



Ryc. 12. Nadleśnictwo na tle obszarów Natura 2000

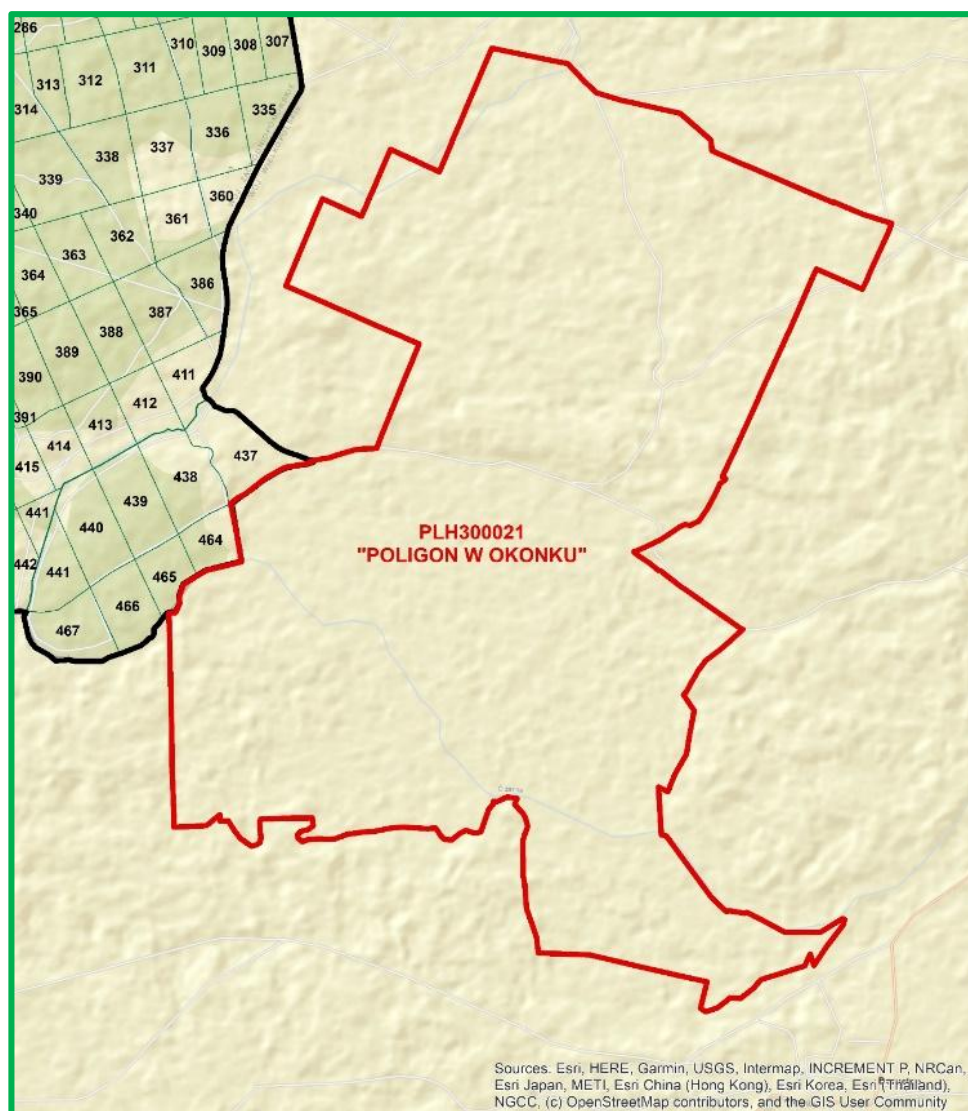
➤ **PLH300021 „Poligon w Okonku”**

Obszar PLH300021 Poligon w Okonku został zatwierdzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składający się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2008)8039) (2009/93/WE) (Dz. Urz. UE. z dnia 13-02-2009, L 43, str. 63).

W Polsce został wyznaczony na mocy Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 marca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk PLH300021 Poligon w Okonku (Dz. U. z 2022 r., poz. 601).

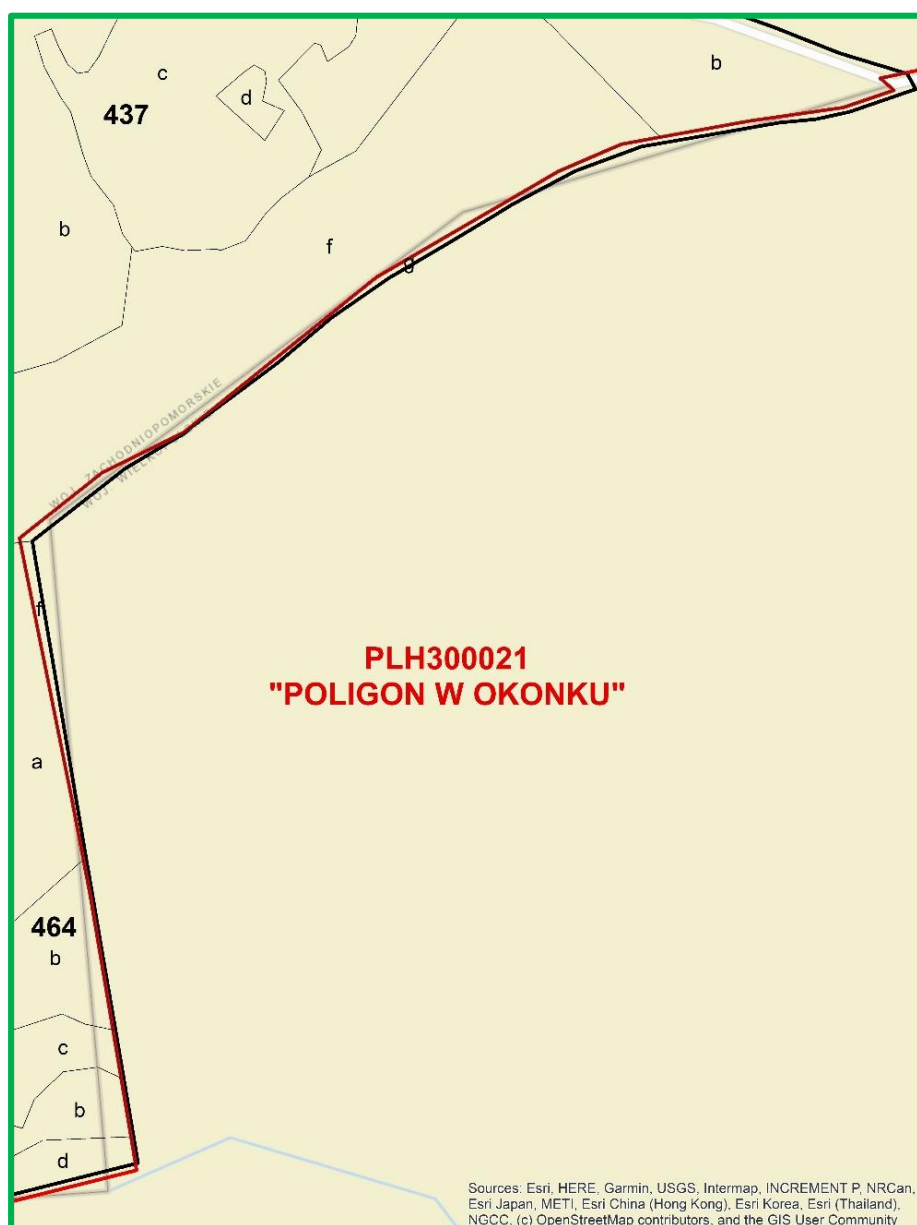
Położony jest w województwach: zachodniopomorskim i wielkopolskim, w powiatach: szczecineckim, w gminie Borne Sulinowo oraz złotowskim, w gminie Okonek.

Powierzchnia obszaru wynosi 2180,21 ha. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo w zasięgu obszaru znajdują się w oddz. 437g oraz 464f zajmując łącznie 0,49 ha. Są to grunty leśne niezalesione – sukcesje.



Ryc. 13. Obszar SOO PLH300021 Poligon w Okonku na tle gruntów Nadleśnictwa

W trakcie prac taksacyjnych stwierdzono potrzebę drobnej korekty granicy obszaru i dopasowania do jej faktycznego przebiegu w terenie. Korekta przebiegu granicy (powiększanie / pomniejszanie / zmiana konturu) jest dopuszczalna tylko w przypadkach likwidacji błędów - np. rysowniczych, które nie pociągają za sobą wyłączenia przedmiotów ochrony ani pogorszenia ich stanu. Nie wpłyną również na integralność obszaru. Propozycja zmiany - korekty konturu obszaru PLH300021 Poligon w Okonku, który niemal w całości leży w Nadleśnictwie Okonek, podyktowana jest głównie błędami rysowniczymi. Obecny przebieg granicy obszaru uniemożliwiał terenową lokalizację jego przebiegu. Proponowana korekta zmiany granicy pozwoli na poprowadzenie niektórych odcinków granicy obszaru po granicach działek ewidencyjnych oraz po powierzchniowym podziale oddziałów leśnych - czyli trwałych szczegółach terenowych i łatwych do lokalizacji. Korekta w powierzchni obszaru wynosić będzie 0,49 ha.



Ryc. 14. PLH300021 Poligon w Okonku na gruntach Nadleśnictwa

Obszar PLH300021 Poligon w Okonku obejmuje teren dawnego poligonu w Okonku. Są to rozległe przestrzenie bezleśne, pokryte wrzosowiskami i murawami napiaskowymi. Część terenu została zalesiona, jednak znaczne przestrzenie wrzosowisk są świadomie i czynnie chronione przez administrację leśną (m. in. usuwanie nalotu drzew i krzewów).

Jest to jeden z lepiej zachowanych w Polsce obszarów otwartych, rozległych wrzosowisk. Obszar ważny dla bezkręgowców (stanowisko pływaka szerokobrzeżka *Dytiscus latissimus*). W obszarze stwierdzono występowanie 11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 4 gatunki z Załącznika II. W granicach obszaru znajdują się też: stanowisko dziewięsiu bezłodygowego na Egipskiej Górze, przełom rzeczki Czarnej ze zjawiskami źródliskowymi, rozległe torfowisko w dolinie Czarnej (z elementami mechowiskowymi) na zachód od Okonka, fragmenty cennych olsów ze starymi drzewostanami.

W SDF-ie dla obszaru (wg daty aktualizacji 03-2024) odnotowano 11 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym 9 o znaczeniu ogólnym A, B lub C. Przedmioty ochrony oznaczono w tabeli przez zacienienie.

Tab. 12. Ocena znaczenia typów siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru Natura 2000 PLH300021 Poligon w Okonku oraz na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha] wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba pododdz. [szt.]	Ogólna pow. pododdz. [ha]
1	2	3	4	5	6	7
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	B	43,60	-	-
2.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	C	21,80	-	-
3.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	B	10,90	-	-
4.	4030	Suche wrzosowiska	A	436,04	-	-
5.	6120*	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	C	2,18	-	-
6.	6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe	C	10,90	-	-
7.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	D	21,80	-	-
8.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	C	2,18	-	-
9.	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>	D	1,09	-	-

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha] wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba pododdz. [szt.]	Ogólna pow. pododdz. [ha]
1	2	3	4	5	6	7
10.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	B	545,05	-	-
11.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródliskowe	C	106,39	-	-
Razem					-	-

* siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Na gruntach Nadleśnictwa nie zinwentaryzowano żadnych typów siedlisk przyrodniczych (2330, 3160, 3260, 4030, 6120*, 6230, 7140, 7230, 91E0*) będących przedmiotem ochrony.

W SDF dla obszaru odnotowano 5 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Przedmioty ochrony oznaczono w tabeli przez zacielenie.

Tab. 13. Gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej występujące na terenie obszaru PLH300021 Poligon w Okonku o oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa w zasięgu obszaru
1	2	3	4	5
Ssaki				
1337	Bóbr europejski	Castor fiber	D	Gatunki niepotwierdzone w N-ctwie w granicach obszaru.
1352	Wilk szary	Canis lupus	B	
1355	Wydra	Lutra lutra	D	
Bezkręgowce				
1042	Zalotka większa	Leucorrhinia pectoralis	C	Gatunki niepotwierdzone w N-ctwie w granicach obszaru.
1081	Pływak szerokobrzeżek	Dytiscus latissimus	B	

Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostany ponad 100-letnich w PLH300021 Poligon w Okonku na gruntach Nadleśnictwa nie występują.

Plan zadań ochronnych

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla

obszaru Natura 2000 „Poligon w Okonku” PLH300021 (Dz. Urz. Woj. Zach., 2018 r. poz. 5192).

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Czarnobór uwzględnia zalecenia zawarte w załącznikach do planu zadań ochronnych.

Nadzór nad obszarem sprawuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu.

➤ **PLH320036 „Bagno i Jezioro Ciemino”**

Obszar PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino został zatwierdzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składający się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2008)8039) (2009/93/WE) (Dz. Urz. UE. z dnia 13-02-2009, L 43, str. 63).

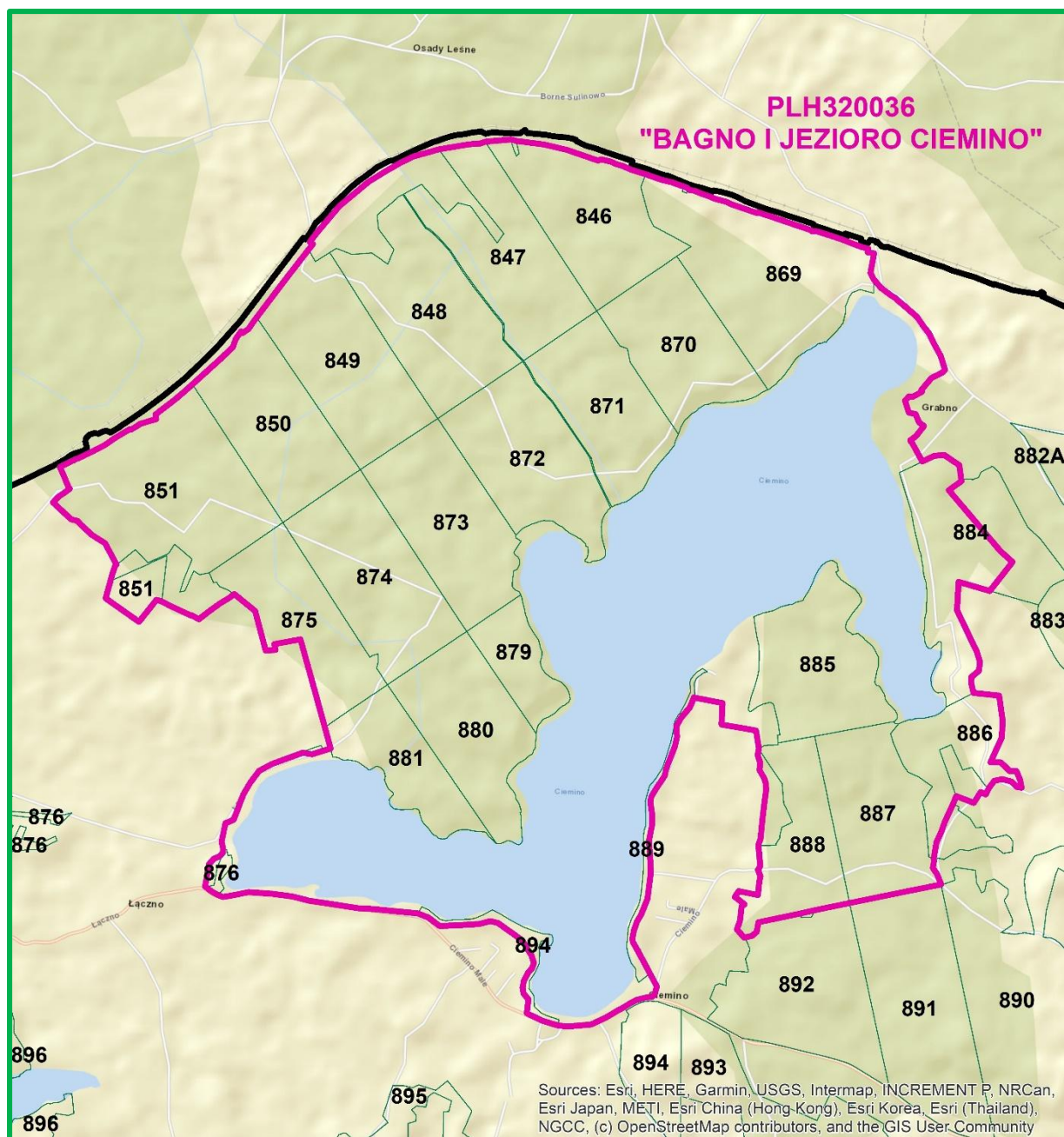
W Polsce został wyznaczony na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino (Dz. U. z 2017 r., poz. 1098).

Obszar położony jest w województwie zachodniopomorskim, w powiecie szczecineckim, w gminie Borne Sulinowo.

Cały obszar znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarnobór, w jego północno – zachodniej części, zajmując powierzchnię 787,35 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa – 506,84 ha. Udział poszczególnych kategorii w gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo przedstawia się następująco:

- grunty leśne zalesione i niezalesione – 472,33 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 8,86 ha;
- grunty nieleśne – 25,65 ha.

W Nadleśnictwie Czarnobór obszar obejmuje oddz.: 846-851, 869-875, 876g, 879, 880, 881a-h,~a, 884a,b,f-i,m-p,~b, 885, 886a-j,~a, 887-889, 894f.



Ryc. 15. PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino w zasięgu Nadleśnictwa Czarnobór

Obszar PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino obejmuje dawne torfowisko wysokie porośnięte zwartym borem bagiennym i przylegające do niego jezioro. Torfowisko nie było nigdy eksploatowane na większą skalę, lecz zostało odwodnione rowami i zalesione, dziś jest w całości porośnięte lasem. Tylko w centralnej części obiektu niewielkie fragmenty rozluźnionego boru bagiennego nawiązują do niegdyś bezleśnej kopuły torfowiska. W borach bagiennych na torfowisku i w przylegających lasach na murszu występują bardzo obfite populacje: widłaka jałowcowatego, borówki bagiennej, czartawy drobnej. Torfowisko jest otoczone lasem z udziałem starodrzewi bukowych, ale i z dużym udziałem sztucznych nasadzeń na gruntach porolnych.

W SDF-ie dla obszaru (wg daty aktualizacji 03-2024) odnotowano 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej o znaczeniu ogólnym B lub C. Przedmioty ochrony oznaczono w tabeli przez zacielenie.

Tab. 14. Ocena znaczenia typów siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru Natura 2000 PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino oraz na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha] wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba pododdz. [szt.]	Ogólna pow. pododdz. [ha]
1	2	3	4	5	6	7
1.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	C	237,81	-	-
2.	6410	Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe	C	0,60	2	3,06
3.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	C	2,80	-	-
4.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	C	0,14	2	0,93
5.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	C	1,03	2	1,31
6.	9110	Kwaśne buczyny	B	90,08	34	78,90
7.	9160	Grąd subatlantycki	C	7,27	3	2,39
8.	91D0*	Bory i lasy bagienne	B	143,12	52	134,92
9.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, olsy źródliskowe	C	38,45	5	5,21
Razem					100	226,72

* siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Na gruntach Nadleśnictwa Czarnobór zinwentaryzowano 7 typów siedlisk przyrodniczych (6410, 7120, 7140, 9110, 9160, 91D0*, 91E0*) będących przedmiotem ochrony na łącznej powierzchni 226,72 ha.

Lokalizację wyłączeń ze stwierdzonymi siedliskami oraz wskazania gospodarcze wynikające z PUL na lata 2025 – 2034 zestawiono w załącznikach w dalszej części POP.

W SDF dla obszaru odnotowano również 2 gatunki ssaków oraz 1 gatunek płazów z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Tab. 15. Gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej występujące na terenie obszaru PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa w zasięgu obszaru
1	2	3	4	5
Ssaki				
1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	D	Widoczne ślady działalności na gruntach N-ctwa, oddz.: 869a,d,f, 870f, 888c.
1355	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	D	Gatunek niepotwierdzony w N-ctwie w granicach obszaru.
Płazy				
1166	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	D	Gatunek niepotwierdzony w N-ctwie w granicach obszaru.

Drzewostany ponad 100-letnie

Powierzchnia drzewostanów ponad 100-letnich w PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino i na gruntach Nadleśnictwa wynosi 186,48 ha (39,5% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych). Gatunkami panującymi w drzewostanach są: So – 80,23 ha, Bk – 65,57 ha, Brz – 26,25 ha. Lasy ponad 100-letnie w obszarze na siedliskach przyrodniczych występują na powierzchni 160,54 ha, w tym na siedlisku 91D0 – 91,27 ha, 9110 – 67,59 ha oraz 9160 – 1,68 ha.

Plan zadań ochronnych

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 1650), doprecyzowanym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 lutego 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 612), gdzie zmieniono działania ochronne dla przedmiotów ochrony.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Czarnobór uwzględnia zalecenia zawarte w załącznikach do planu zadań ochronnych.

Nadzór nad obszarem sprawuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

➤ PLH320042 „Jezioro Śmiadowo”

Obszar PLH320042 Jezioro Śmiadowo został zatwierdzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składający się na

kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2008)8039) (2009/93/WE) (Dz. Urz. UE. z dnia 13-02-2009, L 43, str. 63).

W Polsce został wyznaczony na mocy Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk PLH320042 Jezioro Śmiadowo (Dz. U. z 2023 r., poz. 64).

Obszar położony jest w województwie zachodniopomorskim, w powiecie szczecineckim, w gminie Borne Sulinowo.

Cały obszar znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarnobór, w jego północno – zachodniej części, zajmując powierzchnię 214,45 ha, z czego na gruntach Nadleśnictwa – 48,67 ha. Udział poszczególnych kategorii w gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo przedstawia się następująco:

- grunty leśne zalesione i niezalesione – 47,69 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 0,98 ha.

W Nadleśnictwie obszar obejmuje oddz.: 895j-p,~a, 897a-j,~a,~b, 899a-g,~a,~b.



Ryc. 16. PLH320042 Jezioro Śmiadowo w zasięgu Nadleśnictwa Czarnobór

Obszar PLH320042 Jezioro Śmiadowo obejmuje jezioro z wąskim pasem lasu i zarośli porastających brzegi akwenu. Jezioro Śmiadowo jest jednym z pięciu największych jezior lobeliowych, wyróżniających Pojezierza Pomorskie w skali kraju i środkowej Europy. Siedlisko przyrodnicze jeziora lobeliowe 3110, zajmuje tu powierzchnię 124,90 ha (po odjęciu powierzchni 6 wysp oraz zadrzewionej i zakrzaczonej strefy brzegowej), co stanowi około 58% powierzchni obszaru.

Jeziora lobeliowe stanowią rzadki element krajobrazu Pomorza Zachodniego i Kartuskiego. Są to jeziora skąpożywne, oligotroficzne o niskiej zawartości soli mineralnych, w szczególności pierwiastków biogennych - azotu i fosforu. Cechuje je osobliwa roślinność lobeliowa, tworząca zielone płyty pokrywające piaszczyste dno.

W wodach litoralu rozwijają się niskie byliny wodne z klasy *Littorelletea uniflorae*: zespół roślinności lobeliowej - *Lobeliaetum dortmannae* zasiedlający wody płytsze, zaś w wodach głębszych zespół poryblinu jeziornego *Isoetetum lacustris* oraz zespół wywłócznika skrętoległego *Myriophyllo-Littoreliletum*.

Do gatunków charakterystycznych dla siedliska 3110 należą: lobelia Dortmanna *Lobelia dortmanna*, poryblin jeziorny *Isoetes lacustris*, wywłócznik skrętoległy *Myriophyllum alternifolium* oraz jeżogłówka pośrednia *Sparganium angustifolium*. Gatunek ten nie był wcześniej podawany, odkryty w toku szczegółowych badań w 2013 r. Podczas prac terenowych w 2013 r. nie odnaleziono wcześniej podawanej z tego obszaru brzozy jednokwiatowej *Littorella uniflora*.

W SDF-ie dla obszaru (wg daty aktualizacji 03-2024) odnotowano 1 rodzaj siedliska z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej o znaczeniu ogólnym B. Przedmiot ochrony oznaczono w tabeli przez zacienienie.

Tab. 16. Ocena znaczenia typów siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru Natura 2000 PLH320042 Jezioro Śmiadowo o oraz na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha] wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba pododdz. [szt.]	Ogólna pow. pododdz. [ha]
1	2	3	4	5	6	7
1.	3110	Jeziora lobeliowe	B	124,90	-	-
Razem					-	-

Jezioro Śmiadowo, które jest siedliskiem 3110, nie jest położone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo.

W SDF dla obszaru nie odnotowano gatunków chronionych z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej będących przedmiotem ochrony.

Drzewostany ponad 100-letnie

Powierzchnia drzewostanów ponad 100-letnich w PLH320042 Jezioro Śmiadowo na gruntach Nadleśnictwa wynosi 2,61 ha (5,5% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych). Gatunkiem panującym w drzewostanach jest So.

Plan zadań ochronnych

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320042 Jezioro Śmiadowo (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 1653), doprecyzowanym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 lutego 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320042 Jezioro Śmiadowo (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 611), gdzie zmieniono działania ochronne dla przedmiotów ochrony.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Czarnobór uwzględnia zalecenia zawarte w załącznikach do planu zadań ochronnych.

Nadzór nad obszarem sprawuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.

➤ PLH320048 „Diabelskie Pustacie”

Obszar PLH320048 Diabelskie Pustacie został zatwierdzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składający się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2008)8039) (2009/93/WE) (Dz. Urz. UE. z dnia 13-02-2009, L 43, str. 63).

W Polsce został wyznaczony na mocy Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk PLH320048 Diabelskie Pustacie (Dz. U. z 2023 r., poz. 2436).

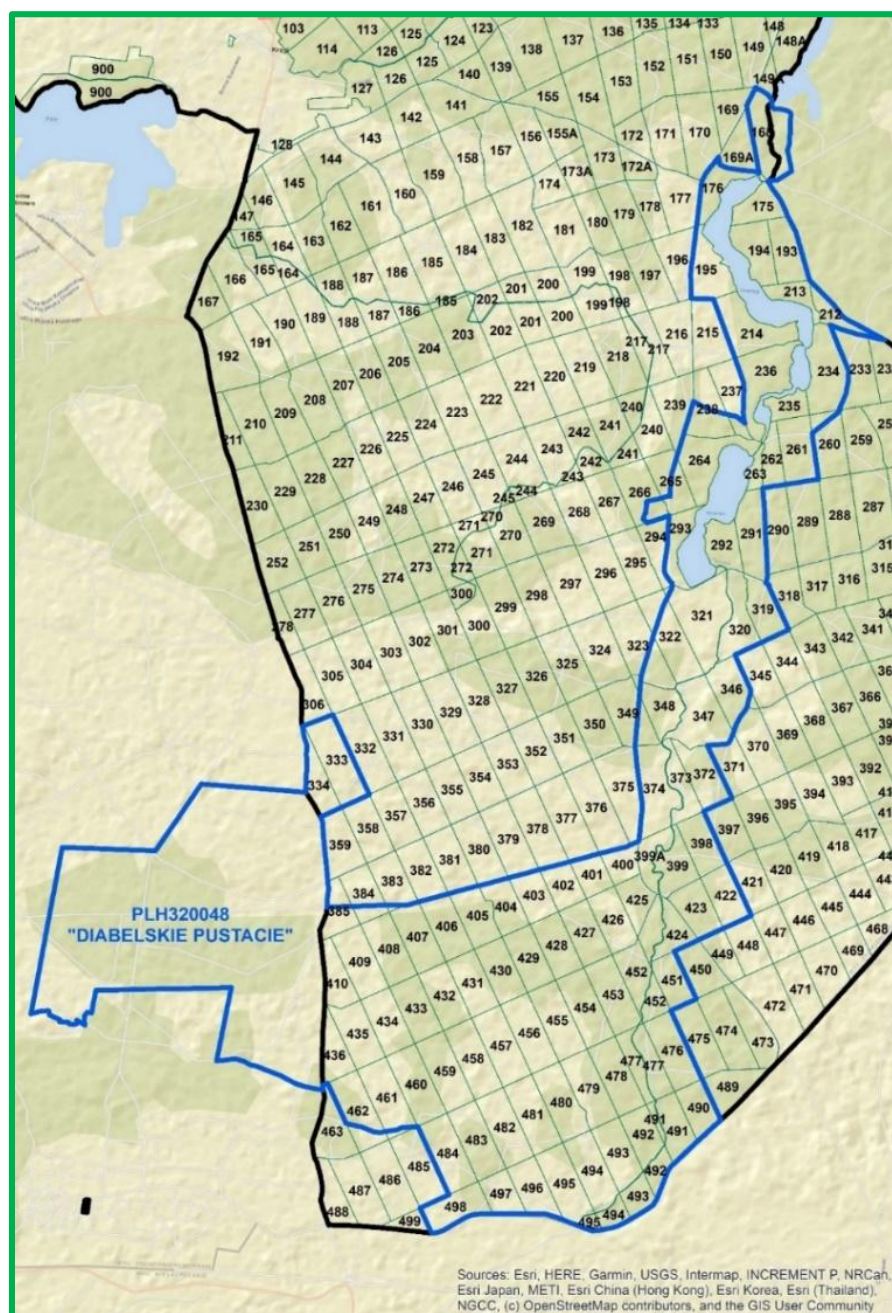
Obszar położony jest w województwie zachodniopomorskim, w powiecie szczecineckim, w gminie Borne Sulinowo.

Powierzchnia obszaru wynosi 3258,67 ha. Fragment obszaru znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Czarnobór, w jego południowo – wschodniej części, zajmując powierzchnię 2504,26 ha (76,8% ogólnej powierzchni SOO), na granicy z Nadleśnictwem Borne Sulinowo.

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo zajmują 2370,34 ha, w tym:

- grunty leśne zalesione i niezalesione – 1945,53 ha;
- grunty związane z gospodarką leśną – 60,95 ha;
- grunty nieleśne – 363,86 ha.

W Nadleśnictwie Czarnobór obszar obejmuje oddz.: 168c-m, 169Ad, 175, 176, 193-195, 212-214, 234-236, 237h-k,~a, 238d-j,~c,~d, 260a-d,~a,~b, 261-264, 265g-m,o,~c,~d, 266j,k,m,~c, 291-293, 319, 320, 321b-h,j,~a, 322c-i,k,~b, 323f-h,~b, 333, 334, 346a-f,~a,~b, 347, 348b-h,j,~b,~c, 349l-n,~a,~d, 372-374, 383f,~b, 384f-j,~c, 385c-g,~c,~d, 398-410, 422-436, 451-460, 461a-h,j,~a,~b,~d, 462a-g,j,~b,~c, 476-484, 490-498.



Ryc. 17. PLH320048 Diabelskie Pustacie w zasięgu Nadleśnictwa

Obszar PLH320048 Diabelskie Pustacie obejmuje tereny dawnego poligonu „Borne-Sulinowo” oraz przylegającą do niego rynną rzeki Płytnicy z jeziorami. Na dawnym poligonie zachowały się rozległe przestrzenie bezleśne pokryte wrzosowiskami. Część terenu została zalesiona, jednak znaczne powierzchnie wrzosowisk są świadomie i czynnie chronione przez administrację leśną (m. in. usuwanie nalotu drzew i krzewów). Rynna Płytnicy, to dolina rzeki Płytnicy z Jeziorem Przełęg i Jeziorem Kniewo, a także układy biocenotyczne otaczających ją równin sandrowych starszego i w niewielkim stopniu, młodszego szlaku, zwanego szlakiem Płytnicy. Rynnie rzeki towarzyszą liczne zagłębienia wytopiskowe o owalnym lub podłużnym kształcie, wypełnione złożami torfu. Koryto Płytnicy cechuje się naturalną morfologią: posiada liczne drobne i większe baseny oraz zatoki. Jego nierówne dno obfitujące w mikrosiedliska jest pokryte grubą warstwą osadów dennych. Jeziora usytuowane w biegu rzeki mają charakter zbiorników eutroficznych. Na torfowiskach rozwinęły się fitocenozy przejściowo- i wysokotorfowiskowe. W jego zasięgu zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Diabelskie Pustacie”.

W SDF-ie dla obszaru (wg daty aktualizacji 03-2024) odnotowano 13 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym 10 o znaczeniu ogólnym A, B lub C. Przedmioty ochrony oznaczono w tabeli przez zacielenie.

Tab. 17. Ocena znaczenia typów siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru Natura 2000 PLH320048 Diabelskie Pustacie oraz na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha] wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba pododdz. [szt.]	Pow. siedlisk [ha]
1	2	3	4	5	6	7
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	D	1,08	-	-
2.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	C	130,23	-	-
3.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	D	0,30	1	0,33
4.	4010	Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym	B	44,28	-	-
5.	4030	Suche wrzosowiska	A	493,50	38	51,01
6.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	C	40,98	19	18,60
7.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą	D	3,35	4	3,54
8.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne	-	-	24	28,37

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze [ha] wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba pododdz. [szt.]	Pow. siedlisk [ha]
1	2	3	4	5	6	7
		do naturalnej i stymulowanej regeneracji				
9.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	C	18,98	15	14,68
10.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowiska i mechowisk	C	17,77	2	4,85
11.	9110	Kwaśne buczyny	C	29,69	8	11,90
12.	9160	Grąd subatlantycki	C	6,20	4	5,76
13.	91D0*	Bory i lasy bagienne	C	49,80	7	5,66
14.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (olsy źródłiskowe)	C	6,82	6	2,24
Razem					128	146,94

* siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Na gruntach Nadleśnictwa Czarnobór zinwentaryzowano 11 typów siedlisk przyrodniczych (3160, 4030, 6410, 7110*, 7120, 7140, 7230, 9110, 9160, 91D0*, 91E0*) na łącznej powierzchni 146,94 ha.

W czerwcu 2024 r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska poinformowała Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Szczecinku o przygotowaniu wniosku do GDOŚ o aktualizację SDF, dotyczącą rozmieszczenia siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Diabelskie Pustacie PLH320048, zarówno występujące w rezerwacie przyrody „Diabelskie Pustacie” jak i siedliska znajdujące się na części obszaru Natura 2000 poza rezerwatem.

Dodatkowo, w ramach realizacji projektu Wetlands Green Life „Odtworzenie oraz zachowanie obszarów bagiennych, torfowisk i terenów podmokłych na obszarach Natura 2000 i Zielonej Infrastruktury", wykonano również weryfikację występowania siedlisk 6410, 7110, 7120, 7140, 7230, 91D0, 91E0.

Ze względu na zaawansowanie prac analitycznych nad projektem PUL dla Nadleśnictwa Czarnobór na lata 2025-2034, w chwili uzyskania informacji od RDOŚ ws. przygotowywania wniosku do GDOŚ o aktualizację SDF, nie było już możliwości do wyjaśnienia pojawiających się rozbieżności w tym zakresie. Na tej podstawie powierzchnia płątów siedlisk przyrodniczych została ujęta i przypisana do właściwych wyłączeń

taksacyjnych poprzez podanie powierzchni geometrycznej oraz kodu siedliska przyrodniczego występującego w danym wydzieleniu.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że dane uzyskane w ramach projektu Wetlands Green Life nie były jeszcze uzgodnione z RDOŚ w Szczecinie.

Na tej podstawie należy dążyć, aby ostatecznie wyjaśnić wszelkie pojawiające się rozbieżności w tym zakresie. Aby ułatwić analizę problemu, Wykonawca przygotował wykaz siedlisk przyrodniczych w obszarze PLH320048 Diabelskie Pustacie, przyjętych do PUL oraz wynikających z aktualizacji SDF (wg danych z RDOŚ) i projektu Wetlands Green Life (WGL). Rozmieszczenie siedlisk przedstawiono również na mapkach poglądowych zamieszczonych poniżej.

Tab. 18. Wykaz siedlisk stwierdzonych w obszarze PLH320048 Diabelskie Pustacie wg danych z aktualizacji PZO i projektu WGL

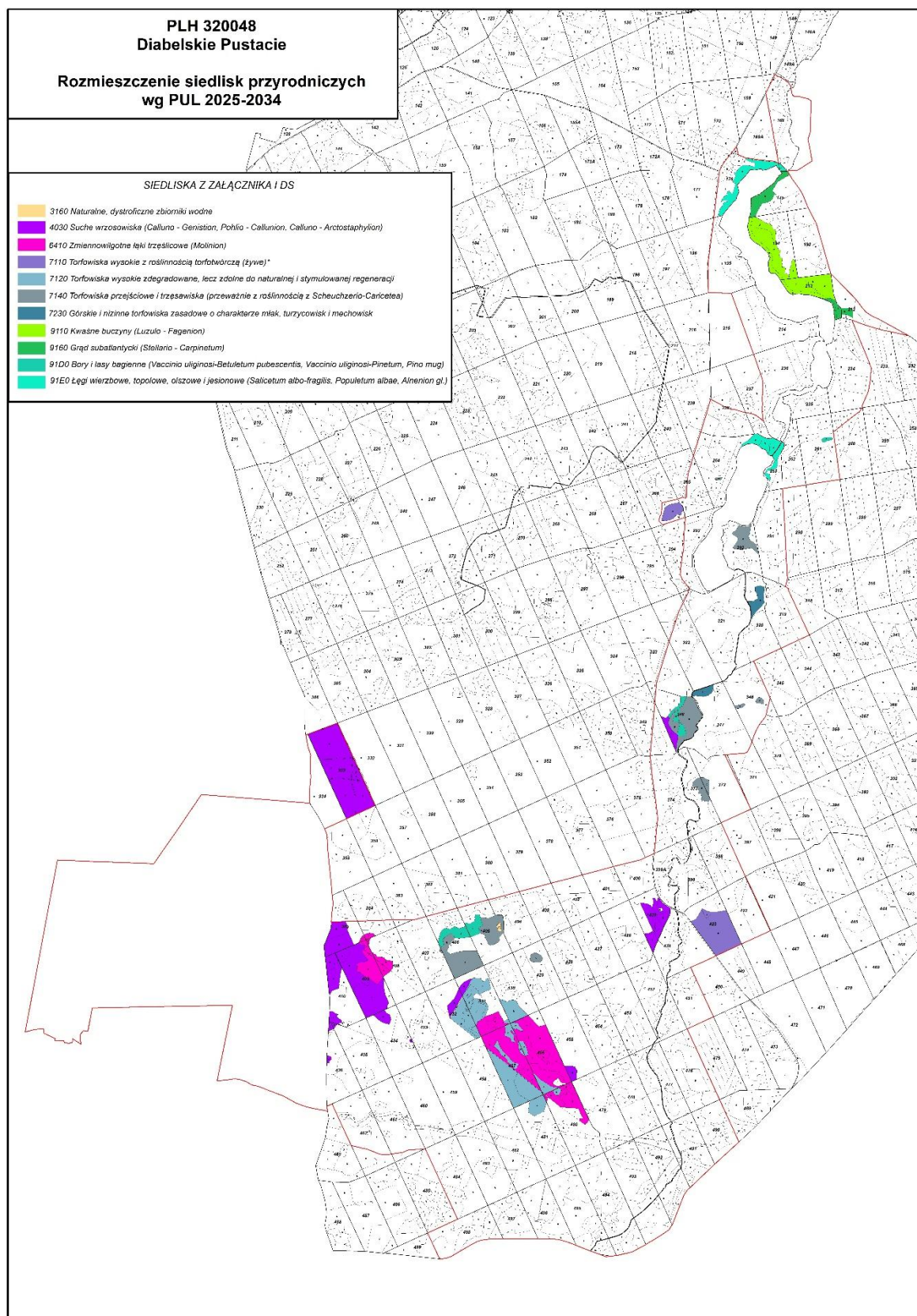
Adres leśny	Kod siedl. wg PUL	Pow. ha wyd. wg PUL	Pow. ha siedl. N2000 wg PUL	Nr płału wg RDOŚ	Kod siedl. wg PZO	Nr płału wg WGL	Kod siedl. wg WGL	Uwagi BULiGL
1	2	3	4	5	6	7	8	9
11-30-1-07-175 -a -00	91E0	0,33	0,10	29	91E0	2113051046	91E0	Wg Wykonawcy całe wyd. jest 91E0
11-30-1-07-175 -b -00	9160	5,18	3,77	54	9160	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. jest 9160
11-30-1-07-176 -a -00	91E0	7,78	0,05	29	91E0	nie dotyczy		Wg Wykonawcy do usunięcia 91E0
11-30-1-07-194 -d -00	9110	2,55	2,47	53	9110	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. jest 9110
11-30-1-07-194 -g -00	9110	6,92	1,09	53	9110	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. jest 9110
11-30-1-07-194 -h -00	9110	2,94	2,74	53	9110	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. jest 9110
11-30-1-07-194 -i -00	9110	1,34	0,46	53	9110	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. jest 9110
11-30-1-07-212 -b -00	9160	1,00	1,00	51	9160	nie dotyczy		ok
11-30-1-07-213 -a -00	9110	3,93	2,12	53	9110	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. jest 9110
11-30-1-07-213 -b -00	9110	1,32	0,66	53	9110	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. jest 9110
11-30-1-07-213 -c -00	9110	3,58	0,88	53	9110	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. jest 9110
11-30-1-07-213 -d -00	9110	1,62	1,48	53	9110	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. jest 9110
11-30-1-07-213 -f -00	9160	1,08	0,86	52	9160	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. jest 9160
11-30-1-07-213 -g -00	9160	0,62	0,13	52	9160	2113051047	91E0	Wg WGL całe wyd. jest 91E0
11-30-1-07-237 -i -00	BRAK	0,31			BRAK	2113051030	91D0	Wg WGL jest to 91D0
11-30-1-07-261 -f -00	91D0	0,46	0,46	45	91D0	2113051034	91D0	ok
11-30-1-07-263 -a -00	91E0	1,91	0,35	48	91E0	2113051033	91E0	ok
11-30-1-07-292 -c -00	7140	4,67	1,22	57	7140	2113051035	7230	Zmiana w WGL, Podział w PUL
11-30-1-07-320 -c -00	7230	3,06	3,06		BRAK			Do usunięcia w PUL 7230

Adres leśny	Kod siedl. wg PUL	Pow. ha wydź. wg PUL	Pow. ha siedl. N2000 wg PUL	Nr płału wg RDOŚ	Kod siedl. wg PZO	Nr płału wg WGL	Kod siedl. wg WGL	Uwagi BULiGL
1	2	3	4	5	6	7	8	9
11-30-1-08-264 -a -00	91E0	1,27	0,04	48	91E0	2113051032	91E0	Należy dodać do PZO
11-30-1-08-264 -b -00	91E0	1,64	0,17	48	91E0		BRAK	Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-08-264 -c -00	91E0	1,53	1,53	48	91E0	2113051031	91E0	ok
11-30-1-08-264 -m -00	7140	0,18	0,18	58	7140	2113051029	BRAK	Wg WGL do usunięcia 7140
11-30-1-08-266 -k -00	7140	3,15	1,22	56	7140	2113051027	7140	Podział w WGL, podział w PUL
11-30-1-08-266 -k -00	7110	3,15	1,93	55	7110	2113051027	7140	Podział w WGL, podział w PUL
11-30-1-08-321 -b -00	BRAK	27,93			BRAK	2113051036	7230	Do usunięcia w WGL 7230
11-30-1-08-322 -i -00	BRAK	12,96			BRAK	2113051036	7230	Do usunięcia w WGL 7230
11-30-1-08-323 -h -00	BRAK	0,81			BRAK	2113051036	7230	Do usunięcia w WGL 7230
11-30-1-08-333 -a -00	4030	12,07	12,07	37	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-08-333 -b -00	4030	0,64	0,64	37	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-08-333 -c -00	4030	6,45	6,28	37	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wydź. 4030
11-30-1-08-333 -d -00	4030	0,86	0,80	37	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wydź. 4030
11-30-1-08-333 -f -00	4030	5,46	5,46	37	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-08-333 -g -00	4030	7,82	5,30	37	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wydź. 4030
11-30-1-08-333 -h -00	4030	0,09	0,09	37	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-08-333 -i -00	4030	0,45	0,45	37	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-08-333 -j -00	4030	0,06	0,06	37	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-08-333 -k -00	4030	0,19	0,19	37	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-08-333 -l -00	4030	0,27	0,27	37	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-08-333 -m -00	4030	0,29	0,29	37	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-08-333 -n -00	4030	0,47	0,47	37	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-08-348 -b -00	7140	8,32	1,57	47	7140	2113051037	BRAK	Do wydzielenia w PUL, poprawa w WGL
11-30-1-08-348 -c -00	91D0	2,46	0,07	44	91D0		BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-08-348 -g -00	7140	1,61	0,28	43	7140	2113051038	7110	Do wydzielenia w PUL, poprawa w WGL
11-30-1-08-348 -g -00	7110	1,61	1,05	46	7110	2113051038	7110	ok
11-30-1-08-348 -g -00	91D0	1,61	0,08	44	91D0	2113051038	7110	Do wydzielenia w PUL, poprawa w WGL
11-30-1-08-348 -h -00	4030	2,09	0,09	42	4030	nie dotyczy		Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-08-349 --d -00	4030	0,24	0,04	42	4030	nie dotyczy		Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-09-346 -d -00	7140	0,49	0,49	BRAK		nie sprawdz.		Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-09-346 -f -00	7140	0,36	0,36	BRAK		nie sprawdz.		Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-09-347 -f -00	7230	1,79	1,79	BRAK		nie sprawdz.		Do wyjaśnienia w terenie

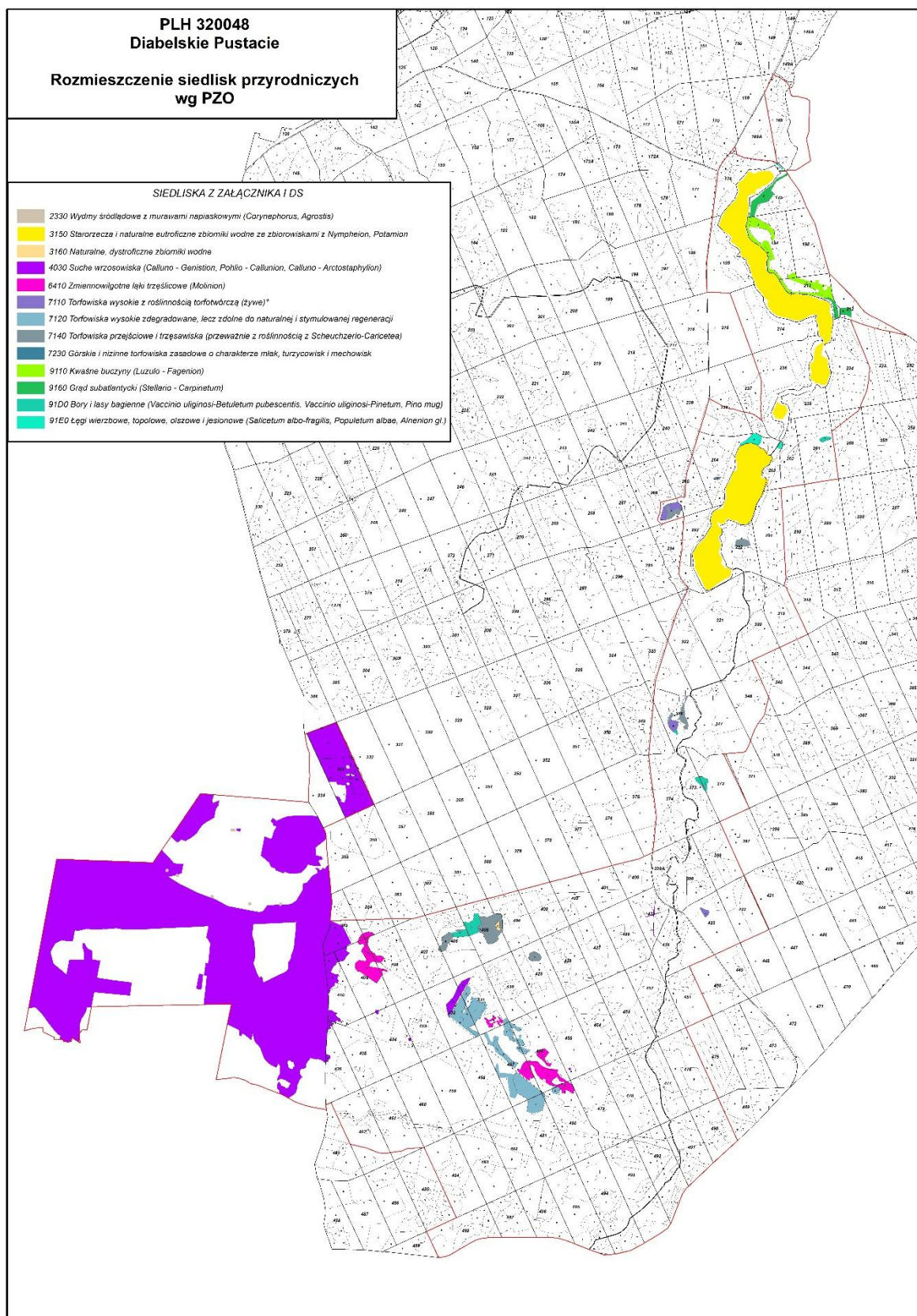
Adres leśny	Kod siedl. wg PUL	Pow. ha wyd. wg PUL	Pow. ha siedl. N2000 wg PUL	Nr płat. wg RDOŚ	Kod siedl. wg PZO	Nr płat. wg WGL	Kod siedl. wg WGL	Uwagi BULiGL
1	2	3	4	5	6	7	8	9
11-30-1-09-372 -c -00	91D0	0,96	0,90	49	91D0	2113051025	91D0	ok
11-30-1-09-372 -c -00	7140	0,96	0,06	50	7140	2113051025	91D0	Do usunięcia w PZO
11-30-1-09-373 -d -00	91D0	2,27	0,48	49	91D0	2113051025	91D0	ok
11-30-1-09-373 -d -00	7140	2,27	0,03	50	7140	2113051025	91D0	Do usunięcia w PZO
11-30-1-09-423 -c -00	7110	0,54	0,54	28	7110	2113051012	7110	ok
11-30-1-09-423 -d -00	7110	15,53	0,02	28	7110			Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-10-384 -j -00	6410	0,56	0,56	40	6410	2113051001	BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-385 -d -00	4030	3,05	2,34	38	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. 4030
11-30-1-10-385 -f -00	6410	0,31	0,31	40	6410	2113051001	BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-385 -g -00	4030	4,89	4,60	38	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. 4030
11-30-1-10-405 -d -00	7140	6,19	6,19	4_r	7140	2113051007	7140	ok
11-30-1-10-405 -f -00	91D0	2,57	2,57	7_r	91D0	2113051006	BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-405 -g -00	3160	0,33	0,33	12_r	3160	nie dotyczy		ok
11-30-1-10-406 -f -00	91D0	3,43	1,10	7_r	91D0	2113051008	BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-406 -f -00	7140	3,43	0,22	3_r	7140	2113051008	BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-406 -g -00	7140	1,62	1,62	10_r	7140	2113051010	BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-406 -i -00	7140	8,49	0,02	10_r	7140			Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-10-407 -c -00	7140	0,11	0,11	10_r	7140	2113051010	BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-408 -d -00	6410	0,18	0,18	8_r	6410	2113051002	BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-408 -h -00	6410	2,75	1,11	8_r	6410	2113051004	BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-408 -n -00	6410	0,09	0,04	8_r	6410			Rów - do usunięcia N2000
11-30-1-10-409 -a -00	6410	6,23	5,93	8_r	6410	2113051003	BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-409 -b -00	4030	8,80	0,06	6_r	4030	nie dotyczy		Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-10-409 -c -00	4030	1,52	1,52	6_r	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-10-409 -f -00	4030	10,51	0,06	13_r	4030	nie dotyczy		Do usunięcia 4030
11-30-1-10-409 -g -00	6410	0,10	0,10	8_r	6410	nie dotyczy		Rów - do usunięcia N2000
11-30-1-10-410 -a -00	4030	0,05	0,05	6_r	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-10-410 -b -00	4030	1,81	1,81	6_r	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-10-410 -c -00	4030	3,58	2,37	6_r	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. 4030
11-30-1-10-410 -i -00	4030	1,30	1,21	9_r	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wyd. 4030
11-30-1-10-425 --a -00	4030	0,53	0,17	39	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy do usunięcia 4030

Adres leśny	Kod siedl. wg PUL	Pow. ha wydz. wg PUL	Pow. ha siedl. N2000 wg PUL	Nr płatu wg RDOŚ	Kod siedl. wg PZO	Nr płatu wg WGL	Kod siedl. wg WGL	Uwagi BULiGL
1	2	3	4	5	6	7	8	9
11-30-1-10-425 -b -00	4030	2,10	0,10	39	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy do usunięcia 4030
11-30-1-10-425 -d -00	4030	2,45	0,08	39	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy do usunięcia 4030
11-30-1-10-425 -g -00	4030	1,38	0,01	39	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy do usunięcia 4030
11-30-1-10-425 -h -00	4030	1,31	0,01	39	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy do usunięcia 4030
11-30-1-10-425 -i -00	4030	1,71	0,04	39	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy do usunięcia 4030
11-30-1-10-429 -c -00	7140	1,11	1,11	41	7140	2113051011	7140	ok
11-30-1-10-430 -h -00	7120	4,31	0,02	33	7120			Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-10-431 -b -00	4030	1,10	1,10	24	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-10-431 -c -00	7120	2,70	0,05	27	7120			Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-10-431 -f -00	7120	2,35	0,65	27	7120			Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-10-431 -g -00	7120	0,78	0,78	27	7120	2113051039	7120	ok
11-30-1-10-431 -i -00	7120	3,03	3,03	27	7120	2113051039	7120	ok
11-30-1-10-431 -j -00	7120	3,94	0,10	33	7120	2113051040	6410	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-431 -j -00	6410	3,94	0,30	25	6410	2113051040	6410	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-431 -k -00	6410	1,14	0,71	25	6410	2113051040	6410	ok
11-30-1-10-431 -l -00	7120	0,22	0,22	33	7120	2113051040	6410	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-432 -b -00	4030	1,99	1,99	24		nie dotyczy		ok
11-30-1-10-432 -d -00	7120	4,21	4,21	27	7120	2113051039	7120	ok
11-30-1-10-432 -f -00	7120	0,24	0,12	27	7120			Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-10-432 -g -00	7120	1,88	1,14	27	7120	2113051039	7120	Wg Wykonawcy całe wydz. 7120
11-30-1-10-434 -a -00	4030	1,62	0,09	13_r	4030	nie dotyczy		Do usunięcia 4030
11-30-1-10-434 -f -00	4030	0,11	0,11	11_r	4030	nie dotyczy		Do usunięcia 4030
11-30-1-10-435 -c -00	4030	0,22	0,08	9_r	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wydz. 4030
11-30-1-10-436 -a -00	4030	0,42	0,34	9_r	4030	nie dotyczy		Wg Wykonawcy całe wydz. 4030
11-30-1-10-436 -d -00	4030	0,32	0,32	5_r	4030	nie dotyczy		ok
11-30-1-10-455 -d -00	4030	1,49	0,05	31		nie dotyczy		Do usunięcia 4030
11-30-1-10-456 -b -00	6410	10,17	0,02	30	6410			Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-10-456 -c -00	7120	8,33	0,46	33	7120	2113051040	6410	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-456 -c -00	6410	8,33	0,88	30	6410	2113051040	6410	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-456 -d -00	7120	0,66	0,37	33	7120	2113051041	7120	Wg Wykonawcy całe wydz. 7120
11-30-1-10-456 -f -00	7120	0,79	0,67	33	7120	2113051041	7120	Do wyjaśnienia w terenie

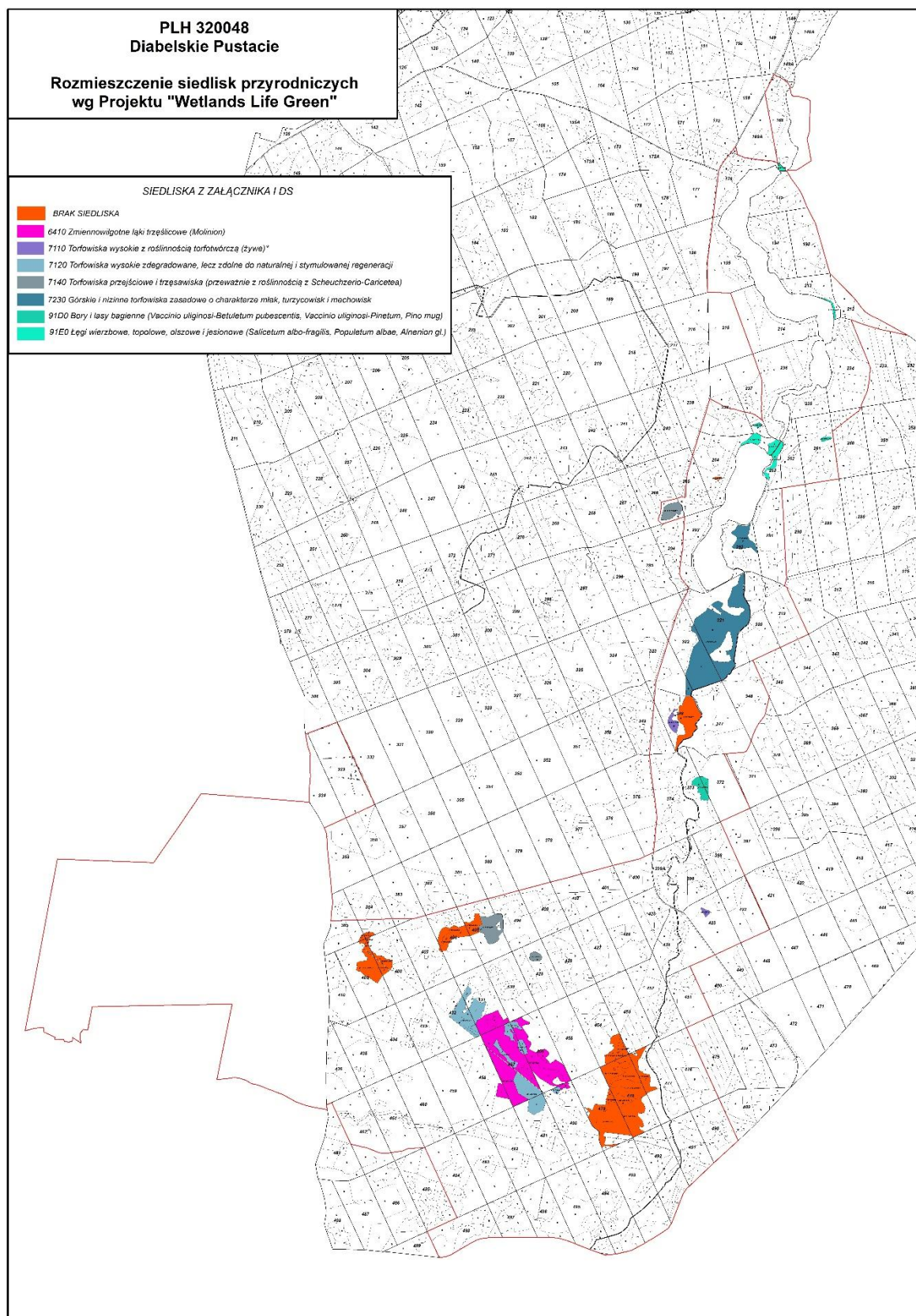
Adres leśny	Kod siedl. wg PUL	Pow. ha wydz. wg PUL	Pow. ha siedl. N2000 wg PUL	Nr płału wg RDOŚ	Kod siedl. wg PZO	Nr płału wg WGL	Kod siedl. wg WGL	Uwagi BULiGL
1	2	3	4	5	6	7	8	9
11-30-1-10-456 -g -00	6410	1,10	1,10	30	6410	2113051040	6410	ok
11-30-1-10-456 -h -00	6410	4,59	3,96	26	6410	2113051040	6410	Wg Wykonawcy całe wydz. 6410
11-30-1-10-456 -j -00	7120	1,88	0,08	35	7120			Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-10-457 -a -00	7120	1,39	1,39	33	7120	2113051041	7120	ok
11-30-1-10-457 -b -00	7120	10,56	1,76	34	7120	2113051040	6410	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-457 -b -00	6410	10,56	0,13	26	6410	2113051040	6410	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-457 -c -00	7120	0,39	0,39	33	7120	2113051041	7120	ok
11-30-1-10-457 -d -00	7120	1,59	1,59	32	7120	2113051045	7120	ok
11-30-1-10-457 -f -00	6410	0,95	0,95	26	6410	2113051040	6410	ok
11-30-1-10-457 -g -00	6410	1,63	0,88	26	6410	2113051040	6410	Wg Wykonawcy całe wydz. 6410
11-30-1-10-457 -h -00	7120	0,86	0,03	35	7120			Rów - do usunięcia N2000
11-30-1-10-457 -i -00	7120	8,47	2,74	35	7120	2,1131E+10	6410	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-457 -j -00	7120	4,78	4,78	35	7120	2113051043	7120	ok
11-30-1-10-480 -a -00	6410	0,56	0,56	26	6410	2113051040	6410	ok
11-30-1-10-480 -b -00	7120	0,49	0,49	35	7120	2113051042	7120	ok
11-30-1-10-480 -c -00	6410	2,96	0,81	26	6410		BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-480 -c -00	7120	2,96	0,20	35	7120		BRAK	Do wyjaśnienia w terenie
11-30-1-10-480 -d -00	6410	4,31	0,07	26	6410			Korekta błędów rysowniczych
11-30-1-10-481 -a -00	7120	3,10	3,10	35	7120	2113051043	7120	ok



Ryc. 18. Rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych w PLH320048 Diabelskie Pustacie wg PUL (zaznaczono całe wydzielenia z siedliskiem)



Ryc. 19. Rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych w PLH320048 Diabelskie Pustacie wg aktualizacji SDF (dane z RDOŚ)



Ryc. 20. Rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych w PLH320048 Diabelskie Pustacie wg projektu Wetlands Green Life

Lokalizację wyłączeń ze stwierdzonym siedliskiem oraz wskazania gospodarcze wynikające z PUL na lata 2025–2034 zestawiono również w załącznikach w dalszej części POP.

W SDF dla obszaru odnotowano również 7 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Przedmioty ochrony oznaczono w tabeli przez zacielenie.

Tab. 19. Gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej występujące na terenie obszaru PLH320048 Diabelskie Pustacie oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego	Lokalizacja na gruntach Nadleśnictwa w zasięgu obszaru
1	2	3	4	5
Ssaki				
1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	D	Widoczne ślady obecności na gruntach N-ctwa, oddz.: 168i,j,l,m, 175b, 176a, 194g,h, 195a,f, 213d,g, 234d,g,h, 235a,b, 262b, 263c, 320h, 321b, 322i, 347c,f, 348b, 373a, 374a,c,g,h, 399k, 399Ad,f,i, 452f,j,o, 453i, 461d, 478g,h, 479g, 491c,d,j, 492a,f,g, 493h,i,k, 494j,l, 495g,h, 496c, 497f.
1352	Wilk szary	<i>Canis lupus</i>	B	Gatunek potwierdzony w aplikacji mobilnej Stowarzyszenia na rzecz Wspierania Bioróżnorodności „Matecznik”. Służby N-ctwa również potwierdzają, że są widoczne ślady obecności (odchody). Brak danych o liczebności w obszarze.
1355	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	D	Stwierdzona wg służb N-ctwa w oddz. 176a.
Płazy				
1166	Traszką grzebieniastą	<i>Triturus cristatus</i>	C	Gatunek niepotwierdzony w N-ctwie w granicach obszaru. Jest to gatunek preferujący wody stojące, co najmniej 0,5 m głębokości, z pokryciem roślinności w granicach 70-80%. Po analizie gruntów N-ctwa, nie stwierdzono potencjalnych miejsc bytowania tego gatunku.
1188	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	C	Wskazywany przez służby N-ctwa w oddz.: 176a, 321b, 322i, 323h, 374a, 399Af, 429c, 479g.
Bezkręgowce				
1042	Zalotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	B	Gatunek potwierdzony w N-ctwie w granicach obszaru, oddz.: 168l, 235a, 292c, 348b,g, 373a, 374a, 399h,m, 480j, 496a, 497d.
1081	Pływak szerokobrzeżek	<i>Dytiscus latissimus</i>	B	Gatunek niepotwierdzony w N-ctwie w granicach obszaru. Preferuje zbiorniki eutroficzne z bogatą roślinnością wodno-błotną. Takich zbiorników na gruntach zarządzanych w obszarze nie stwierdzono.

Drzewostany ponad 100-letnie

Powierzchnia drzewostanów ponad 100-letnich w PLH320048 Diabelskie Pustacie i na gruntach Nadleśnictwa wynosi 170,93 ha (8,8% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych). Gatunkami panującymi w drzewostanach są: So (133,44 ha), Bk (18,25 ha), Db (13,57 ha). Lasy ponad 100-letnie w obszarze na siedliskach przyrodniczych występują na powierzchni 33,87 ha w tym na siedlisku 9110 (18,25 ha), 91D0* (8,03 ha), 9160 (7,26 ha) oraz 91E0 (0,33 ha).

Plan zadań ochronnych

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 września 2019 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Diabelskie Pustacie” PLH320048 (Dz. Urz. Woj. Zach., 2019, poz. 4790).

Program ochrony przyrody uwzględnia zalecenia zawarte w załącznikach do planu zadań ochronnych.

Nadzór nad obszarem sprawuje Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie.



Fot.10. Widok na wrzosowiska w obszarze PLH320048 Diabelskie Pustacie

(Fot. N-ctwo Czarnobór)

3.1.4. Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na gruntach Nadleśnictwa Czarnobór, w kompleksie leśnym o nazwie „Las Miejski” usytuowanym w granicach administracyjnych Miasta Szczecinka, utworzono dwa użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 8,57 ha (2 wyłączenia). Są to:

- „Torfowisko Wybudowanie” – 2,82 ha;
- „Torfowisko Raciborki” – 5,75 ha.



Fot.11. Użytek ekologiczny „Torfowisko Wybudowanie”

(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.12. Użytek ekologiczny „Torfowisko Raciborki”

(Fot. N-ctwo Czarnobór)

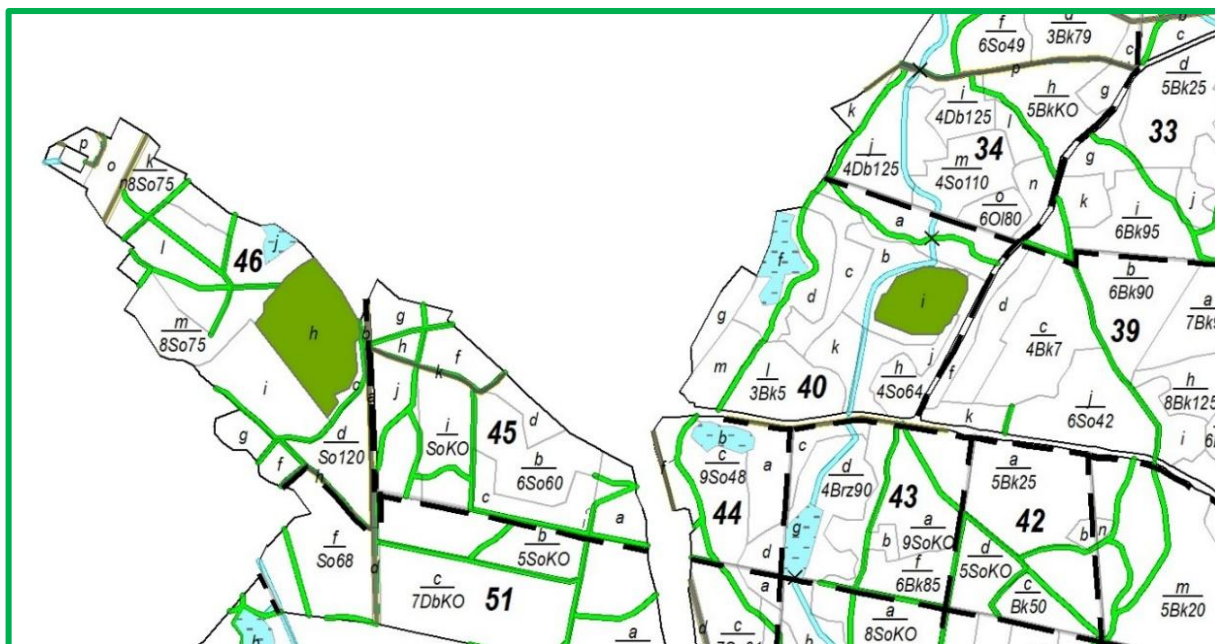
➤ **„Torfowisko Wybudowanie” oraz „Torfowisko Raciborki”**

Oba obiekty objęte ochroną Uchwałą Nr XXXV/327/06 Rady Miasta Szczecinek z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie utworzenia użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2006 r. Nr 68 poz. 1234). Położone są w województwie zachodniopomorskim, powiecie szczecineckim, gminie Szczecinek (miejska).

Tab. 20. Wykaz pododdziałów użytków ekologicznych: „Torfowisko Wybudowanie” oraz „Torfowisko Raciborki” na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Położenie		[ha]	Rodzaj pow. w SILP	Cel ochrony, opis obiektu, walory przyrodnicze
	Oddz. Pododdz.	Leśnictwo Gmina			
1	2	3	4	5	6
„Torfowisko Wybudowanie”					
1.	40i	Czarnobór Szczecinek	2,82	N	<i>Cel ochrony: torfowisko wysokie z charakterystyczną roślinnością zawierającą rzadkie i chronione gatunki flory.</i> Zadrzewienia: sosna II kl. Wieku, samosiew: sosna, brzoza na 30%; rośliny chronione: bagno pospolite, torfowiec - rodzaj, rośiczka okrągłolistna; zwierzęta chronione: żuraw; siedlisko przyrodnicze: 7110 (C).
„Torfowisko Raciborki”					

Lp.	Położenie		[ha]	Rodzaj pow. w SILP	Cel ochrony, opis obiektu, walory przyrodnicze
	Oddz. Pododdz.	Leśnictwo Gmina			
1	2	3	4	5	6
2.	46h	Czarnobór Szczecinek	5,75	N	Cel ochrony: torfowisko wysokie z sosnowym borem bagiennym (<i>Vaccinio uliginosi</i>-<i>Pinetum</i>). Zadrzewienia: sosna, brzoza, dąb IV kl. wieku; zakrzewienia: wierzba, jarząb na 70%; rośliny chronione: bagno pospolite; siedlisko przyrodnicze: 7110 (B).
Razem			8,57		



Ryc. 21. Użytki ekologiczne: „Torfowisko Wybudowanie” oraz „Torfowisko Raciborki”

3.1.5. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo występuje 17 obiektów uznanych za pomniki przyrody: 12 pojedynczych drzew, 4 grupy drzew i 1 głąz narzutowy.

Tab. 21. Wykaz pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU				
			leśnictwo oddz. pododdz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ									
1.	Rozporządzenie Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Koszalińskiego z 1992 r. Nr 15, poz. 109)	286	Czarnobór 29b	Szczecinek Miasto Szczecinek	<u>Grupa drzew – 15 szt.:</u> Dąb szypułkowy	270	320	20	3
						435	23	3	
						270	345	18	3
							350	26	3
							370	27	2
							390	27	2
							280	27	3
					zgnilizna miękka	370	29	3	
						325	29	3	
					Buk zwyczajny	220	490	30	2
			Dąb szypułkowy		270	275	24	2	
						295	25	3	
						300	32	2	
						300	31	3	
						340	26	2	
2.	279	Czarnobór 29b	Dąb szypułkowy		445	31	4		
3.	Rozporządzenie Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Koszalińskiego z 1992 r. Nr 15, poz. 109)	285	Turowo 59b	Szczecinek Turowo	Buk zwyczajny	170	380	32	3
4.		281	Turowo 62a			220	480	29	2
5.		284	Turowo 68a		Dąb szypułkowy (zamiera)	270	355	32	4
6.		282	Turowo 69d		Dąb szypułkowy	180	390	28	3
7.	Rozporządzenie Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r.	283	Turowo 69d		<u>Grupa drzew – 5 szt.:</u>	180	345	28	2
							310	30	2
							305	30	2

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU				
			leśnictwo oddz. pododdz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	(Dz. Urz. Woj. Koszalińskiego z 1992 r. Nr 15, poz. 109)				Dąb szypułkowy		330	27	3
							340	28	3
8.	Uchwała Nr XX/222/2016 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 31 marca 2016 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2016 r. poz. 1840)	-	Płytnica 212b	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	<u>Grupa drzew – 25 szt.:</u>	270	295	29	2
					Dąb szypułkowy		270	30	2
					posusz		435	30	5
							440	30	2
							370	29	4
					wywrot		400	30	5
					zgnilizna miękka		320	31	5
					zamiera		340	30	5
					posusz		360	30	5
							255	28	2
							255	28	2
					posusz		360	30	5
					posusz		460	30	5

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU				
			leśnictwo oddz. pododdz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Uchwała Nr XX/222/2016 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 31 marca 2016 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2016 r. poz. 1840)			Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne			350	30	4
							285	29	2
							360	30	3
					zgnilizna miękka		315	29	5
							390	30	3
					Buk zwyczajny	220	285	29	2
							275	30	2
							250	29	2
							250	29	3
							313	30	2
					złamany pień		415	30	5
					Lipa drobnolistna (złamany pień)	170	365	30	5
9.	Uchwała Nr XX/221/2016 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 31 marca 2016 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2016 r. poz. 1839)	-	Płytnica 213f		Dąb szypułkowy	270	390	25	3
10.	Uchwała Nr LXIX/1043/2023 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 28 grudnia 2023 r.	-	Płytnica 234d		Dąb szypułkowy	150	360	27	1
11.	(Dz. U. Woj. Zach., z 2024 r. poz. 314)	-	Płytnica 236j		Kasztanowiec zwyczajny	130	300	22	1

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU				
			leśnictwo oddz. pododdz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12.	Uchwała Nr XX/221/2016 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 31 marca 2016 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2016 r. poz. 1839)	-	Kniewo 293h	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	<i>Dąb szypułkowy</i>	220	372	26	2
13.		-	Kniewo 294f		<u>Grupa drzew – 4 szt.:</u> <i>Jesion wyniosły</i>	180	240	26	3
					wywrot				
			Kniewo 294g		<i>Dąb szypułkowy</i>	270	355	27	3
					zamiera				
14.	Uchwała Nr III/31/2024 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 27 czerwca 2024 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2024 r. poz. 3483)	-	Płytnica 335c	<i>Żywotnik zachodni</i>	-	145	15,5	1	
15.	Uchwała Nr XX/223/2016 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 31 marca 2016 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2016 r. poz. 1841)	1	Ciemino 886b	Borne Sulinowo Obszar wiejski Jeleń	<i>Modrzew europejski</i>	160	380	31	3
16.	Uchwała Nr XVII/214/2020 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 6 lutego 2020 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2020 r. poz. 1322)		Ciemino 886i		<i>Buk zwyczajny</i> (złamany konar)	115	315	32	2

Lp.	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wojewody, Uchwała Rady Miasta, Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU				
			leśnictwo oddz. pododdz.	gmina obręb ewidencyjny	gatunek, nazwa lokalna, uwagi	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
POMNIKI PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ									
17.	Uchwała Nr III/31/2024 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 27 czerwca 2024 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2024 r. poz. 3483)	-	Krağı 164d	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	Głaz narzutowy (Sowi Kamień)	-	1050	1,2-1,5	-

* Stan zdrowotny pomników przyrody ożywionej przedstawiony jest liczbowo wg uproszczonej skali Pacyniaka i Smólskiego:

- 1 – oznacza drzewo zdrowe, bez ubytków i obecności szkodników;
- 2 – oznacza drzewo z częściowo obumierającymi cieńszymi gałęziami w wierzchołkowej partii korony, z pojedynczymi szkodnikami;
- 3 – drzewo mające w 50% obumarłą koronę lub pień, w znacznym stopniu zaatakowane przez szkodniki;
- 4 – drzewo mające w 70% obumarłą koronę lub pień, z dużymi ubytkami tkanki drzewnej;
- 5 – drzewo mające w ponad 70% obumarłą koronę lub pień, z licznymi dziuplami oraz martwe.

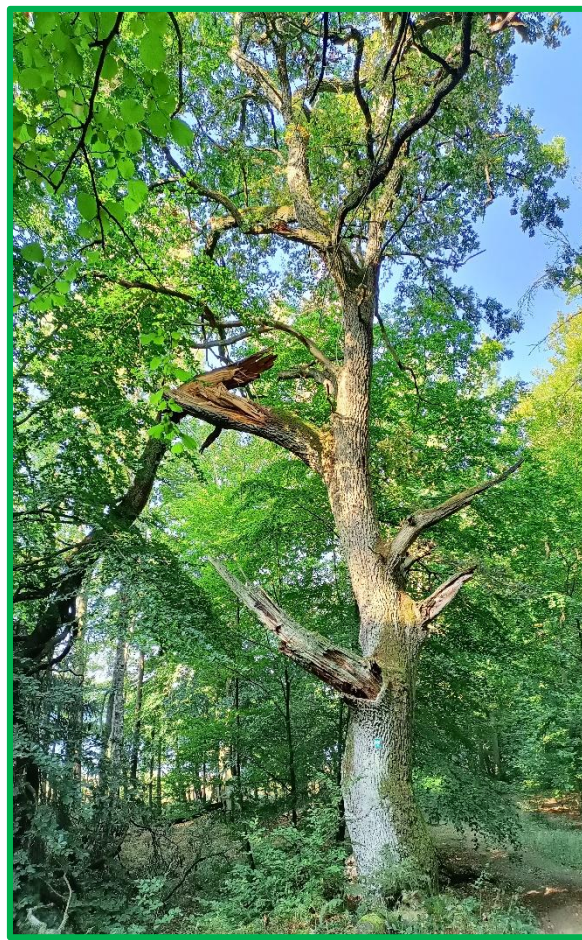
W poprzednim PUL na lata 2015 – 2024 lista pomników była szersza. W ciągu ostatniego 10-lecia zniesiono status pomników dla następujących drzew:

- Uchwałą Nr XXVIII/238/2012 Rady Miasta Szczecinek z dnia 24 września 2012 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2012 r. poz. 2353) usunięto z wykazu dęba szypułkowego (oddz. 29b - Leśnictwo Czarnobór (byłe Turowo)), wymieniony pod poz. 286 w Rozporządzeniu Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Koszalińskiego z 1992 r. Nr 15, poz. 109);
- Uchwałą Nr XX/221/2016 Rady Miejskiej w Bornem Suliniowie z dnia 31 marca 2016 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2016 r. poz. 1839) usunięto z wykazu dęba szypułkowego (oddz. 213f - Leśnictwo Płytnica) wymieniony w Uchwale Nr XV/260/2000 Rady Miejskiej w Bornem Suliniowie z dnia 14 czerwca 2000 r;
- Uchwałą Nr XLIX/419/2017 Rady Miasta Szczecinek z dnia 16 października 2017 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2017 r. poz. 4635) usunięto z wykazu dęba szypułkowego (oddz. 29b – Leśnictwo Czarnobór (byłe Turowo)) oraz buki zwyczajne (oddz. 29f – Leśnictwo Czarnobór (byłe Turowo)), wymienione pod poz. 286 w Rozporządzeniu Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Koszalińskiego z 1992 r. Nr 15, poz. 109);
- Uchwałą Nr LXXII/668/2024 Rady Miasta Szczecinek z dnia 25 kwietnia 2024 r. (Dz. U. Woj. Zach., z 2024 r. poz. 2421) usunięto z wykazu dęba szypułkowego (oddz. 29b –

Leśnictwo Czarnobór (byłe Turowo)) wymieniony pod poz. 286 w Rozporządzeniu Nr 7/92 Wojewody Koszalińskiego z dnia 8 września 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Koszalińskiego z 1992 r. Nr 15, poz. 109).



Fot. 13. Pomnik przyrody - oddz. 69d
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot. 14. Pomnik przyrody - oddz. 213f
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



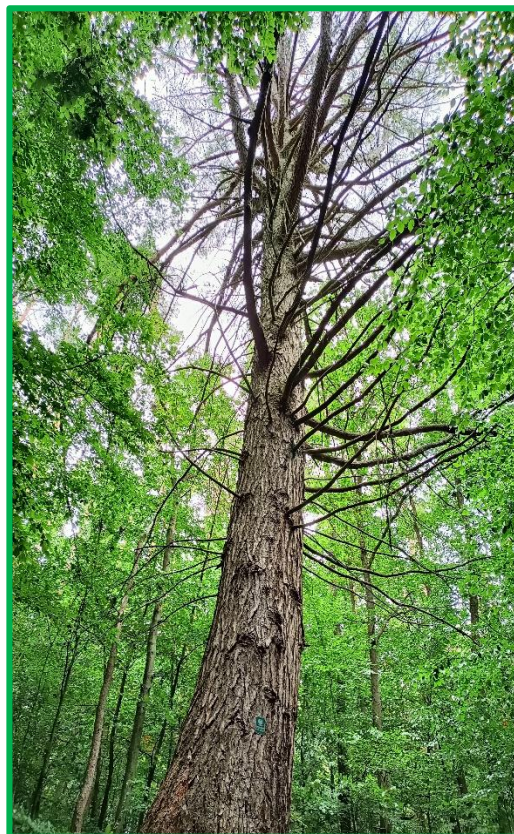
Fot. 15. Grupa drzew - oddz. 212b
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot. 16. Pomnik przyrody - oddz. 234d
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot. 17. Grupa drzew - oddz. 294g
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot. 18. Pomnik przyrody - oddz. 886b
(Fot. N-ctwo Czarnobór)

3.1.6. Ochrona gatunkowa

- 1. Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.*
- 2. Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.*

Pełna lista gatunków chronionych, występujących na terenie Nadleśnictwa nie jest znana, ze względu na brak specjalistycznych opracowań florystycznych i faunistycznych, obejmujących całą powierzchnię Nadleśnictwa.

Dane przedstawione w dalszej części są wynikiem m.in. obserwacji Służby Leśnej Nadleśnictwa, dokumentacji prac siedliskowych, ekspertyz przyrodniczych, obserwacji dokonanych przez pracowników BULiGL w trakcie terenowych prac urządzeniowych oraz inwentaryzacji botanicznych.

Tab. 22. Zestawienie gatunków podlegających ochronie gatunkowej na gruntach Nadleśnictwa

Grupa organizmów	Gatunki objęte ochroną ścisłą	Gatunki objęte ochroną częściową	Razem	Gatunki wymienione w załącznikach Dyrektyw EU*
1	2	3	4	5
Widłaki	-	3	3	-
Mchy	-	11	11	-
Rośliny naczyniowe	7	12	19	-
Owady	4	8	12	3
Pijawki	-	1	1	-
Ślimaki	-	1	1	-
Płazy	5	8	13	13
Gady	-	5	5	2
Ptaki	111	10	121	31
Ssaki	9	14	23	9

*Gatunki z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej

a) Rośliny chronione

Na gruntach Nadleśnictwa stwierdzono stanowiska **33** gatunków roślin objętych prawną ochroną, w tym: **7** – ścisłą, **26** – częściową.

Tab. 23. Gatunki roślin chronionych występujące na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
WIDŁAKI				
1.	Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>	71i, 79g, 80b	3	PL – cz CL – NT
2.	Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>	14g,j, 102g, 106h, 113j, 117h, 122r, 154f, 155c, 157d, 228b, 313a, 251c, 318d,g,h, 342b-f, 343b-d, 365b, 366a,b, 367a,b, 407c, 417c, 428i, 429d, 439c,g, 440g, 441h, 452o, 458d, 459a, 465a, 482g, 492a, 495b, 846f,i, 847f,h,k, 848a,b,i,l, 849c,g, 850j-l, 851j,x,y,ax,dx, 869f,g, 870d,h, 871c, 872a-c,f-h, 873a-d,g,h, 874a,f,g,j,p, 875a-c,f, 879c, 880a,b,f,h,m, 881f, 885g,j, k, 886f,i, 887c	101	PL – cz CL – NT
3.	Wroniec widlasty (wroniec) <i>Huperzia selago</i>	407b	1	PL – cz CL – NT
MSZAKI				
1.	Bielistka siwa (blada) <i>Leucobryum glaucum</i>	27i, 30g, 33i, 38g, 102g	5	PL – cz
2.	Brodawkowiec czysty <i>Pseudoscleropodium purum</i>	38a,c	2	PL – cz
3.	Drabik drzewkowaty <i>Climacium dendroides</i>	236j, 321b,c, 322i, 276b, 887a	6	PL – cz
4.	Gajnik lśniący <i>Hylocomnium splendens</i>	Brak szczegółowych danych. Występuje w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
5.	Mokradłoszka zaostrowana (kończysta) <i>Calliergonella cuspidata</i>	235d,g, 276d, 321g, 322i, 348g, 408b,c, 409a,f, 410d	11	PL – cz
6.	Płonnik cienki (właściwy) <i>Polytrichum strictum</i>	73i, 228h, 252b, 264m, 265j, 266k, 312f, 405d-g	10	PL – cz
7.	Płonnik pospolity <i>Polytrichum commune</i>	27i, 30g, 38g, 40j, 73i, 113j, 228h, 312f, 346d	9	PL – cz
8.	Próchniczek błotny (Mochwian błotny) <i>Aulacomnium palustre</i>	252b, 264m, 265j, 271c, 271d, 312f, 321c, 346d, 408b,c, 409a, 410d, 429c, 431a	14	PL – cz
9.	Rokietnik pospolity <i>Pleurozium schreberi</i>	Brak szczegółowych danych. Występuje w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
10.	Widłoząb kędzierzawy <i>Dicranum polysetum</i>	Brak szczegółowych danych. Występuje w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
11.	Widłoząb miotłowy <i>Dicranum scoparium</i>	Brak szczegółowych danych. Występuje w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku.	-	PL – cz
ROŚLINY NACZYNIOWE				
1.	Bagnica torfowa <i>Scheuchzeria palustris</i>	157d, 228h, 236h, 237i, 261f, 266k, 312f, 346d	8	PL – ś PCL – VU
2.	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>	33j, 40i,j, 43g, 46h, 73h,i, 102f,g, 121c,g, 195f, 261f, 265j, 312f, 405d,f,h, 429c,f, 430a,b, 431a, 452k,m,o, 846g, 847h,k, 848a,c,i,l, 849c,g,h, 850f,j-l, 851h,w,x,y,ax, 871c, 872f, 873a-d,h, 874a,f, 875a-c, 880a,f,h,m, 885g,j,k, 886f,h, 887a,c,d	69	PL – cz
3.	Bobrek trójlistkowy <i>Menyanthes trifoliata</i>	236j, 292c, 346d, 409a, 846g, 895n	6	PL – cz
4.	Grzybienie białe <i>Nymphaea alba</i>	901a	1	PL – cz
5.	Jarząb brekinia <i>Sorbus torminalis</i>	37h, 896c	2	PL – ś (3)
6.	Kocanki piaskowe <i>Helichrysum arenarium</i>	377a, 847g, 849a, 875k	4	PL – cz
7.	Kosaciec syberyjski <i>Iris sibirica</i>	408c, 409c, 456j	3	PL – ś PCL – VU
8.	Kukułka krwista <i>Dactylorhiza incarnata</i>	851r	1	PL – cz PCL – NT
9.	Kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i>	869m	1	PL – cz
10.	Modrzewnica zwyczajna <i>Andromeda polifolia</i>	312f, 429c, 430a,g, 431a, 432b, 454h, 455d, 456b, 457a, 480a, 481a,f, 488f, 849g, 850f,j,k, 851h,y, 873a-c	23	PL – cz
11.	Nasieźrzał pospolity <i>Ophioglossum vulgatum</i>	871c, 874i, 875i,j	4	PL – ś PCL – VU
12.	Pływacz drobny (mniejszy) <i>Utricularia minor</i>	887a	1	PL – ś (3) PCL – NT
13.	Podkolan biały <i>Platanthera bifolia</i>	851b, 871c, 911c	3	PL – cz
14.	Podrzeń żebrowiec <i>Struthiopteris spicant</i>	405h	1	PL – cz
15.	Przygielka brunatna <i>Rhynchospora fusca</i>	849i, 850j, 871c, 886h	4	PL – ś PCL – EN PCKR – VU

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
16.	Rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i>	40i, 73i, 102g, 157d, 228h, 230g, 252b, 265j, 266k, 312f, 346d, 431i, 432b, 454h, 455c, 456b, 480a, 482b, 846g, 849g-i, 850j-l, 871c, 873a,b, 874a,o, 886h, 875f, 887a	33	PL – ś PCL – NT
17.	Wawrzynek wilczelyko <i>Daphne mezereum</i>	714a	1	PL – cz
18.	Wełnianeczka darniowa <i>Trichophorum cespitosum</i>	456j	1	PL – cz PCL – EN PCKR – EN
19.	Wiciokrzew pomorski <i>Lonicera periclymenum</i>	894b	1	PL – cz

Objaśnienia:

PL – Prawo krajowe:

– dla widłaków, mszaków i roślin naczyniowych – Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, Nr 1409); ś – gatunek objęty ochroną ścisłą, cz – gatunek objęty ochroną częściową; (1) – gatunki wymagające ochrony czynnej; (2) – gatunki, których dotyczy zakaz transportu okazów gatunków dziko żyjących, zgodnie z §6 ust. 1 pkt 6 Rozporządzenia oraz nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 ust. pkt 3; (3) – gatunki, których nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1;

PCL – Polska Czerwona Lista paprotników i roślin kwiatowych (IOP, 2016). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki zagrożone, VU – gatunki narażone na wyginięcie, NT – gatunki bliskie zagrożenia, DD – gatunki, których stopień zagrożenia nie może być określony z powodu braku danych;

CLP – Czerwona Lista Porostów w Polsce (2006). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki wymierające, VU – gatunki narażone, NT – gatunki bliskie zagrożenia.

PCKR – Polska Czerwona Księga Roślin (2014). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki zagrożone, VU – gatunki narażone, NT – gatunki bliskie zagrożenia.

Na gruntach Nadleśnictwa stwierdzono również występowanie nierozpoznanych gatunków z rodzaju chrobotek oraz torfowiec.

Chrobotki bez rozpoznania konkretnego gatunku występują w 173 oddz.: 1h, 2ab,d, 3g, 4d,f, 5i, 8b,f,h, 9d, 10a, 12n, 13k, 100d, 137i, 139a, 150f, 157g, 169b, 170a,d, 238b, 245a, 246a,b, 247a, 249a,f, 272a, 275d, 276f-j, 277j, 302d, 304a, 323g, 313f,g, 328b, 345h, 348h, 350k, 374g, 400a,b, 401b-d, 402b,c, 403a,c, 404a, 405a, 420d, 426a-d, 427a,b,d, 450b, 452c,d,m, 454f, 463c, 468d, 469a, 470a, 474d,f, 482g,j, 496d, 509d, 511a,c,h, 512b, 519b,c, 520b, 521d, 524c, 526d, 528c,d, 530a,g, 531a,f, 532a,f, 536c,d, 538i, 540b, 541a, 543a,b, 544c,d, 550i,l, 551a,g, 552a, 553a,c, 572a-g,i, 573a-c,f, 574a, 575a, 582j, 583a, 584a, 585c,f,g, 592g-j,l, 593a-d, 594a,b, 615i,k, 619d,g, 718c,g-j, 719a,d, 723f, 725a,c,d,h, 731a-c,h,j,l,n,,o,p,s, 732a.

Torfowce bez określenia gatunku występują w 128 oddz.: 9l, 26b,g, 27c,d,i, 30g, 31h, 33j, 38d,g, 40b,i,j, 42b, 44d, 50a, 59g, 72d, 74f, 75o, 82f, 84f, 102f,g, 107c, 113b,j, 120Ah, 121c,g, 122p,r, 125g,j, 136k, 138i, 230g, 265j, 301c, 322g, 346d, 348g, 372c, 405d, 406f,g, 407c,d,i, 408c, 409a,c,f, 423c, 430a,b,f,h, 431a,d,h, 453j, 456b,c,g,i,j, 457a, 458a,b,g, 460a,c, 461a, 465f, 480a,b,d,k, 481a, 496a, 497d, 846g,i, 847k, 848i,l, 849c,h,i, 850j-l, 851h,m,p,w-y,ax, 872b, 873b,c,h,j, 874a,c, 875a, 879c, 880a,f,h,l-n, 881f, 885c, 886f,h,i, 887a, 892f, 893h, 895m, 897h, 898f, 908d.

Występowanie roślin chronionych uwidocznione zostało w opisach taksacyjnych i na odpowiednich mapach tematycznych. Pospolite gatunki mszaków (gajnik lśniący, rokitnik pospolity, widłoząb kędzierzawy, widłoząb miotłowy), które nie były szczegółowo zinwentaryzowane, nie zostały oznaczone na mapach.

Na terenie Nadleśnictwa znajdują się dwa stanowiska jarzębu brekinii. Sadzonki zostały posadzone w oddz. 37h (l-ctwo Czarnobór - pow. 0,20 ha - 400 szt.) oraz 896c (l-ctwo Ciemino - pow. 0,20 ha - 400 szt.). Zostały one wprowadzone w ramach program mającego na celu ochronę in situ i ex situ tego gatunku na podstawie Decyzji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 05 czerwca 2020 r. (znak sprawy: GDOŚ-DZP-WG.6400.9.2020.EP).



Fot.19. Chrobotki - rodzaj
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)

b) Zwierzęta chronione

Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono występowanie lub optymalne biotopy dla **176** gatunków zwierząt objętych prawną ochroną, w tym: **12 owadów, 1 pijawki, 1 ślimaka, 13 płazów, 5 gadów, 121 ptaków i 23 ssaków.**

Dane odnośnie szczegółowej lokalizacji części gatunków zaewidencjonowanych (w tabeli wyszczególnionych kolorem) wprowadzono do opisów taksacyjnych i naniesiono na odpowiednią mapę tematyczną. Pozostałe gatunki ujęto w tabeli na podstawie obserwacji prowadzonych w systemie ciągłym. Dla gatunków niewystępujących powszechnie na terenie Nadleśnictwa określono optymalne biotopy.

Tab. 24. Gatunki zwierząt chronionych na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
BEZKRĘGOWCE			
OWADY			
1.	Biegacz gładki <i>Carabus glabratus</i>	Gatunek spotykany na podmokłych terenach.	PL – cz
2.	Biegacz leśny <i>Carabus sylvestris</i>	Gatunek spotykany w lasach liściastych i mieszanych, tereny otwarte.	PL – cz
3.	Biegacz pomarszczony <i>Carabus intricatus</i>	Wilgotne lasy mieszane i liściaste.	PL – cz
4.	Biegacz skórzasty <i>Carabus coriaceus</i>	Gatunek spotykany w lasach liściastych i mieszanych, tereny otwarte.	PL – cz
5.	Biegacz zielonożłoty <i>Carabus auronitens</i>	Gatunek spotykany w lasach liściastych i mieszanych, tereny otwarte.	PL – cz
6.	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Występuje na terenach podmokłych – wilgotne łąki, torfowiska niskie. Rośliną żywicielską gąsienic jest rdest wężownik.	PL – ś, (1) PCZK - LC DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - EN
7.	Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	Występuje na terenach podmokłych – wilgotne łąki, torfowiska niskie. Rośliną żywicielską gąsienic jest rdest wężownik i rdest żyworodny.	PL – ś, (1) PCZK - VU DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - EN
8.	Pływak szerokobrzeżek <i>Dytiscus latissimus</i>	Zasiedla najczęściej średniej wielkości i duże, stałe zbiorniki wodne, głównie jeziora i stawy: jez. Przełęg. Prawdopodobnie występuje w PLH320048 Diabelskie Pustacie.	PL – ś, (1) PCZK - VU DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - VU
9.	Tęcznik mniejszy <i>Calosoma inquisitor</i>	Lasy liściaste i mieszane, parki, ogrody, sady, gdzie przebywa na drzewach, krzewach i w warstwie podszytu.	PL – cz
10.	Trzmiel leśny <i>Bombus pratorum</i>	Gatunek spotykany w świetlistych drzewostanach, głównie przy otwartych poboczach dróg leśnych.	PL – cz
11.	Trzmiel rudy <i>Bombus pascuorum</i>	Gatunek spotykany w widnych, rzadkich lasach, jak i na terenach otwartych.	PL – cz
12.	Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zasiedla jeziora dystroficzne otoczone torfowiskami. Oddz.: 168l, 235a, 292c, 348b,g, 373a, 374a, 399h,m, 480j, 496a, 497d. Występuje w PLH320048 Diabelskie Pustacie w oddz.: 168l, 235a, 292c,	PL – ś, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
		348b,g, 373a, 374a, 399h,m, 480j, 496a, 497d.	
PIJAWKI			
1.	Pijawka lekarska <i>Hirudo medicinalis</i>	Gatunek spotykany w rzekach, jeziorach i stawach na terenie Nadleśnictwa.	PL – cz, (4) Czerwona lista IUCN - NT
ŚLIMAKI			
1.	Ślimak winniczek <i>Helix pomatia</i>	Gatunek spotykany na większości gruntów Nadleśnictwa.	PL – cz, (4) Czerwona lista IUCN - LC
KRĘGOWCE			
PŁAZY			
1.	Grzebiuszka ziemna <i>Pelobates fuscus</i>	Gatunek rzadki. Preferuje wody stojące, okresowo zalewane łąki, głębsze rowy melioracyjne, doły po wydobywaniu piasku i żwiru.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
2.	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Spotykany głównie na płytkich wodach stojących, szczególnie mocno nasłonecznionych w okresie odbywania godów (IV – VII). Oddz.: 92c,h, 93f, 120f, 144k, 155d, 176a, 186i, 272g, 321b, 322i, 323h, 360a, 374a, 399Af, 429c, 479g, 877n, 888c, 901a, 911a. Występuje w PLH320048 Diabelskie Pustacie w oddz.: 176a, 321b, 322i, 323h, 374a, 399Af, 429c, 479g.	PL – ś, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC
3.	Ropucha paskówka <i>Epidalea calamita</i> (<i>Bufo calamita</i>)	Preferuje wilgotne drzewostany w średnim i starszym wieku. Niezbędna obecność, choć niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
4.	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	Gatunek częsty. Preferuje wilgotne drzewostany w średnim i starszym wieku. Niezbędna obecność, choć niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych.	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
5.	Ropucha zielona <i>Pseudepidalea viridis</i> (<i>Bufo viridis</i>)	Gatunek częsty. Preferuje wilgotne drzewostany w średnim i starszym wieku. Niezbędna obecność, choć niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
6.	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i>	Zajmuje różnorodne środowiska roślinne, zarówno lasy, tereny krzewiaste, jak i porośnięte niższą roślinnością. Rozmnaża się w różnorodnych zbiornikach wód stojących, w tym sztucznych.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
7.	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Gatunek rzadki. Spotyka się ją głównie w bezrybnych małych akwenach wód stojących, często śródleśnych lub częściowo ocienionych drzewami. Oddz.: 181g, 203c, 271c. Prawdopodobnie występuje w PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino oraz PLH320048 Diabelskie Pustacie.	PL – ś, (1) PCZL - NT DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC
8.	Traszka zwyczajna <i>Lissotriton vulgaris</i>	Gatunek rzadki. Spotyka się ją głównie w bezrybnych małych akwenach wód stojących, często śródleśnych lub częściowo ocienionych drzewami.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
9.	Żaba jeziorkowa <i>Pelophylax lessonae</i> (<i>Rana lessonae</i>)	Gatunek preferuje wody stojące i wolno płynące, także na terenach zalesionych.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
10.	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i>	Występuje na łąkach, śródleśnych polanach. Wytrzymała na brak wody.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
11.	Żaba śmieszka <i>Pelophylax ridibundus</i> (<i>Rana ridibunda</i>)	Gatunek najczęściej spotykany nad dużymi zbiornikami wodnymi: jeziora, stawy, rozlewiska rzeczne, lecz również w śródleśnych stawach.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
12.	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	Gatunek preferuje tereny podmokłe i akweny wód stojących i wolno płynących, również wilgotne i podmokłe lasy.	PL – cz, (1) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
13.	Żaba wodna <i>Pelophylax esculentus</i> (<i>Rana esculenta</i>)	Preferuje wody stojące i wolno płynące.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
GADY			
1.	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	Występuje na skraju lasu, przy stawach, w nasłonecznionych miejscach.	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
2.	Jaszczurka żyworodna <i>Zootoca vivipara</i>	Występuje w pobliżu torfowisk, na skraju lasu. Zamieszkuje wilgotne siedliska leśne.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN - LC
3.	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	Liczny w wilgotnych lasach, przy obrzeżach drzewostanów.	PL – cz, (1)
4.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	Występuje zwykle w sąsiedztwie wód. Ściśle związany z obecnością płazów (pokarm).	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LR/LC
5.	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	Spotykana na obrzeżach lasów, podmokłych łąkach i polanach leśnych.	PL – cz, (1), (4) Czerwona lista IUCN - LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
PTAKI			
1.	Bączek <i>Ixobrychus minutus</i>	Trzcinowiska okolic stawów, bagien i starorzeczy lub w wiklinie nadrzecznych brzegów.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
2.	Bąk <i>Botaurus stellaris</i>	Zbiorniki wodne z szerokimi szuwarami: naturalne jeziora, glinianki, starorzecza, podmokłe trzcinowiska.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
3.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Może występować na terenach leśnych, w sąsiedztwie zbiorników wodnych. Na gruntach N-ctwa wyznaczono strefę ochrony w leśnictwie Czarnobór.	PL – ś, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
4.	Błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i>	Otwarte przestrzenie, łąki, bagna, ugory w dolinach rzecznych, kompleksy roślinności szuwarowej z wysokimi turzycami i torfowiska.	PL – ś*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
5.	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	Szuwary nadwodne wód płynących i stojących. Żeruje głównie na terenach otwartych.	PL – ś*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
6.	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	W pobliżu osad, na łąkach i terenach otwartych.	PL – ś*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
7.	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Stare drzewostany, raczej w terenach mało uczęszczanych. Na gruntach N-ctwa wyznaczono strefę ochrony w leśnictwie Czarnobór.	PL – ś*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
8.	Bogatka <i>Parus major</i>	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
9.	Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>	Występuje w pobliżu zbiorników wodnych jezior i stawów rybnych. Widywana na terenie całego Nadleśnictwa.	PL – cz, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
10.	Czarnogłówka <i>Poecile montanus</i>	Związana z podmokłymi zadrzewieniami, łozowiskami i zakrzewieniami liściastymi (zwłaszcza łęgowymi) oraz z suchymi, młodymi, niskimi lasami sosnowymi i sosnowo-świerkowymi.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
11.	Cierniówka <i>Curruca communis</i>	Uprawy leśne, kępy niskich krzewów w strefie ekotonu.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
12.	Czubatka <i>Lophophanes cristatus</i>	Bory sosnowe i świerkowe, lasy mieszane. Częściej spotykana w głębi zwartych kompleksów leśnych niż na ich obrzeżach.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
13.	Cyraneczka <i>Anas crecca</i>	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
14.	Cyranka <i>Anas querquedula</i>	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne.	PL – ś*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
15.	Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	Wilgotne i podmokłe łąki i pastwiska, zastoiska śródpolne.	PL – ś*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
16.	Derkacz <i>Crex crex</i>	Podmokłe łąki, pastwiska na wilgotnych glebach.	PL – ś*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
17.	Dudek <i>Upupa epops</i>	Obrzeża dużych lasów sąsiadujące z otwartymi terenami.	PL – ś* Czerwona lista IUCN – LC
18.	Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>	Drzewostany powyżej 80 lat.	PL – ś*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
19.	Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>	Drzewostany powyżej 40 lat.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
20.	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	Drzewostany liściaste, zwłaszcza z udziałem dębu, szczególnie powyżej 90 lat.	PL – ś*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
21.	Dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i>	Skraje drzewostanów liściastych, zadrzewienia w pobliżu osad ludzkich.	PL – ś* Czerwona lista IUCN – LC
22.	Dzięciołek <i>Dendrocopos minor</i>	Rzadkie, stare lasy liściaste i mieszane (rzadziej) oraz ich obrzeża, zwłaszcza preferuje obszary, gdzie obecne są ciek wodne i wody stojące.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
23.	Dzwoniec <i>Chloris chloris</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
24.	Gawron <i>Corvus frugilegus</i>	Śródpolne zadrzewienia z wysokimi drzewami oraz większe parki miejskie, wiejskie, aleje, łąki, zagajniki, pastwiska, ugory.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
25.	Gągoł <i>Bucephala clangul</i>	Zasiedla stare dziuplaste drzewa w pobliżu rzek i zbiorników wodnych.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
26.	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	Uprawy leśne, kępy niskich krzewów w strefie ekotonu, wrzosowiska.	PL – ś DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
27.	Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i>	Tereny pokryte niską roślinnością zielną, rozległe pola i pastwiska.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
28.	Gil <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Wilgotne, gęste lasy iglaste i mieszane, bory świerkowe z gęstym poszyciem.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
29.	Grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Prześwietlone lasy liściaste i mieszane z udziałem grabu lub buka, w pobliżu zbiorników wodnych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
30.	Grzywacz <i>Columba palumbus</i>	Prześwietlone lasy liściaste i mieszane, śródpolne zadrzewienia.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
31.	Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i>	Niewielkie skupiska krzewów i bujnej roślinności zielnej na terenach półotwartych, zadrzewienia rzeczne, jeziorne o wielowarstwowej strukturze z zaroślami, często kolczaste zakrzaczenia, młode uprawy leśne.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
32.	Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>	Drzewostany starszych klas wieku, zwłaszcza wilgotne i podmokłe.	PL – ś, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
33.	Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	Stare drzewostany, w pobliżu terenów otwartych z udziałem zbiorników wodnych i łąk.	PL – ś*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
34.	Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	Stare drzewostany, w pobliżu terenów otwartych z udziałem zbiorników wodnych i łąk.	PL – ś*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
35.	Kapturka <i>Sylvia atricapilla</i>	Zadrzewienia, parki, przerzedzone lasy liściaste i mieszane.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
36.	Kobuz <i>Falco subbuteo</i>	Starsze drzewostany, zwłaszcza z gniazdami kruka, w których odbywa lęgi.	PL – ś*, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
37.	Kokoszka <i>Gallinula chloropus</i>	Zbiorniki wodne o zróżnicowanej wielkości z gęstą roślinnością podwodną oraz nadwodną	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
38.	Kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i>	Zabudowania, łąki.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
39.	Kormoran <i>Phalacrocorax carbo</i>	Płytkie zbiorniki wodne.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
40.	Kos <i>Turdus merula</i>	Zadrzewienia i lasy liściaste i mieszane, w borach rzadko.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
41.	Kowalik <i>Sitta europaea</i>	Luźne starodrzewy liściaste i mieszane. Preferuje drzewostany z udziałem gatunków ciężkonasiennych, np. dębu i buka. Unika wnętrza lasów i suchych borów iglastych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
42.	Krakwa <i>Mareca strepera</i>	Bogato zarośnięte, nizinne zbiorniki stojącej wody o rozległej toni wodnej jak jeziora i stawy.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
43.	Krogulec <i>Accipiter nisus</i>	Głównie młodniki i drągowiny.	PL – ś, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
44.	Kropiatka <i>Porzana porzana</i>	Płytkie, gęsto zarośnięte zbiorniki wodne otoczone podmokłymi łąkami.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
45.	Kruk <i>Corvus corax</i>	Drzewostany i zadrzewienia liściaste i iglaste.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
46.	Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	Podmokłe łąki i zastoiska (również bobrowe), z niewysoką roślinnością zielną.	PL – ś, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
47.	Kukułka <i>Cuculus canorus</i>	Zadrzewienia liściaste i mieszane.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
48.	Kulczyk <i>Serinus serinus</i>	Zadrzewienia, aleje śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
49.	Kwiczół <i>Turdus pilaris</i>	Lasy łęgowe, olsy, lasy sosnowo-brzozowe i luźne zadrzewienia w rzecznych dolinach.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
50.	Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	Suche, świetliste bory sosnowe w pobliżu łąk, zrębów, młodników. Spotkać go można na wrzosowiskach.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
51.	Lerka <i>Lullula arborea</i>	Otwarte tereny (zręby, uprawy) przy ścianie sosnowych, prześwietlonych borów.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
52.	Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	Spotykany na polach uprawnych, szczególnie w okresie wiosennym w dolinach rzek. Dość powszechnie obserwowany na przelotach.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
53.	Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	Akweny wód stojących i płynących, również z niewielkim szuwarem.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
54.	Łozówka <i>Acrocephalus palustris</i>	Gęste zarośla, obrzeża parków, lasów, łąk, brzegi rzek.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
55.	Łyska <i>Fulica atra</i>	Zbiorniki zarośnięte trzciną lub sitowiem.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
56.	Makolągwa <i>Linaria cannabina</i>	Na obrzeżach lasów liściastych, parki, zadrzewienia.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
57.	Mazurek <i>Passer montanus</i>	Otwarte tereny, zakrzewienia, wrzosowiska.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
58.	Modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i>	Zasiedla słoneczne lasy liściaste i mieszane, w dolinach rzek. Preferuje lasy olszowe z domieszką dębów.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
59.	Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>	Stare liściaste i mieszane lasy o bogatym podszybie. Wymaga ponad 80–100 letnich drzewostanów, cienistych, próchniejących i z liczną entomofauną, która zapewni mu pokarm. Preferuje miejsca wilgotne i zacienione, np. zalewiska.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
60.	Muchołówka szara <i>Muscicapa striata</i>	Obrzeża prześwietlonych lasów. Głównie stare, przerzedzone drzewostany, zwłaszcza nadrzeczne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
61.	Muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>	Starsze drzewostany liściaste i iglaste.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
62.	Mysikrólik <i>Regulus regulus</i>	Zwarte bory iglaste i mieszane (z przewagą drzew iglastych, najlepiej luźno stojących świerków) z licznymi podrostami.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
63.	Myszołów <i>Buteo buteo</i>	Lasy liściaste i mieszane.	PL – ś, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
64.	Nurogęs <i>Mergus merganser</i>	Bieżące lub stojące wody o zadrzewionych brzegach. Preferuje lasy liściaste i mieszane, ale korzysta też z kęp i samotnych drzew. Poza okresem lęgowym przebywa nad wszelkimi płytkimi zbiornikami.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
65.	Ortolan <i>Emberiza hortulana</i>	Zadrzewienia, kępy i pasy drzew przy drogach, skraje większych lasów w otwartym krajobrazie rolniczym.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
66.	Orzechówka <i>Nucifraga caryocatactes</i>	Rozległe drzewostany iglaste, bory głównie świerkowe (również sosnowe i mieszane).	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
67.	Pełzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>	Starsze drzewostany liściaste i iglaste.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
68.	Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	Większe akweny wód stojących (ponad 2 ha), z wykształconą roślinnością wodną.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
69.	Perkoz rdzawoszyi <i>Podiceps grisegena</i>	Płytkie, częściowo zarośnięte zbiorniki słodkowodne, starorzecza.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
70.	Perkoz zauszniak <i>Podiceps nigricollis</i>	Małe zbiorniki wodne na bagnach oraz płytkie stawy i jeziora o bujnej roślinności zanurzonej i z obszarami roślinności wystającej ponad lustro wody.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
71.	Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	Małe, śródlądowe, zarośnięte zbiorniki wodne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
72.	Piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>	Młodniki i drągowiny, szczególnie w strefie ekotonu na skraju lasu.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
73.	Piegża <i>Currura curruca</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
74.	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>	Prześwietlone lasy liściaste i mieszane o umiarkowanej wilgotności z bujnym runem i podszytem, młodniki, doliny rzek. Unika zwartych, jednolitych drzewostanów i dlatego preferuje ich skraje.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
75.	Pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Przerzedzone fragmenty różnorodnych lasów iglastych, mieszanych i liściastych, prześwietlone sośniny, a zwłaszcza wiatrolomy, skraje lasu.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
76.	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>	Sąsiedztwo wód płynących i stojących, w miejscach niepokrytych roślinnością.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
77.	Płaskonos <i>Spatula clypeata</i>	Stawy, jeziora, zalane pola, mokradła i starorzecza.	PL – ś*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
78.	Podróżniczek <i>Luscinia svecica</i>	Wilgotne, nadbrzeżne zarośla, zakrzewione, podmokłe łąki, skraje lasów i parki.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
79.	Pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i>	Trwałe użytki zielone (łąki, pastwiska), przesuszane torfowiska.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
80.	Pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>	Młodniki i drągowiny, szczególnie w strefie ekotonu na skraju lasu.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
81.	Potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i>	Tereny wilgotne i podmokłe – trzcinowiska, turzycowiska, bagna, wilgotne łąki.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
82.	Płomykówka <i>Tyto alba</i>	Osiedla ludzkie, w pobliżu pól i łąk, równiny z zadrzewieniami, wrzosowiska i pola.	PL – ś*, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
83.	Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Stare drzewostany w pobliżu terenów otwartych (zbiorniki wodne).	PL – ś*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
84.	Pójdźka <i>Athene noctua</i>	W pobliżu osiedli ludzkich, w śródpolnych zadrzewieniach, sadach, parkach, alejach, starych zabudowaniach.	PL – ś*, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
85.	Pustułka <i>Falco tinnunculus</i>	W pobliżu osiedli ludzkich, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
86.	Puszczyk <i>Strix aluco</i>	Dziuple w starszych lasach liściastych i mieszanych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
87.	Raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>	Lasy liściaste i mieszane, bory, młodniki, skraje lasów, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
88.	Remiz <i>Remiz pendulinus</i>	Łęgi, brzegi mniej uczęszczanych, zaniedbanych jezior i rzek, zarosłych trzcinami, krzewami i drzewami.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
89.	Rokitniczka <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Brzegi jezior, stawów hodowlanych, torfowisk, rzek, bagna z gęstą roślinnością.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
90.	Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>	Wilgotne cieniste starsze lasy z obfitym podszytem.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
91.	Sikora uboga <i>Poecile palustris</i>	Lasy liściaste i mieszane.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
92.	Siniak <i>Columba oenas</i>	Lasy liściaste i mieszane z dziuplastymi drzewami. Preferuje stare buczyny i bory ze starymi drzewami, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
93.	Skowronek polny <i>Alauda arvensis</i>	Pola uprawne, pastwiska, tereny bezleśne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
94.	Sosnowka <i>Periparus ater</i>	W głębi zwartych starych borów sosnowych i świerkowych, rzadko w lasach liściastych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
95.	Sowa uszata <i>Asio otus</i>	Lasy, zadrzewienia śródpolne, parki o gęstym zadrzewieniu.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
96.	Sójka <i>Garrulus glandarius</i>	Występuje licznie w lasach liściastych i mieszanych o bogatej strukturze (zwłaszcza z dębami). Unika obszarów bezleśnych i mocno prześwietlonych lasów.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
97.	Sroka <i>Pica pica</i>	Nadrzeczne zarośla, szczególnie kolczaste zakrzewienia głogu, obrzeża lasów i młode drzewostany z domieszką olchy, wierzby, osiki i brzozy. Unika zwartych lasów, rozległych otwartych terenów bez krzewów i drzew.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
98.	Srokosz <i>Lanius excubitor</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
99.	Strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i>	Porośnięte tereny wzdłuż rzek i strumieni z dużą ilością leśnej roślinności zielnej i krzewiastej, nad jeziorami i starorzeczami.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
100.	Strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>	Lasy i bory z bujnym podszytem, szczególnie w pobliżu cieków wodnych, terenów podmokłych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
101.	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>	Unika zwartych kompleksów leśnych. Lęgnie się na obrzeżach lasów liściastych i mieszanych, nadrzeczne łęgi.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
102.	Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>	Lasy i różne skupiska drzew z dziuplami. Różnorodne środowiska, od wrzosowisk po mokradła.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
103.	Śpiewak <i>Turdus philomelos</i>	Drzewostany świerkowe, lasy łęgowe, o gęstym podszyciu, w pobliżu otwartych przestrzeni.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
104.	Świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>	Uprawy i młodniki, dobrze nasłonecznione, suche drzewostany iglaste bądź mieszane, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
105.	Świergotek polny <i>Anthus campestris</i>	Tereny dobrze nasłonecznione, suche, piaszczyste, obrzeża borów, zręby i duże uprawy leśne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
106.	Świerszczak <i>Locustella naevia</i>	Spotykany na większości gruntów Nadleśnictwa, lasy liściaste o gęstym poszyciu, zakrzewione, wilgotne podmokłe łąki.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
107.	Świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Dojrzałe lasy liściaste i mieszane.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
108.	Trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Bagienne doliny rzek, obficie zarośnięte jeziora i kompleksy stawów hodowlanych.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
109.	Trzcinniczek <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Jeziora, stawy, ale też mniejsze, zarośnięte zbiorniki wodne, przydrożne rowy i bagna.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
110.	Trznadel zwyczajny <i>Emberiza citrinella</i>	Preferuje miejsca dobrze nasłonecznione, będące mozaiką zadrzewień, krzewów i terenów otwartych, np. obrzeża widnych lasów liściastych i borów. Spotkać go można w pobliżu rzek. Nie występuje też w zwartych drzewostanach.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
111.	Wilga <i>Oriolus oriolus</i>	Drzewostany liściaste i mieszane, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
112.	Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	Spotykana w lasach z udziałem świerka, często w pobliżu terenów otwartych (zrębów, upraw, bagien). Do gniazdowania często wykorzystuje dziuple dzięcioła czarnego.	PL – ś*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
113.	Wodnik <i>Rallus aquaticus</i>	Różnorodne zbiorniki wodne od dużych jezior i bagien po brzegi stawów i starorzeczy, rowy melioracyjne. Wymaga środowisk, w których płytką wodę porasta gęsta roślinność, głównie trzciny.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
114.	Wrona siwa <i>Corvus cornix</i>	Dawniej prawie wyłącznie doliny rzek, obrzeża jezior. Obecnie także obrzeża wszelkich lasów i zadrzewień śródpolnych, otwarte tereny z mozaiką śródpolnych lasów. Nie unika większych drzewostanów, choć lęgnie się tylko na ich skraju (w zwartych kompleksach nie występuje).	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
115.	Wróbel <i>Passer domesticus</i>	Otwarte tereny, zakrzewienia, zabudowania ludzkie, parki, sady.	PL – ś*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
116.	Zaganiacz <i>Hippolais icterina</i>	Wilgotne obrzeża świetlistych lasów liściastych oraz mieszanych z dobrze rozwiniętym i niepełnym zwarcie koron drzew. Unika ciemnych krzewów, trzymając się wyłącznie górnych partii krzewów i drzew.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
117.	Zielonka <i>Porzana parva</i>	Zbiorniki z gęstym pasem trzcin, sitowia i inną roślinnością bagienną na brzegach wód stojących. Preferuje styk niewielkich obszarów wolnego lustra wody z pasem roślin lub zwałowiska trzciny.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
118.	Zięba <i>Fringilla coelebs</i>	Widne lasy liściaste, mieszane i iglaste, z ubogą warstwą podszytu, zadrzewienia śródpolne.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
119.	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	Drzewostany w najbliższym sąsiedztwie wód płynących, strome piaszczyste brzegi.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
120.	Zniczek <i>Regulus ignicapilla</i>	Gnieździ się w lasach mieszanych i liściastych, jeżeli tylko posiadają domieszkę świerka. Preferuje obrzeża drzewostanów.	PL – ś, (2) Czerwona lista IUCN – LC
121.	Żuraw <i>Grus grus</i>	Wilgotne, zabagnione tereny leśne, zwykle w oddaleniu od siedzib ludzkich; żeruje na łąkach i polach uprawnych. Na gruntach N-ctwa obserwowany w oddz.: 21a, 40i, 73i, 120f, 155d, 240b, 241i,k, 321b, 348b,g, 496a, 497d, 870f, 875j, 882Af, 886h, 895g, 898g, 899g, 911a.	PL – ś, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
SSAKI			
1.	Badylarka pospolita <i>Micromys minutus</i>	Wilgotne łąki, o wysokiej trawie, gęsto porośnięte brzegi rzek i jezior, zarośla.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
2.	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Ślady działalności widoczne na gruntach N-ctwa w pobliżu cieków wodnych, w oddz.: 1f, 7b,h,l, 12d,g, 15a-c,f,j,k, 16d,f, 17h,i, 18a,b,j,m, 21a,g,k, 29a,b,f,g,i, 58a, 59a, 63f,z, 92h, 93f, 97k,s, 99g, 107f, 108d,h,j, 109g,o, 110b,d,,f, 111h, 112f, 115b, 120f, 121g, 125c,f,g, 145i, 148Aa,g,j, 164f, , 180d, 205d, 272f,h,j, 294f, 295f, 298c,i, 300c,d, 301b,c, 497f, 535r, 549d,f,i, 577m, 587f,g, 592b, 596c,d, 601a,d, 614a, 616d, 708d,i, 713Ag, 714b, 721d, 722g, 729d,i-k, 736g,h, 877i,m,n,r, 878d, 882a,b, 895g, 896b,d,f, 900h,m, 901a,b,d, 908c. Występuje także w obszarach N2000: - PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino, w oddz: 869a,d,f, 870f, 888c; - PLH320048 Diabelskie Pustacie, w oddz: 168i,j,l,m, 175b, 176a, 194g,h, 195a,f, 213d,g, 234d,g,h, 235a,b, 262b, 263c, 320h, 321b, 322i, 347c,f, 348b, 373a, 374a,c,g,h, 399k, 399Ad,f,i, 452f,j,o, 453i, 461d, 478g,h, 479g, 491c,d,j, 492a,f,g, 493h,i,k, 494j,l, 495g,h, 496c, 497f.	PL – cz, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
3.	Gacek brunatny (gacek wielkouch) <i>Plecotus auritus</i>	Pozostałości po budowłach poligonowych (bunkry, schrony). Sporadycznie w dziuplach drzew.	PL – ś*, (1), (3) Czerwona lista IUCN – LC
4.	Gronostaj <i>Mustela erminea</i>	Lasy przy zbiornikach wodnych i bagnach.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
5.	Jeż wschodni <i>Erinaceus roumanicus</i>	Obrzeża borów i lasów.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
6.	Karczownik ziemnowodny <i>Arvicola amphibius</i>	Ochronie podlegają osobniki poza terenem ogrodów, szkółek leśnych, itp. Starorzeczka, bagna, nad wodami.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
7.	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Pozostałości po budowłach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – ś*, (1), (3) Czerwona lista IUCN – LC
8.	Kret <i>Talpa europaea</i>	Występuje w luźnych drzewostanach, zwłaszcza liściastych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
9.	Łasica <i>Mustela nivalis</i>	Lasy i zadrzewienia.	PL – cz, (1)
10.	Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód.	PL – ś*, (1), (3) DS – Zał. II, IV Czerwona lista IUCN – NT

Lp.	Nazwa polska <i>Nazwa łacińska</i>	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
11.	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód.	PL – ś*, (1), (3) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LC
12.	Mysz zaroślowa <i>Apodemus sylvaticus</i>	Zarośla na obrzeżach lasów.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
13.	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Dojrzałe lasy z ubogim podszytem, łąki i pastwiska. Pozostałości po budowach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – ś*, (1), (3) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
14.	Nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód. Pozostałości po budowach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – ś*, (1), (3) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LC
15.	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i>	W lasach liściastych i mieszanych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
16.	Ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i>	Obrzeża podmokłych lasów, wilgotne łąki, kępy na bagnach.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
17.	Ryś <i>Lynx lynx</i>	Stwierdzony po raz pierwszy w 2023 roku. Teren całego Nadleśnictwa. Lasy liściaste i mieszane. Wypuszczono pięć osobników w ramach projektu reintrodukcji pod nazwą „Powrót rysia do północno-zachodniej Polski”.	PL – ś*, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – NT
18.	Rzęsorek mniejszy <i>Neomys anomalus</i>	Okolice zbiorników wodnych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
19.	Rzęsorek rzeczek <i>Neomys fodiens</i>	Nad rzekami i strumieniami o czystym nurcie i żwirowatym dnie.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
20.	Wiewiórka <i>Sciurus vulgaris</i>	Dziuple w drzewostanach liściastych i mieszanych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
21.	Wilk <i>Canis lupus</i>	Związany z dużymi kompleksami leśnymi. W ostatnich latach coraz częściej obserwowany na terenie Nadleśnictwa. Występuje w PLH320048 Diabelskie Pustacie.	PL – ś*, o, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
22.	Wydra <i>Lutra lutra</i>	Na gruntach N-ctwa spotykany w dolinach rzek i w pobliżu zbiorników wodnych, oddz.: 187c. Występuje także w obszarze N2000 PLH320048 Diabelskie Pustacie, w oddz: 176a oraz PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino.	PL – cz, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – NT
23.	Żubr <i>Bison bonasus</i>	Stado bytuje na granicy N-ctw: Okonek, Jastrowie oraz Czarnobór (I-ctwa: Wilcze Doły, Wrzosiec). Są to osobniki wypuszczone w ramach projektu reintrodukcji.	PL – ś*, o, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – NT

Objaśnienia:

PL – Prawo krajowe (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380); ś – gatunek objęty ochroną ścisłą, ś* – gatunki zwierząt wymagające ochrony czynnej, cz – gatunek objęty ochroną częściową; o – gatunek wymagający ustalenia strefy ochrony jego ostoi lub stanowiska; (1) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w §6 ust. 2 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (2) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w §6 ust. 3 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (3) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 4 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (4) – gatunek, którego dotyczy odstępstwo, o którym mowa w §9 pkt 6 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r.;

PCzL / PCzK – Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce – (Głowaciński, 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki skrajnie zagrożone, EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone, VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie, NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, LC – gatunki na razie niezagrożone, DD – o statusie słabo rozpoznanym i zagrożeniu, ale bliżej nieokreślonym;

DS – Dyrektywa Siedliskowa – Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory); Załącznik II – gatunki roślin i zwierząt ważne dla Wspólnoty, których ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony, Załącznik IV – gatunki roślin i zwierząt ważnych dla Wspólnoty, które wymagają ścisłej ochrony;

DP – Dyrektywa Ptasia - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa; Załącznik I – gatunki objęte szczególną ochroną;

Czerwona Lista IUCN (IUCN *Red List of Threatened Species*). Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: NT – gatunki bliskie zagrożenia, LC – gatunki najmniejszej troski;

Nazwy łacińskie ptaków podane wg listy awifauny krajowej wg stanu na 31.12.2024.



Fot.20. Żmija zygzakowata

(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.21. Wiewiórka
(Fot. N-ctwo Czarnobór)

c) Strefa ochrony

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

Strefy ochrony wyznaczane są w celu ochrony miejsc rozrodu zagrożonych ptaków drapieżnych. Obszary te trwale lub okresowo zabezpieczają otoczenie gniazd przed wszelkimi formami działalności ludzkiej. Miejsca ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową wymagają ustalenia takich stref.

Ochrona strefowa opiera się na znowelizowanych zapisach ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 916 z póź.zm.) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183) wraz z rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 18 grudnia 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2020 poz. 26) zawierającego m.in. wykaz gatunków dziko występujących zwierząt, dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania.

➤ **Strefa ochrony całorocznej (STREFA C)**

Strefa ochrony całorocznej funkcjonuje na zasadach ochrony ścisłej. Na jej terenie obowiązują zakazy:

- przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą;
- wycinania drzew lub krzewów;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków;
- wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

Wielkość i kształt strefy są określane indywidualnie dla każdego gatunku i każdego stanowiska w oparciu o zasady podane w ww. rozporządzeniu Ministerstwa Środowiska. Strefa ochrony całorocznej wyznaczona dla ptaków obejmuje drzewa gniazdowe wraz z fragmentem otaczającego je drzewostanu. Dla niektórych gatunków strefa obejmować może również fragment terenu otwartego, np. torfowiska lub bagna. Wykonywanie czynności objętych zakazami w tym obszarze wymaga uzyskania zgody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

➤ **Strefa ochrony okresowej (STREFA O)**

Strefa ochrony okresowej stanowi obszar wyłączony z działalności człowieka okresowo. Obejmuje ona swym zasięgiem najbliższe otoczenie miejsca rozrodu opisanego strefą całoroczną. Strefa ta zapewnia ptakom spokój i bezpieczeństwo w okresie ich lęgów. Zakazy w strefie okresowej obowiązują tylko w czasie wyznaczonym dla danego gatunku w rozporządzeniu o ochronie gatunkowej.

Wykonywanie zadań przewidzianych w Planie Urządzenia Lasu, na obszarach objętych strefami ochrony okresowej należy dostosować do okresów poza lęgowych (poza terminami określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt).

W drzewostanach znajdujących się w strefie ochrony całorocznej wokół gniazd nie planowano żadnych zabiegów gospodarczych; w strefach ochrony okresowej zaplanowane użytkowanie odbywać się może wyłącznie poza okresem ochronnym.

Aktualnie, na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Czarnobór zatwierdzone są 2 strefy obejmujące ochroną miejsca lęgowe: bielika i bociana czarnego.

Podstawą prawną wyznaczenia granic stref ochrony były:

➤ dla bielika:

- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 16 lipca 2021 r. (znak sprawy: RDOŚ-Po-WOPN-OG.6442.78.2021.ASi) – leśnictwo Czarnobór;

➤ dla bociana czarnego:

- Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 16 lutego 2015 r., zmieniająca decyzję Nr SR-P-6652/27/2/05 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 13 grudnia 2005 r. (znak sprawy: RDOŚ-Po-WOPN-OG.6442.6.2015.MKP.ASD) – leśnictwo Czarnobór.

Tab. 25 Gatunki ptaków wraz z ustalonymi dla nich strefami ochrony

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Lokalizacja: leśnictwo	Strefa ochrony całorocznej	Strefa ochrony okresowej	Okresowy termin ochrony
				[ha]		
1	2	3	4	5	6	7
1.	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Czarnobór	4,91	19,79	1.01 – 31.07
2.	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>		11,19	36,61	15.03 – 31.08
OGÓŁEM				16,10	56,40	



Fot.22. Bocian czarny
(Fot. N-ctwo Czarnobór)

W przypadku stwierdzenia gniazdowania gatunków wymagających ustalenia stref ochrony, należy natychmiast zaprzestać prac gospodarczych, w odległości zgodnej z załącznikiem nr 4 rozporządzenia w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183 z późn. zm.) i podjąć odpowiednią procedurę informowania RDOŚ.

4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

4.1. Rzeźba terenu i typy gleb

Obszar Nadleśnictwa jest zróżnicowany, ukształtowany wskutek działania lodowców. Najistotniejszą rolę odegrała tu działalność lądolodu skandynawskiego i jego wód roztopowych w okresie stadiału pomorskiego, zlodowacenia bałtyckiego. Równiny, pagórki a nawet wzgórza przeplatają się ze sobą, tworząc mozaikę krajobrazów urozmaiconych jeziorami rynnowymi o czystej wodzie. Rzeźbę terenu wzbogacają płynące dolinami i jarami rzeki i strumienie. Dominują równiny sandrowe, z rozległymi zagłębieniami wytopiskowymi, których dna zajęte są obecnie przez bagna, podmokłe łąki i jeziora. Wyróżniającym elementem równin sandrowych są strefy ostańców wysoczyznowych. Taki charakter ma Czarcia Góra. Równiny sandrowe dzieli od północy ku południu rynna z rzeką Płynicą. Część północną Nadleśnictwa tworzy rozczłonkowany garb morenowy. W części południowo – zachodniej, zajętej przez dawny poligon wojskowy, teren pokrywały rozległe wrzosowiska o niespotykanych w Polsce walorach krajobrazowych, których fragment zachowano w rezerwacie przyrody „Diabelskie Pustacie”.

Najniżej położony punkt na terenie Nadleśnictwa Czarnobór, o wysokości bezwzględnej 118 m n.p.m., znajduje się przy ujściu rzeki Czernicy do rzeki Gwdy. Najwyższy punkt o wysokości bezwzględnej 205 m n.p.m., znajduje się na wzniesieniu Skotna Góra w oddziale 368g. Różnica pomiędzy punktami wynosi 87 m.

Biorąc pod uwagę kryteria morfogenetyczne i litologiczne, wyróżniono na terenie Nadleśnictwa następujące rodzaje utworów geologiczno - glebowych:

a) utwory akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej:

- piaski zwałowe,
- żwiry zwałowe,
- gliny zwałowe,
- piaski zwałowe na glinach zwałowych lub gliny zwałowe na piaskach zwałowych,
- piaski sandrowe,
- żwiry sandrowe,
- piaski kemów,
- piaski jeziorne i rzeczne,
- utwory pyłowe i iły;

b) osady akumulacji bagiennej, rzecznej i jeziornej:

- torfy,
- mursze,
- piaski starych tarasów akumulacyjnych,
- piaski rzeczne.

Nadleśnictwo posiada operat glebowo - siedliskowy, opracowany w 2002 roku, w którym zidentyfikowano 12 typów gleb, natomiast dla gruntów przejętych z Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie i Nadleśnictwa Szczecinek odpowiednio w latach 2000 i 2003, przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urządzeniowe „Siedlisko” s.c. M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka. Gleby opisano i skartowano według „Systematyki gleb Polski” PTG, wydanie IV z 1989 roku.

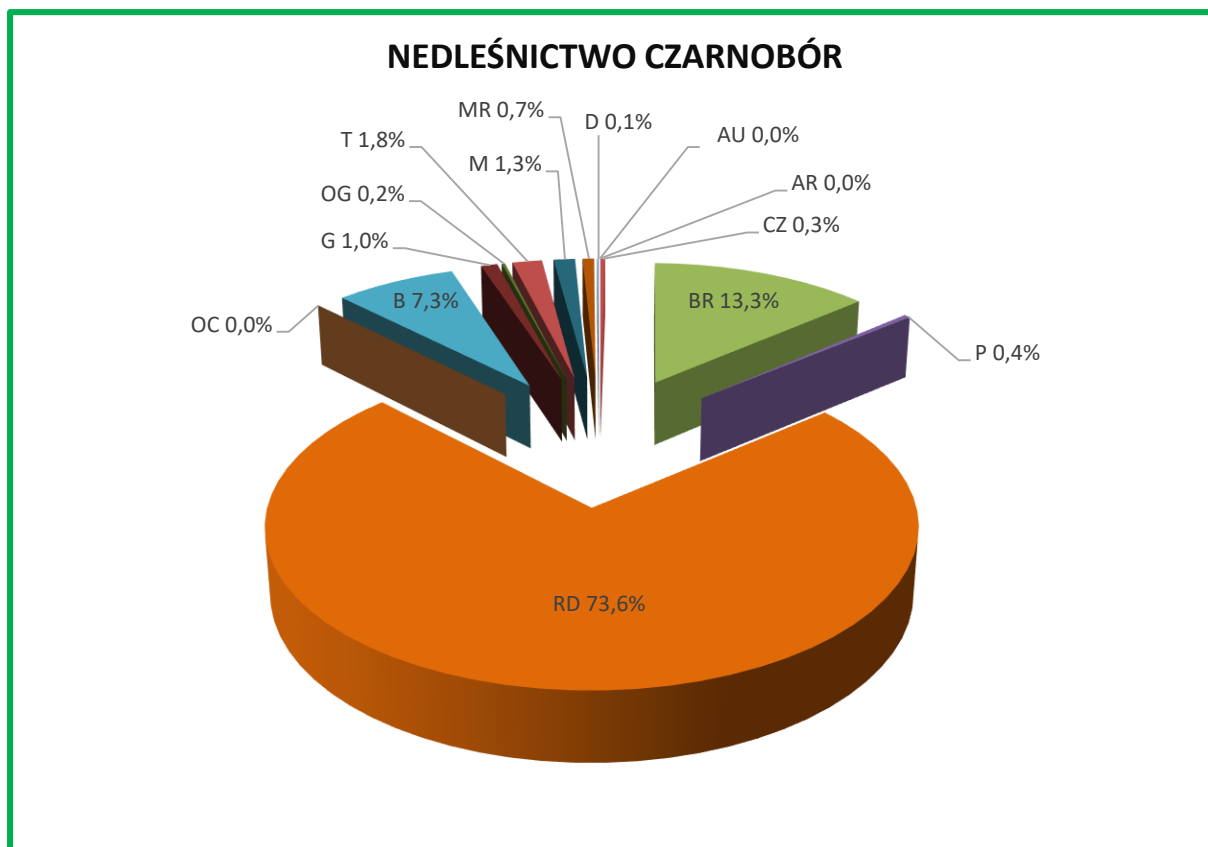
Podczas uzupełniających prac siedliskowych przeprowadzonych w 2013 r. przez BULiGL O/Szczecinek wykartowano dodatkowo 2 typy dla gruntów leśnych, które dotychczas nie były objęte pracami glebowo - siedliskowymi. W 2023 r. w dodatkowych pracach uzupełniających ze względu na przeprowadzone prace geodezyjne związane z przeklasyfikowaniem gruntów nieleśnych na leśne określono dla nich siedliska oraz typy drzewostanów.

Według operatów glebowo-siedliskowym, gleby Nadleśnictwa opisano zgodnie z „Klasyfikacją gleb leśnych Polski” (CILP 2000).

W Nadleśnictwie na gruntach zalesionych i niezalesionych wyróżniono 14 typów gleb.

Tab. 26. Zestawienie powierzchni typów gleb w Nadleśnictwie

Lp.	Typ gleby	Nadleśnictwo	
		[ha]	%
1	2	3	4
1.	Arenosole - AR	2,79	0,0
2.	Czarne ziemie - CZ	41,05	0,3
3.	Brunatne - BR	2155,93	13,3
4.	Płowe - P	70,20	0,4
5.	Rdzawe - RD	11966,83	73,6
6.	Orchowe - OC	4,03	0,0
7.	Bielicowe - B	1194,47	7,3
8.	Gruntowoglejowe - G	165,33	1,0
9.	Opadowoglejowe - OG	36,31	0,2
10.	Torfowe - T	293,68	1,8
11.	Murszowe - M	215,37	1,3
12.	Murszowate – MR	108,86	0,7
13.	Deluwialne - D	9,30	0,1
14.	Industrio- i urbanoziemne - AU	7,17	0,0
Razem grunty leśne zalesione i niezalesione		16271,32	100,0



Wykres 1. Udział powierzchniowy typów gleb

Siedliska borowe zajmują 73,8% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych, a siedliska lasowe 26,2%.

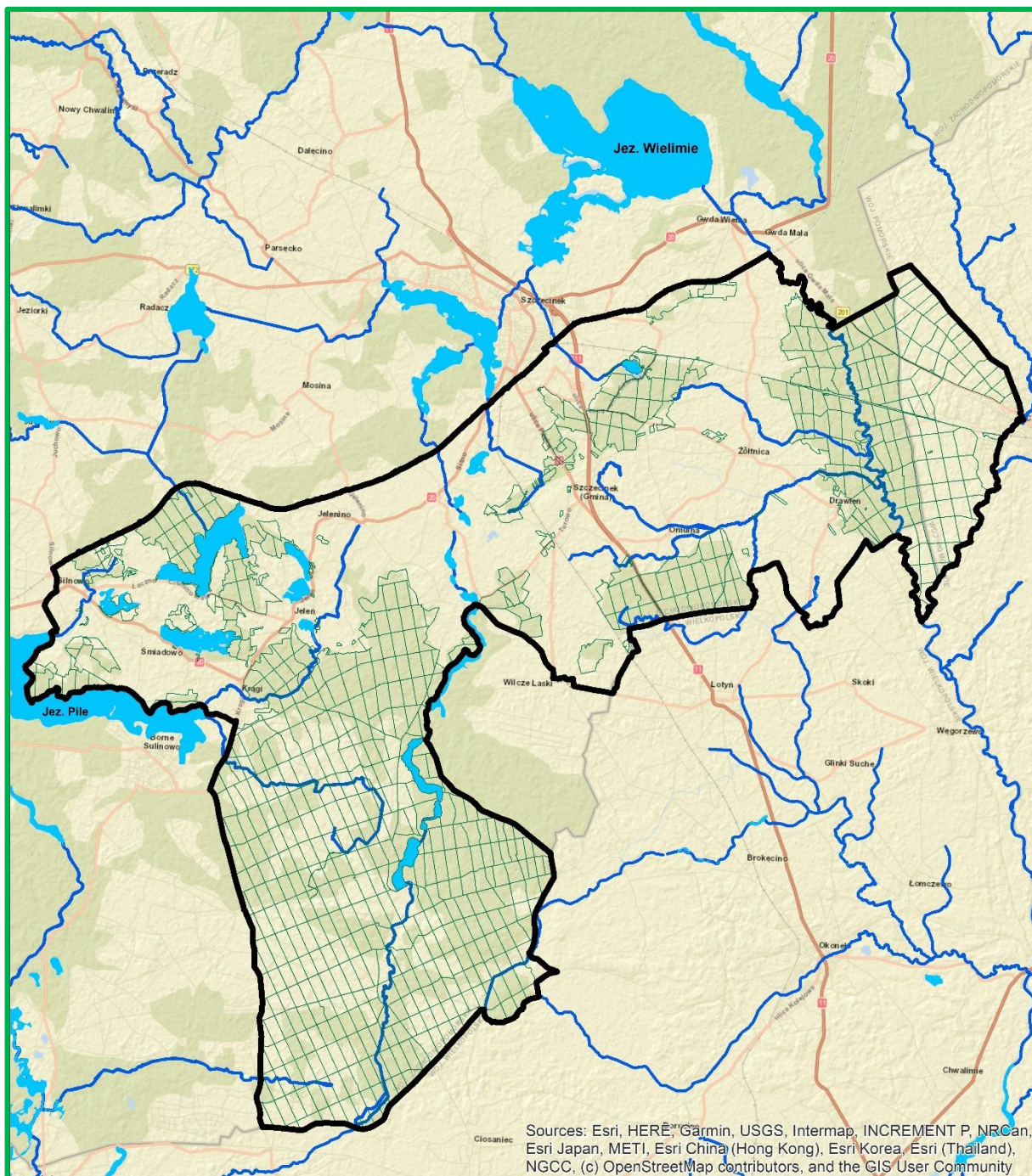
W Nadleśnictwie zdecydowanie dominującym typem gleb są gleby rdzawe, zajmujące 73,6% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych. Wykazują one zróżnicowanie cech morfologicznych i zdolności produkcyjnych, w zależności od substratu glebowego i kierunku rozwoju procesów glebotwórczych. Powstały one głównie na piaskach zwałowych, tworząc siedliska Bśw, BMśw oraz mniej żyznego LMśw. 20,6% stanowią następne znaczące typy gleb, tj.: gleby brunatne – 13,3% i gleby bielcowe – 7,3%.

Gleby porolne na gruntach leśnych wyodrębniono na 9736,20 ha, to jest na 59,8% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa.

4.2. Wody

4.2.1. Wody powierzchniowe

Cały obszar Nadleśnictwa położony jest w zlewisku Morza Bałtyckiego, w dorzeczu Odry na obszarze zlewni rzek Noteci i Warty, w granicach działu wodnego – rzeki Gwdy.



Ryc. 22. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa na tle wód powierzchniowych

➤ Rzeki

Przez obszar Nadleśnictwa przepływa 17 rzek, z których największą jest Gwda.

Tab. 27. Wykaz rzek w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa cieku	Lokalizacja rzeki na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4
1.	1	Odra	-
2.	18	Warta	-
3.	188	Noteć	-

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa cieku	Lokalizacja rzeki na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4
4.	1886	Gwda	We wschodniej części Nadleśnictwa, przy oddz. 708 na pld. do oddz. 620.
5.	1886152	Nizica (<i>Kanał Radacki</i>)	W północno – zachodniej części Nadleśnictwa, od jez. Ciemino przy oddz. 872 do oddz. 848.
6.	188615272	Dopływ spod Sitna	W północnej części Nadleśnictwa, na południowy – wschód od m. Sitno, przy jez.: Rybno, Rokitno, w pobliżu oddz. 56A.
7.	188615274	Dopływ spod Lipnicy	W północnej części Nadleśnictwa, od oddz. 56A przy oddz. 54 do jez. Trzesiecko.
8.	188615292	Dopływ z jez. Leśnego	W północnej części Nadleśnictwa, na południe od m. Godzimirz, od jez. Leśnego, przy oddz. 29.
9.	1886174	Dopływ z Wągradna	We wschodniej części Nadleśnictwa, od oddz. 30 do rz. Gwda w oddz.12.
10.	188618	Osoka	We wschodniej części Nadleśnictwa, przy oddz. 57 we wsi Turowo do rz. Gwda w oddz. 18.
11.	1886182	Dopływ spod Turowa	W środkowej części Nadleśnictwa, przy oddz. 49 w m. Miękowo przez m. Omulna do rz. Osoka przy oddz. 59.
12.	1886184	Siedlicka Struga	W środkowej części Nadleśnictwa, od oddz. 73 do rz. Osoka przy wydz. 58a.
13.	18862	Czernica	We wschodniej części Nadleśnictwa, przy oddz. 542 na pld. do oddz. 619. Stanowi m.in. wschodnią granicę zasięgu terytorialnego N-ctwa.
14.	188654	Czarna	W południowej części Nadleśnictwa, przy oddz. 437 – 442 oraz oddz. 464 – 467.
15.	18865422	Główny Rów	We wschodniej części Nadleśnictwa, przy m. Wojnowo.
16.	188658	Płytnica (Plitnica)	W środkowej części Nadleśnictwa, na pld. od drogi gminnej Sitno – Dziki, przez jez. Kopiel, Dzicze, Remierzewo, Przełęg, Kniewo do oddz. 495.
17.	1886599432	Dopływ z jez. Jelonek (<i>Jeleń</i>)	W północno – wschodniej części Nadleśnictwa, na pld. od m. Jelenino przez jez. Jeleń do jez. Pile przy oddz. 900.
18.	1886599434	Sowia Struga (<i>Struga</i>)	We wschodniej części Nadleśnictwa, od oddz. 221 przez oddz. 199, oddz. 166 do jez. Pile.
19.	1886599436	Dopływ z Silnowa	W północno – wschodniej części Nadleśnictwa, na wschód od m. Silnowo, przy oddz. 877, 878.
20.	18865994712	Dopływ w Nadarzycach	W południowo – wschodniej części Nadleśnictwa, od oddz. 481 do oddz. 463.

* Źródła: <https://danepubliczne.gov.pl/dataset/komputerowa-mapa-podzialu-hydrograficznego-polski>;
https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpSIGW



Fot. 23. Rzeką Czernica
(Fot. N-ctwo Czarnobór)

➤ Jeziora

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa występuje łącznie 14 jezior. Są to głównie jeziora rynnowe, przepływowe, ale i niewielkie zbiorniki położone w zagłębieniach bezodpływowych. Charakterystyczne cechy tych jezior to wydłużony, południkowy, wąski kształt, strome brzegi, znaczna głębokość i urozmaicona rzeźba dna. Największe z nich tworzą systemy zbiorników przepływowych. Na szczególną uwagę zasługuje ciąg jezior rynnowych wzdłuż Doliny Płyticy, gdzie do najważniejszych należą: Kniewo, Przełęg, Remierzewo (Rymierowo, Rymieszewo), Dzikie (Dziki), Kopiel, Rybno, Rokitno oraz Lipno.

Tab. 28. Wykaz jezior w zasięgu Nadleśnictwa

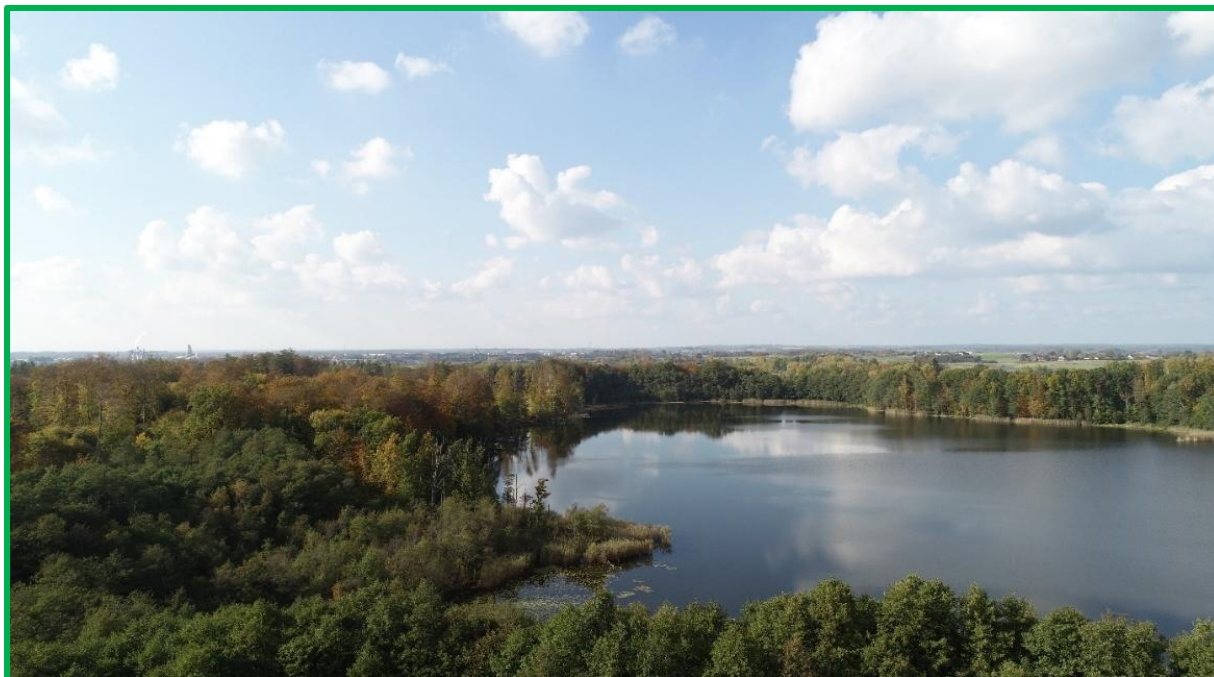
Lp.	Nr zlewni*	Nazwa jeziora	[ha]	Lokalizacja jeziora na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
1.	188615211	Ciemino	240,92	Na wschód od m. Ciemino, przy oddz.: 869 – 873, 879 – 881, 884 – 886, 889.
2.	1886152721	Rybno	10,33	Na południowy – wschód od m. Sitno.
3.		Rokitno	10,15	
4.	188615274	Lipno	30,19	Przy m. Lipnica.

Lp.	Nr zlewni*	Nazwa jeziora	[ha]	Lokalizacja jeziora na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
5.	188615292	Leśne	17,49	Przy oddz. 29.
6.	18865811	Kopiel	14,06	Na północ od m. Dziki.
7.		Dzicze (Dziki)	14,52	Na północ od m. Dziki, przy oddz. 91.
8.	188658191	Przełęg	76,29	Przy oddz.: 175, 176, 194, 195, 213, 214, 234 – 236, 262.
9.		Kniewo	52,48	Przy oddz.: 263, 264, 291, 292, 293, 321.
10.	1886599432	Świdno	34,05	Przy m. Przyjezierze.
11.		Sarcze	35,56	
12.		Jeleń	16,09	Przy m. Jeleń.
13.	1886599436	Łącznie	44,47	Na południowy – zachód od m. Ciemino, przy oddz. 896.
14.	18865994390	Śmiadowo	126,66	Na północ od m. Śmiadowo, przy oddz.: 895, 897, 899.
Razem			723,26	

* Źródła: <https://danepubliczne.gov.pl/dataset/komputerowa-mapa-podzialu-hydrograficznego-polski>;
https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpSIGW

W stanie posiadania Nadleśnictwa znajduje się jeden zbiornik (Wp) bez nazwy, o pow. 0,43 ha, w oddz. 9i.

Dodatkowo na uwagę zasługuje jez. Pile (Nadleśnictwo Borne Sulinowo), które wyznacza południową granicę leśnictwa Ciemino.



Fot. 24. Widok na Jezioro Leśne

(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot. 25. Widok na Jezioro Kniewo

(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot. 26. Widok na Jezioro Przełęg

(Fot. N-ctwo Czarnobór)

4.2.2. Wody podziemne

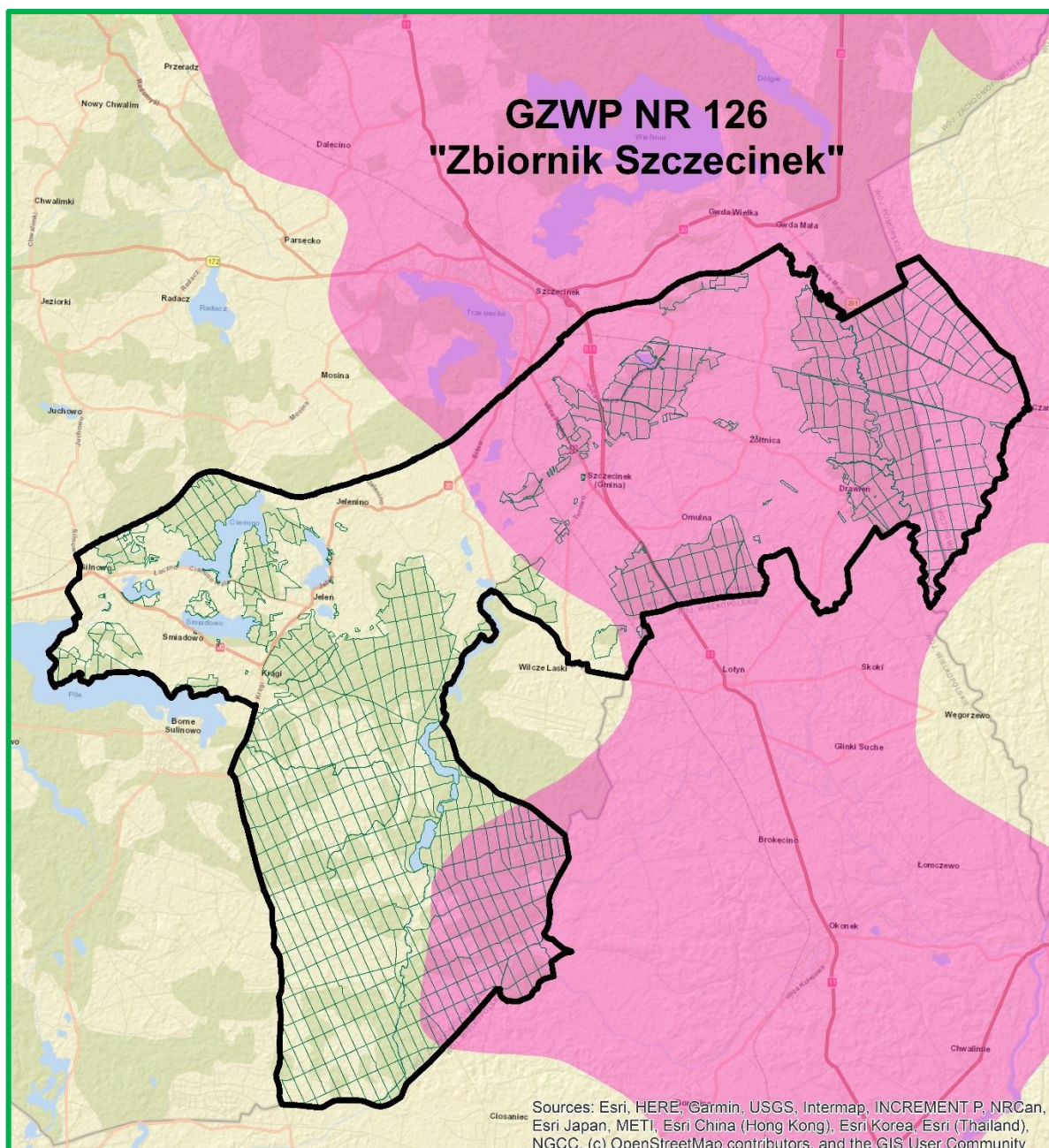
Stosunki wodne na obszarze Nadleśnictwa kształtowane są głównie przez opady atmosferyczne i zależą od ich intensywności. Wpływ wody gruntowej na siedliska leśne obrazują warianty uwilgotnienia siedlisk.

Tab. 29. Wpływ wody gruntowej na siedliska leśne w Nadleśnictwie

Wpływ wody gruntowej, opadowej lub zalewowej na siedlisko	Typ Siedliskowy Lasu i wariant uwilgotnienia	Nadleśnictwo	
		[ha]	%
1	2	3	4
bez wyraźnego wpływu	Bśw 1, BMśw1, LMśw 1, Lśw 1	13798,24	84,8
słaby	Bśw 2, BMśw 2, LMśw 2, Lśw 2, LMw 0	756,86	4,7
umiarkowany	Bw 1, BMw 1, LMw 1, Lw 1	1036,90	6,4
dość silny	Bw 2, BMw 2, LMw 2, Lw 2, Bb 1, BMb 1, LMb 1, OI 0, OI 1	552,79	3,4
silny	Bb 2, BMb 2, LMb 2, OI 2	85,48	0,5
bardzo silny	BMb 3, LMb 3, OI 3, OLJ 0, OLJ 1, OLJ 2	41,05	0,2
Razem		16271,32	100,0

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają siedliska bez wyraźnego wpływu wód gruntowych, gdzie o warunkach wilgotnościowych decyduje woda opadowa. Zajmują one 84,8% powierzchni gruntów leśnych. Siedliska świeże w drugim wariantcie uwilgotnienia, czyli pod słabym wpływem wody gruntowej stanowią 4,7%, siedliska wilgotne, różnej żyzności, o umiarkowanym i dość silnym wpływie wód gruntowych – 9,8%, resztę, to jest 0,7% zajmują siedliska silnie i bardzo silnie związane z wodą gruntową, czyli siedliska bagienne.

W zasięgu Nadleśnictwa (wschodnia i północna część) zlokalizowany jest fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) „Zbiornik Szczecinek” nr 126. Jest to zbiornik czwartorzędowy, typu porowego o powierzchni całkowitej 1345,5 km² oraz szacunkowej zasobności dyspozycyjnej 166 000 m³/d.



Ryc. 23. GZWP w zasięgu Nadleśnictwa

(Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/>)

4.3. Ekosystemy wodno-błotne

Ekosystemy wodno-błotne to wszelkiego rodzaju mokradła, na których występuje roślinność wilgociolubna (higrofilna) lub utwory powierzchniowe, akumulowane w efekcie oddziaływania wody (torfy, muły, namuły). Integralną częścią mokradeł są ciek i zbiorniki wodne.

Ekosystemy wodno-błotne odgrywają szczególną rolę w kształtowaniu środowiska przyrodniczego, polegającą np. na:

- regulowaniu stosunków wodnych;
- retencjonowaniu wód;

- ograniczaniu pożarów;
- magazynowaniu dużej ilości węgla i azotu, ograniczając przez to np. skutki efektu cieplarnianego;
- uczestniczeniu w obiegu pierwiastków, dzięki czemu poprawiają również, jakość wód;
- zwiększaniu różnorodności biologicznej,
- zwiększaniu zróżnicowania siedlisk istotnych dla wielu zagrożonych gatunków.

4.3.1. Obszary hydrogeniczne

Tab. 30. Zestawienie obszarów hydrogenicznych w Nadleśnictwie

Rodzaj powierzchni	Nadleśnictwo	
	[ha]	liczba
1	2	3
Bagna niestanowiące wyłączeń (PNSW)	48,71	393
Bagna stanowiące pododdziały	722,14	375
Siedliska bagienne (Bb, BMb, LMb)	371,51	205
Siedliska olsowe (Ol, OlJ)	194,08	130
Użytki ekologiczne (N)	8,57	2
Rzeka	1,67	6
Zbiornik (przepływowy)	0,43	1
Razem	1347,11	1112

4.3.2. Źródłiska

Ważną rolę w biocenozach mokradłowych odgrywają również źródłiska. Przyjmują one różną postać: od niewidocznych, podziemnych wypływów, przez wolno sączące się wysięki, po żywe, obficie bijące źródła i rozmyte wodami siedliska olsowe. Źródła stanowią unikalne biotopy, charakteryzujące się stabilnością temperatury w okresie rocznym i występowaniem specyficznych organizmów roślinnych i zwierzęcych. Ze względu na szczególną rolę ekosystemy źródłiskowe zasługują na ochronę.

Na gruntach Nadleśnictwa źródłiska wyszczególniono w 20 pododdziałach. Są one zlokalizowane głównie wzdłuż rzek Gwdy oraz Czernicy. Występują również przy jeziorze Pile i na śródleśnych terenach bagiennych w leśnictwie Jeleń.

Tab. 31. Źródłiska na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Rodzaj czynności
1	2	3	4
1.	11-30-1-02-15 -k -00	1,15	BRAK WSK
2.	11-30-1-02-18 -f -00	0,67	BRAK WSK
3.	11-30-1-02-21 -n -00	1,49	BRAK WSK

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Rodzaj czynności
1	2	3	4
4.	11-30-1-01-592 -j -00	1,27	BRAK WSK
5.	11-30-1-01-596 -j -00	1,71	BRAK WSK
6.	11-30-1-01-601 -b -00	0,36	BRAK WSK
7.	11-30-1-01-614 -a -00	4,36	BRAK WSK
8.	11-30-1-01-619 -a -00	1,02	BRAK WSK
9.	11-30-1-02-708 -a -00	1,90	BRAK WSK
10.	11-30-1-02-708 -f -00	2,01	BRAK WSK
11.	11-30-1-02-713A -g -00	4,79	BRAK WSK
12.	11-30-1-02-714 -b -00	4,32	BRAK WSK
13.	11-30-1-02-714 -g -00	1,21	BRAK WSK
14.	11-30-1-02-722 -b -00	1,41	BRAK WSK
15.	11-30-1-02-722 -c -00	0,65	BRAK WSK
16.	11-30-1-02-722 -g -00	1,61	BRAK WSK
17.	11-30-1-02-729 -d -00	0,58	BRAK WSK
18.	11-30-1-02-729 -i -00	0,51	BRAK WSK
19.	11-30-1-04-900 -h -00	1,45	BRAK WSK
20.	11-30-1-04-900 -k -00	3,52	BRAK WSK
Razem		35,99	

Należy pamiętać, aby w sąsiedztwie źródła pozostawić bez użytkowania rębnego pasy drzewostanów (strefę buforową) o szerokości minimum 25 metrów.

4.3.3. Program małej retencji

Obserwacje z ostatniego 50-lecia wskazują, że na obszarze Polski nasila się występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak susze czy nawałne opady. Dodatkowo stosowane w przeszłości melioracje odwadniające w rolnictwie i leśnictwie doprowadziły do obniżenia zwierciadła wód gruntowych i powierzchniowych. W efekcie na wielu obszarach dochodzi do przesuszenia licznych siedlisk leśnych.

Wychodząc naprzeciw opisanym problemom, od lat 90 XX w. Lasy Państwowe realizowały inwestycje związane z retencjonowaniem wody. Podejmowane działania przyniosły wymierne korzyści w postaci zwiększenia zasobności w wodę siedlisk leśnych, a także odtworzenia zdegradowanych ekosystemów wodno-błotnych.

W 2006 r. postanowiono pojedyncze przedsięwzięcia wielu jednostek połączyć w jeden wspólny projekt małej retencji na Niżu Polskim i opracować wniosek o dofinansowanie z funduszy europejskich. Projekt pod nazwą „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” był realizowany w latach 2010-2015.

Celem projektu było retencjonowanie wód powierzchniowo-gruntowych na obszarach administrowanych przez Lasy Państwowe, w obrębie zlewni cieków, przy jednoczesnym zachowaniu i wspieraniu rozwoju krajobrazu naturalnego.

Lasy Państwowe kontynuowały zwiększanie małej retencji w licznych, indywidualnych inicjatywach nadleśnictw oraz w ramach kolejnego, ogólnopolskiego przedsięwzięcia: „Kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych” (2016-2023).

Lasy wpływają korzystnie na stabilność układu hydrograficznego. Powodują zatrzymanie wód opadowych w ściółce i próchnicy nawet na długie okresy. W trosce o ochronę wód i o stabilność bilansu wodnego w Nadleśnictwie Czarnobór uznano nowy podział lasów wodochronnych o łącznej powierzchni 2078,45 ha (12,8% powierzchni gruntów leśnych). Obejmują one ciągi mokradeł (siedlisk bagiennych i podmokłych), tereny w sąsiedztwie cieków, źródeł wodnych oraz naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. Gospodarka leśna na tych terenach powinna być podporządkowana celowi ochronnemu i odnosić się głównie do zachowania cieków w ich naturalnych korytach, ochrony śródleśnych bagien, drobnych zbiorników wodnych oraz utrzymywania w sprawności przepustów pod drogami. Sposobem gospodarczym można wykonać małe zbiorniki zasilane wodami gruntowymi w bezodpływowych zagłębieniach i obniżeniach terenu, położone poza istniejącą siecią hydrograficzną oraz instalować urządzenia melioracji wodnych niezwiązane z poborem wody (np. odpływ regulowany). Wykonanie innych urządzeń małej retencji wymaga sporządzenia dokumentacji technicznej obejmującej m. in. operat wodnoprawny.

Wykonanie retencji zwiększa uwilgotnienie siedlisk, które wpływa korzystnie na różnorodność biologiczną, a związana z tym renaturyzacja obszarów wodno-błotnych pozwoli na właściwe wykształcenie zagrożonych siedlisk przyrodniczych.

Działania Nadleśnictwa mające na celu retencje wody oraz działalność bobrów sprawiły, że w większości miejsc udało się zatrzymać niekorzystne tendencje obniżania poziomu wód gruntowych.

Na gruntach Nadleśnictwa określono rodzaj powierzchni jako „mała retencja wodna” na łącznej powierzchni 14,69 ha, w 34 wyłączeniach: 3b,h, 4c, 6i, 9b,f, 58f, 71d, 164j, 182f, 187o, 188d,l,o, 189b,c, 217n, 242k,l, 244n, 245d,g, 263b, 272g, 291c, 292a, 296f, 306c, 399Ah, 433f, 479h, 485l, 486h, 490g.



Fot. 27. „Mała retencja wodna”
(Fot. N-ctwo Czarnobór)

4.4. Roślinność

4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna

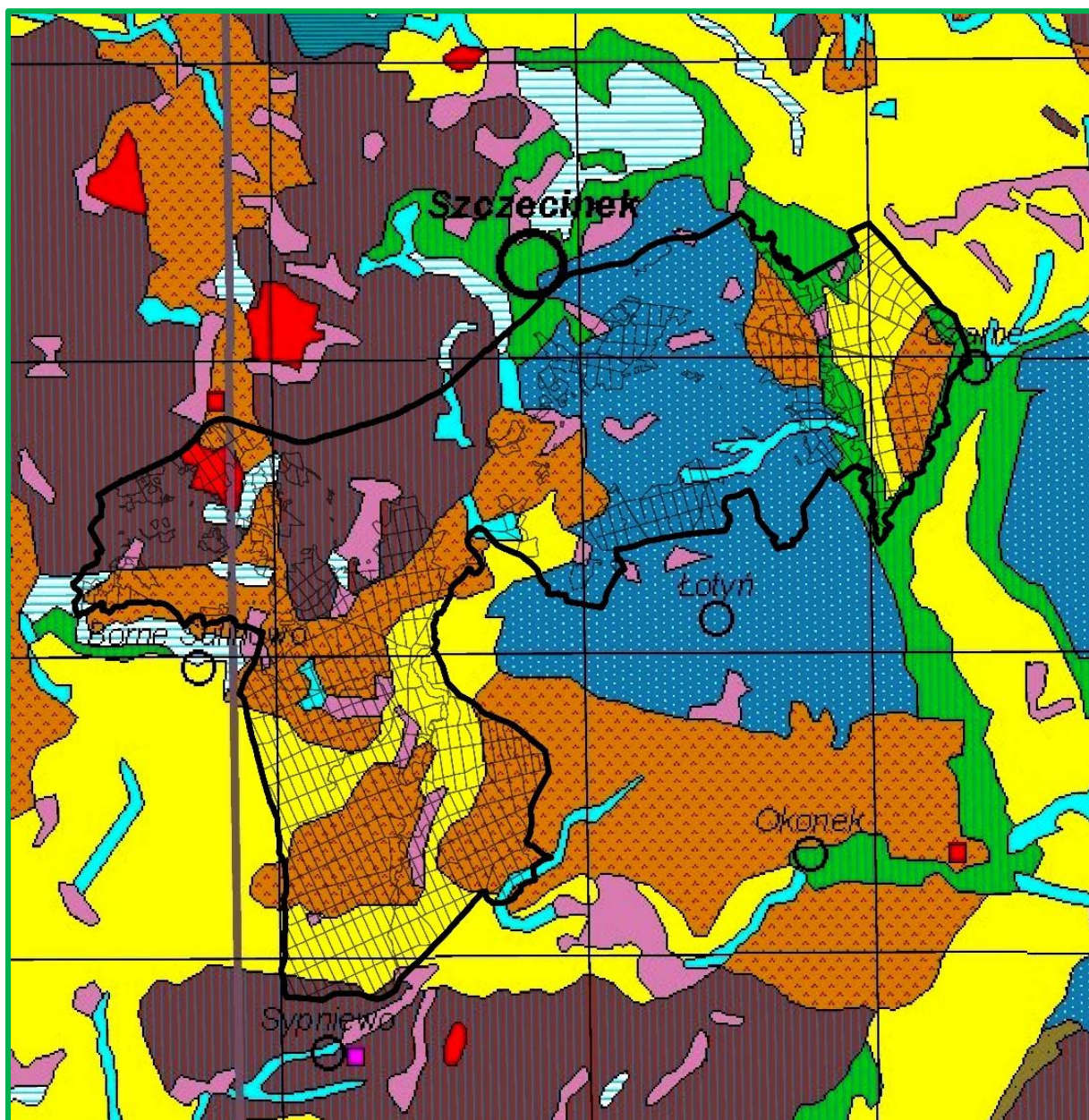
Potencjalna roślinność naturalna (wg Tüxena) jest hipotetycznym stanem roślinności, opisanym fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, który zostałby osiągnięty, gdyby tendencje rozwojowe aktualnie istniejącej roślinności mogły się zrealizować natychmiast i bez ograniczeń. Stan ten wystąpiłby jedynie w przypadku, gdyby działalność człowieka oddziałująca na roślinność całkowicie ustała, a także gdyby nie zachodziły inne zakłócenia zewnętrzne.

Mapa potencjalnej roślinności naturalnej nie jest, więc mapą rekonstruującą roślinność pierwotną ani mapą prognostyczną, lecz mapą dzisiejszego potencjału ekologicznego środowiska fizycznogeograficznego. Potencjalna roślinność naturalna wyraża stan graniczny tendencji sukcesyjnych roślinności zgodnych z obecnymi warunkami środowiska fizycznogeograficznego i pośrednio informuje o jego potencjale ekologicznym.

W wyniku wieloletnich prac zespołu geobotaników polskich powstała mapa potencjalnej roślinności naturalnej. Druk mapy (w skali 1:300 000) pod kierownictwem Jana Marka Matuszkiewicza zrealizowano w 1995 roku, w ramach projektu finansowanego przez Komitet Badań Naukowych.

W 2008 r. mapa źródłowa (12 wydrukowanych arkuszy) została, na drodze szeregu działań, przetworzona do postaci plików rastrowych. Opracowano nową legendę barwną oraz nowy podział arkuszowy (16 arkuszy).

Zróznicowanie potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa obrazuje fragment arkusza A2.



Ryc. 24. Układ potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu Nadleśnictwa
(Źródło: Jan Marek Matuszkiewicz, *Potencjalna roślinność naturalna Polski*, IGiPZ PAN, Warszawa 2008)

Tab. 32. Legenda mapy potencjalnej roślinności naturalnej

Lp.	Kolor na mapie	Kod	Nazwa polska typu zbiorowiska potencjalnego	Nazwa łacińska
1	2	3	4	5
1.		01	Olsy środkowoeuropejskie	<i>Carici elongatae-Alnetum (Ribeso nigri-Alnetum + Sphagno squarrosi-Alnetum)</i>
2.		05	Niżowy łęg jesionowo-olszowy	<i>Fraxino-Alnetum (Circae-Alnetum)</i>
3.		09	Grąd subatlantycki, seria żyzna	<i>Stellario-Carpinetum, rich</i>
4.		29	Żyzna buczyna niżowa	<i>Galio odorati-Fagetum (Melico-Fagetum)</i>
5.		44	Acydofilny pomorski las bukowo-dębowy	<i>Fago-Quercetum petraeae</i>
6.		47	Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe	<i>Pino-Quercetum (Quercu-Pinetum + Serratulo-Pinetum)</i>
7.		49	Suboceaniczny bór sosnowy	<i>Leucobryo-Pinetum</i>
8.		53	Kontynentalny bór bagienny	<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>

4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000

Siedlisko przyrodnicze to obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne.

Na podstawie Art. 13 ust. 1 Ustawy o lasach wydane zostało Zarządzenie nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r. w sprawie ustalenia systemu okresowej powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt, innych organizmów i siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych (znak: ZO-732-2-18/2006). Następnie 25 lipca 2006 roku Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wydał Decyzję nr 61 w sprawie przeprowadzenia w roku 2006 – 2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (znak: ZO-732-2-19/2006) a 7 sierpnia 2006 r. Decyzję nr 63 wprowadzającą jednolity tekst Decyzji 61.

Celem inwentaryzacji było uzyskanie możliwie wiarygodnych danych o występowaniu na całym terenie Lasów Państwowych siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i oszacowanie ich stanu.

Metodyka przyjęta podczas inwentaryzacji dopuszczała dwojaki sposób przedstawiania wyników:

- powierzchniowy, gdy siedlisko dominuje w wyłączeniu (zajmuje więcej niż 50% jego powierzchni),
- punktowy, gdy siedlisko zajmuje mniej niż 50% powierzchni w wyłączeniu.

Taki sposób inwentaryzacji dopuszczał występowanie w pododdziale (wyłączeniu) więcej niż jednego siedliska.

Wyniki uzyskane w 2007 r. były kilkakrotnie korygowane. Korekty konturów, lokalizacji oraz poprawności określenia typów siedlisk, głównie na gruntach leśnych, dokonano również podczas planowania urzędzeniowego.

Aktualny obraz występowania siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa jest wynikiem weryfikacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 na terenie gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo przez ekspertów przyrodniczych z uwzględnieniem uwag wykonawcy Planu - BULiGL w Szczecinku w 2023 roku.

Lokalizacja siedlisk przyrodniczych została odnotowana w opisach taksacyjnych oraz przedstawiona na „Mapie siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000”.

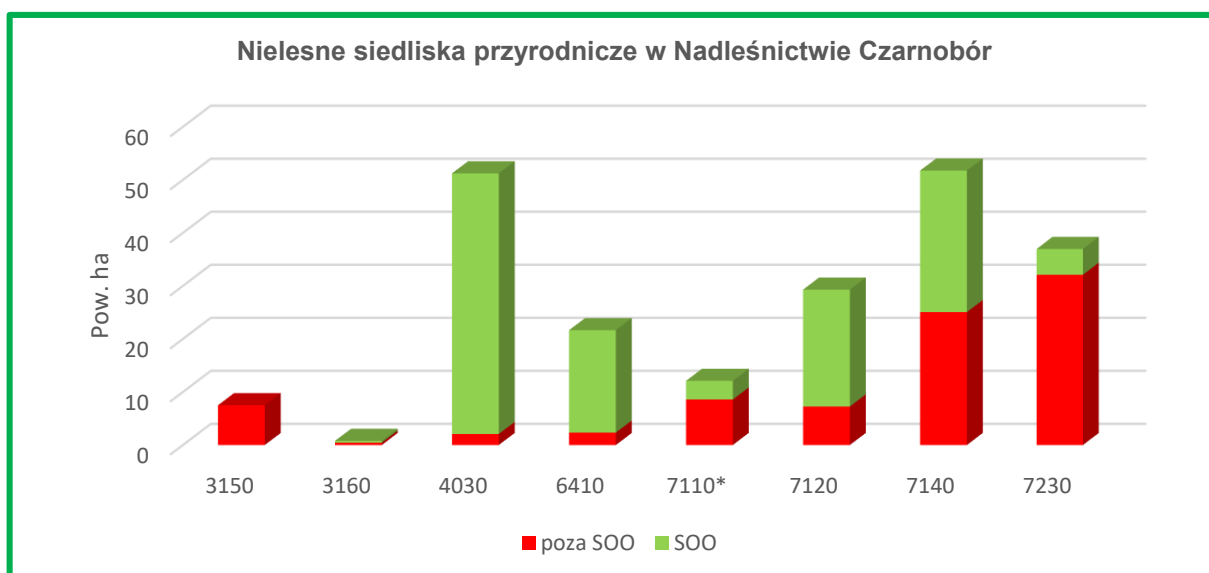
W nadleśnictwie wyróżnia się 13 typów siedlisk przyrodniczych.

Tab. 33. Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych Natura2000 na gruntach Nadleśnictwa

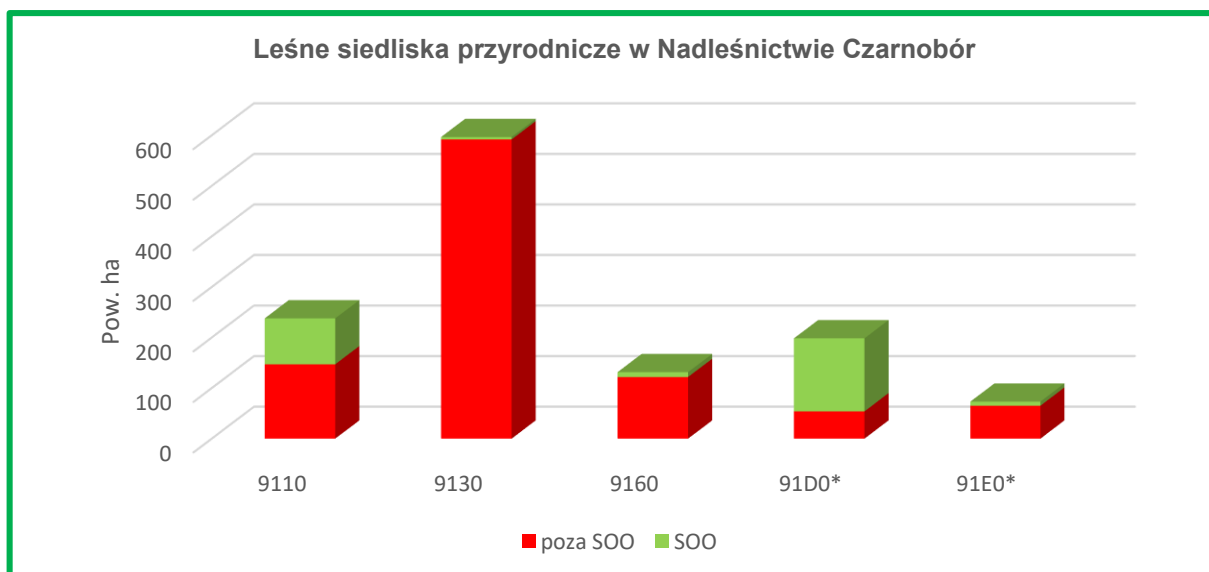
Lp.	Siedlisko		Wyłączenia z siedliskiem poza granicami SOO		Wyłączenia z siedliskiem w granicach SOO		Łącznie	
	Kod	Nazwa	Liczba pododdz.	[ha]	Liczba pododdz.	[ha]	Liczba pododdz.	[ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
SIEDLISKA NIELEŚNE								
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	2	7,51	-	-	2	7,51
2.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	3	0,45	1	0,33	4	0,78
3.	4030	Suche wrzosowiska	1	2,04	38	51,01	39	53,05
4.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	-	-	21	21,66	21	21,66
5.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	2	8,57	4	3,54	6	12,11
6.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	-	-	26	29,30	26	29,30
7.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	18	25,92	15	15,14	33	41,06
8.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	5	32,12	2	4,85	7	36,97
RAZEM SIEDLISKA NIELEŚNE			31	76,61	107	125,83	138	202,44

Lp.	Siedlisko		Wyłączenia z siedliskiem poza granicami SOO		Wyłączenia z siedliskiem w granicach SOO		Łącznie	
	Kod	Nazwa	Liczba pododdz.	[ha]	Liczba pododdz.	[ha]	Liczba pododdz.	[ha]
1	2	3	4	5	6	7	8	9
SIEDLISKA LEŚNE								
1.	9110	Kwaśne buczyny	42	147,02	42	90,80	84	237,82
2.	9130	Żyzne buczyny	123	591,86	2	4,66	125	596,52
3.	9160	Grądy subatlantyckie	44	121,89	7	8,15	51	130,04
4.	91D0*	Bory i lasy bagienne	36	54,01	62	144,53	98	198,54
5.	91E0*	Łęgi olszowe i jesionowe	37	65,13	12	8,06	49	73,19
RAZEM SIEDLISKA LEŚNE			282	979,91	125	256,20	407	1236,11
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO			313	1056,52	232	382,03	545	1438,55

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym



Wykres 2. Zestawienie nieleśnych siedlisk przyrodniczych



Wykres 3. Zestawienie leśnych siedlisk przyrodniczych

W obszarach siedliskowych zlokalizowane jest 26,6% powierzchni wszystkich siedlisk przyrodniczych Natura 2000 zdiagnozowanych na gruntach Nadleśnictwa. Wśród nieleśnych siedlisk przyrodniczych największą powierzchnię zajmują suche (4030), natomiast wśród leśnych siedlisk przyrodniczych dominują żyzne buczyny (9130). Szczegółowa lokalizacja siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej zamieszczona jest w załączniku nr 12.1.

4.5. Drzewostany

Drzewostany są najważniejszym elementem ekosystemu leśnego, dlatego też w programie poświęcono im stosunkowo dużo uwagi. Tradycyjne charakterystyki i opisy poszczególnych elementów taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa znajdują się w opisanu ogólnym.

W „Programie” podjęto próbę ich oceny i interpretacji pod kątem:

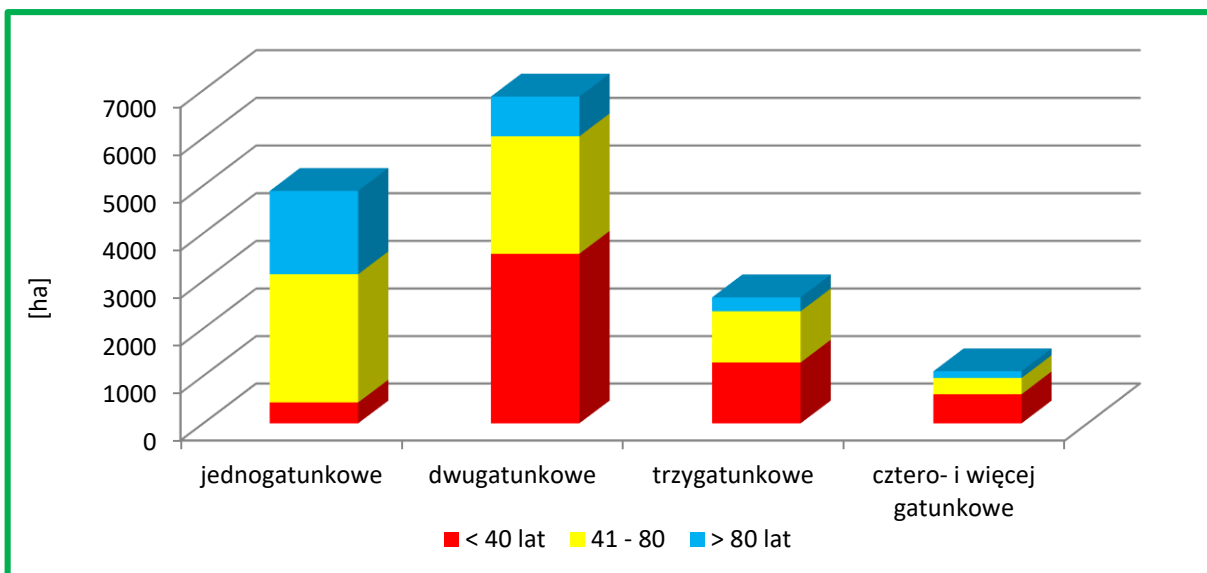
- bogactwa gatunkowego,
- struktury pionowej,
- pochodzenia,
- zgodności składu gatunkowego z warunkami siedliskowymi,
- form aktualnego stanu siedliska,
- form degeneracji ekosystemu leśnego.

4.5.1. Bogactwo gatunkowe

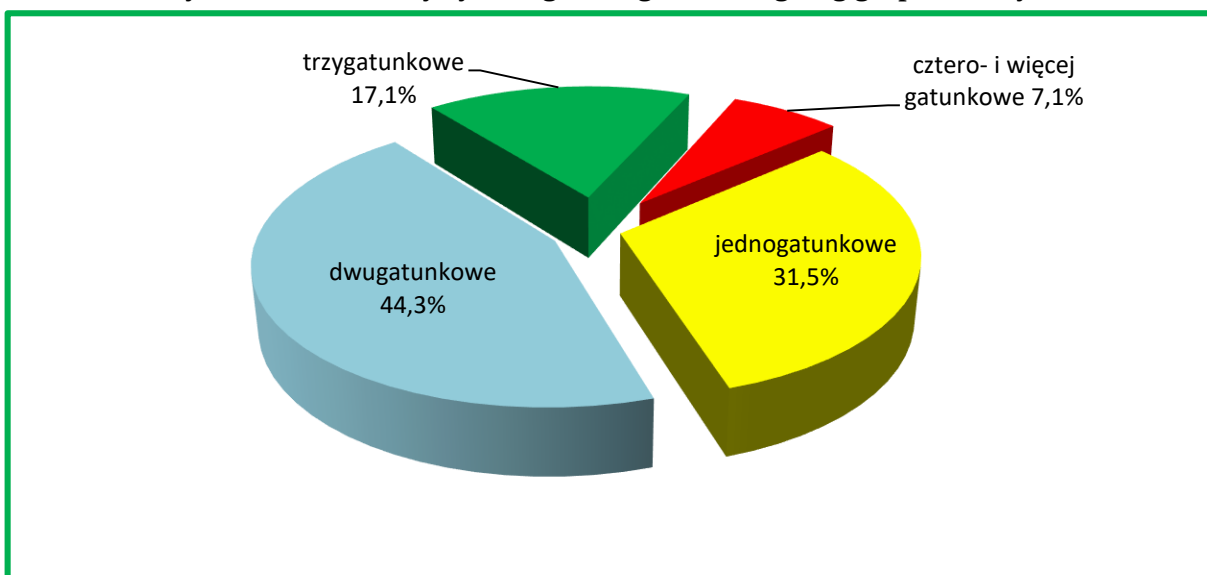
W analizie uwzględniono tylko gatunki występujące w górnej warstwie drzew, określone w opisach taksacyjnych jako skład I piętra.

Tab. 34. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

Bogactwo gatunkowe, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
jednogatunkowe	441,62	2697,92	1747,22	4886,76	31,5
dwugatunkowe	3560,72	2463,92	833,31	6857,95	44,3
trzygatunkowe	1283,08	1079,31	292,26	2654,65	17,1
cztero- i więcej gatunkowe	614,29	342,12	141,93	1098,34	7,1
OGÓŁEM	5899,71	6583,27	3014,72	15497,70	100,0



Wykres 4. Charakterystyka bogactwa gatunkowego wg grup wiekowych



Wykres 5. Charakterystyka bogactwa gatunkowego

Drzewostany Nadleśnictwa są średnio zróżnicowane pod względem składów gatunkowych. Przeważają drzewostany dwugatunkowe – 44,3% i jednogatunkowe – 31,5%. Najwięcej drzewostanów jedno- i dwugatunkowych znajduje się w grupie wiekowej „41-80 lat”. Następne pod względem zajmowanych powierzchni są drzewostany trzygatunkowe (17,1%) oraz drzewostany cztero- i więcej gatunkowe zajmują 7,1% powierzchni gruntów zalesionych.

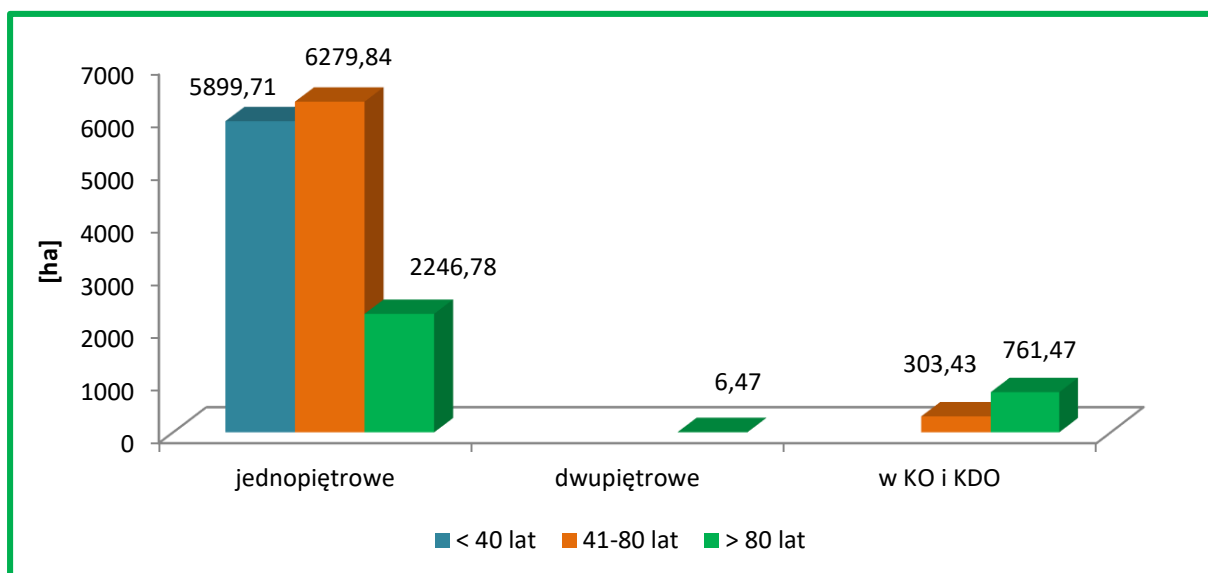
W porównaniu z poprzednim planem urządzenia lasu zmniejszył się udział drzewostanów jednogatunkowych o 2,9%, cztero- i więcej gatunkowych – o 1,1%, a zwiększył dwugatunkowych o 2,8% oraz trzygatunkowych o 1,2%.

4.5.2. Struktura pionowa

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, zajmujące 93,1% powierzchni. Drzewostany dwupiętrowe stanowią 0,0%, natomiast trzypiętrowe i o budowie przerębowej nie występują. Resztę to jest 6,9% zajmują drzewostany w KO i KDO.

Tab. 35. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury pionowej

Struktura drzewostanów, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
jednopiętrowe	5899,71	6279,84	2246,78	14426,33	93,1
dwupiętrowe	-	-	6,47	6,47	0,0
w KO i KDO	-	303,43	761,47	1064,90	6,9
OGÓŁEM	5899,71	6583,27	3014,72	15497,70	100,0



Wykres 6. Struktura pionowa drzewostanów

W trakcie prac taksacyjnych zaewidencjonowano (o różnym stopniu pokrycia) 70,20 ha drzewostanów z nalotami, 263,13 ha z podsadzeniami oraz 993,62 ha drzewostanów z podrostami i podrostami o charakterze dolnego piętra. W przyszłości część tych drzewostanów zostanie zapewne opisana jako drzewostany dwupiętrowe. W porównaniu z poprzednim planem u.l. zmalał udział drzewostanów jednopiętrowych o 3,5%, dwupiętrowych o 0,6%, a wzrósł udział KO i KDO o 4,1%.

4.5.3. Pochodzenie

Dla większości drzewostanów Nadleśnictwa, z uwagi na brak informacji, trudno jednoznacznie określić ich pochodzenie. Można jedynie przypuszczać, że drzewostany iglaste pochodzą głównie z odnowień sztucznych, a liściaste oprócz sadzenia bądź siewu odnawiano

również sposobem naturalnym przez samosiew lub odrośla. Jednakże wszystkie te drzewostany przy ocenie pochodzenia zaliczono do grupy „z odnowienia sztucznego + brak informacji”. Grupę drzewostanów pochodzących z odnowienia naturalnego stanowią, więc drzewostany młodsze, powstałe najczęściej po rębni częściowej oraz samosiewy brzożowe, olszowe, bukowe, dębowe, sosnowe i akacjowe, co do których nie było wątpliwości o ich naturalnym pochodzeniu.

Tab. 36. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg ich pochodzenia i grup wiekowych

Pochodzenie drzewostanów	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
odroślowe	-	-	-	-	-
z samosiewu	349,28	377,76	4,04	731,08	4,7
z odnowienia sztucznego + brak informacji	5550,43	6205,51	3010,68	14766,62	95,3
OGÓŁEM	5899,71	6583,27	3014,72	15497,70	100,0
w tym z panującym gatunkiem obcym (robinia akacjowa, dąb czerwony, daglezia zielona, sosna Banksa)	4,31	2,63	2,10	9,04	0,1

W lasach Nadleśnictwa, oprócz drzewostanów występujących od setek lat na gruntach leśnych, są także takie, które powstały w wyniku zalesienia gruntów będących okresowo w użytkowaniu rolniczym. W całym Nadleśnictwie zainwentaryzowano 8061,80 ha zalesień porolnych, co stanowi 52,0% powierzchni gruntów leśnych zalesionych. Porolność zalesień wyszczególniona jest w opisach taksacyjnych drzewostanów oraz uwidoczniła na mapie przeglądowej ochrony lasu.

4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typami drzewostanów (o kierunku gospodarczym lub ochronnym) jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk leśnych. Pozwala ona na formułowanie wielu wniosków w zakresie hodowli lasu. Jest to także interesujący wskaźnik bogactwa przyrodniczego, a głównie stopnia naturalności ekosystemów leśnych.

Stopnie zgodności przyjęto wg „Instrukcji urządzania lasu” z 2011 r. (§40, pkt. 1-5).

W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo:

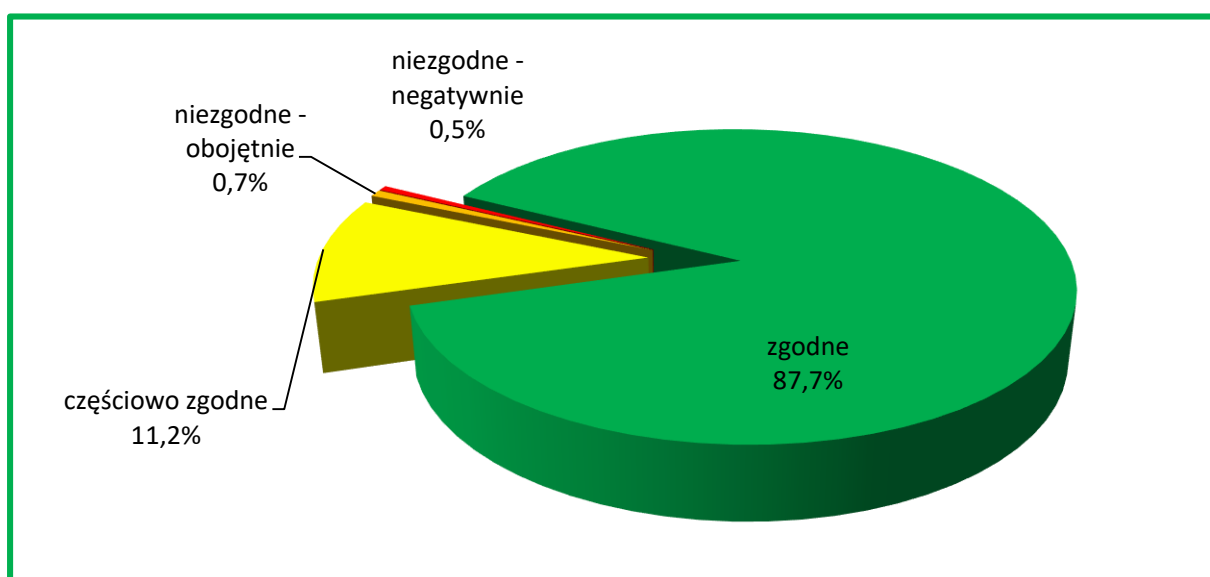
- niezgodność obojętną
- gdy zamiast zalecanego gatunku liściastego występuje inny gatunek liściasty,

- niezgodność negatywną - *gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerka.*

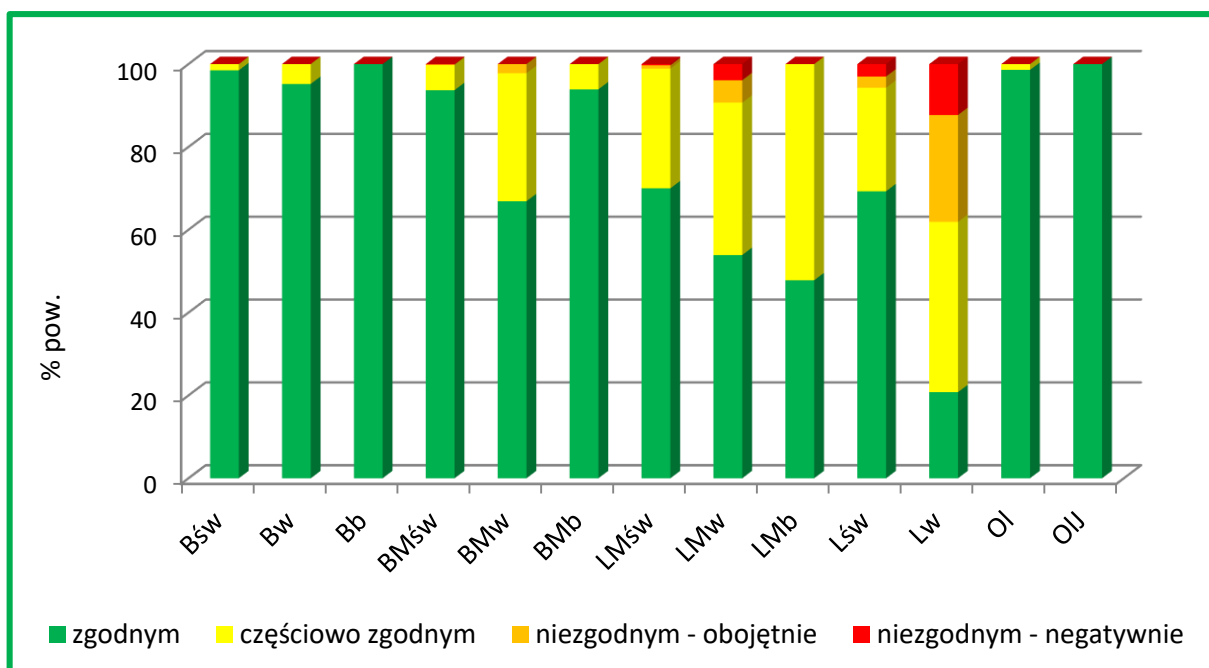
Otrzymane wyniki przedstawiono w tabeli i na diagramach.

Tab. 37. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg zgodności składu gatunkowego z typami drzewostanu

TSL	Drzewostany o składzie :								Razem
	zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym - obojętnie		niezgodnym - negatywnie		
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Bśw	4479,38	98,5	70,26	1,5	-	-	-	-	4549,64
Bw	285,27	95,2	14,54	4,8	-	-	-	-	299,81
Bb	2,47	100,0	-	-	-	-	-	-	2,47
BMśw	5609,60	93,7	372,18	6,2	1,42	0,0	3,21	0,1	5986,41
BMw	265,42	66,9	122,58	30,9	8,77	2,2	-	-	396,77
BMb	171,45	93,9	11,12	6,1	-	-	-	-	182,57
LMśw	1253,16	69,8	523,33	29,1	14,52	0,8	4,76	0,3	1795,77
LMw	169,95	53,8	119,93	38,0	13,85	4,4	12,17	3,8	315,90
LMb	57,02	47,8	62,30	52,2	-	-	-	-	119,32
Lśw	1127,87	69,3	407,23	25,0	44,76	2,7	48,58	3,0	1628,44
Lw	11,60	20,8	22,97	41,1	14,40	25,8	6,87	12,3	55,84
OI	148,35	98,6	2,17	1,4	-	-	-	-	150,52
OIJ	14,24	100,0	-	-	-	-	-	-	14,24
OGÓŁEM	13595,78	87,7	1728,61	11,2	97,72	0,6	75,59	0,5	15497,70



Wykres 7. Udział powierzchniowy zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typami drzewostanów



Wykres 8. Udział stopni zgodności składu gatunkowego drzewostanów w typach siedliskowych lasu

Generalnie można stwierdzić, że :

- łączna powierzchnia drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z typem drzewostanu wynosi 173,31 ha, czyli 1,2% powierzchni gruntów zalesionych, w tym 75,59 ha wykazuje niezgodność negatywną. Najwięcej drzewostanów o składzie niezgodnym jest na LŚw – 93,34 ha i LMw – 26,02 ha;
- zakładane w ubiegłym okresie uprawy na powierzchniach otwartych są w 99,6% zgodne w 0,4% częściowo zgodne z typem drzewostanu.

Porównanie aktualnych stopni zgodności drzewostanów ze stopniami w poprzednim planie u.l. jest niemożliwe, gdyż obecna Instrukcja u.l. nie kwalifikuje niezgodnych z TD zalesień porolnych do grupy niezgodnych z siedliskiem (tak było w poprzednim planie u.l.).

Gatunkami panującymi w drzewostanach niezgodnych z siedliskiem są:

Brz	na powierzchni	-	78,06 ha	45,0%,
Św	- „ -	-	46,88 ha	27,0%,
So	- „ -	-	28,71 ha	16,6%,
Ol	- „ -	-	11,23 ha	6,5%,
Md	- „ -	-	6,39 ha	3,7%,
Os	- „ -	-	2,04 ha	1,2%,

Spośród 81 drzewostanów niezgodnych do przebudowy zakwalifikowano 23 na łącznej powierzchni 54,88 ha, w tym:

- do pilnej przebudowy pełnej (A) - 47,78 ha;
- do przebudowy częściowej (C) - 7,10 ha.

Dostosowywanie składu gatunkowego do warunków siedliskowych powinno się ponadto odbywać poprzez:

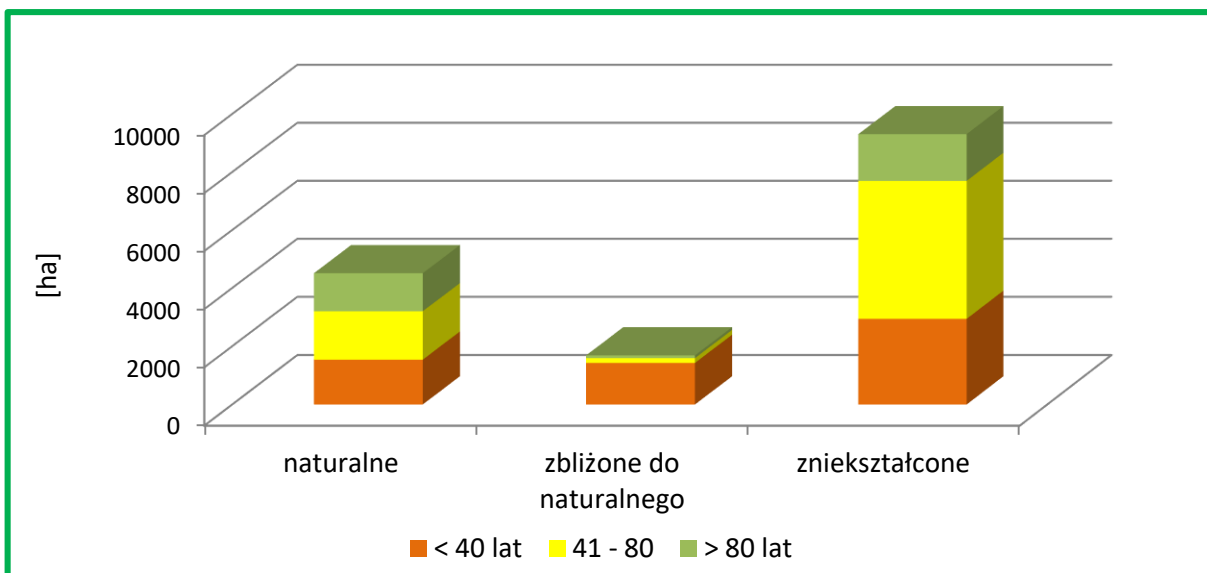
- szeroko rozumianą przebudowę drzewostanów niezgodnych z siedliskiem,
- odnawianie i zalesianie gatunkami zgodnymi z typem drzewostanu,
- preferowanie w poprawkach i uzupełnieniach gatunków będących w niedoborze w stosunku do typu drzewostanu,
- wykonywanie czyszczeń i trzebieży ukierunkowanych na eliminację gatunków niezgodnych z siedliskiem i poprawienie warunków wzrostu gatunkom zgodnym.

4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska

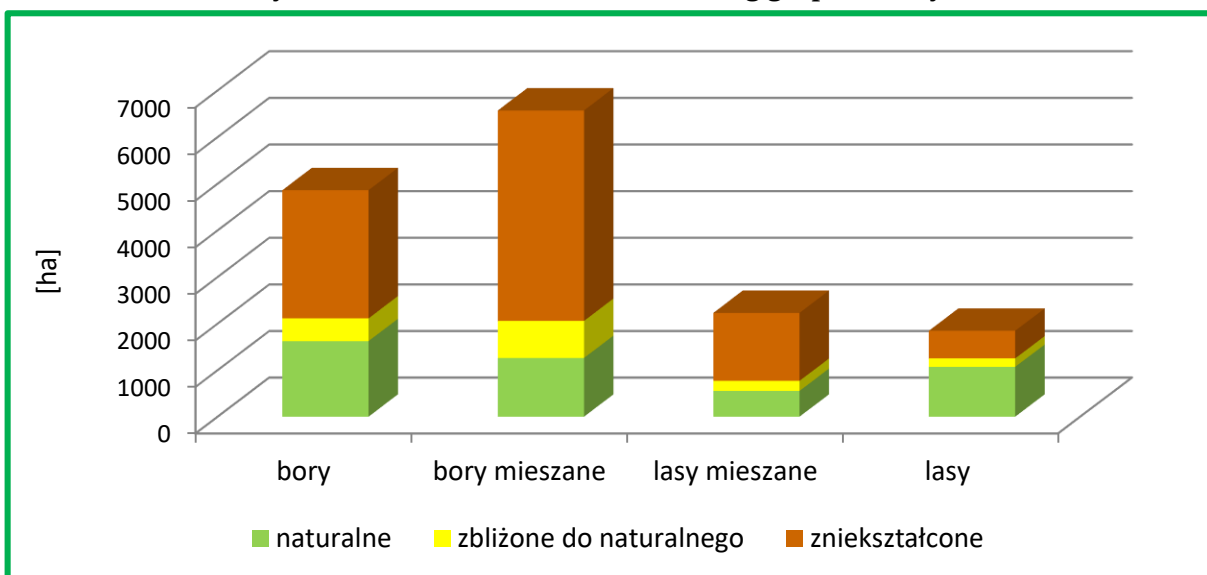
Opisu aktualnego stanu siedlisk dokonano na podstawie zapisów w operacie siedliskowym.

Tab. 38. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup typów siedliskowych lasu, stanu siedliska i grup wiekowych

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	W i e k			Ogółem	Ogółem
		< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
		[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6	7
bory	naturalne	662,54	661,78	299,22	1623,54	33,4
	zbliżone do naturalnego	488,46	-	-	488,46	10,1
	zniekształcone	1418,57	1054,70	266,65	2739,92	56,5
bory mieszane	Naturalne	483,06	417,27	357,40	1257,73	19,2
	zbliżone do naturalnego	774,21	11,22	11,28	796,71	12,1
	zniekształcone	1000,39	2437,86	1073,06	4511,31	68,7
lasy mieszane	naturalne	90,89	225,12	238,76	554,77	24,9
	zbliżone do naturalnego	117,35	69,01	29,64	216,00	9,7
	zniekształcone	292,04	969,40	198,78	1460,22	65,4
lasy	naturalne	300,75	358,00	414,93	1073,68	58,1
	zbliżone do naturalnego	45,21	84,33	52,57	182,11	9,8
	zniekształcone	226,24	294,58	72,43	593,25	32,1
Ogółem N-ctwo	naturalne	1537,24	1662,17	1310,31	4509,72	29,1
	zbliżone do naturalnego	1425,23	164,56	93,49	1683,28	10,9
	zniekształcone	2937,24	4756,54	1610,92	9304,70	60,0



Wykres 9. Zestawienie stanu siedliska wg grup wiekowych



Wykres 10. Charakterystyka siedlisk wg ich stanu

Zauważyć można, że na gruntach zalesionych:

- 40,0% siedlisk jest w stanie naturalnym i zbliżonym do naturalnego (6193,00 ha);
- siedliska zniekształcone zajmują w Nadleśnictwie na gruntach zalesionych 60,0% (9304,70 ha);
- największy udział siedlisk zniekształconych jest w grupie borów mieszanych – 68,7% (4511,31 ha) i lasów mieszanych – 65,4% (1460,22 ha).

Zdecydowana większość siedlisk zniekształconych (99,0% – 9445,77 ha) zajmują siedliska na glebach porolnych. W pozostałych przypadkach przyczyną zniekształcenia były drzewostany niedostosowane do warunków siedliskowych i niekorzystne procesy glebotwórcze.

Regeneracja siedlisk Nadleśnictwa powinna dokonywać się głównie poprzez wykonywanie prac hodowlanych, prowadzących do polepszenia stopnia zgodności składów gatunkowych drzewostanów z warunkami siedliskowymi.

4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

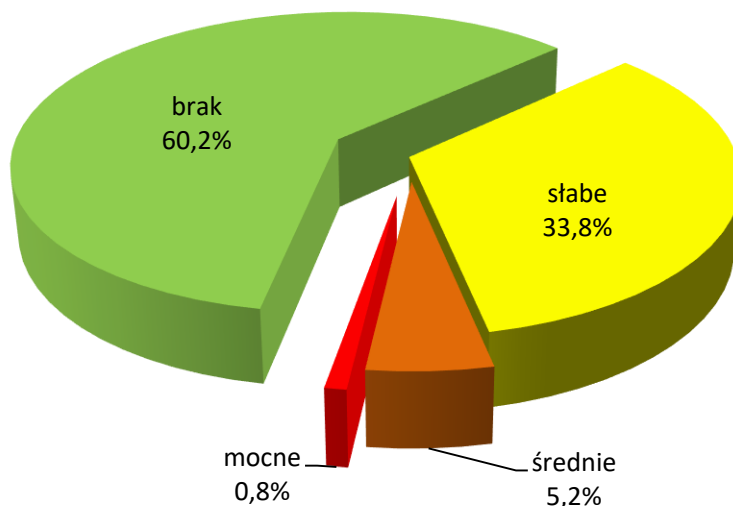
a) Borowacenie (pinetyzacja)

W zależności od udziału So lub Św (Jd i Md traktowane są, jako gatunki właściwe dla siedlisk żyznych) w górnej warstwie drzew wyróżnia się borowacenia:

- słabe - jeżeli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym drzewostanu na siedliskach borów mieszanych wynosi ponad 80% powierzchni, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych i do 30% na siedliskach lasowych,
- średnie - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym przekracza 80% na siedliskach lasów mieszanych i wynosi 30-60% na siedliskach lasowych,
- mocne - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym na siedliskach lasowych wynosi ponad 60%.

Tab. 39. Zestawienie powierzchni wg form degeneracji lasu - borowacenie

Stopień borowacenia	W i e k			Ogółem	Ogółem
	< 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	[ha]				[%]
1	2	3	4	5	6
brak	4702,43	3270,35	1354,13	9326,91	60,2
słabe	1090,01	2738,70	1403,27	5231,98	33,8
średnie	82,35	521,34	208,75	812,44	5,2
mocne	24,92	52,88	48,57	126,37	0,8



Wykres 11. Zestawienie stopni borowacenia

Ogólnie można stwierdzić, że :

- borowacenie występuje na powierzchni 6170,79 ha, czyli w 39,8% drzewostanów, przy czym przeważa borowacenie słabe (5231,98 ha); wskazuje to na niedostateczną ilość liściastych gatunków domieszkowych w składach drzewostanów;
- borowacenie średnie występuje na powierzchni 812,44 ha (5,2%);
- borowacenie mocne obejmuje powierzchnię 126,37 ha, co stanowi 0,8% powierzchni gruntów zalesionych.

Stopień borowacenia jest ściśle związany z udziałem w drzewostanach sosny i świerka, w związku z tym powierzchnia drzewostanów objętych borowaceniem powinna maleć wraz z postępem dostosowywania do siedlisk składów gatunkowych drzewostanów, głównie w wyniku prac odnowieniowych i zalesieniowych.

b) Monotypizacja (ujednolicenie składu gatunkowego i wiekowego)

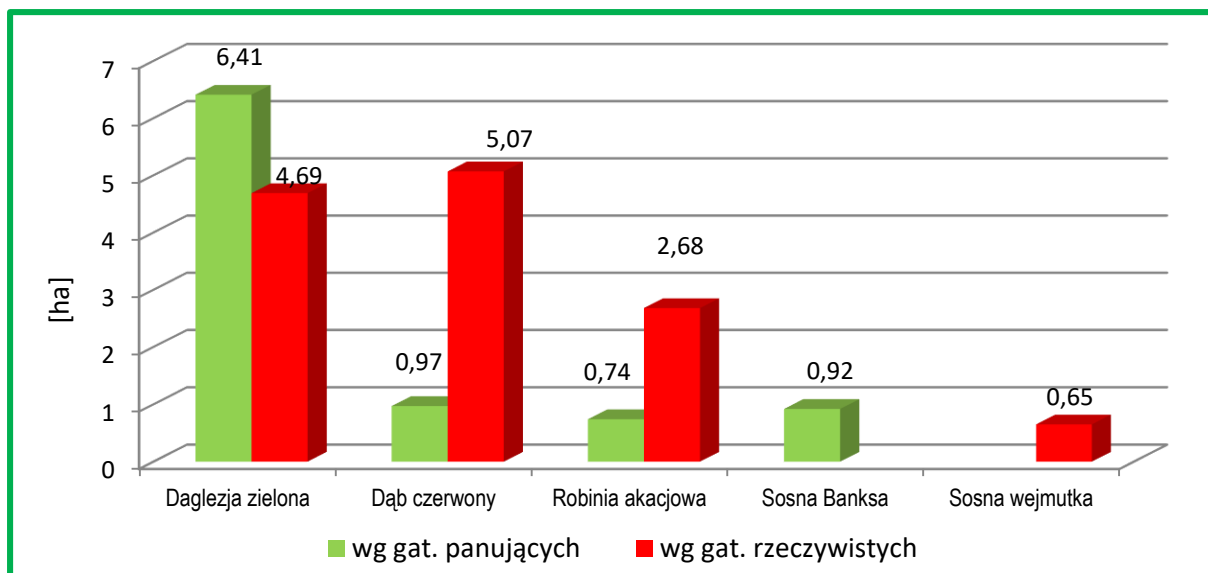
Jedną z form degeneracji ekosystemów leśnych jest monotypizacja. Wyróżnia się ją wówczas, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi 50-80% powierzchni kompleksu leśnego (*monotypizacja częściowa*) lub ponad 80% (*monotypizacja pełna*). Biorąc pod uwagę te kryteria, należy stwierdzić, że w warunkach Nadleśnictwa monotypizacja nie występuje.

c) Neofityzacja

Neofityzacja jest formą degeneracji fitocenozy leśnej polegającą na występowaniu gatunków obcego pochodzenia (tzw. neofitów) w zbiorowiskach leśnych, wskutek ich samoistnego wnikania (synantropizacji) lub celowego wprowadzania ze względów gospodarczych.

Tab. 40. Powierzchnia drzewostanów z gatunkami obcego pochodzenia

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Wg gatunków panujących	Wg rzeczywistego udziału gatunków drzew
		[ha] / liczba wyłączeń	
1	2	3	4
1.	Daglezja zielona	6,41/3	4,69/5
2.	Dąb czerwony	0,97/1	5,07/10
3.	Robinia akacjowa	0,74/1	2,68/4
4.	Sosna Banksa	0,92/1	-
5.	Sosna wejmutka	-	0,65/1
Razem		9,04/6	13,09/20



Wykres 12. Występowanie gatunków obcego pochodzenia w drzewostanie

Tab. 41. Zestawienie liczby wyłączeń wg form występowania gatunków obcego pochodzenia

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Forma występowania				
		ponad 5% w składzie d-stanu (od 1 w udziale)	do 5% w składzie d-stanu (poj, mjsc)	w warstwie nalotu, podrośtu, podsadzeń	w warstwie podsztytu, samosiewu i zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień
		Liczba wydzieli				
1	2	3	4	5	6	7
1.	Cypryśnik groszkowy	-	1	-	-	-
2.	Czeremcha późna (amerykańska)	-	3	-	438	441
3.	Daglezja zielona	8	38	-	3	7
4.	Dąb czerwony	11	169	-	42	6
5.	Kasztanowiec biały	-	20	-	-	5
6.	Orzech czarny	-	-	-	-	3
7.	Robinia akacyjowa	5	27	-	18	4
8.	Sosna Banksa	1	18	-	-	1
9.	Sosna czarna	-	-	-	-	1
10.	Sosna smołowa	-	1	-	-	-
11.	Sosna wejmutka	1	4	-	-	-
12.	Śnieguliczka biała	-	-	-	24	-
13.	Żywotnik olbrzymi	-	2	-	1	-
Razem		26	283	-	526	468

W Nadleśnictwie problem neofityzacji ma niewielkie znaczenie. Wyróżniono tylko 6 drzewostanów (9,04 ha) z panującym gatunkiem obcym: 3 z daglezią zieloną, 1 z dębem czerwonym, 1 z robinią akacyjową oraz 1 z sosną Banksa, a także 20 drzewostanów, gdzie gatunki obce: daglezja zielona, dąb czerwony, robinia akacyjowa i sosna wejmutka są

gatunkami domieszkowymi. W sumie gatunki obce według rzeczywistego udziału zajmują 13,09 ha, co w skali Nadleśnictwa stanowi 0,1% powierzchni gruntów zalesionych.

Zainwentaryzowano również 283 wyłączeń, w których gatunki obce występują pojedynczo lub miejscami oraz 994 wyłączeń, gdzie gatunki obce wyróżniono w warstwach: podszytu, samosiewu, zakrzewień, przestoi i zadrzewień. Głównym gatunkiem inwazyjnym obcego pochodzenia występującym w podszytcie jest czeremcha późna (amerykańska).

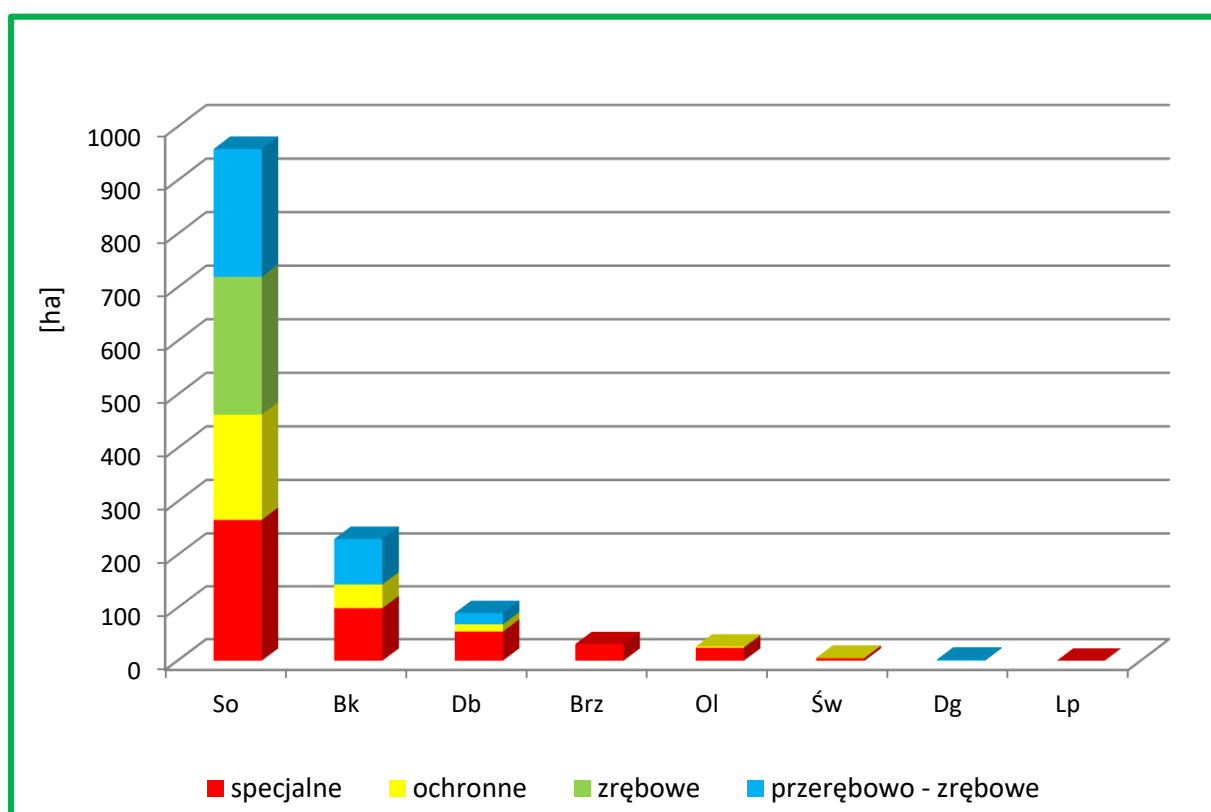
4.5.7. Drzewostany ponad 100 – letnie

W Nadleśnictwie drzewostany ponad 100-letnie zajmują łącznie 1345,25 ha, co stanowi 8,7 % powierzchni gruntów zalesionych.

Tab. 42. Zestawienie powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich wg gospodarstw i gatunków panujących

Gospodarstwo	Gatunek panujący	NADLEŚNICTWO	
		[ha]	[%]
1	2	3	4
Specjalne (S)	So	266,12	35,8
	Bk	99,42	
	Db	55,18	
	Brz	31,31	
	Ol	24,54	
	Św	5,01	
	Lp	0,10	
RAZEM		481,68	
Ochronne (O)	So	196,66	19,2
	Bk	44,88	
	Db	13,56	
	Ol	2,18	
	Św	0,71	
RAZEM		257,99	
Zrębowe (GZ)	So	257,43	19,1
RAZEM		257,43	
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	238,58	25,9
	Bk	86,1	
	Db	21,37	
	Dg	2,10	
RAZEM		348,15	
Ogółem	So	958,79	71,3
	Bk	230,4	17,1

Gospodarstwo	Gatunek panujący	NADLEŚNICTWO	
		[ha]	[%]
1	2	3	4
	Db	90,11	6,7
	Brz	31,31	2,3
	Ol	26,72	2,0
	Św	5,72	0,4
	Dg	2,10	0,2
	Lp	0,1	0,0
RAZEM		1345,25	



Wykres 13. Powierzchnia gatunków panujących w drzewostanach ponad 100-letnich wg gospodarstw

Głównym gatunkiem panującym w drzewostanach ponad 100-letnich jest sosna zwyczajna (71,3%). Ważnymi z uwagi na stopień naturalności i wysoki wskaźnik różnorodności biologicznej są także drzewostany z panującym bukiem (17,1%) oraz dębami (6,7%). Mogą one być potencjalnym siedliskiem gatunków cennych, wymienionych w Załącznikach II i IV do Dyrektywy Siedliskowej.

Pod względem podziału na gospodarstwa można stwierdzić, że 35,8% powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich znajduje się w gospodarstwie ochronnym, 25,9% w gospodarstwie przerębowo-zrębowym, 19,2% w gospodarstwie lasów ochronnych oraz 19,1% w gospodarstwie zrębowym.

4.5.8. Ostoje różnorodności biologicznej

Zarządzenie nr 7 Dyrektora RDLP w Szczecinku z dnia 31.01.2014 r. (znak sprawy: ZO-732-1/14) wprowadziło do stosowania „Wytyczne w sprawie ochrony różnorodności biologicznej, w tym zasobów rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku”. Celem wytycznych w tym zakresie jest:

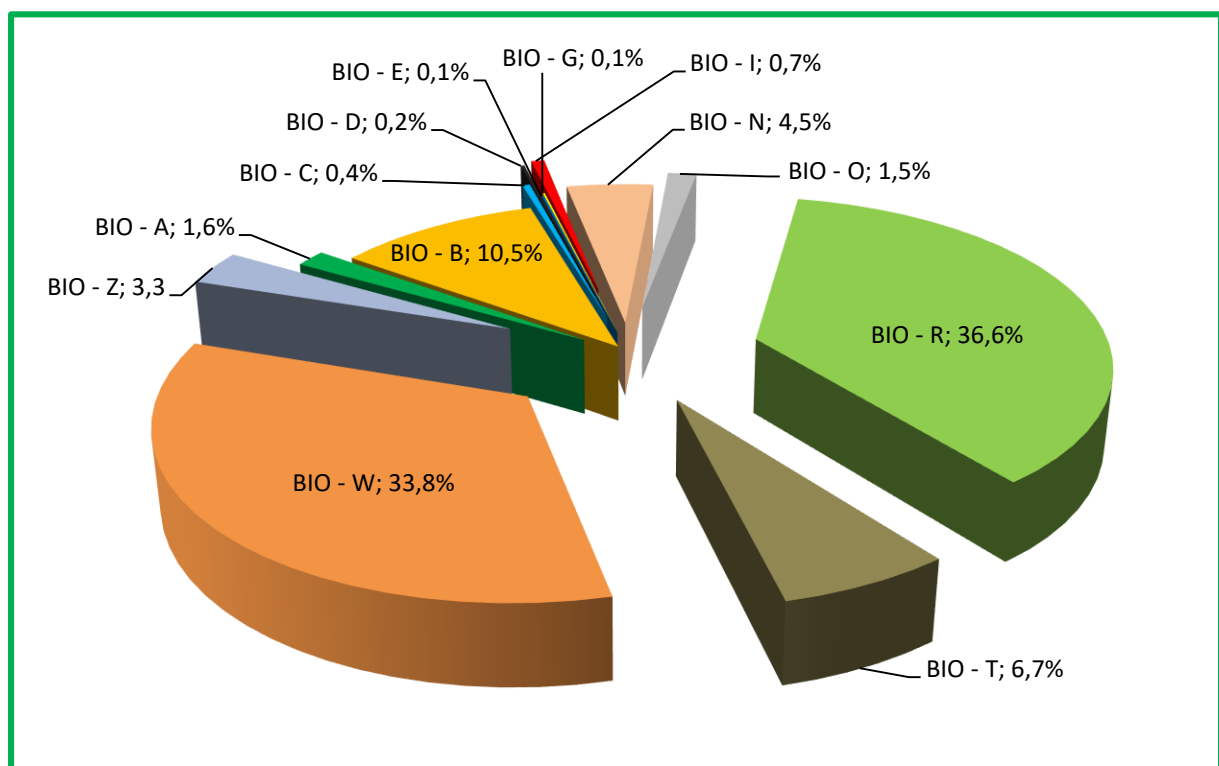
- zwiększenie różnorodności biologicznej o organizmy związane ekologicznie z obecnością rozkładającego się drewna oraz zwiększenie tzw. oporu środowiska, poprzez poprawę warunków bytowania i rozwoju organizmów związanych z rozkładającym się drewnem;
- ochrona najlepiej zachowanych płatów siedlisk chronionych, zwłaszcza priorytetowych na podstawie załącznika Dyrektywy Siedliskowej;
- podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu siedlisk chronionych na podstawie załącznika Dyrektywy Siedliskowej;
- wdrożenie we wszystkich nadleśnictwach z terenu RDLP w Szczecinku jasnych i precyzyjnych procedur służących pozostawianiu w lesie posuszu i rozkładającego się martwego drewna w postaci grubizny i drzew dziuplastych;
- wyznaczenie ostoj różnorodności biologicznej, stanowiących równocześnie „ekosystemy reprezentatywne” wg definicji zawartej w „Zasadach, kryteriach i wskaźnikach dobrej gospodarki leśnej w Polsce” wg FSC.

Należy zaznaczyć, że podczas prac nad PUL Nadleśnictwo powinno dokonać aktualizacji istniejącego zarządzenia Nadleśniczego o wyznaczeniu Ostoi Różnorodności Biologicznej, weryfikując przede wszystkim adresy leśne oraz aktualną powierzchnię wydzieleń. W przypadku zaliczenia nowych wyłączeń lub likwidacji wcześniej zaliczonych do BIO, nadleśniczy powinien wystąpić do RDLP w Szczecinku z wnioskiem wraz z uzasadnieniem o dokonanie odpowiednich zmian.

Tab. 13. Udział kategorii ostoj różnorodności biologicznej

Lp.	Kod ostoj	Nazwa kategorii	Liczba wydź.	Pow. [ha]	% pow.
1	2	3	4	5	6
1.	A	Strefy ochrony całorocznej ptaków	7	15,88	1,6
2.	B	Drzewostany na siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb)	77	104,60	10,5
3.	C	Drzewostany w obszarach ze szkodami powodowanymi przez bobry	3	3,37	0,4
4.	D	Drzewostany związane z ochroną dziedzictwa kulturowego	3	2,47	0,2
5.	E	Drzewostany stanowiące enklawy wśród pól, szczególnie przy braku dróg dojazdowych	1	1,28	0,1

Lp.	Kod ostoi	Nazwa kategorii	Liczba wydz.	Pow. [ha]	% pow.
1.	2	3	4	5	6
6.	G	Grupowe pomniki drzew	1	1,00	0,1
7.	I	Wyspy	5	6,81	0,7
8.	N	Drzewostany o cechach zbliżonych do naturalnych (np. d-stany przeszłorębne w stanie A lub B wg inwentaryzacji przyrodniczej) oraz d-stany zachowawcze	11	45,38	4,5
9.	O	Drzewostany na obszarach z „drzewostanami postrzelanymi” w czasie działań wojennych oraz na poligonach	4	14,44	1,5
10.	R	Rezerваты przyrody	164	366,79	36,6
11.	T	Drzewostany na obszarach o zwiększonej trudności przy pozyskaniu i zrywce (zbocza, wąwozy, tereny podtopione i zalewowe)	35	67,08	6,7
12.	W	Drzewostany na nadbrzeżnych strefach ekotonowych (przy bagnach, jeziorach, rzekach, torfowiskach, innych zbiornikach wodnych, np. p-poż.)	191	339,71	33,8
13.	Z	Drzewostany na źródłiskach i strefach wysięków	18	33,35	3,3
RAZEM NADLEŚNICTWO			520	1002,16	100,0



Wykres 14. Udział kategorii w powierzchni ostoi różnorodności biologicznej

W lasach Nadleśnictwa ostoje różnorodności biologicznej obejmują 520 pododdziałów (1002,16 ha). Stanowią łącznie 6,5% powierzchni gruntów zalesionych. Wyróżniono 13 kategorii ostoi. Największą powierzchnię zajmują rezerваты przyrody (BIO – R) – 366,79 ha (36,6%). Dość znaczną powierzchnię stanowią również drzewostany w nadbrzeżnych strefach ekotonowych (BIO – W) – 339,71 ha (33,8%).

Wyznaczenie ostoi powinno pozytywnie wpłynąć m.in. na rozwój populacji organizmów związanych ekologicznie z obecnością rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych oraz poprawić stan siedlisk chronionych na podstawie Dyrektywy Siedliskowej.

4.5.9. Drewno martwe

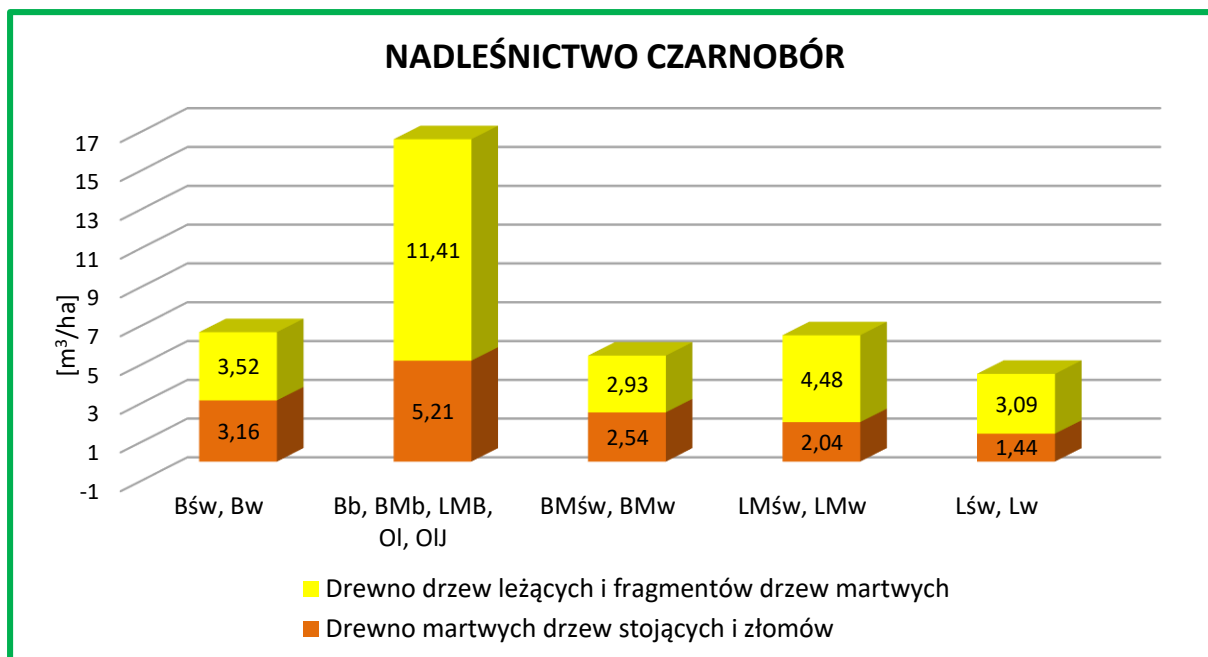
Martwe drewno w lesie jest środowiskiem życia wielu gatunków organizmów, zwłaszcza saprotroficznych grzybów i saproksylicznych owadów oraz gniazdujących w dziuplach ptaków. Zawarte w martwym drewnie substancje odżywcze wracają powoli do obiegu dzięki działalności reducentów i powiązanych z nimi zależnościami pokarmowymi innych organizmów.

W Nadleśnictwie zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, wykonano dodatkowy pomiar drewna martwego na wybranych powierzchniach próbnych, w oparciu o § 62 IUL, tj. na co dziesiątej powierzchni próbnej zakładanej do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną w każdej warstwie gatunkowo-wiekowej.

Miąższość drewna martwego określono z podziałem na drewno: martwych drzew stojących i złomów; drzew ściętych i wyrwconych oraz stanowiące fragmenty drzew martwych.

Tab. 44. Zestawienie miąższości drewna martwego

Grupy typów siedliskowych lasu	[ha]	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		[m3/ha]	[m3]	[m3/ha]	[m3]	[m3/ha]	[m3]
1	2	3	4	5	6	7	8
Bory suche, świeże i wilgotne	3903,57	3,16	12368,12	3,52	13779,09	6,69	26147,21
Bory i lasy bagienne	448,14	5,21	2338,77	11,41	5113,53	16,62	7452,30
Bory mieszane świeże i wilgotne	5296,16	2,54	13491,84	2,93	15531,06	5,47	29022,90
Lasy mieszane świeże i wilgotne	1927,25	2,04	3944,97	4,48	8649,85	6,53	12594,82
Lasy świeże i wilgotne	1391,04	1,44	2010,64	3,09	4308,16	4,54	6318,80
Ogółem N-ctwo	12966,16	2,63	34154,34	3,65	47381,69	6,28	81536,03



Wykres 15. Zestawienie miąższości drewna martwego w m³/ha według drzew stojących i martwych i grup TSL (na podstawie pomiarów na pow. próbnych)

Na podstawie pomiarów drewna martwego wykonanych w ramach inwentaryzacji miąższości w Nadleśnictwie zinwentaryzowano łącznie 81536,03 m³ drewna martwego. W przeliczeniu na ha powierzchni leśnej daje to 6,28 m³/ha ogółem w Nadleśnictwie, w tym: drzew stojących – 2,63 m³/ha; drzew leżących – 3,65 m³/ha. Najwięcej martwego drewna jest w grupie borów i lasów bagiennych – 16,62 m³/ha.



Fot.28. Drewno martwe
 (Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)

5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi. Formami ochrony zabytków są m.in.: wpis do rejestru zabytków oraz ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Wpisu do rejestru dokonuje wojewódzki konserwator zabytków. Decyzje o wpisie do rejestru zabytków przechowywane są we właściwych terenowo wojewódzkich urzędach ochrony zabytków.

Formą ochrony jest także prowadzenie ewidencji zabytków, która jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Ewidencja to uporządkowany zbiór wykonanych według jednolitych wzorów opracowań, zawierających podstawowe informacje o obiektach zabytkowych. Ewidencja zawiera: dane administracyjne i adresowe, rys historyczny, opis obiektu, fotografie i plany. Ewidencja obejmuje pojedyncze obiekty architektoniczne, zespoły budowlane (np. folwarki), zespoły urbanistyczne i ruralistyczne, stanowiska archeologiczne oraz zabytkowe parki i cmentarze.

Krajową i wojewódzką ewidencję zabytków archeologicznych tworzy zasób dokumentacji programu Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Jest to program badawczo-ewidencyjny, wdrożony do realizacji w 1978 r. Jego celem jest rozpoznanie, metodą badań powierzchniowych i poprzez kwerendę źródłową, stanowisk archeologicznych na terenie całego kraju oraz budowa informacji o stanowiskach archeologicznych rozpoznanych tą metodą. Dokumentacja AZP służy prowadzeniu wszelkich działań konserwatorskich w tym zakresie.

W ustawie z 23 lipca 2003 roku wprowadzono również pojęcie Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ), która jest w zasadzie powieleniem ewidencji wojewódzkiej na szczeblu poszczególnych gmin. Z uwagi na wysokie koszty stworzenia nie wszystkie jednostki samorządu posiadają to opracowanie.

W 2019 r. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Szczecinku wykonało opracowanie „Zasób archeologiczny dziedzictwa kulturowego Nadleśnictwa Czarnobór” w konsultacji merytorycznej z archeologiem Andrzejem Kuczkowskim (Muzeum Koszalin – Dział Archeologii).

Prace nad opracowaniem obejmowały:

- analizę danych archiwalnych dotyczących lokalizacji stanowisk archeologicznych wykazywanych w dotychczasowych programach ochrony przyrody,

- analizę lokalizacji stanowisk archeologicznych na podstawie materiałów z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków,
- propozycję zmiany granic wyłączeń taksacyjnych w celu ochrony stanowisk archeologicznych,
- wskazania konserwatorskie,
- wskazanie potencjalnych niezaewidencjonowanych obiektów archeologicznych stwierdzonych na podstawie danych ze skaningu laserowego LiDAR (ISOK).

Na potrzeby prezentacji danych w Programie Ochrony Przyrody dane o obiektach zestawiono w rozbiciu na zabytki archeologiczne i zabytki nieruchome, w tym: cmentarze i miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne.

5.1. Stanowiska archeologiczne

Zgodnie z użytą definicją w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Na gruntach Nadleśnictwa występują stanowiska archeologiczne objęte ochroną archeologiczno-konserwatorską. Są to: grodzisko wczesnośredniowieczne (wpisane do rejestru zabytków), cmentarzysko, ślady osadnictwa, punkt osadniczy oraz osady z dawnych epok. Ze względu na charakter tej ochrony wyróżnia się następujące strefy:

- **Strefa „W. I” – pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – obejmuje stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej wraz ze strefą ochrony krajobrazowej; są to stanowiska wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w ewidencji konserwatorskiej; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
 - zakaz lokalizacji wszelkich inwestycji na terenach stanowisk o własnej formie krajobrazowej (cmentarzyska płaskie, osady, cmentarzyska kurhanowe) i na obszarach bezpośrednio do nich przylegających,
 - zachowanie formy krajobrazowej i topograficznej,
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;

- w szczególnych przypadkach (np. nierozpoznany stan zachowania stanowiska, badania naukowe) dopuszcza się prowadzenie działalności związanej z pracami ziemnymi i przekształceniami krajobrazu tylko po przeprowadzeniu w zasięgu obszaru stanowiska archeologicznych badań ratowniczych – tylko za zezwoleniem i w zakresie określonym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- **Strefa „W. II” – częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie pozostałości pradziejowej i średniowiecznej działalności człowieka poprzez prowadzenie archeologicznych badań wykopaliskowych wyprzedzających inwestycję na danym terenie; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
 - wymóg przeprowadzenia na obszarach płaskich stanowisk (w zasięgu ich występowania) archeologicznych badań ratowniczych wyprzedzających proces zainwestowania terenu związany z pracami ziemnymi (takich jak: lokalizacja zabudowy, zmiana funkcji i podziały terenu, melioracje, budowa systemów infrastruktury technicznej i dróg, zalesienia, itd.), w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi;
 - zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa inwestorowi Wojewódzki Konserwator Zabytków w wydanym na jego wniosek pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
 - po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany;
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- **Strefa „W. III” – ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie pozostałości pradziejowej i średniowiecznej działalności człowieka poprzez prowadzenie archeologicznych badań interwencyjnych w formie nadzoru archeologicznego realizowanego w trakcie prowadzenia procesu inwestycyjnego; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
 - wymóg przeprowadzenia na obszarach stanowisk archeologicznych badań inwestycyjnych o charakterze nadzoru archeologicznego nad pracami ziemnymi realizowanego w trakcie procesu inwestycyjnego;

- zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa inwestorowi Wojewódzki Konserwator Zabytków w wydanym na jego wniosek pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
- po rozpoznaniu wartości kulturowych stanowisk archeologicznych na podstawie wyników archeologicznych badań inwestycyjnych; w szczególnych przypadkach, może być niezbędne przeprowadzenie archeologicznych badań ratowniczych, w zakresie określonym inwestorowi pozwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
- po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany;
- wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Łącznie w Nadleśnictwie zainwentaryzowano 54 stanowiska archeologiczne, o łącznej powierzchni wyłączeń taksacyjnych 158,74 ha, w których wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej, w tym:

- 1 stanowisko wpisane do rejestru zabytków, w strefie W-I, o powierzchni wyłączeń – 0,59 ha;
- 1 stanowisko w strefie W-II, o powierzchni wyłączenia – 0,86 ha;
- 52 stanowiska w strefie W-III, o łącznej powierzchni wyłączeń – 157,29 ha.

Tab. 45. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	5	6	7
1.	Szczecinek Żółtnica	11-30-1-11-24 -h -00	0,27	25-26/28	Nr rej. zab. 686 , Decyzja WKZ w Koszalinie z dn. 11-12-1968 r.	W-I
	Szczecinek Gwda Wielka	11-30-1-11-24 -i -00	0,32		Grodzisko wczesnośredniowieczne w Godzimierzu.	
Razem			0,59			

Tab. 46. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa według danych źródłowych z arkuszy AZP – strefa W-II

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	5	6	7
1.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Kragi	11-30-1-04-900 -i -00	0,86	27-24/37	Cmentarzysko, starożytność (?)	W-II
Razem			0,86			

Tab. 47. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa według danych źródłowych z arkuszy AZP – strefa W-III

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	5	6	7
1.	Szczecinek Żółtnica	11-30-1-02-5 -b -00	1,97	25-27/11	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia. 2. Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
2.		11-30-1-02-10 -l -00	0,96	25-27/15	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia. 2. Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-02-10 -n -00	2,02			
3.		11-30-1-02-12 -h -00	1,08	26-27/3	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
		11-30-1-02-12 -i -00	0,96			
		11-30-1-02-12 -k -00	0,67			
4.	Szczecinek Drawień	11-30-1-02-18 -c -00	4,01	26-27/5	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
5.	Szczecinek Turowo	11-30-1-03-57 -k -00	1,28	26-26/50	1. Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza. 2. Osada nowożytna.	W-III
6.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Jelonek	11-30-1-05-99 -p -00	0,18	27-25/10	Ślad osadnictwa ze starożytności.	W-III
		11-30-1-05-99 -r -00	0,45			
7.		11-30-1-05-99 -s -00	0,66	27-25/7	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
8.	27-25/10			2. Ślad osadnictwa ze starożytności.		
9.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Jeleń	11-30-1-05-100 -a -00	2,97	27-25/4	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
		11-30-1-05-100 -b -00	0,79			
10.	Szczecinek Dziki	11-30-1-05-115 -d -00	1,51	27-25/30	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia. 2. Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
11.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Jelonek	11-30-1-05-121 -a -00	1,10	27-25/18	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia. 2. Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
12.		11-30-1-05-122 -d -00	0,97	27-25/22	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
		11-30-1-05-122 -f -00	1,27			
		11-30-1-05-122 -g -00	1,10			
13.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	11-30-1-05-122 -k -00	1,98	27-25/21	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-05-122 -h -00	0,82			
		11-30-1-05-122 -i -00	1,13			
14.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	11-30-1-05-170 -g -00	2,34	27-25/40	Ślad osadnictwa z epoki wczesnego średniowiecza.	W-III
15.		11-30-1-05-170 -k -00	1,08	27-25/41	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
		11-30-1-05-170 -l -00	0,98			
		11-30-1-05-171 -k -00	0,92			
16.		11-30-1-05-171 -i -00	1,04	27-25/42	1. Ślad osadnictwa z epoki wczesnego średniowiecza. 2. Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-05-171 -j -00	0,92			
17.		11-30-1-08-244 -d -00	3,03	28-25/23	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	5	6	7
18.		11-30-1-08-245 -f -00	2,04	28-25/22	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
19.		11-30-1-08-246 -b -00	11,34	28-25/25	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
20.		11-30-1-08-248 -b -00	3,87	28-25/1	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-08-249 -a -00	4,95			
21.		11-30-1-08-264 -b -00	1,64	28-25/8	1. Ślad osadnictwa z epoki kultury łużyckiej. 2. Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
22.		11-30-1-08-265 -l -00	2,72	28-25/9	Osada z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-08-293 -b -00	2,17			
23.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	11-30-1-08-293 -c -00	3,43	28-25/10	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
24. 25. 26.		11-30-1-08-295 -b -00	3,37	28-25/19 28-25/20 28-25/21	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza. Osada z epoki kamienia. Osada z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-08-295 -c -00	1,78			
		11-30-1-08-295 -d -00	4,11			
		11-30-1-08-296 -b -00	1,36			
27.		11-30-1-08-295 -i -00	3,55	28-25/17	Punkt osadniczy z epoki średniowiecza.	W-III
28.		11-30-1-08-305 -c -00	0,40	28-25/42	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-08-306 -a -00	4,27			
29.		11-30-1-08-322 -a -00	6,46	28-25/16	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
30.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Kłomino	11-30-1-10-400 -a -00	1,92	29-25/3	Ślad osadnictwa z epoki wczesnego średniowiecza / średniowiecza.	W-III
31.		11-30-1-10-400 -c -00	2,32	29-25/8	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-10-401 -a -00	0,66			
32.		11-30-1-10-400 -f -00	1,11	29-25/10	Ślad osadnictwa z epoki wczesnego średniowiecza / średniowiecza.	W-III
		11-30-1-10-425 -a -00	3,02			
33.		11-30-1-10-424 -g -00	1,67	29-25/17	1. Ślad osadnictwa z epoki wczesnego średniowiecza. 2. Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-10-425 -g -00	1,38			
34.		11-30-1-10-424 -h -00	1,96	29-25/18	Ślad osadnictwa z epoki wczesnego średniowiecza/średniowiecza.	W-III
		11-30-1-10-425 -h -00	1,31			
35.		11-30-1-10-487 -c -00	0,85	29-24/15	Ślad osadnictwa ze starożytności.	W-III

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	5	6	7
36.		11-30-1-10-487 -f -00	6,10	29-25/40	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
37.		11-30-1-10-488 -d -00	1,55	29-24/14	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-10-488 -f -00	1,94			
38.		11-30-1-10-495 -k -00	1,08	29-25/39	Ślad osadnictwa z epoki wczesnego średniowiecza / średniowiecza.	W-III
		11-30-1-10-495 -l -00	1,08			
		11-30-1-10-495 -m -00	0,75			
39.		11-30-1-10-498 -f -00	4,01	29-25/35	Ślad osadnictwa z epoki wczesnego średniowiecza / średniowiecza.	W-III
40.		11-30-1-10-498 -h -00	1,21	29-25/42	Ślad osadnictwa z epoki wczesnego średniowiecza / średniowiecza.	W-III
41.	Szczecinek Żółtnica	11-30-1-01-541 -f -00	1,66	25-27/16	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
42.		11-30-1-01-548 -i -00	2,04	26-27/4	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
		11-30-1-01-549 -g -00	1,21			
		11-30-1-01-549 -i -00	1,97			
43.		11-30-1-01-549 -a -00	3,14	26-27/2	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
44.	Szczecinek Gwda Wielka	11-30-1-02-708 -c -00	0,78	25-27/19	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
		11-30-1-02-709 -b -00	0,35			
45.		11-30-1-02-722 -c -00	0,65	25-27/18	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
		11-30-1-02-722 -d -00	0,80			
46.		11-30-1-02-730 -y -00	0,37	25-27/17	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
		11-30-1-02-730 -z -00	0,52			
47.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Ciemino	11-30-1-04-895 -o -00	0,77	27-24/32	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia. 2. Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
48.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Dąbrowica	11-30-1-04-896 -c -00	4,73	26-24/20	1. Ślad osadnictwa z epoki kamienia. 2. Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
49.	Borne Sulinowo Obszar wiejski	11-30-1-04-900 -f -00	2,03	27-24/36	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
50.	Śmiadowo	11-30-1-04-900 -n -00	0,97	27-24/31	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.	W-III
51.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Dąbrowica	11-30-1-04-902 -j -00	1,18	27-24/7	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.	W-III
		11-30-1-04-902 -k -00	2,38			

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu	Strefa
1	2	3	4	5	6	7
52.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Silnowo	11-30-1-04-906 -b -00	0,54	27-23/31	Osada (?) z epoki mezolitu (?)	W-III
		11-30-1-04-906 -c -00	1,63			
Razem			157,29			

Wśród obiektów antropogenicznych wytypowano 64 stanowiska bez wyznaczonej strefy ochrony konserwatorskiej oraz 5 potencjalnie niezaewidencjonowanych obiektów archeologicznych o własnej formie krajobrazowej, które mogą być cmentarzyskami kurhanowymi bądź innymi obiektami.

Tab. 48. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa według danych źródłowych z arkuszy AZP – bez wyznaczonej strefy ochrony konserwatorskiej

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu
1	2	3	4	5	6
1.	Szczecinek Żółtnica	11-30-1-11-35 -b -00	2,09	25-26/50	Osada nowożytna.
2.		11-30-1-11-35 -f -00	2,70	25-26/48	Osada nowożytna.
3.		11-30-1-11-35 -h -00	1,74	25-26/49	Osada nowożytna.
4.	Szczecinek Miasto Szczecinek	11-30-1-11-45 -g -00	1,58	25-26/62	Osada nowożytna.
5.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Jeleń	11-30-1-05-99 -a -00	4,36	27-25/5	Ślad nowożytny.
6.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	11-30-1-06-177 -a -00	5,32	27-25/45	Punkt nowożytny.
7.		11-30-1-06-177 -b -00	21,37	27-25/43	Punkt nowożytny.
8.				27-25/44	Punkt nowożytny.
9.		11-30-1-06-215 -a -00	27,97	28-25/2	Ślad nowożytny.
10.		11-30-1-06-228 -d -00	10,20	28-24/36	Budynek nowożytny.
11.		11-30-1-07-236 -k -00	2,50	28-25/7	Ślad nowożytny.
12.		11-30-1-07-237 -b -00	3,82	28-25/6	Osada nowożytna.
13.		11-30-1-07-238 -a -00	6,90	28-25/3	Ślad nowożytny.
14.		11-30-1-07-238 -b -00	3,07	28-25/5	Punkt nowożytny
15.		11-30-1-08-239 -f -00	5,23	28-25/4	Ślad nowożytny.

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu
1	2	3	4	5	6
16.		11-30-1-08-246 -a -00	15,27	28-25/24	Ślad nowożytny.
17.		11-30-1-08-252 -c -00	1,29	28-24/35	Budynek nowożytny.
18.		11-30-1-08-277 -h -00	0,15	28-24/39	Cmentarz nowożytny.
19.		11-30-1-08-277 -l -00	2,87	28-24/40	Budynek nowożytny.
20.		11-30-1-08-278 -c -00	3,50	28-24/38	Budynek nowożytny.
21.		11-30-1-08-278 -g -00	0,52	28-24/37	Budynek nowożytny
22.		11-30-1-08-293 -f -00	1,97	28-25/12	Ślad nowożytny.
23.		11-30-1-08-294 -f -00	1,92	28-25/13	Ślad nowożytny.
24.		11-30-1-08-294 -g -00	1,73	28-25/11	Ślad nowożytny.
25.		11-30-1-08-295 -g -00	4,83	28-25/18	Osada nowożytna
26.		11-30-1-08-305 -i -00	4,35	28-24/41	Bunkier nowożytny.
27.		11-30-1-08-321 -c -00	12,55	28-25/14	Ślad nowożytny.
28.		11-30-1-08-322 -d -00	2,53	28-25/15	Osada nowożytna.
29.		11-30-1-10-375 -g -00	4,89	29-25/1	Ślad nowożytny.
30.		11-30-1-10-376 -d -00	10,95	29-25/2	Ślad nowożytny.
31.		11-30-1-09-398 -i -00	0,52	29-25/15	Ślad nowożytny.
32.		11-30-1-09-399 -j -00	3,76	29-25/13	Ślad nowożytny.
33.		11-30-1-10-399A -d -00	2,04	29-25/9	Ślad nowożytny.
34.		11-30-1-10-399A -i -00	4,18	29-25/12	Ślad z epoki średniowiecza, ślad nowożytny.
35.		11-30-1-10-399A -j -00	1,25	29-25/11	Ślad nowożytny.
36.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Kłomino	11-30-1-10-401 -b -00	7,42	29-25/7	Ślad nowożytny.
37.		11-30-1-10-403 -b -00	1,98	29-25/6	Ślad nowożytny.
38.		11-30-1-10-405 -b -00	1,90	29-25/5	Ślad nowożytny.

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu
1	2	3	4	5	6
39.		11-30-1-10-407 -b -00	2,45	29-25/4	Ślad nowożytny.
40.		11-30-1-10-409 -b -00	8,80	29-24/18	Osada nowożytna.
41.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	11-30-1-09-423 -d -00	15,53	29-25/16	Ślad nowożytny.
42.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Kłomino	11-30-1-10-424 -a -00	9,41	29-25/20	Ślad nowożytny.
43.		11-30-1-10-425 -c -00	0,12	29-25/14	Cmentarz nowożytny.
44.		11-30-1-10-452 -a -00	2,92	29-25/19	Ślad nowożytny.
45.		11-30-1-10-461 -g -00	11,83	29-25/21	Ślad nowożytny.
46.		11-30-1-10-482 -j -00	7,24	29-25/26	Ślad nowożytny.
47.		11-30-1-10-483 -h -00	10,91	29-25/23	Ślad nowożytny.
48.		11-30-1-10-484 -g -00	3,28	29-25/29	Ślad nowożytny.
49.		11-30-1-10-485 -a -00	4,56	29-25/22	Ślad nowożytny.
50.		11-30-1-10-486 -f -00	11,15	29-25/33	Ślad nowożytny.
51.		11-30-1-10-486 -g -00	8,24	29-25/27	Punkt nowożytny.
52.				29-25/28	Bunkier nowożytny.
53.		11-30-1-10-486 -i -00	3,52	29-25/34	Ślad nowożytny.
54.		11-30-1-10-492 -d -00	4,25	29-25/25	Ślad nowożytny.
55.		11-30-1-10-493 -f -00	7,71	29-25/24	Punkt nowożytny.
56.		11-30-1-10-494 -f -00	3,09	29-25/32	Ślad nowożytny.
57.		11-30-1-10-495 -i -00	2,47	29-25/38	Ślad nowożytny.
58.		11-30-1-10-496 -d -00	4,92	29-25/31	Ślad nowożytny.
59.		11-30-1-10-496 -f -00	2,15	29-25/30	Ślad nowożytny.
60.		11-30-1-10-497 -i -00	2,79	29-25/37	Ślad nowożytny.
61.		11-30-1-10-498 -c -00	6,35	29-25/36	Ślad z epoki wczesnego średniowiecza / średniowiecza.

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu
1	2	3	4	5	6
62.		11-30-1-10-499 -a -00	6,09	29-25/41	Ślad nowozytny.
63.	Borne Sulinowo Obszar wiejski	11-30-1-04-894 -a -00	5,60	26-24/9	Ślad nowozytny.
64.	Ciemino	11-30-1-04-894 -b -00	2,22	26-24/8	Ślad nowozytny.
Razem			338,82		

Tab. 49. Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa według danych źródłowych z arkuszy AZP – potencjalnych niezaewidencjonowanych obiektów archeologicznych

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	AZP Nr stan. na obszarze	Opis obiektu
1	2	3	4	5	6
1.	Szczecinek Turowo	11-30-1-03-57 -a -00	0,44	26-26/N3	Fundamenty młynu wiatrowego.
2.		11-30-1-03-61 -c -00	1,34	26-26/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (11 kopców).
		11-30-1-03-67 -d -00	0,50		
3.		11-30-1-03-70 -c -00	0,77	26-26/N2	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (2 kopce).
4.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	11-30-1-07-291 -g -00	1,27	28-25/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (2 kopce).
5.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Śmiadowo	11-30-1-04-900 -b -00	1,91	27-24/N1	Potencjalne cmentarzysko kurhanowe (7 kopców).
Razem			6,23		



Fot.29. Potencjalne kurhany – oddz. 70c
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)



Fot.30. Potencjalne kurhany – oddz. 67d
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)

Dodatkowo, podczas inwentaryzacji potencjalnych stanowisk archeologicznych, wskazano również wyłączenia, w których stwierdzono pozostałości tzw. mielerzy, które posiadają własną formę terenową w postaci niewielkiego nasypu ziemnego o średnicy 8-10 m oraz wysokości około 0,5 m. Występują w skupiskach o dość regularnym rozplanowaniu. Podczas procesu weryfikacji Numerycznego Modelu Terenu takie miejsca wyznaczono w 40 wyłączeniach na łącznej powierzchni 153,97 ha.

Tab. 50. Wykaz pododdziałów z pozostałościami mielerzy na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	Opis obiektu
1	2	3	4	5
1.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	11-30-1-07-253 -a -00	2,84	Mielerze
2.		11-30-1-07-253 -d -00	0,90	Mielerz
3.		11-30-1-07-253 -f -00	0,68	Mielerze
4.		11-30-1-07-254 -c -00	3,40	Mielerz
5.		11-30-1-07-281 -a -00	8,24	Mielerze
6.		11-30-1-07-281 -b -00	4,07	Mielerze
7.		11-30-1-07-282 -a -00	2,54	Mielerz
8.		11-30-1-09-365 -d -00	3,86	Mielerz
9.		11-30-1-09-365 -f -00	3,88	Mielerze
10.		11-30-1-09-366 -d -00	4,57	Mielerze
11.		11-30-1-09-366 -f -00	2,70	Mielerz
12.		11-30-1-09-366 -h -00	1,26	Mielerz
13.		11-30-1-09-367 -f -00	3,81	Mielerz
14.		11-30-1-09-367 -g -00	1,11	Mielerz
15.		11-30-1-09-369 -d -00	5,47	Mielerze
16.		11-30-1-09-369 -h -00	4,76	Mielerze
17.		11-30-1-09-369 -j -00	2,81	Mielerze
18.		11-30-1-09-370 -a -00	4,52	Mielerz
19.		11-30-1-09-370 -c -00	3,97	Mielerz
20.		11-30-1-09-370 -d -00	3,96	Mielerz
21.		11-30-1-09-370 -f -00	3,61	Mielerze
22.		11-30-1-09-370 -g -00	6,25	Mielerze
23.		11-30-1-09-394 -a -00	5,03	Mielerz
24.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Kłomino	11-30-1-10-401 -d -00	2,34	Mielerz
25.		11-30-1-10-402 -c -00	4,94	Mielerze
26.		11-30-1-10-402 -d -00	2,88	Mielerz
27.		11-30-1-10-403 -d -00	2,41	Mielerz
28.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	11-30-1-09-422 -c -00	4,67	Mielerz

Lp.	Gmina Obręb ewidencyjny	Adres leśny	[ha]	Opis obiektu
1	2	3	4	5
29.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Kłomino	11-30-1-10-425 -f -00	3,45	Mielerz
30.		11-30-1-10-425 -i -00	1,71	Mielerz
31.		11-30-1-10-426 -a -00	17,01	Mielerze
32.		11-30-1-10-426 -b -00	1,77	Mielerz
33.		11-30-1-10-428 -g -00	5,73	Mielerz
34.		11-30-1-10-428 -h -00	0,96	Mielerz
35.	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	11-30-1-09-443 -d -00	3,02	Mielerz
36.		11-30-1-09-468 -a -00	5,81	Mielerz
37.		11-30-1-09-468 -b -00	1,54	Mielerze
38.		11-30-1-09-468 -c -00	5,46	Mielerz
39.	Szczecinek	11-30-1-02-719 -d -00	2,78	Mielerz
40.	Gwda Mała	11-30-1-02-725 -c -00	3,25	Mielerze
Razem			153,97	

Podstawowe zagrożenia dla obiektów archeologicznych stanowią prace ziemne, w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi. Są to np. takie prace, jak: karczowanie drzew, orka leśna przed przygotowaniem gleby pod zalesienia i odnowienia, prowadzenie inwestycji drogowych, melioracje, lokalizowanie nowej zabudowy, kładzenie wodociągów, gazociągów, linii energetycznych, zamiana funkcji terenu, ingerencja w krajobraz poprzez zabudowę terenów otaczających obiekt archeologiczny, np. w przypadku cmentarzysk kurhanowych.

Prace gospodarcze w lasach obejmujących stanowiska archeologiczne należy prowadzić w porozumieniu i uzgodnieniu z urzędami konserwatorskimi.

5.2. Parki

Na gruntach Nadleśnictwa parki nie występują.

5.3. Cmentarze i miejsca pamięci

➤ Cmentarze

W trakcie prac taksacyjnych zaewidencjonowano na gruntach Nadleśnictwa 14 starych cmentarzy (7 – gr. nieleśne, 7 – gr. leśne), będących obiektami dziedzictwa kulturowego oraz 4 mogiły. Ich lokalizację i charakterystykę przedstawiono w tabeli.

Tab. 51. Wykaz nieczynnych cmentarzy na gruntach nieleśnych Nadleśnictwa

Lp.	Leśnictwo Oddz., pododz.	Gmina Obręb ewidencyjny	[ha]	Rodzaj pow.	Opis obiektu
1	2	3	4	5	6
1.	Turowo 56o	Szczecinek Sitno	0,06	LZ-CM	Cmentarz ewangelicki; w runie barwinek pospolity, bluszcz zwyczajny, zadrz. So, Św, Brz 65.
2.	Płytnica 176d	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	0,42	LZ-CM	Cmentarz ewangelicki z XIX w. w pobliżu istniejącej do 1945 r. osady Steinforth; pozostałości kamiennych mogił; w runie barwinek pospolity, bluszcz zwyczajny i konwalia majowa, zadrz. Db, Lp, Kl 115, Lp 50, zakrzewienie śng.b, czm na 60% oraz samosiew: brz, kl, lp na 20%.
3.	Kniewo 293h	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	0,45	LZ-CM	Cmentarz ewangelicki z XIX w. w pobliżu istniejącej do 1945 r. osady Knacksee (Kniewo); pozostałości kamiennych mogił; w runie barwinek pospolity, bluszcz zwyczajny i konwalia majowa, pomniki przyrody – dąb szypułkowy, zadrz. Db, Lp 130, Św, Brz 100, So 75, zakrzewienie śng.b, jrż, lp na 30%.
4.	Wilcze Doły 412b	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	0,16	LZ-CM	Cmentarz ewangelicki z XIX w. w pobliżu istniejącej do 1945 r. osady Barkenbrugge (Barkniewo); w runie konwalia majowa zadrz. Św 90, So 80, Db, Kl 50, zakrzewienie czm na 30%.
5.	Ciemino 883a	Borne Sulinowo Obszar wiejski Jeleń	0,06	LZ-CM	Cmentarz ewangelicki z XIX – XX w. ogrodzony niskim kamiennym murem, pojedyncze nagrobki; w runie bluszcz zwyczajny, zadrz. Db, So, Brz 80, zakrzewienie śng.b, jrż, na 80%.
6.	Ciemino 893a	Borne Sulinowo Obszar wiejski Jeleń	0,14	LZ-CM	Cmentarz ewangelicki z XX w. otoczony murem z kamieni polnych, kilkanaście nagrobków z tabliczkami; w runie bluszcz zwyczajny, barwinek pospolity, konwalia majowa, zadrz. So, Db, Brz 75, Bk 50 oraz samosiew: bk, db, kl na 10%.
7.	Ciemino 904b	Borne Sulinowo Obszar wiejski Dąbrowica	0,37	LZ-CM	Cmentarz ewangelicki z XX w. w regularnym kształcie, wokół szpaler ponad 100-letnich świerków i aleja lipowa (ponad 80 lat); wolno stojące zniszczone nagrobki oraz mogiły, w runie bluszcz zwyczajny i konwalia majowa, zadrz. Św, Db 110, Lp, Brz, So 90, zakrzewienie jrż, bez.c, lsż na 30% oraz samosiew: bk, lp na 40%.
Razem			1,66		

Tab. 52. Wykaz nieczynnych cmentarzy oraz mogił na gruntach leśnych Nadleśnictwa

Lp.	Leśnictwo Oddz., pododz.	Gmina Obręb ewidencyjny	[ha]	Rodzaj pow.	Opis obiektu
1	2	3	4	5	6
1.	Turowo 57t	Szczecinek Turowo	0,71	D-STAN	Cmentarz z uporządkowanymi mogiłami, w runie barwinek pospolity i bluszcz zwyczajny. Drzewostan na BMśw: 10So 95, msc. Lp, Db, Kl 45, podszyt: Jrz, Bk, Db, Kru, Bez.c na 90%.
2.	Płytnica 168j	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	5,42	D-STAN	Krzyż prawosławny umieszczony na świerku – prawdopodobnie poradziecki. Drzewostan na BMśw: 4Db3So 115 2Db 90 1Db 70, msc. Bk, Św 115, Os, Lp, Ol, Bk, Brz, So 70, Db, Wb 50, podrll. 6Bk4Db 18 na 30%, podszyt: Lsz, Czm, Bk, Lpna 50%.
3.	Kniewo 277h	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	0,15	D-STAN	Cmentarz z XIX w. w pobliżu istniejącej do 1945 r. osady Gross Born (Borne); w runie konwalia majowa. Drzewostan na BMśw: 3Brz2Lp1Db 50 2Db 100 2Brz 80, msc. Lp 100, podszyt: Śng,b, Os, Brz, Lp, So na 80%.
4.	Kniewo 278d	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	0,10	D-STAN	Cmentarz z XIX w. w pobliżu istniejącej do 1945 r. osady Gross Born (Borne); w runie konwalia majowa. Drzewostan na BMśw: 7Lp 105 2Jw1So 85, podszyt: Śng,b, Lp, Głg, Jw na 80%.
5.	Wilcze Doły 399k	Borne Sulinowo Obszar wiejski Borne	0,50	D-STAN	Pojedyncza mogiła w nieistniejącej miejscowości Plietnitz (Płytnica). Drzewostan na LMśw: 9Db 150 1Db 80, msc. Kl, Św, Ol, Bk 80, Brz, Wz 50, podszyt: Bk na 10%.
6.	Wrzosiec 425c	Borne Sulinowo Obszar wiejski Kłomino	0,12	D-STAN	Cmentarz z mogiłami z XIX w. w pobliżu istniejącej do 1945 r. osady Plietnitz (Płytnica); w runie konwalia majowa. Drzewostan na BMśw: 6Db1Kl 110 3So 140.
7.	Czernica 542d	Czarne Miasto Miasto Czarne 49	3,57	D-STAN	Pozostałości mogił. Drzewostan na Bśw: 8So2Brz 8, pjd. Św 8, przes. So 125, Brz 70, Św 50, So 40, Brz 30.
8.	Czernica 550h	Czarne Miasto Miasto Czarne 49	0,25	D-STAN	Cmentarz z mogiłami. Drzewostan na Bśw: 9So 124 1Kl 40.
9.	Czarnolas 724c	Szczecinek Gwda Wielka	1,76	D-STAN	Dwie pojedyncze zadbane mogiły – wg danych na tabliczkach przybitych do krzyży – śp. Konrad Pilman i śp. Karol Pilman. Drzewostan na BMśw: 8So1Brz 67 1So 80, msc. Db, Bk 67, Brz 80, podszyt: Jrz, Bk, Db, Kru na 70%.

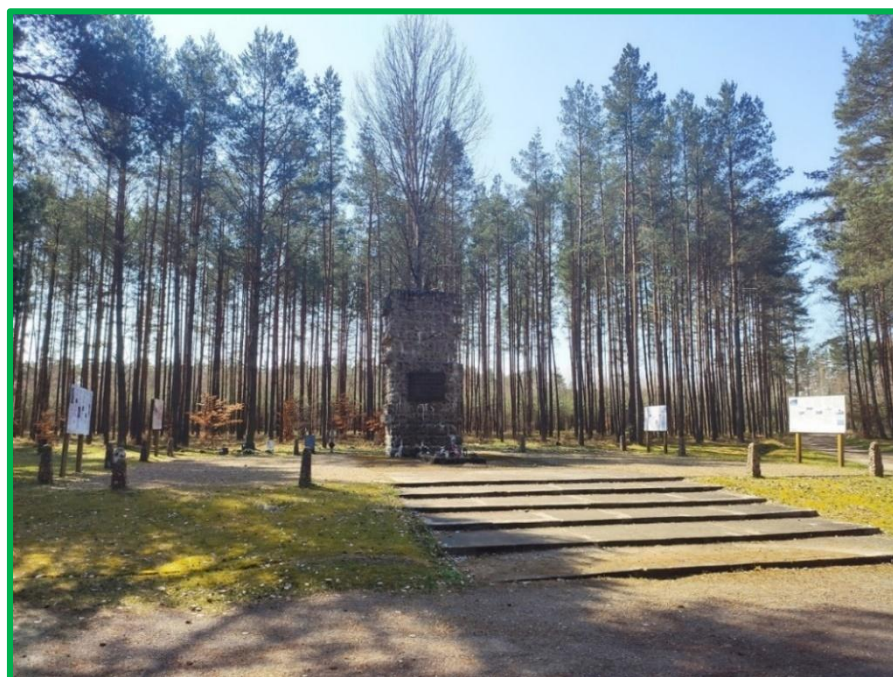
Lp.	Leśnictwo Oddz., pododz.	Gmina Obręb ewidencyjny	[ha]	Rodzaj pow.	Opis obiektu
1	2	3	4	5	6
10.	Ciemino 876c	Borne Sulinowo Obszar wiejski Łącznie	0,15	D-STAN	Poniewiecki cmentarz. W runie konwalia majowa, bluszcz zwyczajny, barwinek pospolity. Drzewostan na Lśw: 3Brz3Bk2Db 75 2Os 40, podszyt: Lsz, Bez.c na 30%.
11.	Ciemino 899j	Borne Sulinowo Obszar wiejski Śmiadowo	0,57	D-STAN	Poniewiecki cmentarz. W runie bluszcz zwyczajny. Drzewostan na LMśw: 6Brz2So1Jw 74 1Jw 59, msc. Wz 59, Js, Db 74, Db 110, podszyt: Kl, Js, Bez.c, Db, Śng.b na 70%.
Razem			13,30		

Wymienione obiekty powinny być uporządkowane i zachowane jako element kultury materialnej.

➤ *Miejsca pamięci*

Na gruntach Nadleśnictwa zainwentaryzowano dwa miejsca pamięci:

- w oddz. **530h** (leśnictwo Czernica) – pomnik pamięci 65 tys. jeńców wojennych zagłodzonych, zamęczonych i zamordowanych przez Hitlerowców w obozie jenieckim **STALAG IIB HAMMERSTEIN** w Czarnem;
- w oddz. **542I** (leśnictwo Czernica) – w 2021 r. odsłonięto obelisk upamiętniający miejsce byłego obozu jenieckiego **STALAG 315 „LAGER OST” HAMMERSTEIN**.



**Fot.31. Pomnik poświęcony pamięci jeńców wojennych
STALAG IIB HAMMERSTEIN – oddz. 530h**

(Fot. N-ctwo Czarnobór)



**Fot.32. Obelisk upamiętniający miejsce byłego obozu jenieckiego
STALAG 315 „LAGER OST” HAMMERSTEIN – oddz. 542I**
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)

5.4. Bunkry Wału Pomorskiego

Decyzję o budowie niemieckiego systemu umocnień Wału Pomorskiego (*Pommerstellung*) podjęto 30 grudnia 1930 roku. Wówczas ostatecznie wybrano lokalizację, która miała się rozciągać od Gorzowa Wielkopolskiego do Darłowa, w odległości ok. 30-50 km od granicy z Polską, wytyczonej po I wojnie światowej na mocy Traktatu Wersalskiego.

Prace budowlane prowadzono w latach 1932-1939, a w latach 1944-45 uzupełniono je fortyfikacjami polowymi. Umocnienia miały charakter półstały, tzn. betonowe schrony rozmieszczono w pojedynczej linii, która miała być rozbudowana w głąb i uzupełniona pozycja polową. Schrony rozmieszczono w kilkusetmetrowych odległościach, wykorzystując urozmaiconą rzeźbę terenu. Zespół obiektów fortyfikacyjnych Wału Pomorskiego stanowił ponad 800 betonowych budowli – schronów biernych, stanowisk ogniowych, wież obserwacyjnych oraz jazów, połączonych siecią fortyfikacji polowych. Większość obiektów to małe, często jednoizbowe obiekty, stanowiące ukrycie dla karabinu maszynowego, wykonywane jednak w licznych, eksperymentalnych wariantach.

Wszystkie obiekty otrzymały już w fazie projektu swój kryptonim w postaci tekstowych symboli taktycznych, których skrótami posługiwano się na mapach i w dokumentach pisanych. Były to oznaczenia literowo-cyfrowe, związane z kolejnością schronu wzdłuż pozycji oraz miejscem jego położenia. Później nanoszono je farbą olejną przez szablon, wewnątrz obiektu, na jednej ze ścian przy wejściu do obiektu. System kodowania ulegał trzykrotnym zmianom w latach 1932-1944.

Po wojnie, w latach 1945-47 obiekty po uprzedniej inwentaryzacji były wysadzane, głównie w celu odzyskania wysokogatunkowej stali, z której wykonane były elementy pancerne. W wyniku tego znaczna część obiektów jest dziś w poważnym stopniu zniszczona i nieczytelna. Elementem, który przetrwał okres powojenny w czytelnym stanie, są ślady fortyfikacji polowych, do dziś łatwe do identyfikacji w terenie.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego (Uchwała Nr XLV/530/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 1 października 2010 r.) wskazano zachowanie Obszaru Kulturowo-Krajobrazowego (OKK27) „Wał Pomorski”. Sformowano zalecenia odnośnie zachowania charakterystycznych cech kulturowych i krajobrazowych w drodze łącznego stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków, krajobrazu i środowiska przyrodniczego.

Na terenie gminy Szczecinek, w planie zagospodarowania przestrzennego ustalono specjalne warunki zagospodarowania terenu na wyznaczonym obszarze Wału Pomorskiego, dotyczące m.in. utrzymania, konserwowania i właściwego użytkowania zewidencjonowanych i zakwalifikowanych do objęcia ochroną konserwatorską urządzeń fortyfikacyjnych oraz konsultowania z odpowiednimi organami ds. ochrony zabytków i ochrony przyrody planów gospodarowania zasobami leśnymi, w zakresie wycinki, zrywki karp, orania rowów pod nowe zalesienia.

Fortyfikacje Wału Pomorskiego z terenu Nadleśnictwa położone są w zasięgu gminy Borne Sulinowo. Odcinek ZM (Ciemino) znajduje się na terenie rezerwatu przyrody „Bagno Ciemino”.

Lokalizację obiektów oraz ich wykaz przedstawiono poniżej.

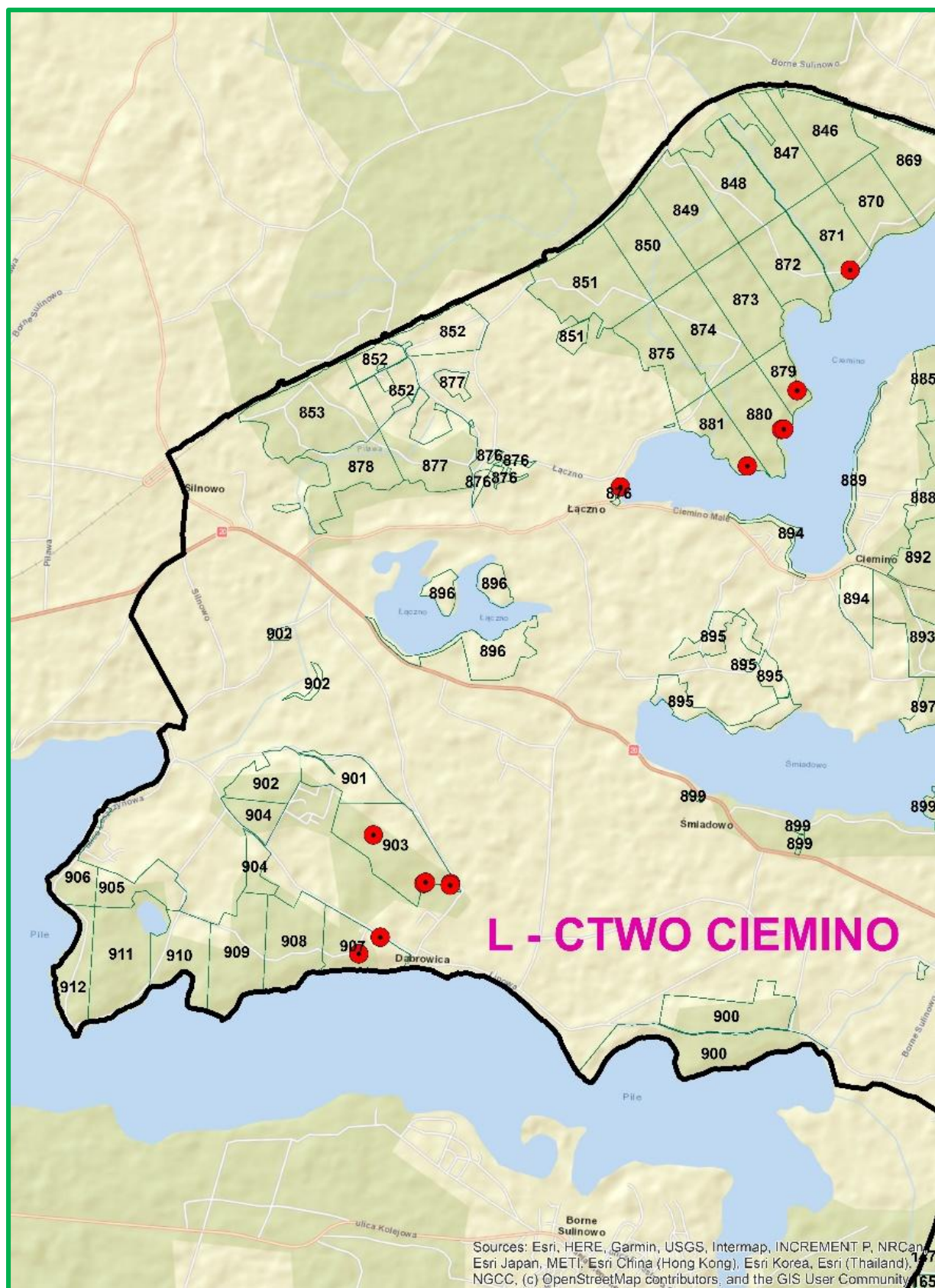
Tab. 53. Wykaz obiektów Wału Pomorskiego zlokalizowanych na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Leśnictwo Oddz., pododdz.	AZP_NID	Nazwa obektu	Symbol (odcinek, nr kolejny obiektu, typ obektu, klasa odporności, stan zachowania)	Opis obiektu, rok budowy
1	2	3	4	5	6
1.	Ciemino 871b	26-24	ZM-05	ZM-05-SBJ-B1-c	Schron bojowy jednosektorowy. Rok budowy 1935.
2.	Ciemino 876g	26-24	LZ-19	LZ-19-SBJ-B1-c	Schron bojowy dobudowano do dworu jako jego skrzydło. Ze względu na konieczność

Lp.	Leśnictwo Oddz., pododdz.	AZP_NID	Nazwa obiektu	Symbol (odcinek, nr kolejny obiektu, typ obiektu, klasa odporności, stan zachowania)	Opis obiektu, rok budowy
1	2	3	4	5	6
					ochrony wysoko położonej drogi, został wykonany jako dwukondygnacyjny. Wyjście ewakuacyjne prowadziło do przyziemia dworu.
3.	Ciemino 879g	26-24	ZM-04	ZM-04-SBj-C-z	Schron bojowy jednosektorowy, do ognia bocznego. Rok budowy 1935.
4.	Ciemino 880k	26-24	ZM-02	ZM-02-SBj-C-z	Schron bojowy jednosektorowy, do ognia czołowego. Rok budowy 1935.
5.		26-24	ZM-03	ZM-03-R58c-c	Schron bojowy do ognia okrężnego. Rok budowy 1944.
6.	Ciemino 881h	26-24	ZM-01	ZM-01-SBd-B1-z	Schron bojowy dwusektorowy. Wyposażony w dwie płyty stalowe typu 7P7 oraz 10P7. Rok budowy 1935.
7.	Ciemino 903b	27-24	DU-05	DU-05-SRP-B1-c	Schron bierny, ukrycie dla obsługi wieży obserwacyjnej nr DU-06
8.	Ciemino 903d	27-24	DU-07	DU-07-SBj-B1-z	Stanowisko ckm (jednosektorowe) z pomieszczeniem drużyny. Rok budowy 1935.
9.		27-24	DU-26	DU-26-R58c-c	Schron bojowy do ognia okrężnego. Rok budowy 1944.
10.		27-24	DU-04	DU-04-SBd-B1-z	Stanowisko ckm (dwusektorowe) z pomieszczeniem drużyny. Rok budowy 1935.
11.		27-24	DU-27	DU-27-R58c-c	Schron bojowy do ognia okrężnego. Rok budowy 1944.
12.	Ciemino 907a	27-24	DU-02	DU-02-SBj-B1-z	Stanowisko ckm (jednosektorowe) z pomieszczeniem drużyny.
13.	Ciemino 907c	27-24	DU-01	DU-01-SBj-B1-z	Stanowisko ckm (jednosektorowe) z pomieszczeniem drużyny.

Oznaczenia:

- skrót od sygnatury taktycznej odcinka:
 - LZ (Lanzen) – Łączno,
 - ZM (Zemmin) – Ciemino,
 - DU (Dummerfitz) – Dąbrowica;
- typ obiektu:
 - SBj – schron bojowy jednosektorowy,
 - SBd – schron bojowy dwusektorowy,
 - SRP – schron bierny, ukrycie dla piechoty,
 - R58c – mały schron bojowy, do prowadzenia ognia okrężnego);
- klasa odporności:
 - B1 – schron średni, posiadający ściany grubości 1 m, strop grubości 0,8 m, płyta pancerna grubości 0,1 m i kopuły pancerne grubości 0,12 m;
 - C – schron lekki, posiadający ściany i strop grubości 0,6 m oraz płyty pancerne grubości 0,06 m;
- stan zachowania:
 - c – zachowany,
 - z – zniszczony.



Ryc. 25. Lokalizacja fortyfikacji Wału Pomorskiego na tle Nadleśnictwa



Fot.33. Bunkier – oddz. 879g
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)



Fot.34. Bunkier – oddz. 880k
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)



Fot.35. Bunkier – oddz. 881h
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)



Fot.36. Stanowisko ckm – oddz. 903d
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)

5.5. Obiekty poligonowe

➤ *Poligon Czarne*

W 1887 roku w pobliżu miejscowości Czarne utworzono poligon wojskowy o nazwie *Truppenübungsplatz Hammerstein*.

W okresie pierwszej wojny światowej ćwiczenia wojskowe w Hammerstein odbywali rekruci armii cesarskiej. W okresie Republiki Weimarskiej (1919 – 1933), na poligonie prowadziła swe szkolenia bojowe republikańska armia niemiecka (Reichswehra).

Z tego okresu pochodzi 5 kopców o średnicy ok. 35 m i wysokości dochodzącej do 10 m, które są zlokalizowane wzdłuż wschodniej granicy poligonu oraz poza terenem zarządzanym przez Nadleśnictwo. Prawdopodobnie były wykorzystywane do kierowania ogniem artyleryjskim – z systemem sygnalizacji wizualnej (chorągwi).

Po II wojnie światowej, po odbudowie miasta Czarne, w 1951 roku utworzono garnizon wojskowy, który użytkował poligon wojskowy. W wyniku różnych restrukturyzacji, wojsko przekazało teren poligonu w zarząd Lasów Państwowych w 2011 r.

Podczas wędrówki po lesie można spotkać m.in. kopce (4 szt.), zlokalizowane w oddz.: 575f, 585g, 594c, 602b.



Fot.37. Kopiec – oddz. 575f
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)



Fot.38. Kopiec – oddz. 585g
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)



Fot.39. Kopiec – oddz. 594c
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)



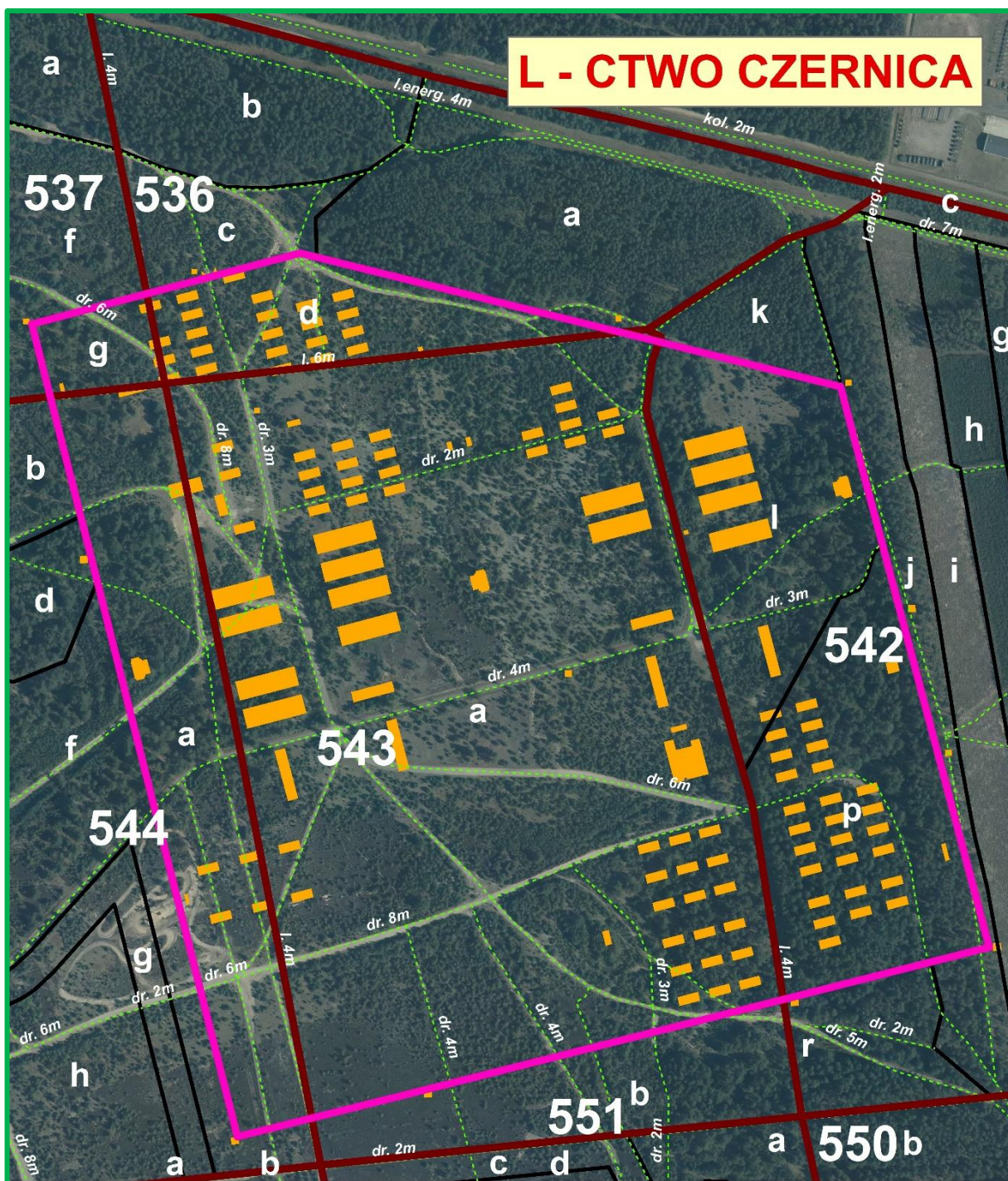
Fot.40. Kopiec – oddz. 602b
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)

➤ **Obóz jeniecki Stalag II B Lager Ost**

Podczas I wojny światowej na terenie poligonu w Czarnem zorganizowano obóz dla jeńców rosyjskich, następnie od kwietnia 1933 roku utworzono obóz koncentracyjny dla niemieckich komunistów, przeciwników NSDAP, który uległ likwidacji po kilku miesiącach.

Po wybuchu II wojny światowej zorganizowano obóz dla jeńców wojennych Stalag II B. Najpierw funkcjonował pod nazwą Stalag Nord, gdzie internowani byli Polacy, Francuzi, Belgowie i Serbowie, a od 1943 roku Amerykanie.

Po napaści Niemiec na ZSRR utworzono dodatkowo obóz Stalag Ost, który był przeznaczony głównie dla jeńców sowieckich oraz Włochów. Jeńcy, którzy tam przebywali żyli w nieludzkich warunkach, w miejscu okupionym cierpieniem, głodem i śmiercią. Zlokalizowany był on na terenie aktualnie zarządzanym przez Nadleśnictwo.



Ryc.23. Zasięg obozu oraz budynki obozowe na tle granic wydzieleń leśnych na gruntach Nadleśnictwa

Tab. 54. Wykaz wyłączeń będących w zasięgu obozu „LAGER OST” HAMMERSTEIN

Lp.	Leśnictwo Oddz., pododdz.	Gmina Obręb ewidencyjny	Rodzaj pow.	[ha]
1	2	3	4	5
1.	Czernica 536d	Czarne Miasto Miasto Czarne 49	SUKCESJA	2,91
2.	Czernica 537g	Czarne Miasto Miasto Czarne 49	SUKCESJA	0,82

Lp.	Leśnictwo Oddz., pododdz.	Gmina Obręb ewidencyjny	Rodzaj pow.	[ha]
3.	Czernica 542l	Czarne Miasto Miasto Czarne 49	SUKCESJA	5,28
4.	Czernica 542p	Czarne Miasto Miasto Czarne 49	D-STAN	5,85
5.	Czernica 543a	Czarne Miasto Miasto Czarne 49	SUKCESJA	29,78
6.	Czernica 544a	Czarne Miasto Miasto Czarne 49	SUKCESJA	5,80
Razem powierzchnia obozu				50,44

Miejsca te powinny być wyłączone z działalności gospodarczej.



Fot.41. Fragment murów – oddz. 544a
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)



Fot.42. Dawna droga – oddz. 543
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)

➤ **Poligon Borne**

W 1932 roku rząd niemiecki przekazał w wojskowy zarząd lasów 18 000 ha ziemi obejmującej wsie Linde, Steinforth, Knacksee, Marienwalde, Plietnitz, Birkhof i Gross Born celem budowy poligonu o nazwie **Truppenübungsplatz Groß Born**. W latach 1936 -1937, teren poligonu powiększył się o 690 ha – dołączono wieś Barkenbrugge oraz część wydzieloną z poligonu Czarne.

W latach 1939 – 1944 teren poligonu i garnizon Borne to miejsce powstawania, odtwarzania i szkolenia różnych niemieckich jednostek. W garnizonie Groß Born stacjonowały jednostki dywizji pancernej Heinza Guderiana przed atakiem na Polskę w 1939. Na poligonie ćwiczyły oddziały Afrika Korps dowodzone przez gen. Rommla.

Po II wojnie światowej teren ten zajęła Armia Czerwona, następnie przekształcona w Armię Radziecką, a potem w Rosyjską. Obszar ten powrócił formalnie we władanie Polski w 1992 roku, po wyjeździe wojsk rosyjskich. Obszary poligonu zostały przekazane Lasom

Państwowym. Aktualnie zarządzane są przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo (część zachodnia) oraz Nadleśnictwo (część wschodnia).

Podczas I wojny światowej na terenie poligonu w Czarnem zorganizowano obóz dla jeńców rosyjskich, następnie od kwietnia 1933 roku utworzono obóz koncentracyjny dla niemieckich komunistów, przeciwników NSDAP, który uległ likwidacji po kilku miesiącach.

Na terenie dawnego poligonu znajduje się dość znaczna ilość obiektów poligonowych z okresu sprzed II wojny światowej oraz z okresu, gdy terenem zarządzało wojsko radzieckie.

Podczas wędrowki po lesie można spotkać m.in:

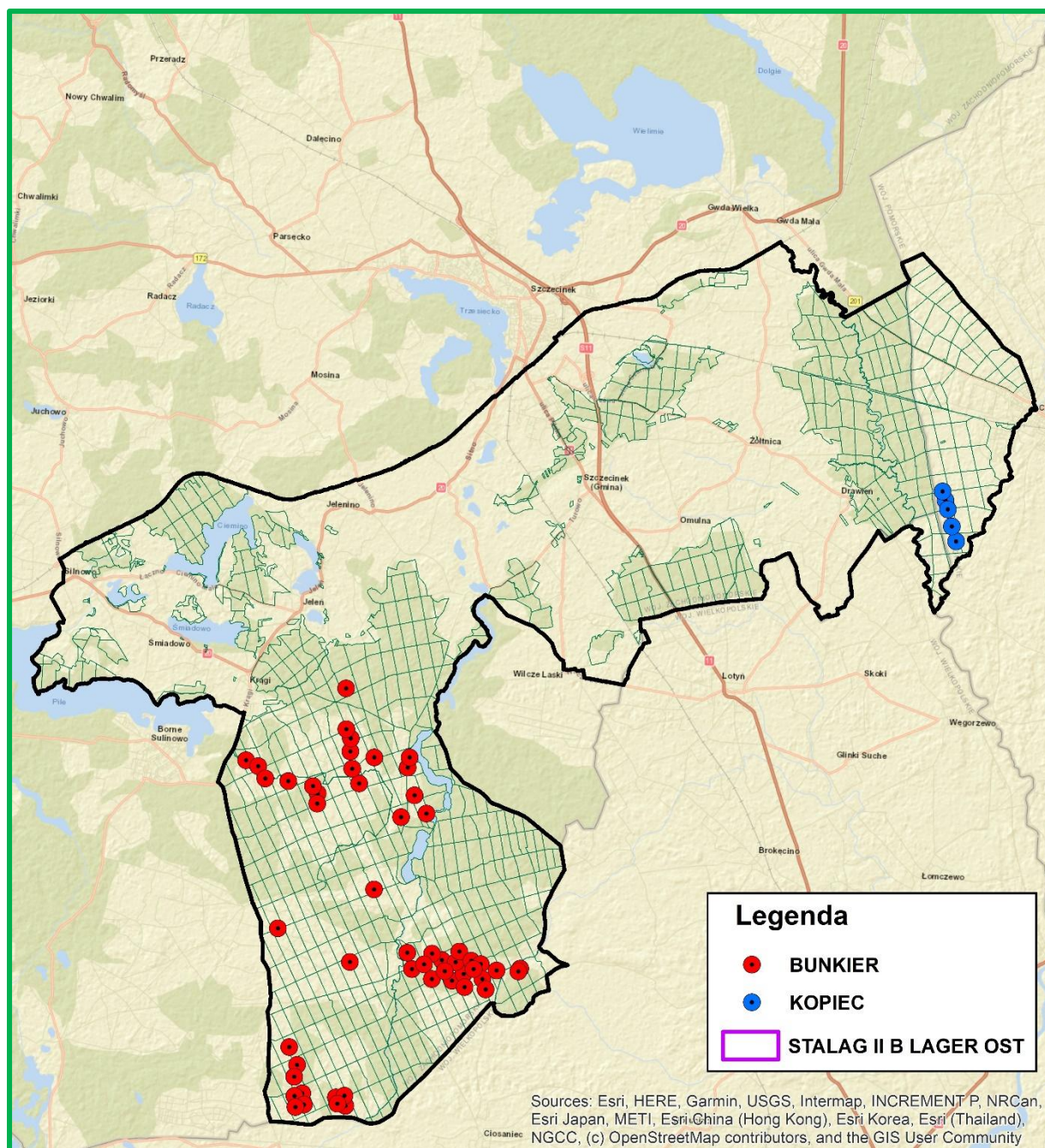
- bunkry zlokalizowane w 54 oddz.: 137k, 138g, 157h, 164m, 165c, 174a, 180b, 181a, 182j, 187n, 189f, 195c, 200a, d, 203a, k, 204b, 215a, 236i, 239f (o nazwie „Lutzow”), g, 250h, 296j, 305i, 370h, 372b, 377c, 378a (o nazwie „Wangler”), 393c,f, 394b, 395a,f, 396b, f, 398a, 415c, 416a, f, 417b, 418a, 419b, 434d, 439c, 442c, 460a, 461g, 482j, 485a,g, 486f,g, 496a, 497d.



**Fot.43. Bunkier „Wangler” – oddz. 378a –
tablica informacyjna**
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.44. Bunkier – oddz. 418a
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)



Ryc. 25. Rozmieszczenie obiektów poligonowych na gruntach Nadleśnictwa

6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Stan lasów jest miernikiem zagrożeń całego środowiska przyrodniczego. Las jest najbardziej czułym wskaźnikiem negatywnych zmian, a jednocześnie najtrudniejszym do odtworzenia ekosystemem.

Spośród wielu groźnych dla lasów czynników tylko część może je zniszczyć w ciągu bardzo krótkiego czasu. Taki typ działania wykazują np.: ogień, huragany, powodzie, itp. Pozostałe powodują najczęściej różnorakie uszkodzenia, w wyniku których rozwijają się mniej lub bardziej przewlekłe procesy chorobowe.

Wzajemne powiązanie kilku czynników, polegające na jednoczesnym lub następującym po sobie występowaniu, powoduje, że ich oddziaływanie jest silniejsze, a niszczący efekt końcowy większy niż zwykła suma efektów poszczególnych czynników.

Lasy Nadleśnictwa narażone mogą być na oddziaływanie następujących czynników:

➤ abiotycznych:

- wiatry,
- opady i osady atmosferyczne,
- wyładowania atmosferyczne,
- wahania temperatur;
- zaburzenia gospodarki wodnej;

➤ biotycznych:

- szkodniki owadzie (pierwotne, wtórne),
- grzybowe choroby infekcyjne (korzeni, pędów, liści),
- nadmierne występowanie zwierząt roślinożernych;

➤ antropogenicznych:

- zanieczyszczenie powietrza,
- zanieczyszczenie wód i gleb,
- pożary lasu,
- szkodnictwo leśne.

6.1. Zagrożenia abiotyczne

Wśród zagrożeń abiotycznych w lasach Nadleśnictwa najważniejsze znaczenie mają: wiatry, opady i osady atmosferyczne, wyładowania atmosferyczne, wahania temperatury, w tym przymrozki późne i wczesne oraz zaburzenia gospodarki wodnej, w tym długotrwałe i okresowe susze.

6.1.1. Wiatry

Wiatr jest jednym z czynników przyrody nieożywionej mający duże znaczenie dla prowadzenia gospodarki leśnej. Powoduje przesychanie gleby, jej zubożanie, utratę ciepła i wilgoci oraz głównie uszkodzenia mechaniczne: obłamywanie gałęzi, naruszanie systemu korzeniowego, pękanie strzał, wywracanie drzew z korzeniami lub łamanie drzew grupowo, gniazdowo, pasowo i powierzchniowo. Czasem szkody mogą przyjmować rozmiary klęskowe. Największe szkody powstają w miejscach narażonych na działanie panujących wiatrów: na skrajach drzewostanów, w gniazdach, w lukach. Najbardziej wrażliwe na wiatr są gatunki iglaste, zwłaszcza świerk, a z gatunków liściastych – buk. Stopień odporności drzew zależy od rozwoju systemu korzeniowego, budowy strzały, uformowania korony. O odporności drzewostanów decyduje także skład gatunkowy, zwarcie, struktura i ściany ochronne. Najodporniejsze są drzewostany różnowiekowe, wielogatunkowe, wyhodowane w luźnym zwarcu, z nisko osadzonymi koronami, mogące wykształcić silny system korzeniowy. Znaczący wpływ na wielkość szkód ma rodzaj stosowanej rębni. Największe zniszczenia wiatry wyrządzają w jednogatunkowych drzewostanach o złym stanie zdrowotnym, zwłaszcza porażonym przez opieńkę i hubę korzeni oraz spalowane przez zwierzynę. Przeciwdziałać szkodom od wiatru można za pomocą czynności gospodarczych. Znaczący wpływ na wielkość szkód ma rodzaj stosowanej rębni. Największe zniszczenia wiatry wyrządzają w jednogatunkowych drzewostanach o złym stanie zdrowotnym, zwłaszcza porażonym przez opieńkę i hubę korzeni oraz spalowane przez zwierzynę. Przeciwdziałać szkodom od wiatru można za pomocą czynności gospodarczych z zakresu urządzania i hodowli lasu. Podstawowe czynności to:

- zachowanie ładu przestrzennego,
- zaplanowanie właściwego składu drzewostanów,
- planowanie rębni i bezpiecznego kierunku cięć,
- tworzenie ścian ochronnych,
- rozluźnienie więzby sadzenia na terenach zagrożonych,
- właściwe prowadzenie cięć pielęgnacyjnych,
- ograniczanie rozwoju szkodników wtórnych,
- prawidłowe zwalczanie masowych pojawów owadów,
- usuwanie wywrotów i złomów, przestrzeganie zasad higieny lasu,
- utrzymywanie odpowiedniego stanu zwierzyny łownej.

Według danych uzyskanych z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku w latach 2014 - 2023 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo uszkodzenia od wiatru w drzewostanach odnotowano na łącznej powierzchni 607,97 ha (największe wystąpiły w 2022 r. – 566,63 ha). W wyniku klęski w 2017 r. rozmiar szkód wyniósł 23 320 m³ (uprzątanie trwało w latach 2017 - 2019). W dniu 19.02.2022 r. nad Polską przeszły silne wichury powodujące straty. W drzewostanach Nadleśnictwa szkody miały skalę nieodnotowaną przez dziesięciolecia. Na terenie Nadleśnictwa oszacowano, że wiatr powalił drzewa o miąższości około 71 620 m³. Uszkodzenia wystąpiły w rozproszeniu w zasięgu całego Nadleśnictwa. Miejscami podmuchy wiatru miały taką siłę, że drzewostany niemal w całości zostały zniszczone.

6.1.2. Opady i osady atmosferyczne

Latem występują niekiedy dłuższe okresy bezdeszczowe (1-2 miesięczne), które w połączeniu z wysokimi temperaturami (+30°C i wyżej) mogą spowodować znaczne osłabienie drzewostanów. Małą ilością opadów charakteryzuje się również początek wiosny. Powstają wtedy szkody w uprawach, głównie sosnowych, świerkowych i bukowych, gdyż sadzonki w takich warunkach słabną i zamierają. W starszych drzewostanach podczas długotrwałych susz cierpi głównie świerk i buk, szczególnie w przypadku gwałtownego odsłonięcia pni. Zjawiskiem wtórnym mogą być martwice, pęknięcie i odpadanie kory.

Nadmierne opady atmosferyczne mogą stanowić zagrożenie dla lasu. Mogą wystąpić w postaci deszczu, gradu, okiści, gołoledzi i szadzi. Bardzo silne deszcze mogą powodować mechaniczne uszkodzenia roślin. Szkody wywołane gradem mogą być bardzo duże zwłaszcza w młodych drzewostanach do 15 roku życia: sadzonki na uprawach mogą być całkowicie zniszczone. W starszych drzewostanach szkody polegają na uszkodzaniu liści, kwiatów, owoców, pędów i kory. Następstwem uszkodzeń mogą być choroby drzew, wzrost podatności na zasiedlenie przez szkodniki wtórne.

Śnieg przy bezwietrznej pogodzie i temperaturze ok. 0°C może powodować okiść. Pod ciężarem śniegu łamią się gałęzie i wierzchołki, przeginają, łamią i wywalają drzewa. Zapobieganie szkodom polega na doborze odpowiedniego składu gatunkowego oraz wykonywaniu odnowień (rozrzedzaniu więźby) i zabiegów pielęgnacyjnych tak, aby drzewostany były odporne na okiść.

Gołoledź powstaje, gdy na zmrożone kory i pnie drzew pada deszcz. Powstająca warstwa lodu może powodować nadmierne obciążenie drzew i ich uszkodzenia. Wrażliwe gatunki to sosna, olsza i buk. Mało wrażliwe są modrzew i brzoza.

Szadz powstaje w wyniku zetknięcia oziębionej mgły z gałązkami korony drzew. Powoduje szkody podobne do tych od gołoledzi.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2014 - 2023) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo nie odnotowano podtopień i zalań w uprawach, młodnikach oraz drzewostanach. Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.1.3. Wyladowania atmosferyczne

Na pioruny najbardziej narażone są wysokie drzewa rosnące na wilgotnych glebach, dobrze zakorzenione. Szkody mają charakter mechaniczny i fizjologiczny. Uszkodzenia polegają na powstawaniu rysy, obłamywaniu wierzchołków, rozłupaniu lub powalaniu pni. Szkodliwe jest zamieranie grup drzew stojących wokół drzewa rażonego piorunem, zwłaszcza w drzewostanach świerkowych. Porażone kępy mogą stwarzać zagrożenie rozwojem szkodników wtórnych. Pioruny mogą być także przyczyną powstawania pożarów, zwłaszcza przy braku opadów.

6.1.4. Wahania temperatur

Częstym zjawiskiem na terenie Nadleśnictwa są późne przymrozki wiosenne, występujące w maju i na początku czerwca. Obejmują z reguły duże obszary, zmrażając wiosenne pędy buka, dębu i świerka. Zjawiska te szczególnie dotkliwe są w szkółkach i na uprawach. Znacznie mniejsze szkody wyrządzają wczesne przymrozki jesienne, uszkadzające czasami niezdrewniałe jeszcze pędy dębów. Niekiedy w młodszych (1-2 letnich) uprawach obserwuje się zjawisko tzw. gołomrozu, polegające na „wysadzaniu” młodych sadzonek, które następnie usychają.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2014 - 2023) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo odnotowano uszkodzenia związane z niskimi i wysokimi temperaturami, oparzeniami, zgorzelą słoneczną, wędnięciem, zamieraniem, zmrożeniem bądź zwarzeniem w uprawach i młodnikach na łącznej powierzchni 299,28 ha (największe uszkodzenia wystąpiły w 2019 r. – 106,12 ha). Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.1.5. Zaburzenia gospodarki wodnej

Poważnym zagrożeniem, zaznaczającym się w ostatnich latach, jest spadek poziomu wód gruntowych, powodujący m.in. wysychanie i degradację śródleśnych bagien oraz związany z tym zanik części cennych siedlisk przyrodniczych.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2014 - 2023) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo odnotowano uszkodzenia związane z obniżeniem poziomu wód i suszą, w uprawach i młodnikach na powierzchni 24,20 ha (największe uszkodzenia w 2023 r. –

9,50 ha). W drzewostanach uszkodzeń nie odnotowano. Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.2. Zagrożenia biotyczne

Czynniki biotyczne zagrażające lasom są na bieżąco monitorowane przez Nadleśnictwo i analizowane przez specjalistów z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku. Zestawienia nie zawierają danych za 2024 r.

6.2.1. Szkodniki owadzie

Szkodliwe owady na terenie Nadleśnictwa występowały i występują w różnym nasileniu. W Polsce okresy między gradacjami najgroźniejszych, od dawna występujących szkodników owadzych wyraźnie się skracają, powstają nowe i poszerzają się stare ogniska gradacyjne. Pogarsza się stan zdrowotny drzew gatunków liściastych, uważanych dotychczas za bardziej odporne.

Tab. 55. Zestawienie powierzchni występowania i zwalczania szkodników owadzych

Gatunek	Rok	Występowanie [ha]	Zwalczanie [ha]
1	2	3	4
Szkodniki pierwotne			
Brudnica mniszka	2017	125,83	-
	2018	694,43	-
	2019	385,47	308,00
	2022	101,31	-
Strzygonia choinówka	2017	532,28	-
	2018	21,89	-
Szkodniki wtórne			
Kornik drukarz	2016	0,47	0,47
	2018	0,30	0,30
	2019	2,37	2,37
	2020	9,45	9,45
	2021	9,59	9,59
	2022	5,61	5,61
	2023	44,59	44,59
Ogłodek brzoźowiec	2015	6,29	6,29
Kornik ostrozębny	2023	4,03	4,03
	2020	32,70	32,70

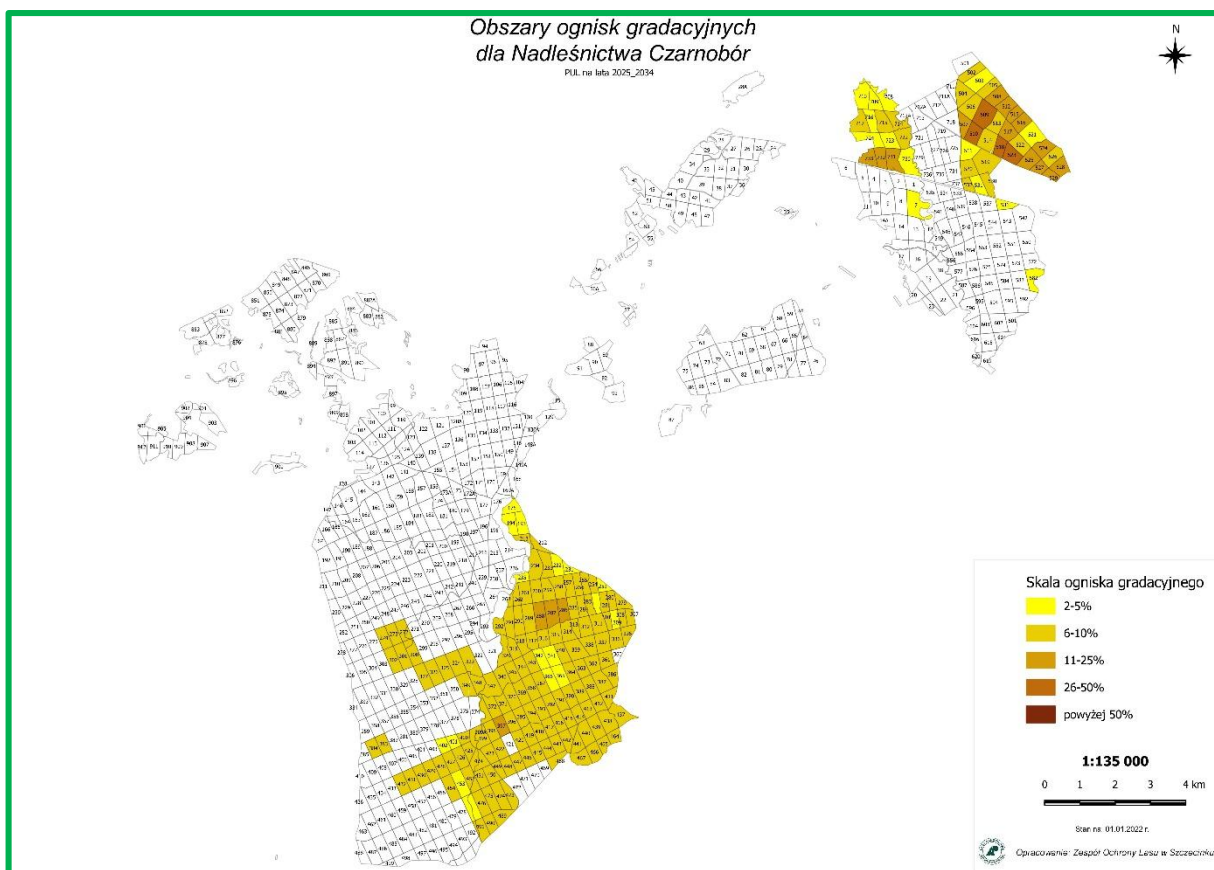
Gatunek	Rok	Występowanie [ha]	Zwalczanie [ha]
1	2	3	4
Przyplaszczek granatek	2021	26,28	26,28
	2022	29,20	29,20
	2023	27,36	27,36
Szkodniki szkółek, upraw i młodników			
Smolik znaczony	2015	0,50	0,50
	2019	8,07	8,07
	2021	3,55	3,55
Chrabąszczowate			
Pędraki	2018	0,25	-
	2019	1,43	1,43
	2020	1,43	1,43

Źródło: ZOL w Szczecinku

W minionym okresie w Nadleśnictwie największe zagrożenia związane były z występowaniem takich szkodników jak: brudnica mniszka, strzygonia choinówka, przyplaszczek granatek i kornik drukarz.

Po analizie wieloletnich danych w zakresie ilości wystąpień, zsumowanej wartości zagrożeń oraz ilości przeprowadzonych zabiegów zwalczania foliofagów (brudnicy mniszki, strzygoni choinówki) Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku określił zasięg ognisk gradacyjnych rozrodu pierwotnych szkodników sosny.

Ogniska gradacyjne wyznaczono w następujących oddziałach: 7, 175, 193, 194, 212, 213, 231-235, 253-263, 272-274, 279-292, 300-302, 307-320, 323-327, 335-349, 361-373, 383, 384, 386-399, 399A, 400-402, 411-420, 422-432, 437-454, 464-468, 473-477, 489-491, 502-532, 536, 582, 708-710, 714-717, 722-724, 730-733. Łączna powierzchnia ognisk gradacyjnych wynosi 5093,15 ha. Obecny stan sanitarny lasów jest dość dobry, posusz występuje pojedynczo i nie wpływa znacząco na obniżenie odporności drzewostanów.



Ryc. 26. Obszary ognisk gradacyjnych dla Nadleśnictwa

Źródło: ZOL w Szczecinku

Określona w trakcie taksacji powierzchnia drzewostanów z uszkodzeniami od owadów (w różnym stopniu) wynosi 185,58 ha.

Zasady profilaktyki i ochrony przed szkodliwymi owadami przedstawiono w tomie IA opisanego ogólnego.

6.2.2. Grzybowe choroby infekcyjne

Najgroźniejszym dla lasów patogenem grzybowym jest korzeniowiec wieloletni (*Heterobasidion annosum*), powodujący hubę korzeni, występujący szczególnie na gruntach porolnych. Dość często korzeniowcowi wieloletniemu towarzyszy opieńka miodowa, powodująca opieńkową zgniliznę korzeni.

W Nadleśnictwie zalesienia porolne występują na powierzchni 8065,40 ha, to jest na 52,0% powierzchni gruntów zalesionych.

Tab. 56. Zestawienie występowania ważniejszych chorób grzybowych w Nadleśnictwie

Nazwa choroby		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
		[ha]									
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Huba korzeni	wyst.	289,59	633,40	634,03	615,45	615,45	621,05	621,05	612,57	612,57	612,57
	zwalcz.	162,50	86,99	168,70	164,71	159,00	-	-	-	-	-
Zamieranie dębów	wyst.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,20
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zamieranie buka	wyst.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,30
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opieńkowa zgnilizna korzeni	wyst.	-	-	-	-	-	-	0,14	-	-	-
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skrętał sosny	wyst.	-	-	-	-	-	-	1,70	-	0,22	-
	zwalcz.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: ZOL w Szczecinku

Określona w trakcie taksacji powierzchnia drzewostanów z uszkodzeniami od grzybów (w różnym stopniu) wynosi 81,07 ha, w tym z uszkodzeniami istotnymi (20% i więcej) od korzeniowca wieloletniego 15,42 ha.

Środki zaradcze przed chorobami grzybowymi wymienione są w tomie IA opisanie ogólnego.

6.2.3. Zwierzęta roślinożerne

a) Zwierzęta łowne

W Nadleśnictwie wg wyników inwentaryzacji zwierzyny łownej na dzień 15.03.2024 r. występuje 555 szt. jeleni, 888 szt. saren, 38 szt. danieli i 108 szt. dzików.

Określona w trakcie taksacji powierzchnię ogólną drzewostanów z zinwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny łownej, bez względu na stopień uszkodzeń, w rozbiciu na podklasy wieku i procentowe przedziały uszkodzeń ilustruje tabela.

Tab. 57. Powierzchnia drzewostanów z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierząt łownych według podklas wieku i przedziałów uszkodzeń w Nadleśnictwie

Klasa wieku	Przedział uszkodzeń w %			Razem
	10-20	30-40	>40	
	[ha]			
1	2	3	4	5
Ia	184,31	2,05	-	186,36
Ib	443,44	11,51	-	454,95
IIa	252,47	2,16	1,41	256,04

Klasa wieku	Przedział uszkodzeń w %			Razem
	10-20	30-40	>40	
	[ha]			
1	2	3	4	5
IIb	59,16	0,92	1,08	61,16
III i starsze	0,55	-	-	0,55
RAZEM	939,93	16,64	2,49	959,06

Drzewostany ze stwierdzonymi uszkodzeniami od zwierzyny zajmują łącznie 959,06 ha, czyli ok. 6,2% powierzchni gruntów zalesionych Nadleśnictwa, w tym z uszkodzeniami powyżej 20% zajmują 19,13 ha (0,1% gruntów zalesionych).

Wśród drzewostanów I kl. w., najbardziej wrażliwych na uszkodzenia, uprawy i młodniki uszkodzenia 10-20% (zgryzane i spałowane) zajmują powierzchnię 627,75 ha (97,8% pow. I kl. w.). Uszkodzenia w II i starszych klasach wieku (33,1% powierzchni z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami), to w zasadzie zblizniające się już ślady po spalowaniu. Około 98,0% powierzchni z zainwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny płowej stanowią uszkodzenia z przedziału „10 – 20%”. Uszkodzenia powyżej 40% zostały stwierdzone na pow. 2,49 ha w pracach taksacyjnych.

W celu minimalizacji szkód należy:

- utrzymywać stan zwierzyny na poziomie niezagrażającym celom hodowli lasu,
- kształtować optymalną strukturę płci i wieku populacji jeleniowatych,
- stosować środki odstraszające,
- egzekwować prawidłowe zagospodarowanie łowisk (np. koszenie łąk),
- udostępniać żer włóknisty jeleniowatym w okresie niedoborów pokarmowych,
- wzbogacać naturalną bazę żerową,
- grodzić najbardziej zagrożone powierzchnie.

b) Zwierzęta objęte ochroną

Odnutowany w ostatnich latach rozwój populacji bobra objął również część wód powierzchniowych w Nadleśnictwie. Szkodliwa działalność bobra polega m.in. na „ścianianiu” drzew, głównie miękkich. Z powodu budowania tam na rowach i lokalnych ciekach wodnych mogą wystąpić szkody polegające na zalaniu przylegających upraw, młodników i starszych drzewostanów.

Bytowanie bobrów zaobserwowano w 177 oddz.: 1f, 7b,h,l, 12d,g, 15a-c,f,j,k, 16d,f, 17h,i, 18a,b,j,m, 21a,g,k, 29a,b,f,g,i, 58a, 59a, 63f,z, 92h, 93f, 97k,s, 99g, 107f, 108d,h,j, 109g,o, 110b,d,,f, 111h, 112f, 115b, 120f, 121g, 125c,f,g, 145i, 148Aa,g,j, 164f, 168i,j,l,m, 175b, 176a, 180d, 194g,h, 195a,f, 205d, 213d,g, 234d,g,h, 235a,b, 262b, 263c, 272f,h,j, 294f, 295f, 298c,i, 300c,d, 301b,c, 320h, 321b, 322i, 347c,f, 348b, 373a, 374a,c,g,h, 399k, 399Ad,f,i,

452f,j,o, 453i, 461d, 478g,h, 479g, 491c,d,j, 492a,f,g, 493h,i,k, 494j,l, 495g,h, 496c, 497f, 535r, 549d,f,i, 577m, 587f,g, 592b, 596c,d, 601a,d, 614a, 616d, 708d,i, 713Ag, 714b, 721d, 722g, 729d,i-k, 736g,h, 869a,d,f, 870f, 877i,m,n,r, 878d, 882a,b, 888c, 895g, 896b,d,f, 900h,m, 901a,b,d, 908c. Skala zainwentaryzowanych uszkodzeń od bobra w warunkach Nadleśnictwa nie ma znaczenia gospodarczego.



Fot. 45. Nagryzanie przez bobry
(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)

6.3. Zagrożenia antropogeniczne

6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza

Emisją zanieczyszczeń nazywamy zjawisko przedostawania się do atmosfery substancji i pyłów z powierzchni ziemi. Rozróżniamy emisje naturalne oraz antropogeniczne – będące wynikiem różnorodnej działalności człowieka. Z punktu widzenia źródeł emisji wyróżnia się emisje: punktowe (sektor energetyczny i przemysłowy), powierzchniowe (sektor komunalno-bytowy i stacje paliw), liniowe (z oddziaływania transportu samochodowego).

Aktualnie obowiązujące przepisy prawne system oceny jakości powietrza opierają na klasyfikacji stref w województwie zachodniopomorskim. Dla oceny powietrza pod kątem zawartości dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, benzeny, pyłu zawieszonego PM10

oraz zawartego w tym pyłe ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu, jak również dla oceny powietrza pod kątem występujących stężeń ozonu przytoczone zostały dane odnoszące się do strefy zachodniopomorskiej (PL3203).

W ocenie jakości powietrza za 2023 rok („Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorski – raport za 2023 rok” – WIOŚ Szczecin), w województwie zachodniopomorskim, w klasyfikacji podstawowej wykonanej pod kątem ochrony zdrowia stwierdzono nieprzekroczenie średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ dla wszystkich stref (aglomeracji szczecińskiej, miasto Koszalin i strefy zachodniopomorskiej). W przypadku benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ także nie przekroczonego poziomu docelowego we wszystkich strefach (aglomeracji szczecińskiej, miasto Koszalin i strefie zachodniopomorskiej). W odniesieniu do pozostałych klasyfikowanych substancji i parametrów strefom przypisano klasę A. W klasyfikacji dla poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza II) wszystkim strefom (aglomeracji szczecińskiej, miasto Koszalin oraz strefie zachodniopomorskiej) przypisano klasę A1. W odniesieniu do dodatkowego parametru – poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza I) - trzem strefom przypisano klasę A. W ocenie pod kątem utrzymania dodatkowego kryterium dla ozonu - poziomu celu długoterminowego - oceniane strefy uzyskały klasę D2. Ocena wykonana pod kątem ochrony roślin w strefie zachodniopomorskiej, nie wykazała przekroczeń w zakresie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu, w związku z powyższym strefie zachodniopomorskiej przypisano klasę A. W klasyfikacji dodatkowej dla ozonu z powodu przekroczenia poziomu celu długoterminowego, strefę zachodniopomorską zaliczono do klasy D2. Ocena roczna dla roku 2023 wykonana pod kątem ochrony zdrowia odniesiona do roku 2022 dla wszystkich parametrów pomiarowych (SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz zawartego w tym pyłe ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu, jak również dla O₃) była identyczna.

6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód

Wody powierzchniowe są jednym z najbardziej zagrożonych zanieczyszczeniem elementów środowiska przyrodniczego. Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych na omawianym obszarze są ścieki komunalne, zanieczyszczenia obszarowe pochodzące z terenów rolniczych oraz wody opadowe z terenów osiedlowych i ciągów komunikacyjnych. Na jakość wód ma wpływ wiele czynników, do których należą między innymi: rodzaj i jakość zanieczyszczeń wprowadzanych do wód, podatność danej kategorii wód na degradację oraz zdolność jej do samooczyszczania. Instytucją, która prowadzi badania

czystości wód jezior i rzek z terenu Nadleśnictwa jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Szczecinie.

a) Monitoring rzek

W publikacjach „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raporty 2015 - 2020*” przedstawiono szczegółową ocenę jakości badanych wód. W minionym okresie dla rzek znajdujących się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa badanie takie było przeprowadzone jedynie dla rzek Czarna oraz Gwda.

Tab. 58. Klasy czystości rzek w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Rok badania	Nazwa rzeki	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód	
1	2	3	4	5	
2015	Czarna	dobry	-	-	
	Gwda				
					2017
					2018
2020	umiarkowany				

Źródło: GIOŚ „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raporty 2015 - 2020*”

b) Monitoring jezior

Wdrożenie Ramowej Dyrektywy Wodnej nakłada obowiązek kontroli stanu czystości jezior o powierzchni większej od 50 ha. W zasięgu Nadleśnictwa występuje kilka takich zbiorników, są to jeziora: Ciemino (240,92 ha), Śmiadowo (126,66 ha), Przełęg (76,29 ha) oraz Kniewo (52,48 ha). Ocenę stanu czystości jezior można wykonać także dla zbiorników wodnych mniejszych niż 50 ha, lecz ważnych ze względów gospodarczych lub ekologicznych.

Tab. 59. Stan czystości jezior w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Rok badania	Nazwa jeziora	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
1	2	3	4	5
2015	Śmiadowo	umiarkowany	dobry	zły

Źródło: WIOŚ „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2017*”

c) Monitoring wód podziemnych

Ocena jakości wód podziemnych prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Polskę podzielono na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd). Grunty Nadleśnictwa znajdują się w zasięgu JCWPd nr 26. Według oceny wód podziemnych prowadzonej przez WIOŚ, stan wód podziemnych w zasięgu Nadleśnictwa w roku 2019 otrzymał ocenę dobrą, zarówno pod względem ilościowym jak i chemicznym.

d) Źródła zanieczyszczeń ekosystemów wodnych

Na czystość wód powierzchniowych i podziemnych duży wpływ ma gospodarka ściekowa, prowadzona przez gminy z terenu Nadleśnictwa. Unieszkodliwianie ścieków komunalnych realizowane jest przez różnorodne systemy kanalizacyjne, tj. systemy kanalizacji grupowej, systemy zakładowe oraz indywidualne powiązane z oczyszczalniami ścieków. Obszar Nadleśnictwa obsługiwany jest w większości przez oczyszczalnię ścieków w Szczecinku (mechaniczno-biologiczna). Komunalna oczyszczalnia eksploatowana jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szczecinku. Druga oczyszczalnia w zasięgu terytorialnym N-ctwa znajduje się także na terenie firmy KRONOSPAN POLSKA Sp. z o.o. w Szczecinku. Źródłem powstawania ścieków w zakładzie są procesy technologiczno-produkcyjne oraz zaplecze socjalne. W 1998 r. oddano do eksploatacji oczyszczalnię recyklingową umożliwiającą ponowne wykorzystanie wód opłucznych z produkcji płyt MDF. W ten sposób problem ścieków technologiczno-produkcyjnych został rozwiązany. Ścieki socjalno-bytowe poprzez przepompownię kierowane są do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej. Zakład posiada umowę z PWiK Szczecinek na wprowadzanie ścieków do kanalizacji miejskiej.

Znaczący wpływ na stan środowiska, w tym na stan ekosystemów wodnych, mają również składowiska odpadów komunalnych, zwłaszcza w przypadku niewłaściwego ich zabezpieczenia. Przyjmowaniem odpadów zajmują się Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), które znajdują się na terenie gmin będących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa.

Ochrona i właściwe zagospodarowanie zasobów wodnych powinno się odbywać poprzez:

- ♦ realizację zbiorczych i indywidualnych systemów oczyszczania w jednostkach osadniczych i produkcyjnych oraz udoskonalanie systemów już istniejących;
- ♦ wykluczenie zabudowy krawędzi, zboczy i den dolin rzecznych;
- ♦ tworzenie wzdłuż cieków tzw. pasów ekologicznych poprzez zalesianie, zadrzewianie, nasadzanie krzewów oraz przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone;
- ♦ ustanawianie lasów wodochronnych w bezpośrednim sąsiedztwie wód;
- ♦ likwidację dzikich wysypisk odpadów, a wobec planowanych w przyszłości wysypisk - przyjęcie i zrealizowanie zabezpieczeń ochraniających użytkowy poziom wodonośny;
- ♦ objęcie szczególną kontrolą obiektów hodowli ryb; potencjalne obiekty hodowlane wymagają nowoczesnych rozwiązań minimalizujących ujemny wpływ na środowisko wodne; wskazana jest ekspertyza ekologiczna przed wydaniem zgody na zlokalizowanie nowych obiektów wzdłuż rzek;

- ♦ realizowanie obiektów małej retencji wodnej (jazy, zastawki, zbiorniki).

6.3.3. Pożary lasu

Największe zagrożenie obszaru leśnego nadleśnictwa występuje wczesną wiosną, po stopnieniu śniegu - przed rozwojem roślinności, oraz w okresie letnim, w przypadku wystąpienia długotrwałych okresów z brakiem opadów atmosferycznych przy równocześnie utrzymującej się wysokiej temperatury powietrza. Okres jesienny z uwagi na niższe temperatury i większą wilgotność stanowi mniejsze zagrożenia pożarowe.

Dominujące na gruntach Nadleśnictwa drzewostany iglaste, z panującą sosną, z występującym łanowo w runie śmiałkiem pogiętym, sprzyjają szybkiemu rozprzestrzenianiu się ognia, ale w normalnych warunkach temperatura palącego się runa jest na tyle niska, że nie zagraża starszym drzewostanom.

W latach 2014-2023 odnotowano na terenie Nadleśnictwa 28 pożarów, na łącznej powierzchni 6,34 ha. Wśród przyczyn powstania przeważają pożary z powodu: wypadków (14), nieustalonych przyczyn (6), podpałów (3) oraz energii elektrycznej (2). Pozostałe były wynikiem wypalania roślin (1), wypalania dla celów rolniczych (1) oraz innych (1). Średnia roczna liczba pożarów z okresu 10 lat wynosi 2,8 a średnia powierzchnia jednego pożaru – 0,23 ha.

W ostatnim dziesięcioleciu (lata 2014 - 2023) na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo odnotowano uszkodzenia od pożarów w uprawach i młodnikach na powierzchni 4,08 ha (największe uszkodzenia w 2018 r. – 3,71 ha) oraz w drzewostanach na łącznej powierzchni 1,83 ha (największe uszkodzenia w 2018 r. – 0,78 ha). Są to dane uzyskane z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.



Fot. 46. Tablica informacyjna z numerami alarmowymi

(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)



Fot. 47. Punkt czerpania wody

(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)

6.3.4. Szkodnictwo leśne

Z innych zagrożeń, które mogą wystąpić w warunkach Nadleśnictwa wymienić należy:

- wywożenie do lasu śmieci przez mieszkańców okolicznych wsi,
- wyrzucanie śmieci z pojazdów w trakcie przejazdu przez lasy,
- nadmierna penetracja lasów w okresie zbioru jagód i grzybów przez ludność miejscową i przyjezdną,
- wnykarstwo i kłusownictwo,
- nielegalne pozyskiwanie choinek i stoiszu,
- nielegalna eksploatacja piasku i żwiru,
- kradzieże drewna.
- niszczenie urządzeń turystycznych, tablic informacyjnych i ostrzegawczych,
- płoszenie zwierzyny,
- zagrożenie zaprószenia ognia w lesie.

7. TURYSTYKA I EDUKACJA

7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa

Racjonalna ochrona przyrody jest ściśle związana z problematyką rekreacji i turystyki. Dotyczy to zarówno udostępniania niektórych danych przyrodniczych w celu promocji ochrony przyrody, jak i nieujawniania części informacji, w przypadku, gdy groziłoby to zniszczeniem lub dewastacją obiektów chronionych.

Tereny Nadleśnictwa to nie tylko bogactwo walorów przyrodniczych, to także nie do końca jeszcze poznane dzieje dawnego osadnictwa, oryginalne zabytki architektury ludowej. Walory położenia geograficznego i bogata historia regionu składają się na duży kapitał szans i możliwości rozwojowych. Do cech charakterystycznych należy także niski stopień degradacji ekologicznej i urbanizacji oraz małe uprzemysłowienie

Większość obszaru Nadleśnictwa posiada wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i rekreacyjno-wypoczynkowe. Różne szlaki turystyczne pozwalają na aktywny wypoczynek mieszkańców Szczecinka i okolic. Duże i ogólnie dostępne kompleksy leśne są znakomitą bazą dla amatorów czynnego wypoczynku na łonie przyrody, a obszary porośnięte płatami czernicy i brusznicy oraz dobre urodzaje grzybów powodują, że lasy te są często odwiedzane przez ludność miejscową i przyjeźdną. Przepływająca przez teren Nadleśnictwa rzeka Gwda ściąga wędkarzy i przyciąga swoim urokiem miłośników aktywnego wypoczynku nad wodą. Dużym zainteresowaniem cieszą się również czyste i zasobne w ryby jeziora. Największe z nich to Ciemino i Śmiadowo. Na turystów czeka wiele miejsc noclegowych w ośrodkach wypoczynkowych, gospodarstwach agroturystycznych, na polach biwakowych położonych głównie nad jeziorami: Ciemino, Śmiadowo oraz Przełęg. Tak jeziora jak i rzeki cieszą się ogromnym zainteresowaniem zarówno wśród turystów jak i amatorów wędkowania. Przyciągają one swoim urokiem miłośników aktywnego wypoczynku nad wodą. W północno – zachodniej części Nadleśnictwa znajduje się fragment „Wału Pomorskiego” – niemieckiego systemu obronnego, utworzonego przed II wojną światową, obejmującego liczne bunkry i umocnienia ziemne.

Do ciekawszego przyrodniczo obszaru Nadleśnictwa należy zaliczyć występujące na gruntach Nadleśnictwa dwa rezerваты przyrody: „Bagno Ciemino” oraz „Diabelskie Pustacie”.

W celu ochrony najcenniejszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym miejsc w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa są fragmenty trzech obszarów chronionego krajobrazu: „Pojezierze Drawskie”, „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy” oraz „Dolina rzeki Płytnicy”.

Część zasięgu Nadleśnictwa objęta jest siecią Natura 2000 – występują tu fragmenty czterech specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO): „Poligon w Okonku”, „Bagno i Jezioro Ciemino”, „Jezioro Śmiadowo” oraz „Diabelskie Pustacie”.

Do ciekawszych miejsc na terenie Nadleśnictwa należy zaliczyć także dwa użytki ekologiczne: „Torfowisko Wybudowanie” i „Torfowisko Raciborki” oraz interesujące ze względów edukacyjnych i przyrodniczych dwie ścieżki przyrodniczo – leśne: „Jezioro Leśne” oraz „Na dawnym poligonie”.

Na terenie Nadleśnictwa w rozlewiskach rzek i strumieni na dobre zadomowiły się bobry. Gniazduje tu też wiele gatunków dzikiego ptactwa, między innymi bielik oraz bocian czarny, dla których wyznaczono strefy ochrony.

Obecność nieskażonego środowiska naturalnego stwarza potencjalne możliwości prowadzenia ekologicznej produkcji rolnej oraz rozwoju agroturystyki, jako alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców okolicznych wsi. Konsekwentnie realizowany rozwój bazy agroturystycznej, zarówno dla turystów krajowych, jak również zagranicznych, stwarza szansę na zmianę dotychczasowego, rolniczego wizerunku okolicznych gmin na turystyczno-rolniczy.

Penetracja lasu przez człowieka wyłania jednak potrzebę stworzenia warunków ochrony środowiska leśnego oraz pogodzenia różnorodnych funkcji lasu, to jest gospodarczych i ochronnych, z udostępnieniem terenów leśnych dla celów rekreacyjnych. Wszelkie potrzeby w tym zakresie winny wyprzedzać masowy i żywiołowy napływ ludności do lasu.

Bieżące wypełnianie przez lasy funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej Nadleśnictwo winno realizować poprzez:

- udostępnianie wstępu do lasu z zachowaniem zasad w zakresie ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej,
- współpracę z Konserwatorami Przyrody i Zabytków oraz z władzami samorządowymi w zakresie: organizacji ruchu turystycznego, ochrony przyrody i zabytków,
- oznaczenie osobliwości przyrodniczych i miejsc historycznych, jeżeli nie zagraża to dewastacją obiektów chronionych,
- pozostawianie otulin wokół zbiorników wodnych,
- śledzenie rozwoju ruchu turystycznego i dostosowywanie liczby i rodzaju urządzeń turystycznych do aktualnych potrzeb.

7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa

Na terenie Nadleśnictwa wytyczono trzy ścieżki przyrodniczo – leśne oraz różnego rodzaju szlaki turystyczne przechodzące przez kompleksy leśne. Są to:

Ścieżki dydaktyczne

1. **Jezioro Leśne** – 1,5 km w zasięgu Nadleśnictwa (leśnictwo Czarnobór). Prowadzi lasem miejskim, który ciągnie się wzdłuż południowej, zachodniej i północnej linii brzegowej Jeziora Leśnego. Trasę wędrówki wyznaczają tablice informacyjne, z których można dowiedzieć się wiele o hodowli i ochronie lasu, cyklu życia lasu, leśnych zwierzętach i roślinach chronionych, jak również o tym, dlaczego leśnicy wycinają drzewa. Brzegi urozmaicają stare dęby, buki, modrzewie, olsze oraz liczne rośliny wodne i przybrzeżne. Zwiedzanie tej ścieżki warto połączyć z wizytą w „Dziupli Ekologicznej” oraz „Romanówce” położonych przy Nadleśnictwie.
2. **Na dawnym poligonie** – 9,1 km w zasięgu Nadleśnictwa (przez leśnictwa: Krągi, Płynica oraz Kniewo). Biegnie od okolic byłego cmentarza radzieckiego (ze słynną „PEPESZĄ”) w Bornem Sulinowie do miejsca postoju pojazdów nad jeziorem Rymierzewo. Aby w pełni skorzystać z jej walorów edukacyjnych najlepiej przemierzyć ją bez pośpiechu, pieszo lub rowerem. Będzie to okazja do poznania ciekawego środowiska – otwartych przestrzeni po-poligonowych, które odważnie zasiedlają rośliny i zwierzęta. Tempo naturalnych zmian przyspieszyli leśnicy, odpowiednio przygotowując glebę i zalesiając ten obszar. Szczegóły dotyczące lokalnie występujących gatunków zwierząt i roślin, a także prac prowadzonych przez leśników wyjaśniają tablice edukacyjne umieszczone przy szlaku.



**Fot.48. Ścieżka przyrodniczo - leśna
„Jezioro Leśne” – tablica
informacyjno – edukacyjna**
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



**Fot.49. Ścieżka przyrodniczo - leśna
„Na dawnym poligonie” – tablica
informacyjno – edukacyjna**
(Fot. N-ctwo Czarnobór)

Szlaki piesze

Szlaki piesze wytyczone zostały w terenach o szczególnych walorach turystyczno-krajoznawczych. Poniższe trasy są coraz częściej wykorzystywane nie tylko do turystyki, ale również w charakterze tras treningowych do marszów z kijkami (ang. nordic walking) i biegania.

1. **Szlak czerwony „Okrężny wokół Szczecinka”** – (10,8 km w zasięgu Nadleśnictwa; przez leśnictwa: Czarnobór i Turowo); od Szczecinka – przez Czarnobór – wzdłuż jez. Leśnego – do Szczecinka (Raciborki). Szlak przemierza pagórkowaty obszar pomiędzy jeziorami Trzesiecko i Leśnym.
2. **Szlak czerwony „Kormoranów”** – (11,7 km w zasięgu Nadleśnictwa; przez leśnictwa: Czernica i Czarnolas) od miasta Czarne – wzdłuż rzeki Gwdy – do Gwdy Małej. Podąża wzdłuż polodowcowej doliny rzeki Gwdy.
3. **Szlak zielony „Wzniesień moreny czołowej”** – (32,3 km w zasięgu Nadleśnictwa; przez leśnictwa: Czarnobór, Turowo, Jeleń oraz Ciemino) od Godzimirza – przez Czarnobór – wzdłuż jez. Leśnego – Szczecinek (Raciborki) – Dziki – Jelonek – Jeleń – Ciemino – Łączno – do Silnowa. Szlak prowadzi przez najpiękniejsze fragmenty głównego jeziornego ciągu Pojezierza Drawskiego, swym zasięgiem obejmuje Drawski Park Krajobrazowy oraz cztery obszary chronionego krajobrazu.

Szlaki rowerowe

Stosunkowo gęsta sieć dróg o niewielkim natężeniu ruchu w połączeniu z urozmaiconym krajobrazem łąk, pól, lasów i jezior stwarza dogodne warunki do uprawiania turystyki rowerowej. Na terenie Nadleśnictwa wyznaczonych zostało 15 szlaków rowerowych. Szczecinecka Lokalna Organizacja Turystyczna (SzLOT) w 2019 r., wraz z podmiotami wspomagającymi, na terenie całego powiatu szczecineckiego oznakowała prawie 600 km tras rowerowych. W ramach projektu „Wkręć się w historię”, którego celem, poza samymi szlakami, było oznaczenie i opisanie obiektów militarnych oraz innych atrakcji turystycznych, znajdujących się bezpośrednio przy trasach lub też w ich pobliżu. Przez teren Nadleśnictwa biegną następujące trasy: TR5, TR7, TR9, TR10. Ich dokładny przebieg znajduje się na stronie internetowej SzLOT pod adresem <https://szlot.pl/> w zakładce „Rowery”:

1. **Szlak czerwony „Nizica”** – (14,7 km w zasięgu Nadleśnictwa; przez leśnictwa: Jeleń i Ciemino) od Jelenina – przez Przyjezierze – wzdłuż jez. Świdno – Sarcze – Jeleń – Ciemino – do Łączna. Szlak trzykrotnie przecina nurt Nizicy, napotyka 5 jezior i podąża obrzeżem dwóch rezerwatów przyrody. Całkowita długość szlaku wynosi 42 km.
2. **Szlak żółty „Zaczarowane pejzaże”** – (28,8 km w zasięgu Nadleśnictwa; przez leśnictwa: Czarnobór, Czarnolas oraz Turowo), od Szczecinka (ul. Czarnobór) – przez

Buczek – Żółtnice – Drawień – Wojnowo – Drzewice – Lotyń – Wilcze Łaski – Turowo – Dziki – do Sitna. Szlak podąża licznymi alejami pośród mozaiki łąk i pól oraz samotnych osad. Kolejne etapy podróży wytyczają przydrożne krzyże i kapliczki oraz liczne kościoły. Całkowita długość szlaku wynosi 52 km.

3. **Szlak czarny „Kraina małych jezior”** – (7,2 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwo Ciemino) od Silnowa – przez Silnowo Dolne – Dąbrowicę – do Krągów. Szlak przemierza pagórkowaty obszar, poprzecinany dolinami małych jezior wytopiskowych i rynnowych oraz torfowisk. Czterokrotnie pokonuje nurt rzeki Piławy. Całkowita długość szlaku wynosi 45 km.
4. **Szlak czerwony „Nad jezioro Ciemino”** – (30,2 km w zasięgu Nadleśnictwa; przez leśnictwa: Ciemino, Jeleń, Krągi oraz Kniewo) od Przyjezierza – przez Jelonek – Krągi – Ciemino – do Łączna. Przebiega w pobliżu 9 jezior, dwukrotnie osiąga linię brzegową jeziora Ciemino. Wzdłuż trasy napotyka zabytkowe kościoły. Całkowita długość szlaku wynosi 53 km.
5. **Szlak żółty „Wrzosey”** – (3,9 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwa: Krągi i Kniewo) od oddz. 167 – obok oddz. 211 – do oddz. 278. Zaczyna się i kończy przy siedzibie Nadleśnictwa w Bornem Sulinowo, przebiega przez teren poligonu poradzieckiego między Bornem Sulinowem, a miejscowością Kłomino. Przemierzając szlak mamy możliwość podziwiania m.in. rozległych Wrzosowisk Kłomińskich.
6. **Szlak różowy „Bunkry”** – (3,9 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwa: Krągi i Kniewo) od oddz. 167 – obok oddz. 211 – do oddz. 278. Zaczyna się i kończy przy siedzibie Nadleśnictwa w Bornem Sulinowo, przebiega przez teren poligonu poradzieckiego.
7. **Szlak zielony „Transwielkopolska Trasa Rowerowa”** – (0,9 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwo Płytnica) od oddz. 1176 – do oddz. 168 (przy jez. Przełęg). Całkowita długość szlaku wynosi 221 km.
8. **Szlak zielony „Greenway Naszyjnik Północy”** – (3,8 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwa: Krągi i Kniewo) od oddz. 167 – obok oddz. 211 – do oddz. 278. Całkowita długość szlaku wynosi 870 km.
9. **Szlak „Trasa Hetmana Koniecpolskiego”** – (7,7 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwo Czernica) od miasta Czarne – przy oddz. 519 – oddz. 530 – do oddz. 542. Trasa biegnie wokół miasta Czarne zarówno terenem leśnym jak i ulicami miasta. Całkowita długość szlaku wynosi 40 km, łączy Człuchów i Czarne. Przez teren Nadleśnictwa przebiega tylko jej niewielka część.
10. **Szlak „Trasa Pojezierzy Zachodnich”** – (2,3 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwo Jeleń) od oddz. 122 – przez oddz. 124 – do oddz. 126. Na terenie Nadleśnictwa powstał

w 2023 r. i stanowi fragment szlaku „Trasa Pojezierzy Zachodnich” z jego całkowitą długością 340 km.

11. **Szlak „Wokół jeziora Pile”** – (9,3 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwo Ciemino) od oddz. 900 – przez Dąbrowice – oddz. 907–912 – do Silnowa. Całkowita długość szlaku wynosi 45,3 km.
12. **Szlak „Wkręć się w historię” Trasa 5** – (10,3 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwa: Czarnobór i Turowo) od Marcelina – wzdłuż Jez. Leśnego – do Szczecinka.
13. **Szlak „Wkręć się w historię” Trasa 7** – (32,4 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwa: Turowo, Jeleń, Krągi, Kniewo oraz Ciemino) od Szczecinka – przez oddz. 56A – oddz. 130A – oddz. 293 – do oddz. 278.
14. **Szlak „Wkręć się w historię” Trasa 9** – (12,3 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwo Ciemino) od oddz. 869 – przez oddz. 890 – wzdłuż jez. Ciemino – do oddz. 852.
15. **Szlak „Wkręć się w historię” Trasa 10** – (26,0 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwa: Turowo, Jeleń oraz Ciemino) od Szczecinka – przez Turowo – Dzikie – Jeleń – Ciemino – do Silnowo.



Fot.50. Szlak rowerowy „Nad Jezioro Ciemino”

(Fot. N-ctwo Czarnobór)



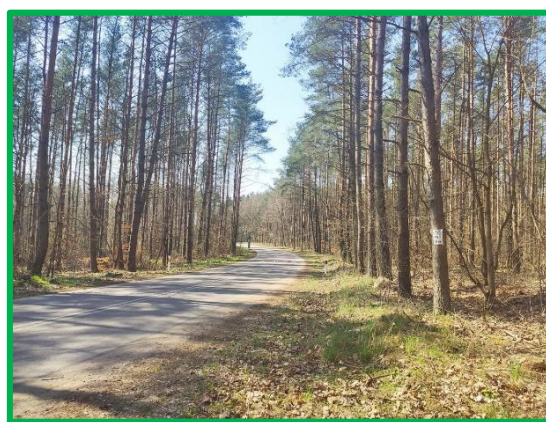
Fot.51. Szlak rowerowy „Nizica”

(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.52. Szlak rowerowy „Trasa Hetmana Koniecpolskiego”

(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.53. Szlak rowerowy „Wkręć się w historię”

(Fot. N-ctwo Czarnobór)

Ścieżka rowerowo – piesza

1. **Ścieżka zielona „Szlak Testamentu Papieskiego”** – (2,6 km w zasięgu Nadleśnictwa; przez leśnictwo Czarnobór). Rozpoczyna się i kończy przy kościele pw. św. Franciszka z Asyżu w Szczecinku (oddz. 46, 45, 51). Przemierzając ten szlak, wśród pięknej przyrody, w bukowym lesie, można zatrzymać się na chwilę przy tablicach, na których umieszczono cytaty z testamentu Jana Pawła II. Wzdłuż całej trasy napotkać można skromne leśne kapliczki.
2. **Ścieżka historyczna „Po bunkrach poligonu Gross Born”** – (5,5 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwo Wilcze Doły) od oddz. 394 – przez 396 – do 399. Ścieżka realizowana we współpracy ze Stowarzyszeniem „Poligon Gross Born”, Szczecinecką Lokalną Organizacją Turystyczną i Miastem Borne Sulinowo.
3. **Ścieżka historyczna „Szlakiem historii obozów w Hammerstein”** – (2,6 km w zasięgu Nadleśnictwa, leśnictwa Czernica), rozpoczyna się w oddz. 519, biegnie pod pomnik poświęcony pamięci jeńców wojennych zlokalizowany w oddz. 530h, a swój koniec ma przy obelisku upamiętniającym miejsce byłego obozu jenieckiego STALAG 315 „LAGER OST” HAMMERSTEIN.



Fot.54. Oznaczenie ścieżki rowerowo – pieszej „Szlak Testamentu Papieskiego”
(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot.55. Bunkier na ścieżce rowerowo – pieszej „Po bunkrach poligonu Gross Born”
(Fot. N-ctwo Czarnobór)

Szlaki kajakowe

Sieć wodna, na którą składa się rzeka Gwda wraz z dopływami, stwarza wspaniałe warunki do uprawiania turystyki kajakowej.

1. **Rzeka Gwda** – (15,8 km w zasięgu Nadleśnictwa; przy leśnictwach: Czarnolas i Czernica). Szlak o długości 140 km i czasie przepłynięcia 7-9 dni, rozpoczynający się od jeziora Wierzchowo, kończy u ujścia rzeki Gwdy do Noteci.
2. **Rzeka Plytnica** – (16,9 km w zasięgu Nadleśnictwa; przy leśnictwach: Plytnica, Kniewo, Wilcze Doły oraz Wrzosiec). Szlak o długości 59 km i czasie przepłynięcia 5-6 dni. Zaczyna się malowniczym ciągiem 3 długich rynnowych jezior: Rymierzowo,

Przełęg i Kniewo w miejscowości Dziki. Rzeka Płynica uchodzi do rzeki Gwdy w miejscowości Płynica.

3. **Rzeka Czernica** – (0,3 km w zasięgu Nadleśnictwa; przy leśnictwie Czernica). Szlak o długości 32 km i czasie przepłynięcia 2-3 dni, rozpoczynający się przy mieście Czarne. Mniej uczęszczany przez turystów, więc idealny dla osób, które szukają ciszy i spokoju. Dość wartki nurt oraz licznie powalone drzewa sprawiają, że nie ma czasu na nudę. Szlak słabo zagospodarowany, brakuje wiat i wyznaczonych miejsc na ognisko.

Szlaki konne

1. **Szlak konny Pojezierza Drawskiego** – (31,4 km w zasięgu Nadleśnictwa; leśnictwa: Czarnobór, Turowo, Jeleń i Krągi) od Grochowiska – przez Godzimierz – wzdłuż jez. Leśnego – Dziki – Jelonek – oddz. 166 – do oddz. 230. Oznakowany pomarańczowym kołem o średnicy 60 mm na białym tle; biegnie przez najciekawsze tereny Pojezierza Drawskiego, zaczyna się w miejscowości Łobez, a kończy w Białym Borze. Szlak nasycony jest wzniesieniami moreny czołowej, przecinanymi licznymi dolinami rzek i jezior, podzielony jest na 5 odcinków. Całkowita długość szlaku wynosi 186,4 km.

Jazda konna w lesie dopuszczalna jest tylko drogami leśnymi wyznaczonymi przez Nadleśniczego (Ustawa o lasach Art.29.1a), poruszanie się po innych trasach jest zabronione.

W celu odpowiedniego udostępniania lasów dla potrzeb turystyki i wypoczynku Nadleśnictwo wyznaczyło i przygotowało następujące miejsca i urządzenia:

- miejsca postoju, w oddz.: 34c, 144a, 167h, 168c, 196a, 207i, 239i, 321d, 399Ai, 507a;
- miejsca wypoczynku, w oddz.: 900k, 907d, 908h, 909g, 912b;
- wiaty, w oddz.: 29m, 161d;
- miejsca turystyczne, w oddz.: 19m, 28h, 29a, 29l, 29m, 29o, 168c, 321d, 882k.



Fot. 56. Miejsce postoju

(Fot. N-ctwo Czarnobór)

Zielony Punkt Kontrolny

Zielony Punkt Kontrolny to oryginalna polska koncepcja powierzchni z siecią stałych punktów kontrolnych do uprawiania orienteeringu, znanych na świecie pod nazwą Permanent Orienteering Courses. Nadleśnictwo wytyczyło w terenie trasę i opracowało mapę do orienteeringu. W ramach Zielonego Punktu Kontrolnego przygotowano trzy trasy (mapy):

1. „**Rodzinna**” – ok. 3 km, z 15 punktami (trasa leśna);
2. „**Średnia**” – ok. 5-7 km, z 15 punktami (2 warianty, trasy leśne);
3. „**Trudna**” – ok. 9 km, z 16 punktami – wariant 1, z 15 punktami – wariant 2 (obie trasy leśne).

Oprócz tego Nadleśnictwo przygotowało mapę zawierającą same punkty kontrolne do ułożenia trasy samodzielnie.

W zabawie chodzi o to, by odnaleźć w terenie tak zwane „Punkty Kontrolne”. Na terenie Nadleśnictwa mają one postać drewnianego słupka posiadającego swój kod cyfrowy zaopatrzonego w „kasownik”, którym należy potwierdzić swoją obecność na punkcie. „Kasuje” się w odpowiedniej krateczce na karcie startowej (krateczki mają numery odpowiadające numerom na słupkach). Kartę startową można pobrać wraz z mapą ze skrzynki pod tablicą informacyjną bądź wydrukować ze strony internetowej Nadleśnictwa.



Fot. 57. Zielony Punkt Kontrolny

(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Ryc. 27. Zielony Punkt Kontrolny – mapa trasy
(Źródło: <https://czarnobor.szczecinek.lasy.gov.pl/zielony-punkt-kontrolny/>)

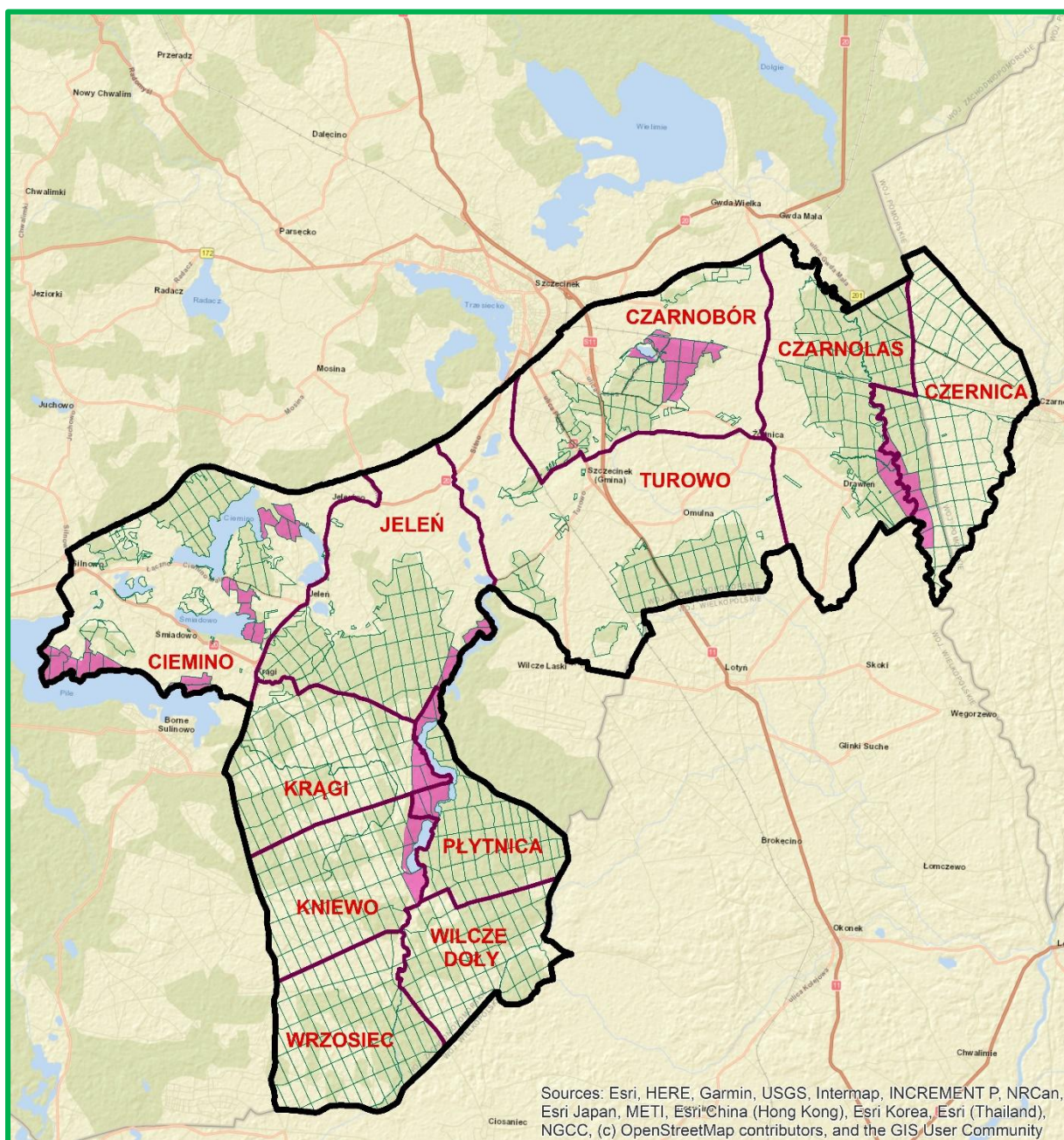
Program „Zanocuj w lesie”

Od 1 maja 2021 r. wszedł w Lasach Państwowych nowy program pod nazwą „Zanocuj w lesie”. Na terenie 430 nadleśnictw w Lasach Państwowych zostały wyznaczone specjalne obszary leśne, gdzie miłośnicy nocowania w lesie, będą mogli uprawiać swoje hobby (bushcraf, survival) bez obaw o naruszenie ustawy o lasach.

Wyznaczona przez Nadleśnictwo strefa (na terenie leśnictw: Czernica, Czarnolas, Ciemino, Jeleń, Krągi, Płytnica, Kniewo oraz Czarnobór) to obszar przeznaczony dla ludzi, którzy chcą przenocować w lesie "na dziko" bez specjalnej infrastruktury. Osoby udające się na wyprawę powinny zapoznać się z regulaminem korzystania z obszaru, który zawarty jest na w załączniku na stronie internetowej Nadleśnictwa. Osoby korzystające z programu „Zanocuj w lesie” powinny także zapoznać się, czy obszar nie podlega okresowemu zakazowi wstępu do lasu, a także czy na wyznaczonym obszarze są prowadzone prace gospodarcze lub czy odbywają się polowania zbiorowe.

Osoby nocujące w lesie powinny po biwaku przywrócić miejsce swojego pobytu do stanu wyjściowego. Filozofia „Leave no trace” głosi, że nasz biwak musi być zorganizowany w taki sposób, aby po naszym pobycie nie pozostał żaden ślad. Nocleg w udostępnionym

miejsu będzie możliwy dla dziewięciu osób na dwie noce. Lokalizacje takich miejsc przedstawiono na mapce poglądowej zamieszczonej poniżej kolorem.



Ryc. 28. Mapa obszarów leśnych programu „Zanocuj w lesie” w Nadleśnictwie

Omówienie zagadnień z zakresu rekreacji i turystyki przedstawione jest także w opisanii ogólnym.

7.3. Edukacja ekologiczna na terenie Nadleśnictwa

Edukacja ekologiczna prowadzona w Polsce jest wyrazem ogólnych tendencji a także porozumień międzynarodowych. W zakres edukacji ekologicznej wchodzi m.in. edukacja leśna społeczeństwa. Od początku lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku edukacja

leśna społeczności jest obowiązkiem Lasów Państwowych. Wynika to m.in. z następujących dokumentów:

- „Polityka Ekologiczna Państwa” (Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, maj 1991 r.);
- Porozumienie Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 19 kwietnia 1995 r. w sprawie opracowania i wdrożenia narodowej strategii edukacji przyrodniczej;
- Zarządzenie nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 grudnia 1994 r. w sprawie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP);
- „Polityka Leśna Państwa” (Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, marzec 1997 r.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (z późniejszymi zmianami);
- Zarządzenia nr 11 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 13 lutego 2024 roku, w sprawie zmiany Zarządzenia nr 111 DGLP z dnia 8 grudnia 2023 roku dotyczącej wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczności w Lasach Państwowych.

Celem edukacji powinien być systematyczny rozwój świadomości społecznej na temat lasów, zrównoważonej gospodarki leśnej, a przede wszystkim powinno się uczyć, jak racjonalnie i odpowiedzialnie należy korzystać ze wszystkich walorów lasu. Nadleśnictwo będzie prowadziło edukację leśną wykorzystując naturalne walory przyrodnicze terenu (pomniki przyrody, ścieżki przyrodniczo - leśne, ciekawe przyrodniczo lokalizacje).

Miejscami do realizacji zadań w zakresie edukacji w Nadleśnictwa m.in. są:

- izba edukacji leśnej **„Dziupla Ekologiczna”** – utworzona w 2001 r., znajduje się przy siedzibie Nadleśnictwa. W izbie zobaczyć można m.in. bielika, samca jelenia z okazałym porożem, wilka, bobry, lisa, zająca, sarnę – rogacza, borsuka, czy wydrę. Ekspozycje ukazane są w naturalnych rozmiarach, co pozwala na rozwijanie wyobraźni odwiedzających. Oprócz tego można również posłuchać odgłosów zwierząt, zobaczyć bogatą kolekcję szkodliwych dla lasu owadów, a także nauczyć się rozpoznawać gatunki drzew i krzewów oraz tropy zwierząt. Sala ta w bardzo przystępny i atrakcyjny sposób przedstawia środowisko leśne i zagrożenia na jakie jest ono narażone. Prowadzone w niej zajęcia dzięki swej przystępnej formie, a także dioramie z ekspozycjami zwierząt i roślin, cieszą się dużą popularnością wśród przedszkolaków, młodzieży oraz dorosłych. Zajęcia dydaktyczne trwają godzinę, a maksymalna grupa mogąca z nich skorzystać to kilkadziesiąt

osób jednocześnie. Po nauce odwiedzających czeka spacer z leśnikiem do lasu oraz ognisko;



Fot. 58. Izba edukacji leśnej „Dziupla Ekologiczna”

(Fot. N-ctwo Czarnobór)

- terenowy obiekt edukacyjny **„Romanówka”** – utworzony w 2016 r., z zadaszeniem krytym strzechą, ławostołami oraz miejscem na ognisko i placem zabaw dla dzieci;



Fot. 59. „Romanówka”

(Fot. N-ctwo Czarnobór)



Fot. 60. Zajęcia w „Romanówce”

(Fot. N-ctwo Czarnobór)

- inne wiaty edukacyjne – wiaty zadaszone wyposażone w stoły i ławki, tablice o tematyce leśnej, miejsca na ognisko oraz kosze na śmieci w oddz.: 29m, 161d.



Fot. 61. Wiatka edukacyjna – oddz. 161d

(Fot. archiwum BULiGL O/Szczecinek)

➤ ścieżki przyrodniczo – leśne:

- a) „**Jezioro Leśne**” – utworzona w 2004 r., na której uczniowie szkół podstawowych rozwiązują Quest „Sekrety Lasu” przygotowany w formie gry terenowej, ścieżkę odwiedza przeciętnie około 800 osób rocznie;



Fot. 62. Ścieżka przyrodniczo – leśna „Jezioro Leśne”
(Fot. N-ctwo Czarnobór)

- b) **„Szlak Testamentu Papieskiego”** – utworzona w 2005 r., ścieżkę odwiedza przeciętnie około 100 osób rocznie;
 - c) **„Na dawnym poligonie”** – utworzona w 1994 r., ścieżkę odwiedza przeciętnie około 300 osób rocznie;
 - d) **„Po bunkrach poligonu Gross Born”** – utworzona w 2020 r., średnio roczna frekwencja około 500 osób;
 - e) **„Szlakiem historii obozów w Hammerstin”** – utworzona w 2024 r.
- zajęcia w przedszkolach i szkołach; spotkania z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi odbywają się przez cały rok w ramach zorganizowanych grup. Zajęcia prowadzi głównie pracownik zajmujący się edukacją przyrodniczo - leśną przy pomocy pozostałych pracowników.

Wzdłuż tras rozmieszczone są liczne tablice o tematyce leśnej, przedstawiające budowę i funkcjonowanie ekosystemów leśnych, produkcyjne i pozaprodukcyjne znaczenie lasu, hodowlę i ochronę lasu, a także rolę leśnika w gospodarowaniu zasobami przyrody.

Partnerami w edukacji leśnej mają być m.in. lokalne przedszkola i szkoły, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, urzędy Miast i Gmin, organizacje i stowarzyszenia pozarządowe. Nadleśnictwo powinno prowadzić edukację leśną wykorzystując walory przyrodnicze terenu do przybliżenia problematyki leśnej i ochrony przyrody. Innym celem edukacji przyrodniczo-leśnej w Nadleśnictwie jest zachęcenie wypoczywających gości i miejscowej ludności do uprawiania aktywnego wypoczynku, pokazanie różnorodności występującej tu przyrody oraz przybliżenie problematyki gospodarki leśnej i ochrony przyrody. Odbywać się to może poprzez różne formy edukacji oraz promocji. Ważne jest, by podejmowane przez Nadleśnictwo działania edukacyjne i propagandowe nie ograniczały się wyłącznie do środowiska leśnego, ale by w jak najszerszym zakresie miały miejsce na terenach szkół, urzędów, ośrodków wypoczynkowych, itp. Wszystkie informacje prezentowane na tablicach, w folderach, itp. powinny być napisane językiem przystępnym i powinny zawierać jak najmniej terminów fachowych.

Do najważniejszych zadań z tego zakresu należy zaliczyć:

- ustawianie tablic objaśniających poszczególne zagadnienia z ochrony przyrody i w razie potrzeby z zakresu gospodarki leśnej,
- informować, gdzie można wejść, gdzie wjechać i pozostawić bezpiecznie samochód,
- wyraźne oznaczanie granic obiektów szczególnie cennych,
- zajęcia kameralne oraz terenowe z dziećmi i młodzieżą,
- komunikaty w lokalnych środkach masowego przekazu,

- działalność wydawnicza (foldery, informatory, mapy, filmy video itp.),
- okresowe wystawy i konkursy o tematyce leśnej,
- prezentowanie walorów Nadleśnictwa i zagadnień związanych z ochroną przyrody poprzez internet.

Współpraca i udział Nadleśnictwa w ostatnim okresie w lokalnych akcjach i przedsięwzięciach:

1. Realizacja projektu „Zielony Punkt Kontrolny” – trasa biegu na orientację;
2. Udział w organizacji Powiatowego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom” organizowanym dla uczniów szkół podstawowych i średnich przez Zarząd Powiatowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych w Szczecinku;
3. Organizowanie cyklicznych akcji o charakterze ogólnopolskim: „SprzątaMy” i „SadziMy”, które mają na celu uświadamianie społeczeństwu z jakimi zagrożeniami zmaga się las i jak ważne jest zachowanie jego trwałości;
4. Organizacja warsztatów pt. „Z mapą w lesie” pokazujące jak czytać mapę i korzystać z niej w terenie połączone z wyprawą z mapą na „Zielony Punkt Kontrolny” w sąsiedztwie ścieżki przyrodniczo – leśnej „Jezioro Leśne”;
5. Prowadzenie zajęć z zakresu edukacji leśnej: „Poszukiwacze leśnych skarbów”, „Łańcuch pokarmowy, czyli od producentów do reducentów”, „Dbajmy o las wokół nas”, „Las i jego mieszkańcy”, „Poznaj imiona drzew”, „Pożar niszczy życie”, „Leśnik? Kto to taki”, „Hodowla lasu”, „Zwiastuny wiosny”, „Funkcje lasu”, „Pomóżmy zwierzętom przetrwać zimą”, „Ptasie trele” oraz „Bezpieczne wakacje w lesie”;
6. Spotkania edukacyjne z leśnikiem poza placówką oświatową (prezentacje w świetlicy wiejskiej w Godzimierzu, spotkania z seniorami i podopiecznymi domów pomocy społecznej oraz prezentacja dla dzieci z Klubu Rudego Liska z SAPIKu „Jak zwierzęta przygotowują się do zimy” w formie zagadek przyrodniczych);
7. Prowadzenie działalności informacyjno – wydawniczej: zakup książek, gier, gadżetów o tematyce przyrodniczo – leśnej. W 2015 roku wydano drukiem bezpłatny folder edukacyjny pt.: „Nadleśnictwo Czarnobór”, współfinansowany ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, zaś przy współudziale wszystkich nadleśnictw i Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. W 2019 r. zaktualizowano pięknie ilustrowany „Przewodnik turystyczny”. Publikacje te stanowią doskonały materiał promocyjny

i edukacyjny zarówno dla mieszkańców okolicznych miejscowości, jak i dla turystów wypoczywających na terenie Nadleśnictwa. Ponadto na stronie internetowej <https://czarnobor.szczecinek.lasy.gov.pl/> oraz portalu społecznościowym <https://www.facebook.com/> Nadleśnictwa zamieszczane są bieżące informacje o wydarzeniach edukacyjnych oraz o atrakcjach turystycznych;

8. Organizacja konkursu fotograficznego „Bioróżnorodność w moim obiektywie – zachować dla pokoleń”, którego twórcą było Centrum Edukacji Ekologicznej i Rewitalizacji Jezior w Szczecinku oraz plastycznego o tematyce przyrodniczo – leśnej;
9. Prowadzenie pogadanek, warsztatów edukacyjnych o tematyce leśnej w „Dziupli Ekologicznej”, „Romanówce”, na ścieżkach przyrodniczo – leśnych oraz innych terenach leśnych dla zainteresowanych grup społecznych;
10. Organizowanie wspólnie ze Stowarzyszeniem Team Biegowy Szczecinek cyklicznej imprezy sportowo – edukacyjnej pn.: „Cross Bociana”, corocznie pozwalającej dotrzeć do osób aktywnie korzystających z lasu oraz ich rodzin, podczas której m.in. dzieci utrwalają wiedzę przyrodniczą i zdobywają nagrody rozwiązując zagadki „Leśnego Koła Fortuny”;
11. Współorganizacja akcji „Grzybobranie TPL”, która odbywa się na terenie Nadleśnictwa Borne Sulinowo i jest skierowana do osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci i seniorów;
12. Uczestnictwo w imprezach promujących edukację leśną na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku m.in.: „Wielkiego Turnieju Leśników” oraz „Darów Lasu”;
13. Uczestnictwo w festynach, parafiadach, piknikach rodzinnych, imprezach okolicznościowych: „Dożynki powiatowe”, „Dni otwarte Lasów Państwowych” itp.
14. Uczestnictwo w ogólnopolskich cyklicznych akcjach, np.: „Pomóżmy zwierzętom przetrwać zimę”, „Dzień Ziemi”, „Światowy Dzień Drzewa”, „Sprzątanie Świata”, „Bezpieczne wakacje w lesie” – w trakcie zajęć prezentowany jest film pt. „Bezpiecznie cieszymy się lasem” oraz odbywa się konkurs z nagrodami „Leśne zagadki”.

7.4. Lasy o zwiększonej funkcji społecznej

Rosnące znaczenie funkcji społecznej pełnionej przez lasy rodzi potrzebę odpowiedniego kształtowania polityki ochrony środowiska oraz modyfikowania metod gospodarowania zasobami leśnymi w taki sposób, by zachowując racjonalny kompromis z pozostałymi funkcjami lasu: środowiskową i gospodarczą, zaspokoić rekreacyjne, turystyczne czy zdrowotne potrzeby społeczeństwa.

W dniu 5 lipca 2022 r. ukazało się Zarządzenie nr 58 Dyrektora Generalnego LP w sprawie wprowadzenia „Wytycznych do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych”.

Na tej podstawie zostało wydane Zarządzenie nr 25 z dnia 27 czerwca 2023 r. Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku w sprawie powołania Zespołu Lokalnej Współpracy w zakresie lasów o zwiększonej funkcji społecznej, w trakcie opracowania projektu PUL dla Nadleśnictwa Czarnobór na lata 2025 – 2034.

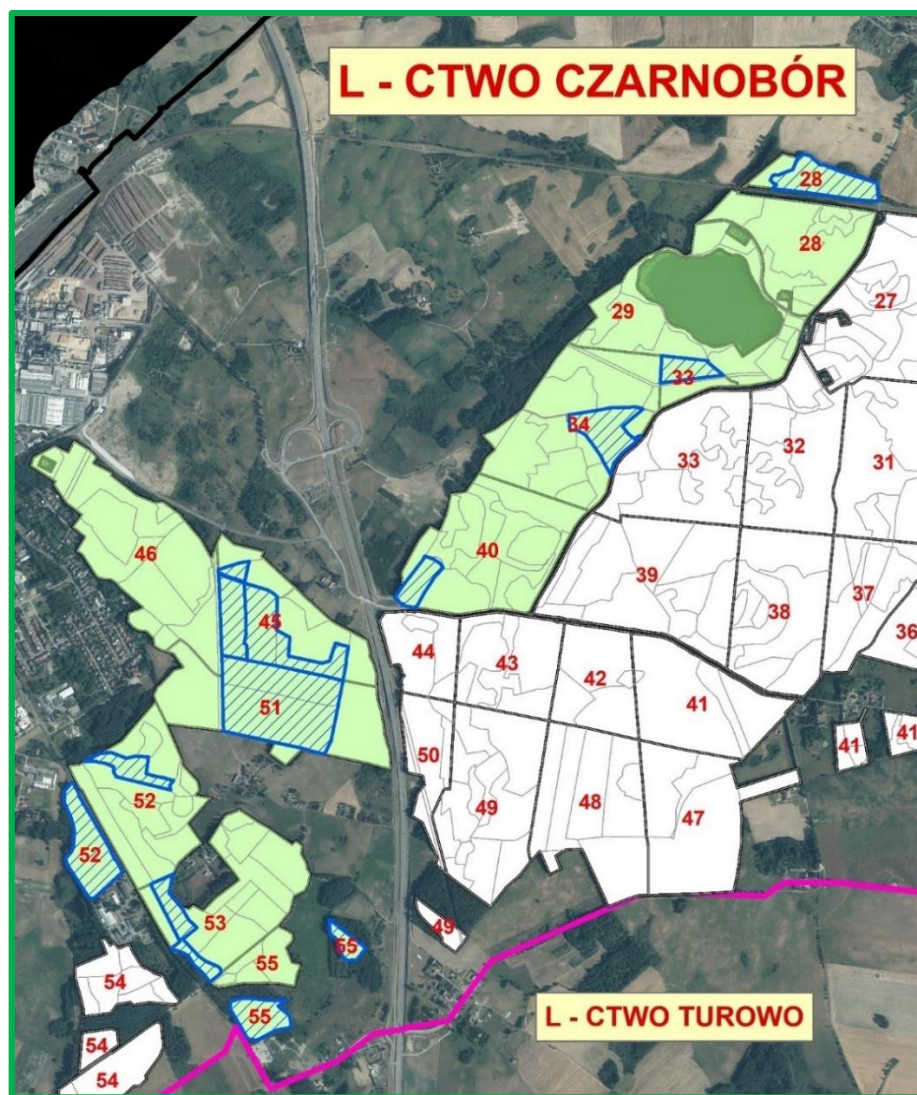
Celem Zespołu było prowadzenie dialogu społecznego, wymiany informacji oraz konsultowania założeń do budowy projektu planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa w zakresie lokalizacji lasów o zwiększonej funkcji społecznej oraz planu niezbędnych działań gospodarczych i ochronnych zmierzających do ich bezpiecznego udostępnienia.

Zgodnie z wytycznymi DGLP, podczas sporządzania projektu obszarów o zwiększonej funkcji społecznej przyjęto, że lasy o zwiększonej funkcji społecznej obejmują:

- lasy intensywnie użytkowane rekreacyjnie,
- tereny leśne w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodków wypoczynkowych,
- lasy uzdrowiskowe w strefach A i B (w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych).

Projekt lokalizacji obszarów o zwiększonej funkcji społecznej w Nadleśnictwie Czarnobór został przedstawiony w trakcie spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy: wstępnego w dniu 19.09.2023 r. i podsumowującego w dniu 17.09.2024 r. Oba spotkania odbyły się w siedzibie nadleśnictwa i miały charakter kameralny.

Lasy o zwiększonej funkcji społecznej wyznaczono w granicach administracyjnych Miasta Szczecinek, w leśnictwie Czarnobór, w oddz.: 28, 29, 33a-c, 34, 40, 45, 46, 51-53, 55, na łącznej powierzchni 275,20 ha. W granicach obszaru znajduje się Jezioro Leśne, wokół którego przebiega ścieżka dydaktyczna „Jezioro Leśne”, z licznymi tablicami edukacyjnymi i pomnikami przyrody. Zajęcia dydaktyczne prowadzone przez Nadleśnictwo organizowane są również w „Dziupli Ekologicznej” oraz wiacie „Romanówka”, przy której znajduje się miejsce na ognisko. Na tym obszarze wytyczono również szlaki piesze, rowerowe, rowerowo – piesze, konny oraz Zielony Punkt Kontrolny. Znajdują się tu także dwa użytki ekologiczne „Torfowisko Wybudowanie” oraz „Torfowisko Raciborki”. Jest to teren bardzo często odwiedzany przez lokalnych mieszkańców jak i przyjezdne osoby.



Ryc. 29. Mapa poglądowa lasów o zwiększonej funkcji społecznej – leśnictwo Czarnobór

W trakcie prac Zespołu Lokalnej Współpracy uzgodniono, że w kompleksie leśnym zakwalifikowanym do obszaru o zwiększonej funkcji społecznej wyznacza się zarówno strefę intensywnego jak i zrównoważonego oddziaływania społecznego. W wyniku dyskusji na spotkaniach dokonano korekty planowanych rębni, zamieniając rębnie III gniazdowe na siedliskach BMśw, LMśw i Lśw na rębnie IV stopniowe, które przewidują naturalne odnowienie wielu gatunków przy wykorzystaniu wielu lat nasiennych i z zachowaniem osłony górnej w najbardziej korzystnym dla każdego gatunku okresie. W praktyce rębnie IV prowadzą do znacznego wydłużenia okresu odnowienia drzewostanu oraz występowania w nim co najmniej kilku gatunków w małopowierzchniowych formach zmieszania (grupach, kępach).

Po dokonanej korekcie ostatecznie użytkowanie rębne (Rb IVD, RbIVDU) będzie prowadzone w oddz.: 28a, 33a, 34h, 40m, 45c,h,i,j, 51b,c, 52g,n, 53k, 55f,g.

8. PLAN DZIAŁAŃ

8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej

8.1.1. Podział na gospodarstwa

Zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu przyjęto następujący podział na gospodarstwa:

a) Specjalne (S) - obejmujące obszary funkcjonalne pełniące funkcje specyficzne w Nadleśnictwie, których realizacja wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych. Zaliczyć tu należy:

- rezerваты przyrody wraz z ich otuliną;
- projektowane i proponowane (z opracowaną dokumentacją) rezerваты;
- lasy stanowiące wyłączone drzewostany nasienne i drzewostany zachowawcze;
- lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;
- lasy wodochronne w strefach ochronnych ujęć i źródeł wody;
- lasy na gruntach wpisanych do rejestru zabytków i ze stanowiskami archeologicznymi w strefie „W.I.”, „W.II.”;
- lasy na terenie ośrodków wypoczynkowych i w ich najbliższym otoczeniu;
- lasy na siedliskach: BMb, LMb, Ol3;
- lasy ze źródłiskami i inne, cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym, w szczególności na gruntach przyległych do rzek;
- lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa;
- ostoje różnorodności biologicznej;
- lasy, na których zinwentaryzowano siedliska przyrodnicze Natura 2000 o znaczeniu priorytetowym;
- drzewostany objęte prawnym zakazem pozyskiwania drewna ze względu na szczególne znaczenie dla ochrony przyrody, w tym strefy ochrony całorocznej miejsc rozrodu ptaków;
- lasy z cmentarzyskami;
- lasy na siedliskach przyrodniczych w stanie „A” w obszarach Natura 2000;
- grunty opisane rodzajem powierzchni SZCZ CHR.

b) wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O) – obejmujące obszary uznanych lasów ochronnych z wiodącą funkcją ochronną (środowiskotwórczą), której realizacja nie

wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych, z wyjątkiem zaliczanych do gospodarstwa specjalnego;

- c) wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G) – obejmujące pozostałe obszary z wiodącą funkcją produkcyjną, której realizacja powinna uwzględniać wymogi ochrony przyrody. W gospodarstwie tym, dla potrzeb obliczenia etatów cząstkowych wyodrębnić należy obszary kwalifikujące się do jednolitych sposobów zagospodarowania. W warunkach Nadleśnictwa są to:
- obszary o zrębowym (GZ) sposobie zagospodarowania w odniesieniu głównie do Bśw, BMśw (z TD So), Bw, BMw i Ol1;
 - obszary o przerębowo-zrębowym (GPZ) sposobie zagospodarowania w odniesieniu do pozostałych siedlisk, wariantów uwilgotnienia i typów drzewostanu w obszarach z funkcją produkcyjną.

8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego

Zaprojektowane w niniejszym planie rębnie są wynikiem szczegółowego rozpoznania terenowego drzewostanów, przyjętego w poprzednich okresach gospodarczych ładu przestrzenno-czasowego oraz analiz konfrontujących możliwości wykonania poszczególnych cięć ze zdolnością produkcyjną siedlisk leśnych. Ponieważ pod pojęciem rębni rozumiemy system wzajemnie ze sobą powiązanych czynności z zakresu stosowania cięć i odnawiania lasu, planowanie roczne z zakresu użytkowania rębego oraz odnowień nie powinno być rozpatrywane oddzielnie. Przeciwnie – każda lokalizacja planowanego cięcia powinna być analizowana w kontekście istniejącego lub planowanego w danym miejscu odnowienia. Dlatego też na każdej zaplanowanej w niniejszym planie powierzchni manipulacyjnej rębni przed zaprojektowaniem wykonania określonej wskazówki należy dokonać rozpoznania zmienności mikrosiedlisk, zróżnicowania uwilgotnienia, nasłonecznienia powierzchni i występowania nadających się do wykorzystania odnowień, podszytów czy też nawet pojedynczych gatunków biocenotycznych. W możliwie szerokim zakresie w planowaniu rocznym należy uwzględniać prognozy występowania lat nasiennych gatunków odnawianych. Wszystkie czynności planistyczne i zastosowanie poszczególnych elementów rębni (technicznych, przestrzennych i czasowych) należy podporządkować uzyskaniu w przyszłości odpowiednich warunków dla hodowli właściwego pod względem dostosowania do siedliska odnowienia.

Podczas planowania cięć rębnych w poszczególnych latach obowiązywania planu należy kierować się zagadnieniami wynikającymi z obowiązujących przepisów prawnych (Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z 27.03.2023 w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej), norm, wytycznych, Zasad Hodowli Lasu, uzgodnień z RDOŚ (Porozumienie) oraz wymogów certyfikacji (FSC):

- 1) powierzchnia zrębów zupełnych nie przekracza powierzchni 4 ha (nie planować Rb IA oraz rębni IIIAU, która doprowadzi do stosowania cięcia uprzątającego o powierzchni powyżej 4 ha); nie dotyczy drzewostanów zakwalifikowanych do przebudowy typu A;
- 2) przy projektowaniu zrębów zupełnych (Rb I*) należy przyjmować 5 letni nawrót cięć dla działek sąsiadujących; ograniczenie okresu nawrotu nie dotyczy upraw z odnowienia naturalnego, wykorzystującego lata nasienne;
- 3) nie stosuje się rębni zupełnych (I*) oraz rębni gniazdowych (III*) w strefie buforowej (pasie o szerokości 25-30 m) od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych; w przypadku, gdy z różnych powodów nie utworzono osobnego wyłączenia jako buforu należy granice powierzchni manipulacyjnej zmniejszyć o 25-30 m i odpowiednio zredukować % pozyskania grubizny, na pozostałej powierzchni manipulacyjnej zaplanować użytkowanie zgodnie z obowiązującymi wytycznymi (z pozostawieniem kęp starodrzewu po cięciach zupełnych w ramach Rb I* lub po cięciu uprzątającym dla pozostałych rębni);
- 4) bezpośrednio przy źródłiskach i obszarach bagiennych, a także w miejscach kultu religijnego i wokół drzew matecznych, należy zaplanować pozostawienie stref buforowych o szerokości 25 m; przy stosowaniu każdego rodzaju rębni (nawet zupełnej) wokół istniejących naturalnych wysięków, podmoczeń, bagienek, w razie braku drzewostanu, pozostawiać całość roślinności krzewiastej w strefie oddziaływania dla mikrosiedliska, postępowanie takie sprzyjać będzie utrzymaniu retencji wodnej; we wskazaniach gospodarczych redukuje się odpowiednio % pozyskania grubizny w ramach powierzchni manipulacyjnej;
- 5) nie stosuje się rębni zupełnych (I*) oraz rębni gniazdowych uprzątających (IIIAU*) w strefach ekotonowych (pasie o szerokości ok. 30 m) pomiędzy dwoma różnymi typami ekosystemów; w wyjątkowych przypadkach (np. drzewostany śródpolne, czynniki chorobotwórcze i przebudowa drzewostanów) dopuszcza się odstępstwa; w przypadku zaplanowania rębni zupełnych (Rb I*) oraz rębni gniazdowych uprzątających (IIIAU*) w wyłączeniach obejmujących strefy ekotonowe należy zredukować % pozyskania grubizny we wskazaniach gospodarczych z uwzględnieniem pozostawienia strefy ekotonowej;

- 6) w drzewostanach użytkowanych rębniami pozostawia się po cięciach zupełnych i po cięciach uprzątających w rębniach złożonych nie mniej niż 5% powierzchni starodrzewu (powyższe spełnia wymóg pozostawiania minimum 5% powierzchni zrębów zupełnych oraz pozostawiania 3-5 żywych drzew w przeliczeniu na 1 ha odnawianej powierzchni w drzewostanach użytkowanych cięciami innymi niż rębnie zupełne); Nadleśnictwo w ramach wykonania cięć rębnych, w dziesięcioleciu, może dokonać kompensacji powierzchni w ramach ostępu;
- 7) w przypadku użytkowania rębego w wydzielaniu ze stwierdzonym leśnym siedliskiem przyrodniczym Natura 2000 (kod 9110, 9130, 9160, 9190) należy pozostawić min. 10% powierzchni drzewostanu macierzystego; we wskazaniach gospodarczych redukuje się odpowiednio % pozyskania grubizny w ramach powierzchni manipulacyjnej;
- 8) co do zasady nie należy projektować użytkowania rębego w drzewostanach na siedliskach bagiennych tj. Bb, BMb, LMb, Ol;
- 9) dopuszcza się stosowanie Rb IV na siedlisku Bśw, do zastosowania szczególnie w drzewostanach jednowiekowych zgrupowanych w blokach;
- 10) dopuszcza się stosowanie rębni częściowych (Rb II*) w drzewostanach sosnowych i z przewagą sosny na siedlisku Bśw i BMśw;
- 11) dopuszcza się możliwość użytkowania rębniami zupełnymi (Rb I*) gospodarczych drzewostanów nasiennych (GDN) sosny zwyczajnej na borowych siedliskach, szczególnie w regionach pochodzenia o charakterze matecznym oraz w blokach upraw pochodnych (BUP) realizowanych na potrzeby Regionalnego programu zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew leśnych w Polsce na lata 2011-2035;
- 12) pozostawienie w ramach powierzchni manipulacyjnej fragmentu drzewostanu oraz biogrup nie jest obligatoryjne na zrębach o powierzchniach mniejszych niż 1 ha, w przypadku bloku upraw pochodnych (BUP) i zachowawczych (dopuszcza się pozostawianie kęp gatunków innych, niż wprowadzone w ramach ww. upraw); w takich przypadkach należy zwiększyć powierzchnię pozostawionych elementów na innych powierzchniach zrębowych, tak, aby sumaryczna powierzchnia pozostawionych fragmentów drzewostanu nie była mniejsza niż 5% powierzchni zrębów zupełnych zaplanowanych w danym dziesięcioleciu;
- 13) pozostawienie fragmentów drzewostanów oraz biogrup nie jest obligatoryjne w szczególności w przypadku wystąpienia przesłanek dotyczących zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi oraz na zrębach wykonywanych z przyczyn sanitarnych (w związku z wystąpieniem klęsk lub szkód, np. wichury);

- 14) przy wyznaczaniu przeznaczonych do pozostawienia fragmentów drzewostanów oraz biogrup należy kierować się potrzebą zachowywania mikrosiedlisk oraz fragmentów lokalnie najcenniejszych przyrodniczo;
- 15) zaleca się, aby pozostawiane biogrupy obejmowały drzewa dziuplaste, drzewa z gniazdami wieloletnimi oraz inne żywe drzewa biocenotyczne, w tym drzewa należące do gatunków uznawanych za długowieczne;
- 16) fragmenty drzewostanów oraz biogrupy nie podlegają użytkowaniu w kolejnych rewizjach urzędniowych, należy pozostawiać je do naturalnego rozkładu (dotyczy to również zmarłych drzew); wyjątkiem są sytuacje związane z bezpieczeństwem ludzi oraz zagrożeniem trwałości lasu – decyzje podejmowane w tym zakresie należy dokumentować np. w formie notatki (zatwierdzonej przez osoby nadzorujące planowanie i wykonanie prac z zakresu gospodarki leśnej w nadleśnictwie);
- 17) w przypadku powierzchni planowanych do cięć zupełnych w możliwie największym stopniu należy wykorzystywać odnowienie naturalne, nawet na fragmentach powierzchni; w sytuacjach gdy odnowienie nastąpiło sztucznie, a w uprawę wsiąły się silnie odnowienia naturalne tego samego gatunku, w dalszym postępowaniu hodowlanym drzewka z obsiewu traktować na równi ze sztucznie wprowadzonymi (za wyjątkiem bloków upraw pochodnych);
- 18) planując cięcia częściowe należy zakładać jako priorytetowe odnowienie naturalne, dlatego powinny być wykonane w latach dużego urodzaju nasion.

8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego

Biorąc pod uwagę regionalizację przyrodniczo-leśną oraz lokalne warunki siedliskowe, KZP ustaliła dla poszczególnych typów siedliskowych lasu typy drzewostanów (TD) oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw. Określając TD dla konkretnego wyłączenia uwzględniano stan siedliska, rzeczywisty skład gatunkowy drzewostanu, stopień uwilgotnienia, występujące mikrosiedliska.

Na leśnych siedliskach przyrodniczych Natura 2000 przyjęto typy drzewostanów (TD) zgodnie z *„Porozumieniem w sprawie uzgodnienia orientacyjnych składów gatunkowych upraw dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych oraz głównych założeń w sprawie postępowania hodowlanego w drzewostanach na siedliskach przyrodniczych”* z dnia 23 sierpnia 2024 roku pomiędzy Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Szczecinku, a Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie. Porozumienie zawiera również ustalenia odnośnie orientacyjnych składów gatunkowych upraw dla siedlisk przyrodniczych i poszczególnych

typów siedliskowych (TSL) przy projektowaniu upraw na siedliskach przyrodniczych oraz schemat postępowania hodowlanego i projektowania rodzajów rębni dla typów siedlisk przyrodniczych.

8.2. Ochrona różnorodności biologicznej

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa zaleca się:

a) dla zachowania różnorodności gatunkowej:

- przy pracach odnowieniowych przestrzegać ustalonych składów gatunkowych właściwych dla siedlisk przyrodniczych Natura 2000, zgodnie z trójstronnym Porozumieniem z dnia 23 sierpnia 2024 roku między RDLP w Szczecinku a RDOŚ w Szczecinie i RDOŚ w Gdańsku;
- podczas planowania składów gatunkowych upraw uwzględniać gatunki biocenotyczne, zarówno drzew i krzewów;
- chronić cenne przyrodniczo gatunki roślin podczas prowadzenia zabiegów, np. poprzez pozostawianie biogrup i kęp oraz omijanie przy wyznaczaniu szlaków zrywkowych;
- stwarzać warunki dla rozwoju wszystkich warstw lasu;
- podczas realizacji zabiegów gospodarczych należy pozostawiać na powierzchni drzewa biocenotyczne, o ile nie stwarzają zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i mienia oraz nie powodują ryzyka pogorszenia stanu sanitarnego i zdrowotnego lasu; za drzewa biocenotyczne uznaje się okazy, które pełnią wyróżniającą się, w danych warunkach przyrodniczych, rolę w zachowywaniu różnorodności biologicznej, np.: drzewa dziuplaste, z wieloletnimi gniazdami ptaków, wyróżniające się wiekiem, rozmiarami lub pokrojem, pojedyncze okazy lub grupy drzew gatunków domieszkowych, nektarodajnych, owocodajnych, z owocnikami grzybów nadrzewnych, z próchnowiskami; należy dążyć do zapewnienia udziału drzew biocenotycznych w drzewostanie na poziomie nie mniejszym niż 3 drzewa/ha; przed rozpoczęciem zabiegu wskazuje się drzewa biocenotyczne wykonawcom prac;

b) w celu zachowania różnorodności genowej należy:

- chronić populacje rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
- zwiększyć bazę nasienną o gospodarcze drzewostany nasienne oraz źródła nasion planując, by pozyskanie materiału siennego odbywało się z wielu osobników w danym drzewostanie;

- c) w celu zachowania bogactwa i różnorodności ekosystemów należy dążyć do:
- wykorzystania zmienności w ramach mikrosiedlisk, wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki,
 - zachowania w stanie zbliżonym do naturalnego i odtwarzania śródleśnych cieków i zbiorników wodnych,
 - pozostawiania w stanie nienaruszonym nisz źródliskowych, bagien, trzęsawisk i torfowisk z ich charakterystyczną florą i fauną,
 - zachowania olsów i innych naturalnych zbiorowisk jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
 - zapewnienia udziału drzew biocenotycznych w drzewostanie na poziomie nie mniejszym niż 3szt/ha; przed rozpoczęciem zabiegów gospodarczych należy wskazać drzewa biocenotyczne wykonawcom prac;
 - pozostawiania drewna martwego,
 - preferowania odnowień naturalnych,
 - kształtowania zewnętrznych stref ekotonowych, gdzie powinno się wykorzystywać wyłącznie gatunki drzew i krzewów rodzimego pochodzenia, dostosowane do lokalnych warunków siedliskowych;
 - czynnej ochrony cennych ekosystemów łąkowych poprzez regularne wykaszanie, a tam gdzie jest to konieczne – zbiór siana.

8.3. Kształtowanie stref przejściowych

Biocenozy mogą mieć w przyrodzie wyraźnie wykształcone granice lub przechodzić jedna w drugą stopniowo, szerszym lub węższym pasem przejściowym. Aktualnie można wyróżnić strefy ekotonową, buforową i krajobrazową.

Strefa ekotonowa jest to najczęściej pas drzewostanu o szerokości około 30 m, o urozmaiconej strukturze przestrzennej i gatunkowej, zabezpieczający wnętrze kompleksu leśnego przed negatywnym oddziaływaniem czynników atmosferycznych i antropogenicznych od strony ekosystemów rolniczych, będący jednocześnie miejscem występowania gatunków roślin i zwierząt typowych dla stref przejściowych. Strefy ekotonowe projektuje się np. w ekosystemach leśnych graniczących z dużymi otwartymi terenami rolniczymi, autostradami i drogami ekspresowymi.

Strefa buforowa to pas drzewostanu o szerokości co najmniej 25 m, zabezpieczający wrażliwe i cenne ekosystemy leśne i nieleśne, w szczególności torfowiska, bory i lasy bagienne, zbiorniki wodne i naturalne ciek. Projektując granice strefy buforowej, należy w szczególności

uwzględnić wielkość i kształt chronionego tą strefą siedliska oraz warunki topograficzne. W strefie buforowej co do zasady nie projektuje się użytkowania rębnego oraz mechanicznego przygotowania gleby. Nie ma potrzeby pozostawiania stref buforowych w otoczeniu ekosystemów nieleśnych zagrożonych sukcesją. W otoczeniu siedlisk oligotroficznych, np. torfowisk wysokich i przejściowych oraz borów bagiennych, zaleca się kształtowanie strefy buforowej składającej się głównie z gatunków iglastych. W strefach buforowych wyznaczonych wokół cieków wodnych i eutroficznych zbiorników wodnych zaleca się pozostawianie dużej ilości martwych drzew.

Strefa krajobrazowa to pas drzewostanu o szerokości 20–30 m wzdłuż uczęszczanych szlaków komunikacyjnych, miejsc intensywnie użytkowanych rekreacyjnie, ośrodków wypoczynkowych, itp. Jest wyznaczana głównie w celach ochrony krajobrazu, ochrony przeciwpożarowej oraz zwiększenia bezpieczeństwa.

W celu kształtowania korzystnych stref przejściowych należy:

1. dążyć do tego, by zewnętrzne obrzeże lasu oraz lasy wzdłuż dróg, cieków, szlaków turystycznych itp. były maksymalnie wypełnione; by tworzyła się „ściana lasu” ograniczająca wnikanie i penetrację czynników szkodliwych; ściana ta winna składać się z wielu warstw roślinnych, obejmujących roślinność drzewiastą, krzewiastą i runo;
2. każdorazowo, pozostawiając strefę krajobrazową należy mieć na uwadze stabilność pozostawionego fragmentu drzewostanu w kontekście bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, turystycznego i możliwego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi;
3. stosować na obrzeżach lasu silniejsze cięcia pielęgnacyjne, umożliwiając w ten sposób wnikanie światła do wnętrza lasu i powstawanie fragmentów lasu charakteryzujących się możliwie dużym zwarcim pionowym drzewostanów;
4. w cięciach pielęgnacyjnych preferować drzewa i krzewy silnie korzeniące się oraz drzewa silnie ugałęzione;
5. w drzewostanach młodszych klas wieku, na uboższych siedliskach, sztuczne wprowadzanie krzewów i drzew służących utworzeniu strefy przejściowej na powierzchni zredukowanej o szerokości 20-30 m ująć jako wprowadzanie podszytów;
6. przy sztucznym kształtowaniu strefy przejściowej stosować luźniejszą więźbę sadzenia, wprowadzać możliwie dużą gamę gatunków o wysokich walorach estetycznych;
7. w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół hydrogeniczných siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (3150, 3160, 7140, 91D0, 91E0) należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie

potrzeby można odślaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

Realizacja powyższych zaleceń powinna odbywać się etapami, przy okazji wykonywania bieżących zadań gospodarczych w poszczególnych drzewostanach, z zachowaniem przepisów ochrony przeciwpożarowej i bezpieczeństwa publicznego.

Analizując opisy taksacyjne i przyjmując następujące kryteria: Bśw, BMśw, IIb – IIIb klasa wieku (31-59 lat), bez podsadzeń, z podszytem do 40%, w wyłączeniach położonych bezpośrednio wzdłuż szlaków komunikacyjnych i miejsc intensywnie użytkowanych rekreacyjnie wytypowano 39 wydzielenia o łącznej powierzchni 180,48 ha, w których zaproponowano wprowadzenie podszytów na powierzchni zredukowanej o szerokości 20-30 m od szlaków. Wykaz zamieszczono poniżej.

Tab. 60. Wykaz wyłączeń do kształtowania strefy krajobrazowej

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Skład - zadrzewienie	Podszyt	TSL	TD
1	2	3	4	5	6	7
1	11-30-1-01-510 -d -00	1,64	So53-0.9	św-0,3	Bśw	SO
2	11-30-1-01-510 -g -00	2,68	9So31-0.9	brz-0,1	Bśw	SO
3	11-30-1-01-518 -b -00	0,85	So52-0.9	brz-0,1	Bśw	SO
4	11-30-1-01-531 -h -00	0,77	6So54-0.8	so-0,1	Bśw	SO
5	11-30-1-01-536 -a -00	7,14	8So56-0.9	brz-0,3	Bśw	SO
6	11-30-1-01-542 -k -00	1,28	So56-0.8	czm-0,3	Bśw	SO
7	11-30-1-02-710 -b -00	1,97	8So38-0.9	jrz-0,3	BMśw	SO
8	11-30-1-02-713 -c -00	2,09	So60-1.1	bk-0,2	BMśw	SO
9	11-30-1-03-56 -a -00	1,58	So37-0.9	kru-0,3	BMśw	SO
10	11-30-1-03-57 -n -00	1,16	So46-0.9	db-0,4	BMśw	SO
11	11-30-1-04-882 -c -00	3,26	So52-0.9	jrz-0,3	BMśw	BK SO
12	11-30-1-04-882 -h -00	2,02	9So38-0.8	kru-0,4	BMśw	SO
13	11-30-1-04-882 -i -00	1,17	8So35-0.8	db-0,3	BMśw	SO
14	11-30-1-05-149A -a -00	3,19	So51-1.0	kru-0,4	BMśw	SO
15	11-30-1-05-169 -a -00	1,03	8So43-0.8	db-0,2	Bśw	SO
16	11-30-1-05-169 -b -00	8,49	So43-0.8	db-0,2	Bśw	SO
17	11-30-1-06-192 -d -00	2,29	9So36-0.9	brz-0,2	Bśw	SO
18	11-30-1-06-196 -a -00	14,69	7So32-0.7	czm.p-0,4	BMśw	SO
19	11-30-1-06-207 -i -00	2,17	So60-0.9	brz-0,2	Bśw	SO
20	11-30-1-06-208 -h -00	10,33	7So38-0.8	brz-0,3	BMśw	SO
21	11-30-1-06-211 -d -00	10,92	8So33-1.0	brz-0,2	Bśw	SO
22	11-30-1-06-219 -a -00	24,94	7So32-0.9	brz-0,1	BMśw	SO
23	11-30-1-06-219 -b -00	7,23	4So32-0.9	czm-0,2	BMśw	SO
24	11-30-1-06-220 -d -00	11,34	6So33-0.8	czm-0,2	BMśw	SO
25	11-30-1-06-221 -k -00	4,69	6So31-1.0	brz-0,1	Bśw	SO
26	11-30-1-06-225 -f -00	12,65	6So31-0.8	czm-0,1	Bśw	SO
27	11-30-1-06-230 -a -00	11,44	9So37-0.8	brz-0,3	Bśw	SO

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Skład - zadrzewienie	Podszyt	TSL	TD
1	2	3	4	5	6	7
28	11-30-1-06-230 -d -00	0,88	8So40-0.8	brz-0,3	Bśw	SO
29	11-30-1-07-238 -a -00	6,90	4Brz33-0.8	czm-0,4	BMśw	SO
30	11-30-1-08-272 -b -00	1,70	8Brz39-0.7	so-0,3	BMśw	SO
31	11-30-1-08-273 -b -00	2,09	8Brz37-0.7	czm.p-0,3	BMśw	SO
32	11-30-1-08-296 -a -00	1,40	7So31-0.9	czm.p-0,1	BMśw	SO
33	11-30-1-09-370 -g -00	6,25	6So50-0.8	brz-0,2	BMśw	SO
34	11-30-1-09-421 -b -00	1,47	7So45-0.7	brz-0,1	BMśw	SO
35	11-30-1-11-52 -i -00	1,76	So53-1.0	db-0,3	BMśw	SO
36	11-30-1-11-53 -b -00	1,91	9So46-0.9	jrz-0,3	BMśw	SO
37	11-30-1-11-53 -g -00	2,01	So33-1.0	jrz-0,4	BMśw	SO
38	11-30-1-11-54 -m -00	0,74	So50-0.9	os-0,4	BMśw	SO
39	11-30-1-11-54 -n -00	0,36	So55-1.1	jrz-0,4	BMśw	SO
RAZEM		180,48				

8.4. Kształtowanie stosunków wodnych

Zagadnienia gospodarki wodnej są niezmiennie istotne na znacznym obszarze Nadleśnictwa. Wiele hektarów lasów prawidłowo rozwijać się będzie jedynie w przypadku utrzymania obecnego poziomu wód gruntowych.

Realizacji tego celu ma służyć przestrzeganie następujących zasad:

- należy chronić brzegi zbiorników wodnych przed dewastacją;
- wyznaczyć strefy buforowe (pas o szerokości min. 25 m) od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych oraz bezpośrednio przy źródłiskach i obszarach bagiennych, wokół istniejących naturalnych wysięków, podmoczeń, bagienek, w których nie planować cięć zupełnych i lokalizacji gniazd, a w przypadku braku drzewostanu pozostawiać całość roślinności krzewiastej w strefie oddziaływania dla mikrosiedliska;
- należy utrzymywać w stanie zbliżonym do naturalnego śródleśne zbiorniki i oczka wodne;
- pozwolić na naturalne kształtowanie się koryt rzek;
- nie można osuszać i zalesiać torfowisk;
- melioracje odwadniające powinny być ograniczone do niezbędnego minimum;
- zaleca się lokalne zbieranie wód, np. w rowach bez odpływu, zbiornikach retencyjnych;
- nie można zalesiać tych łąk i pastwisk, na których zaewidencjonowano siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej;
- wskazana jest likwidacja gruntów ornych dochodzących do zbiorników i koryt rzek; należałoby je przekształcać na trwałe użytki zielone lub pozostawić do sukcesji leśnej.

8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną

W obiektach objętych ochroną Nadleśnictwo wykonuje zadania z zakresu ochrony przyrody na podstawie planów ochrony, planów zadań ochronnych lub zaleceń wydanych przez organ właściwy do sprawowania ochrony przyrody i po zapewnieniu środków finansowych na ochronę.

Postępowanie w obiektach chronionych, wyszczególnionych w rozdziale „Formy ochrony przyrody”, powinno uwzględniać:

➤ **odnośnie rezerwatów przyrody:**

- **„Bagno Ciemino”**

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 41/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 3 października 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2008 r., Nr 86, poz.1814).

W załączniku nr 2 do rozporządzenia określono sposoby ochrony czynnej z podaniem zakresu, rodzaju i lokalizacji działań ochronnych. Działania ochronne dotyczące obszaru rezerwatu przedstawia poniższa tabela.

Tab. 61. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej w rezerwacie „Bagno Ciemino” – wg planu ochrony i ustanowionych zadań ochronnych na terenie Nadleśnictwa

Lp.	Zakres działań ochronnych	Rodzaj działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2025-2034	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2015-2024
1	2	3	4	5
1.	Usunięcie 50% drzew sosny dla umożliwienia zachowania i regeneracji mszaru torfowcowego, wykonanie w pierwszych latach realizacji planu. Skład docelowy: 8So2Św, Brz i inne. Masa drewna do pozyskania ustalona zostanie w roku wykonywania zadania.	Cięcia pielęgnacyjne mające na celu usuwanie sosny	Oddz. 873b	Oddz. 873b
2.	Remont 5 przegród drewnianych z podniesieniem wysokości piętrzenia o 25 cm. Wykonanie w pierwszych latach realizacji planu.	Przebudowa i utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) przegród drewnianych	Oddz.: 850~c, 873~b	-
3.	Odcinkowe zasypanie zbędnych rowów na długości manipulacyjnej 1000 mb, długości zredukowanej 200 mb. Wykonanie zabiegów w terminie określonym na podstawie projektu uwzględniającego wyniki badań hydrologicznych i monitoringu poziomu wody w torfowisku.	Zasypanie rowów	Rowy w oddz.: 846, 848, 849, 872, 874, 881	Rowy w oddz.: 846, 848, 849, 872, 874, 881
4.	Koszenie co 1 – 3 lata, z usunięciem biomasy poza obręb łąki. Termin koszenia nie wcześniej niż 30 czerwca, na wysokości nie niższej niż 15 cm nad poziomem gruntu.	Koszenie świeżych łąk rajgrasowych.	Oddz.: 871h, 875j	Oddz.: 871h, 875j

Lp.	Zakres działań ochronnych	Rodzaj działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2025-2034	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2015-2024
1	2	3	4	5
5.	Koszenie co 1 – 3 lata, z usunięciem biomasy poza obręb łąki. Termin koszenia nie wcześniej niż 15 września, na wysokości nie niższej niż 15 cm nad poziomem gruntu.	Koszenie łąki trzęślicowej wraz z usuwaniem drzew i krzewów	Oddz. 874i	Oddz. 874i
6.	Co 2 tygodnie dokonywać odczyty z 12 piezometrów tworzących transekty. Po jednym piezometrze w oddz. 849g, 873a,j, 874a,f, 875f oraz po dwa piezometry w oddz. 848l, 873b,c. Alternatywnie można prowadzić ciągłą rejestrację elektroniczną w wybranych piezometrach.	Monitoring poziomu wody w torfowisku.	Oddz.: 848l, 849g, 873a-c,j, 874a,f, 875f	Oddz.: 848l, 849g, 873a-c,j, 874a,f, 875f
7.	Monitoring prowadzić co 3 lat, według zasad przyjętych w ogólnopolskim programie monitoringu siedlisk z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory tzw. Dyrektywa Siedliskowa.	Monitoring stanu ochrony borów bagiennych i brzezin bagiennych.	Cały rezerwat: areal borów bagiennych i brzezin bagiennych w rezerwacie.	-
8.	Ok. 750 m siatki leśnej ustawionej wzdłuż granic rezerwatu. Konserwacja i naprawa ogrodzenia w miarę potrzeb.	Ogrodzenie rezerwatu siatką.	Wzdłuż granicy rezerwatu z działkami ewid. nr 46, 47/1 oraz 47/2 obręb Łączno.	-
9.	Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) i ewentualna wymiana oznakowania rezerwatu.		Cały obszar rezerwatu.	-
10.	Mechaniczne usuwanie części podrostu i podszytu w borach bagiennych – z użyciem metod i w terminach zależnych od potrzeb.		Cały obszar rezerwatu	-

W latach 2015-2024 Nadleśnictwo wykonało na terenie rezerwatu „Bagno Ciemino” następujące działania ochronne:

Tab. 62. Wykonanie działań ochronnych na terenie rezerwatu „Bagno Ciemino” w latach 2015-2024 dotyczących Nadleśnictwa

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2025-2034	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2015-2024	Rok	Opis wykonanych działań ochronnych	Powierzchnia objęta działaniami	Podstawa działań
1	2	7	3	4	5	6
1.	Oddz.: 871h, 875j	Oddz.: 871h, 875j	2015 - 2017, 2020	Wykoszono świeże łąki rajgrasowe oraz usunięto biomasę poza ich obręb.	1,79 ha	Rozporządzenie Nr 41/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 3. 10. 2008 r.
2.	Oddz. 874i	Oddz. 874i	2015 - 2017, 2020	Wykoszono łąkę trzęślicową oraz usunięto biomasę poza jej obręb.	2,10 ha	
3.	-	-	2015 - 2018, 2020, 2022, 2023	W ramach utrzymania dojazdu pożarowego nr 10 usunięto przewrócone i pochylone na drogę drzewa, drewno zaś	-	

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2025-2034	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2015-2024	Rok	Opis wykonanych działań ochronnych	Powierzchnia objęta działaniami	Podstawa działań
1	2	7	3	4	5	6
				pozostawiono w rezerwacie do naturalnego rozkładu		
4.	Oddz.: 849i, 873b	Oddz.: 849i, 873b	2020	Na powierzchni zostało wycięte 137 drzew w celu odsłonięcia cennego siedliska 7120. Pozyskany surowiec został złożony w pobliskich rowach, zgodnie z zapisami umowy.	-	Porozumienie 22/2017 zawarte z RDOŚ w Szczecinie z dnia 14.12. 2017 r.

• „Diabelskie Pustacie”

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2013 r., poz. 2295), następnie zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2016 r., poz. 5224) oraz Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2017 r., poz. 2950). Ze względu na położenie rezerwatu w granicach specjalnego obszaru ochrony PLH320048 Diabelskie Pustacie dodatkowo nakłada się obowiązek zachowania w nie pogorszonym stanie występujących w rezerwacie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, stanowiących przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000.

W załączniku nr 4 do rozporządzenia określono sposoby ochrony czynnej z podaniem zakresu, rodzaju i lokalizacji działań ochronnych. Działania ochronne dotyczące Nadleśnictwa przedstawia poniższa tabela.

Tab. 63. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej w rezerwacie „Diabelskie Pustacie” – wg planu ochrony i ustanowionych zadań ochronnych na terenie Nadleśnictwa

Lp.	Rodzaj oraz zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2025-2034	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2015-2024
1	2	3	4
1.	Utrzymanie powierzchni wrzosowisk oraz niewielkich płatów muraw napiaskowych w obrębie wrzosowisk w rezerwacie poprzez: 1) koszenie raz na 5-7 lat w okresie późno-jesiennym, po wysypaniu nasion; stosować koszenie naprzemienne (każdorazowo inny płat wrzosowiska, nie całość za jednym razem). Biomasa należy wywozić poza teren rezerwatu niezwłocznie; 2) ewentualne wprowadzenie ekstensywnego wypasu (pierwotne metody użytkowania wrzosowisk) lub eksperymentalnego rozjeżdżania powierzchni wrzosowisk. Do wypasu stosować	Oddz.: 409c, 409f (cz), 410a, 410b, 410c, 410i, 434a (cz), 410f,	Oddz.: 409b (cz), 409c (cz), 409g, 410c (cz), 410a, 410b (cz), 410c (cz), 410g,

Lp.	Rodzaj oraz zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2025-2034	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2015-2024
1	2	3	4
	prymitywne rasy owiec (najlepiej wrzosówki lub świniarki), w obsadzie maksymalnie 1 DJP/ha; 3) ewentualne zastosowanie maszyn do uprawy gleby w celu odnowienia wrzosowisk (przeoranie bądź przebronowanie gleby, uszkadzające korzenie wrzosu i pobudzające regenerację roślin) oraz regularne systematyczne usuwanie nalotów drzew i krzewów przy użyciu metod kombinowanych (mechanicznych i/lub punktowego zastosowania środków chemicznych w terminach i ilości zależnej od potrzeb). W miarę możliwości siewki (zwłaszcza osiki, brzozy i czerwchy) – wrywać z korzeniami. Biomasa należy wywozić poza teren rezerwatu w przeciągu 2 miesięcy od zakończenia zabiegów.	435c, 436a, 436d	434b, 434g, 435a (cz), 436a (cz), 436c
2.	Zachowanie aktualnej postaci łąk trzęślicowych, mechowisk, szuwarów turzycowych, muraw bliźniczkowych poprzez: 1) mechaniczne koszenie raz na 3-4 lata, późną jesienią, po wysypaniu nasion przez większość gatunków (IX-X), na wysokości nie niższej niż 10 cm od powierzchni gruntu. Biomasa należy usuwać poza teren rezerwatu. Nie stosować mulczowania; 2) systematyczne mechaniczne usuwanie nalotów drzew i krzewów, poza sezonem wegetacyjnym tak, aby podczas prac nie niszczyć cennej roślinności nieleśnej. W miarę możliwości siewki (zwłaszcza osiki, brzozy i czerwchy) – wrywać z korzeniami. Biomasa należy wywozić poza teren rezerwatu do miesiąca od zakończenia zabiegów. Ewentualnie punktowe stosowanie środków chemicznych – w ilości zależnej od potrzeb.	Oddz.: 408d, 408h, 409a	Oddz.: 408d, 408h, 408i, 408j (cz), 409a
3.	Odtworzenie zniekształconych ekosystemów w wydzieleniach leśnych poprzez zabiegi pielęgnacyjne w drzewostanach, ze szczególnym uwzględnieniem usuwania gatunków obcych geograficznie (m.in. czerwchy amerykańskiej (<i>Prunus serotina</i>)). Zabiegi poprawiające warunki wzrostu i rozwoju dla gatunków zgodnych z siedliskiem. Prace prognostyczne. Ilość m³ grubizny do pozyskania – w zależności od potrzeb. Eliminacja czerwchy przy pomocy metod kombinowanych - zwalczanie mechaniczne, a później chemiczne (punktowo) z zastosowaniem środków dopuszczonych w leśnictwie. Po ww. zabiegach nowe pojawiające się egzemplarze usuwać/wrywać ręcznie. Pierwszy zabieg wykonać w przeciągu pierwszych pięciu lat obowiązywania planu i powtarzać wedle potrzeb w latach następnych.	Oddz.: 405a, 405h, 406h, 409d, 435b, 435g, 436b	Oddz.: 405a, 405h, 406j, 409h, 435d, 435h, 436b
4.	Zabiegi pielęgnacyjne mające na celu utrzymanie aktualnej postaci ekosystemów leśnych, stworzenie jak najlepszych warunków do wzrostu i rozwoju gatunków drzewiastych, ze szczególnym uwzględnieniem występujących w nich cennych, rzadkich oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt. Ilość m³ grubizny do pozyskania – w zależności od potrzeb. Liczba zabiegów – co najmniej dwukrotnie w ciągu całego okresu obowiązywania planu, w terminach zależnych od potrzeb (w okresie spoczynku wegetacyjnego w I i IV kwartale). Pierwszy zabieg wykonać w przeciągu pierwszych pięciu lat obowiązywania planu.	Oddz.: 404a-f, 406a-c, 407a,g, 408a,i,m, 410f, 434c, 436f,g, 460a, 462b	Oddz.: 404a-f, 406a-c, 407a,g, 408a,k,n, 410d, 434d, 436d,f, 460a, 462b

Lp.	Rodzaj oraz zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2025-2034	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2015-2024
1	2	3	4
5.	Inwentaryzacja i monitoring populacji wilka <i>Canis lupus</i> w rezerwacie w okresie obowiązywania planu ochronny (z częstotliwością zależną od potrzeb), w tym: – całoroczne obserwacje gatunku i jego nor, – obrokowanie osobników wilka i jeleni, – zbiór prób do badań genetycznych, – ewentualne przeprowadzenie nalołów termowizyjnych i fotogrametrycznych w przypadku uzyskania środków zewnętrznych (np. z programu Life +). W oparciu o wyniki ww. monitoringu podjęcie, w zależności od potrzeb, działań mających na celu utrzymanie drożności terenów migracji i dyspersji (korytarzy ekologicznych) oraz określenie i zachowanie odpowiedniej bazy pokarmowej.	Obszar całego rezerwatu	-
6.	Monitoring poziomu wód gruntowych we wschodniej części rezerwatu (należy przeprowadzać go w okresie późnowiosennym, co trzy lata wykonując odwierty glebowe w miejscach występowania łąk trzęślicowych, torfowiska przejściowego oraz borów bagiennych. W oparciu o wyniki ww. monitoringu, w zależności od potrzeb, dopuszcza się możliwość regulacji poziomu wód poprzez zahamowanie odpływu wody rowami melioracyjnymi (umieszczenie na rowach naturalnych piętrzeń i zastawek), zaniechanie oczyszczania rowów melioracyjnych i pogłębiania zbiorników retencyjnych. W przypadku zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych nie można dopuścić do ponownego zalania i długotrwałego stagnowania wody, w tym celu warto zastosować na rowach melioracyjnych zastawki z możliwością regulowania odpływu wody. Proponuje się umieszczenie pięciu zastawek drewniano – kamiennych w oddz. 408, 434, 435. Umieszczenie na rowach zastawek poprzedzone powinno być szczegółową analizą warunków hydrologicznych w rezerwacie i terenach przyległych.	Rowy melioracyjne oraz ekosystemy wodne w oddz.: 405-410, 434-436, 460-462.	Rowy melioracyjne oraz ekosystemy wodne w oddz.: 405-410, 434-436, 460-462
7.	Ciągłe przeciwdziałanie zagrożeniu pożarowemu w rezerwacie poprzez utrzymanie sprawności technicznej (konserwację) infrastruktury, w tym leśnych dróg przeciwpożarowych, patrolowanie terenu w okresie zagrożenia pożarowego (w terminie marzec – październik) oraz utrzymanie widocznego podziału powierzchniowego linii gospodarczych o szerokości 6 m oraz linii oddziałowych o szerokości 4 m, o łącznej długości 26,8 km (wycinkę drzew i krzewów prowadzić z częstotliwością zależną od potrzeb, poza sezonem wegetacyjnym tak, aby podczas prac nie niszczyć cennej roślinności nieleśnej, biomasę w miarę możliwości usuwać poza teren rezerwatu).	Obszar całego rezerwatu	-
8.	Rozpoznanie i oczyszczanie saperskie terenu z pozostałości po poligonie wojskowym w formie niewybuchów i niewypałów.	Obszar całego rezerwatu	-

W latach 2015-2024 Nadleśnictwo wykonało na terenie rezerwatu „Diabelskie Pustacie” następujące działania ochronne:

Tab. 64. Wykonanie działań ochronnych na terenie rezerwatu „Diabelskie Pustacie” w latach 2015-2024 dotyczących Nadleśnictwa

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2025-2034	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2015-2024	Rok	Opis wykonanych działań ochronnych	Powierzchnia objęta działaniami (ha) lub pozyskanie (m³)	Podstawa działań
1	2	3	4	5	6	7
1.	Oddz.: 409c, 410a,b,f,h,i	Oddz.: 409b (cz), 409c (cz), 410a (cz), 410b (cz), 410c (cz),d,f,g	2015 - 2024	W terminie 1. VIII – 15. IX wystawiono pasieki, zgłoszone i zarejestrowane u Powiatowych Lekarza Weterynarii. Pasieki były własnością osób prywatnych.	-	Zarządzenie Nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28.10.2013 r.
2.	Oddz.: 408a,i	Oddz.: 408a,k	2015	Wykonano zabieg czyszczeń wczesnych.	2,82 ha	
3.	Oddz. 404a	Oddz. 404a	2016	Wykonano zabieg trzebieży wczesnej. Ponadto uprzątnięto pas ppoż. szerokości 30 m od drogi leśnej służącej jako dojazd pożarowy wynosząc materiał łatwopalny w postaci pozostałości po zabiegu trzebieży w głąb drzewostanu.	14 m³	Zarządzenie Nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28.10.2013 r.
4.	Oddz.: 404b,f,g, 405b, 408n	Oddz.: 404b,f,g, 405b, 408i (cz), 408h (cz)		Wykonano zabieg trzebieży późnej. Ponadto uprzątnięto pas ppoż. szerokości 30 m od drogi leśnej służącej jako dojazd pożarowy wynosząc materiał łatwopalny w postaci pozostałości po zabiegu trzebieży w głąb drzewostanu.	911 m³	
5.	Oddz.: 405c, 406b, 434b,c, 436f,g	Oddz.: 405c, 406b, 434c,d, 436d,f	2018	Wykonano zabieg trzebieży późnej.	1194 m³	
6.	Oddz.: 434a	Oddz. 434b		Wykonano zabieg trzebieży wczesnej.	34 m³	
7.	Oddz.: 460a, 436g	Oddz.: 460a, 436f	2019	Wykonano zabieg trzebieży późnej.	589 m³	
8.	Oddz.: 404c, 405a,h, 406a,c,h, 435b, 436b	Oddz.: 404c, 405a,h, 406a,c,j, 435d, 436b	2020	Wykonano zabieg trzebieży wczesnej.	703 m³	
9.	Oddz.: 435g, 460a, 462b	Oddz.: 435h, 460a, 462b		Wykonano zabieg trzebieży późnej.	869 m³	
10.	Oddz. 404d	Oddz. 404d		Wykonano zabieg czyszczenia późnego.	1,05 ha	
11.	Oddz.: 405d, 408d,h, 409a	Oddz.: 405d, 408d,h,i,j	2020, 2022	Zabiegi mające na uwadze ochronę czynną na siedliskach 6410, 7110 oraz 7140.	-	Zarządzenie Nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2025-2034	Lokalizacja działań ochronnych wg PUL na lata 2015-2024	Rok	Opis wykonanych działań ochronnych	Powierzchnia objęta działaniami (ha) lub pozyskanie (m³)	Podstawa działań
1	2	3	4	5	6	7
						Szczecinie z dnia 28.10.2013 r. Porozumienie 9/2020 zawarte z RDOŚ w Szczecinie z dnia 27.07.2020 r.
12.	Oddz.: 404b, 405b, 406b	Oddz.: 404b, 405b, 406b	2022	Wykonano zabieg trzebieży wczesnej.	35 m³	Zarządzenie Nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28.10.2013 r.
13.	Oddz.: 404a, 405b, 406a,c, 407a	Oddz.: 404a, 405b, 406a,c, 407a		Wykonano zabieg trzebieży późnej.	97 m³	
14.	Oddz. 405h	Oddz. 405j	2023	Wykonano zabieg trzebieży wczesnej.	69 m³	Zarządzenie Nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28.10.2013 r.
16.	Oddz.: 405d, 408c,d,h, 409a	Oddz.: 405d, 408c,d,h,i,j		Dokończenie zabiegów mających na uwadze ochronę czynną na siedliskach 6410 oraz 7140.	-	Zarządzenie Nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28.10.2013 r. Porozumienie 9/2020 zawarte z RDOŚ w Szczecinie z dnia 27.07.2020 r.

➤ **odnośnie obszarów chronionego krajobrazu:**

- **„Pojezierze Drawskie” oraz „Dolina rzeki Płytnicy”**

W załączniku Nr 1 do Uchwały Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (tekst jednolity Dz. Urz. Woj. Zach. z 13 maja 2021 r. poz. 2091) oraz Uchwale Nr XXI/136/2004 Rady Gminy Szczecinek z dnia 24 czerwca 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zach., 2004 r. Nr 54, poz. 993) i Uchwale Nr XVII/194/2004 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 26 sierpnia 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Zach., 2004 Nr 79, poz. 1352) zawarto następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów:

- w zakresie ochrony ekosystemów leśnych – prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej polegającej na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk;

- w zakresie ochrony nieleśnych ekosystemów lądowych – dostosowanie zabiegów agrotechnicznych do wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je gatunków fauny, zachowanie śródpolnych torfowisk, zabagnień, podmokłości, oczek wodnych oraz sprzyjanie ograniczeniu ich sukcesji;
- w zakresie ochrony ekosystemów wodnych – zachowanie i ochrona zbiorników wodnych wraz z pasem roślinności okalającej, ograniczenie zabudowy na skarpach wysoczyznowych, zapewnianie swobodnej migracji fauny w ciekach wodnych, wdrażanie programów reintrodukcji i restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi.

Uchwały dotyczące obszarów chronionego krajobrazu wprowadzają również pewne zakazy, m.in.:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, lęgówisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej, i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- wydobywania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu i skamieniałości;
- wykonywanie prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody, lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno – błotnych;
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie o szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

- **„Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”**

Obszar obecnie nie posiada aktualnie wprowadzonych zakazów czy też wskazań ochronnych. Nadleśnictwo powinno przestrzegać zapisów wprowadzonych w uchwałach sejmiku właściwego województwa, gdy takie dokumenty zostaną zatwierdzone.

➤ **odnośnie specjalnych obszarów ochrony siedlisk:**

• **PLH300021 Poligon w Okonku**

Obszar Natura 2000 PLH300021 Poligon w Okonku posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Poligon w Okonku” PLH300021 (Dz. Urz. Woj. Zach., 2018 r. poz. 5192).

Ze względu na niewielką powierzchnię wynoszącą 0,49 ha na gruntach Nadleśnictwa, wynikającą z niedokładności przebiegu granicy PLH300021 Poligon w Okonku oraz brak występujących przedmiotów ochrony, nie będą omawiane działania ochronne z planu zadań ochronnych dla tego obszaru.

• **PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino**

Obszar Natura 2000 PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 1650), doprecyzowanym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 lutego 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 612), gdzie zmieniono działania ochronne dla przedmiotów ochrony.

W załączniku Nr 1 przedstawiono przedmioty ochrony oraz związane z nimi cele działań ochronnych. W załączniku Nr 2 określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie.

Tab. 65. Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania wg PUL na lata 2025-2034	Obszar wdrażania wg PUL na lata 2015-2024	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5	6
Działania dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk					
1.	7120 - Torfowiska wysokie, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	Usunięcie drzew z pow. 1 ha dla umożliwienia zachowania i regeneracji mszaru torfowcowego. Zadanie zrealizować w pierwszej połowie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Oddz.: 849i, 873a (cz), 873b	Oddz.: 849i, 873a, 873b	RDOŚ w Szczecinie w porozumieniu z właściwym miejscowo nadleśniczym
Działania dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarczych					
1.	6410 Zmienneowilgotne -	<u>Działania obligatoryjne:</u>	Oddz.: 871h,	Oddz.: 871h,	Właściwy miejscowo

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania wg PUL na lata 2025-2034	Obszar wdrażania wg PUL na lata 2015-2024	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5	6
	łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Ekstensywne użytkowanie kośne, kośnopastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych stanowiących siedlisko przyrodnicze. <u>Działania fakultatywne:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolnośrodowiskowego (lub jego odpowiednika w nowym programie wsparcia finansowego) ukierunkowanego na ochronę siedliska 6410. Działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	874i	874i	nadleśniczy
2.	3150 - Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki ze zbiorowiskami <i>Nympheion</i>, <i>Potamion</i>, 7140 - Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria Caricetea</i>), 9110 - Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>), 9160 - Grąd subatlantycki (<i>Stellario Carpinetum</i>), 91D0 * - Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i>, <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i>, <i>Pinomugo-Sphagnetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne	Usunięcie wyłączenia z zabiegów gospodarczych (utrzymanie statusu ostoi różnorodności biologicznej, pozostawienie bez wskazówek w planie urządzenia lasu, pozostawienie podczas wykonywania zabiegów gospodarczych): – lasów tworzących strefę brzegową jez. Ciemino (łęg i grąd), – wszystkich lasów na siedliskach Bb i BMb, – skarpy nadjeziornej, – strefy 50m od nadjeziornego skraju drzewostanu oraz strefy o szerokości 1 wysokości drzewostanu od olsów. Zadanie realizować przez cały okres obowiązywania planu zadań ochronnych.	Oddz.: 876g, 885a,g,i, 886d,f,h, 887b,d, 888b	Oddz.: 876f, 885a,g,i (cz), 886d,f,g, 887a (cz), 887b (cz), 877c, 888b	

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania wg PUL na lata 2025-2034	Obszar wdrażania wg PUL na lata 2015-2024	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5	6
	91E0 * - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnetum glutinosincanae</i>) i olsy źródłiskowe				

- **PLH320042 Jezioro Śmiadowo**

Obszar Natura 2000 PLH320042 Jezioro Śmiadowo posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320042 Jezioro Śmiadowo (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 1653), doprecyzowanym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 lutego 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320042 Jezioro Śmiadowo (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 611), gdzie zmieniono działania ochronne dla przedmiotów ochrony.

W załączniku Nr 1 określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie.

Tab. 66. Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania

Lp.	Działania ochronne	Obszar wdrażania wg PUL na lata 2025-2034	Obszar wdrażania wg PUL na lata 2015-2024	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
Działania dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania				
1.	<u>Dostosowanie gospodarki leśnej i zadrzewieniowej w zlewni jeziora do wymogów ochrony siedliska:</u> Utrzymanie siedliska 3110 poprzez zapewnienie buforującej funkcji lasów i zadrzewień otaczających jezioro, a w szczególności: 1) utrzymywanie w niepogorszonym stanie obecnie istniejącej trwałej zieleni wokół jeziora (lasy, zadrzewienia); 2) ograniczenie cięć w lasach i zadrzewieniach do usuwania drzew stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi i mienia, drzew przegradzających ciągi komunikacyjne oraz drzew i krzewów kolidujących z urządzeniem ogólnodostępnego, nie podlegającego dalszym podziałom terenu rekreacyjnego przy południowym brzegu jeziora (na części działki nr 75/1 obrębu Ciemino); 3) utrzymanie dotychczasowych stosunków wodnych w lasach i zadrzewieniach; 4) zakwalifikowanie lasów strefy brzegowej jeziora do tzw. "ostoi różnorodności biologicznej" wyznaczanych w RDLP w Szczecinku, pozostawianych bez użytkowania gospodarczego.	Oddz.: 895l, 895m, 895n, 895o, 895p, 897h, 897j, 899b, 899g	Oddz.: 895l, 895m, 895n (cz), 895o (cz), 895p, 897h, 897k, 899b, 899d (cz)	Właściwy miejscowo nadleśniczy

- **PLH320048 Diabelskie Pustacie**

Obszar Natura 2000 PLH320048 Diabelskie Pustacie posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 września 2019 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Diabelskie Pustacie” PLH320048 (Dz. Urz. Woj. Zach., 2019, poz. 4790).

W załączniku Nr 4 przedstawiono przedmioty ochrony oraz związane z nimi cele działań ochronnych. W załączniku Nr 5 określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie.

Tab. 67. Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres prac	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Stary adres leśny
1	2	3	4	5	6	7
Działania dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk						
1.	4010 - Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym (<i>Ericion tetralix</i>)	Eliminacja gatunków niezwiązanych z siedliskiem.	Systematyczne usuwanie drzew i krzewów pochodzących z samosiewu. Wycinki prowadzić poza sezonem wegetacyjnym (I i IV kwartał w roku) tak, aby podczas prac nie niszczyć roślinności nieleśnej. W miarę możliwości siewki wyrwać z korzeniami. Dopuszcza się możliwość usuwania lekko nasiennych gatunków liściastych także w okresie wegetacyjnym. Biomase wywozić poza obręb płatów siedliska w przeciągu 2 m-cy od zakończenia zabiegu.). Dopuszcza się zrębkowanie pozyskanej biomasy poza płatami siedlisk przyrodniczych. Prace wykonywać w miarę potrzeb w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Wszystkie płaty siedliska w obszarze Natura 2000 z wyłączeniem rezerwatu „Diabelskie Pustacie”	Właściwy miejscowo nadleśniczy, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie	-
2.	4030 - Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Geniston, Polio-Callunion, Calluno-Arctostaphylon</i>)	Koszenie	Po wysypaniu nasion wrzosu koszenie przemienne (każdorazowo inny płat wrzosowiska). Termin koszenia: od października do lutego (optymalnie przełom stycznia i lutego). Koszenie na wysokości nie mniejszej niż 15 cm. Biomase należy wywieźć poza obręb płatów siedliska w przeciągu 2 tygodni od zakończenia zabiegu.			-
		Usuwanie samosiewów roślin drzewiastych i krzewiastych.	Zwalczanie najsukuteczniejszymi metodami samosiewów i odrośla drzew i krzewów. W miarę możliwości młode siewki wyrwać z korzeniami. Biomase należy wywozić poza teren siedliska w przeciągu 2 m-cy od zakończenia zabiegu. Systematyczne wycinanie drzew i krzewów wykonywać poza sezonem wegetacyjnym, z dopuszczeniem możliwości usuwania lekko nasiennych gatunków liściastych także w okresie wegetacyjnym tak, aby podczas prac nie niszczyć cennej roślinności nieleśnej. Dopuszcza się zrębkowanie pozyskanej biomasy poza płatami siedlisk przyrodniczych. Prace wykonywać w miarę potrzeb w okresie obowiązywania planu.			-

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres prac	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Stary adres leśny
1	2	3	4	5	6	7
3.	4010 - Wilgotne wrzosowiska z wrzosem bagiennym (<i>Ericion tetralix</i>)	Wypas	Rozważyć możliwość ekstensywnego wypasu – pierwotnej metody użytkowania wrzosowisk. Do wypasu stosować prymitywne rasy owiec (najlepiej wrzosówki lub świniarki), w obsadzie maksymalnie 1 DJP/ha.	Wszystkie płaty siedliska w obszarze Natura 2000 z wyłączeniem rezerwatu „Diabelskie Pustacie”	Właściwy miejscowo nadleśniczy, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie	-
4.	6410 - Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Usuwanie drzew i krzewów	Systematyczne usuwanie drzew i krzewów pochodzących z samosiewu. Wycinki stosować poza sezonem wegetacyjnym (I i IV kwartał w roku) tak, aby podczas prac nie niszczyć roślinności nieleśnej. W miarę możliwości siewki wrywać z korzeniami. Dopuszcza się możliwość usuwania lekkonasiennych gatunków liściastych także w okresie wegetacyjnym. Biomase wywozić poza obręb płatów siedliska w przeciągu 2 m-cy od zakończenia zabiegu.). Dopuszcza się zrębkowanie pozyskanej biomasy poza płatami siedlisk przyrodniczych. Prace wykonywać w miarę potrzeb w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.			-
		Koszenie	<u>Działanie obligatoryjne:</u> 1. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośnopastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. 2. Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych. Działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych. <u>Działanie fakultatywne:</u> Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolnośrodowiskowego lub rolnośrodowiskowo - klimatycznego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich ukierunkowanego na ochronę siedliska 6410. Działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.			-
5.	7230 - Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Usuwanie nalołu drzew i krzewów	Wycinanie nalołu drzew i krzewów oraz wywożenie pozyskanej biomasy poza obszar siedliska, wg potrzeb. Wycinki stosować poza sezonem wegetacyjnym (I i IV kwartał w roku) tak, aby podczas prac nie niszczyć roślinności nieleśnej. Dopuszcza się możliwość	Wszystkie płaty siedliska w obszarze Natura 2000	Właściwy miejscowo nadleśniczy, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie	-

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres prac	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Stary adres leśny
1	2	3	4	5	6	7
			usuwania lekkoosiennych gatunków liściastych także w okresie wegetacyjnym. W miarę możliwości siewki wyrwać z korzeniami. Biomę wywozić poza obręb płatów siedliska w przebiegu 2 m-cy od zakończenia zabiegu.). Dopuszcza się zrębkowanie pozyskanej biomasy poza płatami siedlisk przyrodniczych.			
Działania dotyczące utrzymania lub modyfikacji metod gospodarowania						
1.	3150 - Starorzecz i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami <i>Nymphaeion</i> i <i>Potamion</i>	Pozostawienie Leśnej strefy ekotonowej wokół siedliska	Pozostawienie strefy ekotonowej bez użytkowania rębego i przedrębego (szerokość ok. 25 m) wokół siedliska.	Leśna strefa wokół jezior Przełęg oraz Kniewo	Właściwy miejscowo nadleśniczy, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie	-
2.	4010 - Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym (<i>Ericion tetralix</i>) 6410 - Zmienno-wilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Utrzymanie wilgotności siedliska.	Zahamowanie odpływu wody rowami melioracyjnymi w obrębie siedlisk (w razie potrzeby zasypywanie lub umieszczanie na nich naturalnych piętrzeń i zastawek). Ewentualną konserwację rowu tranzytowego biegnącego od rezerwatu do rzeki Płytnicy wykonywać w sposób nie pogarszający stanu siedlisk przyrodniczych. Prace wykonywać w miarę potrzeb w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	W płatach siedliska we wszystkich pododdziałach z wyłączeniem obszaru rezerwatu „Diabelskie Pustacie”		-
3.	7140 - Torfowiska przejściowe trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzeria-Caricetea)	Pozostawienie leśnej strefy ekotonowej wokół siedliska	Pozostawienie strefy ekotonowej (szerokość ok. 25 m) wokół płatów siedliska, w jej obrębie niestosowanie cięć zupełnych. Prace wykonywać w miarę potrzeb w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Obszar wokół płatów siedliska w obszarze Natura 2000 z wyłączeniem rezerwatu przyrody „Diabelskie Pustacie”		-
4.	7230 - Górskie i nizinne torfowiska zasadowe charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Pozostawienie leśnej strefy ekotonowej wokół siedliska	Pozostawienie strefy ekotonowej (szerokość ok. 25 m) wokół płatów siedliska, w jej obrębie niestosowanie cięć zupełnych. Działanie wdrożyć niezwłocznie po ustanowieniu planu zadań ochronnych.	Obszar wokół płatów siedliska w obszarze Natura 2000		-
5.	9110 - Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	Utworzenie ostoi różnorodności biologicznej	Włączenie najlepiej zachowanych starodrzewów z siedliskiem w strefie brzegowej jeziora Przełęg do sieci ostoi różnorodności biologicznej. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się stosowanie cięć sanitarnych. Działanie wdrożyć niezwłocznie po ustanowieniu planu zadań ochronnych.	Oddz.: 194h, 213d	Właściwy miejscowo nadleśniczy Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie,	194h, 213d

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres prac	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Stary adres leśny
1	2	3	4	5	6	7
6.	9160 - Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	Utworzenie ostoi różnorodności biologicznej	Włączenie starodrzewów z siedliskiem w strefie brzegowej jeziora Przełęg do sieci ostoi różnorodności biologicznej. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się stosowanie cięć sanitarnych. Działanie wdrożyć niezwłocznie po ustanowieniu planu zadań ochronnych.	Wszystkie płaty siedliska w strefie brzegowej jeziora Przełęg		-
7.	91D0 - Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosiBetuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosiPinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne	Utrzymanie zasobów martwego drewna	Włączenie do sieci ostoi różnorodności biologicznej płatów siedliska. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się stosowanie cięć sanitarnych. Działanie wdrożyć niezwłocznie po ustanowieniu planu zadań ochronnych.	Wszystkie płaty siedliska z wyłączeniem obszaru rezerwatu „Diabelskie Pustacie”		-
		Pozostawienie leśnej strefy ekotonowej wokół płatów siedliska.	W przypadku użytkowania rębego w pasie o szerokości ok. 25 metrów od siedliska dopuszcza się stosowanie wyłącznie rębni złożonych.			-
		Poprawa lub utrzymanie warunków hydrologicznych właściwych dla siedliska przyrodniczego	Zahamowanie odpływu wody rowami melioracyjnymi (w razie potrzeby umieszczanie na nich naturalnych piętrzeń i zastawek). Prace wykonywać w miarę potrzeb w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.			-
8.	91E0* - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum alba-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	Utworzenie ostoi różnorodności biologicznej.	Włączenie łęgów w strefie brzegowej jezior oraz cieków do sieci ostoi różnorodności biologicznej. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się stosowanie cięć sanitarnych. Działanie wdrożyć niezwłocznie po ustanowieniu planu zadań ochronnych.	Wszystkie płaty siedliska.		-
9.	1081 - Pływak szerokobrzeżek (<i>Dytiscus latissimus</i>)	Ochrona potencjalnych miejsc występowania gatunku jez. Przełęg i Kniewo	Zapobiegnięcie pogorszeniu stanu potencjalnych siedlisk pływaka szerokobrzeżka poprzez: – włączenie wybranych wydzieli leśnych w strefie brzegowej jezior do sieci ostoi różnorodności biologicznej. W całym okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Jez. Przełęg, jez. Kniewo Oddz.: 175a,b,194h, 213d,g, 234d,h, 235a, 236h,j, 262b, 263a, 264a,c, 293a,i	Właściwy miejscowo nadleśniczy	175a,b, 194h, 213d,g, 234d,g (cz),j, 235a, 236k,l, 262b, 263a, 264a,c, 293a,g
10	1042 - Zalotka większa (<i>Leucorrhinia pectorlis</i>)	Zachowanie siedlisk występowania	Pozostawienie warunków wodnych w obrębie siedlisk zalotki bez ingerencji antropogenicznej. W całym okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Oddz.: 168l, 235a, 292c, 348g, 373a, 374a, 399m, 480j, 496a		168j, 235a, 292c, 348g, 373a, 374a, 399l, 480j, 496a

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres prac	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Stary adres leśny
1	2	3	4	5	6	7
11	1166 - Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	Zachowanie istniejących i potencjalnych siedlisk występowania.	Nieingerowanie w naturalne zbiorniki wodne. W całym okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Cały obszar Natura 2000 z wyłączeniem rezerwatu przyrody „Diabelskie Pustacie”.		-
12	1188 - Kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>)					-

*lokalizacja wyłączeń leśnych wg Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Czarnobór na lata 2025-2034

➤ odnośnie użytków ekologicznych:

Na gruntach Nadleśnictwa znajdują się dwa użytki ekologiczne: „Torfowisko Wybudowanie” oraz „Torfowisko Raciborki” powołane Uchwałą Nr XXXV/327/06 Rady Miasta Szczecinek z dnia 28 lutego 2006 r. (Dz. Urz, Woj. Zach. z 2006 r., Nr 68, poz. 1234). Największym zagrożeniem dla tej formy ochrony przyrody jest zmiana stosunków wodnych, na co zwrócono uwagę w uchwale powołującej te użytki. Zgodnie ze wskazaniem konserwatorskimi i planistycznymi należałoby zadbać o zachowanie istniejących stosunków wodnych oraz wyłączenie z gospodarki leśnej.

W odniesieniu do ustanowionych użytków ekologicznych wprowadza się następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczania gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno – błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

➤ **odnośnie pomników przyrody:**

- przestrzeganie zakazów wprowadzonych rozporządzeniami wojewody lub uchwałami rad gmin w sprawie ustanowienia odpowiedniego obiektu;
- właściwe oznakowanie obiektów w terenie;
- uzgodnienia ewentualnych działań z właściwym organem (projekt uchwały Rady Gminy w uzgodnieniu z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska).

8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków

W celu ochrony chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny oraz ich siedlisk należy:

a) w stosunku do roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową:

- stanowiska cennych gatunków nanieść na odpowiednie warstwy leśnej mapy numerycznej, a w razie potrzeby zaznaczyć w terenie; informacja ta powinna być uwzględniona na szkicach cięć odnowieniowych;
- nowo stwierdzone stanowiska cennej roślinności należy na bieżąco wprowadzać do kroniki POP oraz uzupełniać dane w SILP (opisowo i geometrycznie);
- przeprowadzać szkolenia pracowników z rozpoznawania cennych gatunków;

b) w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową:

- stanowiska chronionych gatunków zwierząt nanieść na odpowiednie warstwy leśnej mapy numerycznej;
- nowo stwierdzone stanowiska chronionych gatunków zwierząt należy na bieżąco wprowadzać do kroniki POP oraz uzupełniać dane w SILP (opisowo i geometrycznie);

- przestrzegać zasad podanych w rozdziale „Kształtowanie stosunków wodnych”, które pozwolą zachować we właściwym stanie zbiorniki będące miejscem rozrodu płazów i gadów;
- przestrzegać sposobów gospodarowania w pobliżu zbiorników wodnych stanowiących potencjalne miejsca bytowania wielu gatunków ptaków,
- pozostawiać w starszych drzewostanach drzewa martwe i obumierające, które będą stanowić potencjalne miejsca gniazdowania ptaków dziuplastych,
- przestrzegać zaleceń mających na celu zapobieganie lub ograniczenie niektórych negatywnych oddziaływań w stosunku do wybranych gatunków fauny, wymagających wyznaczenia obszarów Natura 2000 (SOO lub OSO):
 - **czerwończyk nieparek** – gatunek związany z podmokłymi łąkami, więc podejmowane działania realizowane na użytkach zielonych najogólniej powinny dotyczyć utrzymania odpowiednich stosunków wodnych, utrzymywania rolniczego użytkowania gruntów oraz przeciwdziałania intensyfikacji działalności rolniczej; konieczne jest podjęcie działań (odkraczanie, usuwanie biomasy oraz gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych), które wpłyną na poprawę stanu ochrony siedlisk motyli;
 - **zalotka większa** – stanowiska tej ważki zlokalizowano na terenach bagiennych w pobliżu cieków wodnych, dlatego też ochrona powinna dotyczyć nieużytków i ich otoczenia; należy wprowadzić zakaz zmiany stosunków wodnych, tzn. np. niepogłębiania rowów itp.;
 - **kumak nizinny** – zachowanie niewielkich bagienek i oczek wodnych na których stwierdzono stanowiska, zapobieganie ich dewastacji i wysychaniu, powstrzymanie spontanicznych niekorzystnych zmian powodowanych naturalną sukcesją i zarastaniem;
 - **traszka grzebieniasta** – zachowanie niewielkich bagienek, na których stwierdzono stanowiska, utrzymanie właściwych stosunków wodnych, aby nie doprowadzić do odwodnienia;
 - **traszka zwyczajna** – związana z niewielkimi zbiornikami wodnymi, utrzymywanie właściwych stosunków wodnych, aby nie doprowadzić do odwodnienia;
 - **żmija zygzakowata** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;

- **bąk** – zachowanie miejsca rozrodu i przebywania, głównie z rozległymi płatami trzciny lub pałki oraz silnie zarośniętą wysoką roślinnością szuwarową okolic stawów, bagien i starorzeczy;
- **blotniak stawowy** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **bocian biały** – ochrona gniazd oraz minimalizacja najczęstszych przyczyn śmierci, zachowanie siedlisk i miejsc żerowania;
- **cyraneczka, cyranka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, szczególnie gęsto zarośniętych zbiorników wodnych; często są to niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne;
- **czajka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na których stwierdzono występowanie gatunku;
- **derkacz** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie wilgotnych łąk, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **dzięcioł czarny** – pozostawianie drzew dziuplastych i obumierających w drzewostanach, głównie iglastych;
- **dzięcioł duży, średni, zielony** – pozostawianie drzew dziuplastych i obumierających w świetlistych, starych drzewostanach głównie liściastych, a także mniejszych zadrzewieniach śródpolnych, starych parkach, sadach i alejach;
- **gągoł** – pozostawianie starych dziuplastych drzew nad brzegami jezior, rzek, starorzeczy i innych zbiorników wodnych;
- **gąsiorek** – zachowanie istniejących lub zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych i utrzymywanie w nich kolczastych krzewów;
- **jarzębatka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie krzewów i bujnej roślinności zielnej na terenach półotwartych, nadrzecznych łąk, zadrzewień śródpolnych, rzecznych, jeziornych, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **lelek** – ochrona miejsc występowania, głównie suche, świetliste bory sosnowe w pobliżu łąk, pól, polan, zrębów, młodników;
- **lerka** – objęcie specyficznych, suchych gruntów z rzadką roślinnością murawową, sąsiadujących z kompleksami leśnymi, promującymi utrzymanie takich siedlisk w stanie niezmienionym;
- **łabędź krzykliwy, łabędź niemy** – objęcie ochroną obszarów zatrzymywania się łabędzi w czasie wędrówki i zimowania;

- **mopek zachodni** – zapewnienie naturalnych schronień poprzez pozostawianie jak największej liczby starych i zamierających drzew, zwłaszcza tych z dziuplami; w przypadku braku takich schronień należy rozważyć instalacje sztucznych budek dla nietoperzy; potencjalne miejsce zimowania mogą stanowić bunkry Wału Pomorskiego i inne obiekty poligonowe, które zapewniają stabilne warunki mikroklimatyczne dla hibernujących nietoperzy;
- **mucholówka mała** – ochrona zachowawcza jak największej powierzchni starych drzewostanów liściastych;
- **nurogęś** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie starodrzewu w pobliżu jezior i rzek;
- **perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, perkoz zausznik, perkozek** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie jezior i stawów, rzadziej wolno płynących rzek, z pasem przybrzeżnych trzin, na których stwierdzono występowanie gatunku;
- **świergotek polny** – zachowanie specyficznych, suchych gruntów z rzadką roślinnością murawową i objęcie ich programami rolno-środowiskowymi;
- **wodnik** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na rozległych, ale też mniejszych trzcinowiskach, okolicach stawów, bagien i starorzeczy lub w wiklinie nadrzecznych brzegów;
- **zielonka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie zbiorników z gęstym pasem trzin, sitowia i inną roślinnością bagienną na brzegach wód stojących, na których stwierdzono występowanie gatunku;
- **zimorodek** – zachowanie miejsc przebywania, którymi najczęściej są czyste, śródlądowe wody (rzeki i strumienie oraz brzegi jezior i stawów) o stromych brzegach;
- **żubr** – w celu zapewnienia dodatkowej bazy żerowej dla żubrów bytujących na terenie Nadleśnictwa Czarnobór, należy utrzymywać poletka łowieckie, łąki oraz pastwiska w odpowiedniej kulturze; w miarę możliwości utrzymywać również naprzemienne koszenie wrzosowisk; odpowiednie wykaszanie użytków zielonych wrzosowisk oraz dbanie o prawidłowe zagospodarowanie poletek łowieckich, pozwoli na stworzenie stabilnego źródła pożywienia dla żubrów przez cały rok; dbanie o te obszary w zgodzie z naturalnymi cyklami wzrostu roślin zapewni równocześnie ich bioróżnorodność oraz korzystne warunki dla dzikiej fauny;

- **żuraw** – zachowanie miejsc rozrodu, którymi najczęściej w warunkach Nadleśnictwa są bagna i torfowiska; nie należy zmieniać stosunków wodnych w miejscach występowania gatunku;
- **bóbr europejski** – nie stwierdzono potrzeby prowadzenia działań ochronnych dla tego gatunku na terenie przypadku stwierdzenia miejsca rozrodu gatunku, należy wstrzymać wszelkie prace gospodarcze w promieniu 500 m od tego miejsca, w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia oraz przekazać informację do właściwej terytorialnie regionalnej dyirekcji ochrony środowiska Nadleśnictwa;
- **wydra** – przy wykonywaniu prac melioracyjnych i oczyszczaniu brzegów różnych zbiorników wodnych należy brać pod uwagę możliwość istnienia nor z młodymi wydrami; należy zachowywać zadrzewienia wzdłuż cieków i zbiorników wodnych;

c) odnośnie stref ochrony:

- **bielik** – przestrzegać rygorów określonych w ustawie o ochronie przyrody oraz w decyzjach administracyjnych ustanawiających strefę ochrony ostoi i regularnego przebywania; należy przestrzegać terminu ochrony okresowej (01.01 – 31.07), niezbędne prace wykonywać, poza tym okresem;
- **bocian czarny** – przestrzegać rygorów określonych w ustawie o ochronie przyrody oraz w decyzjach administracyjnych ustanawiających strefę ochrony ostoi i regularnego przebywania; należy przestrzegać terminu ochrony okresowej (15.03 – 31.08), niezbędne prace wykonywać, poza tym okresem; zabiegi pielęgnacyjne (TW, TP) w strefie okresowej należy rozłożyć w czasie, nie kumulować w jednym roku prac w kilku wydzieleniach;
- w przypadku stwierdzenia lub otrzymania informacji o potencjalnym występowaniu gatunku, który wymaga ustanowienia stref ochronnych, należy niezwłocznie powiadomić właściwą terytorialnie regionalną dyirekcję ochrony środowiska oraz wstrzymać wszelkie prace gospodarcze w obrębie rewiru (w promieniu zgodnym z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt), które mogłyby prowadzić do płoszenia, niepokożenia lub zniszczenia siedlisk gatunku; prace te należy wstrzymać do czasu zajęcia stanowiska przez RDOŚ;

d) odnośnie gatunków, które występują lub prawdopodobnie mogą występować na terenach zarządzanych przez Nadleśnictwo:

- **gatunki wymagające ochrony strefowej** – po ewentualnym zlokalizowaniu nowego gniazda informować o jego lokalizacji właściwy RDOŚ, w bezpośrednim sąsiedztwie gniazda nie prowadzić działań gospodarczych;
- **ryś** – w przypadku stwierdzenia miejsca rozrodu gatunku, należy wstrzymać wszelkie prace gospodarcze w promieniu 500 m od tego miejsca, w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia oraz przekazać informację do właściwej terytorialnie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska; w przypadku otrzymania informacji od Zachodniopomorskiego Towarzystwa Przyrodniczego, które prowadzi monitoring telemetryczny rysia, o wykryciu miejsca rozrodu tego gatunku (np. w stosach drewna lub miejscach składowania biomasy leśnej), należy wstrzymać prace leśne do momentu opuszczenia tych miejsc przez rysia;
- **nietoperze** – po ewentualnym zlokalizowaniu zimowisk (pomieszczenia i kryjówek), w których w ciągu 3 kolejnych lat choć raz stwierdzono występowanie ponad 200 osobników informować o ich lokalizacji właściwy RDOŚ; dla takich stanowisk wymagane jest ustalenie stref ochrony;
- **wilk szary** – w przypadku stwierdzenia miejsca rozrodu gatunku, należy wstrzymać wszelkie prace gospodarcze w promieniu 500 m od tego miejsca, w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia oraz przekazać informację do właściwej terytorialnie regionalnej dyrekcji ochrony środowiska;

e) postępowanie ochronne podczas realizacji prac gospodarczych (opracowano na podstawie Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz.U.2023, poz. 672):

- przed przystąpieniem do prac z zakresu gospodarki leśnej przeprowadza się wizję terenową, która polega na lustracji powierzchni objętej zabiegiem (jej granic oraz wnętrza) celem sprawdzenia występowania:
 - drzew dziuplastych;
 - stanowisk z gniazdami wieloletnimi ptaków;
 - zasiedlonych jednorocznych gniazd ptaków;
 - stanowisk gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG;

- potencjalnych stanowisk gatunków ptaków i gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG, których istnienie wynika z dostępnych danych naukowych umożliwiających identyfikację stanowiska;
- wizje terenowe przeprowadza się najwcześniej na 14 dni przed rozpoczęciem prac;
- stwierdzone stanowiska, o których mowa w § 199 IOL, oznakowuje się w następujący sposób:
 - drzewa dziuplaste oraz stanowiska z wieloletnimi gniazdami ptaków – przy użyciu farby do znakowania drzew, w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych stanowisk przez wykonawcę prac z zakresu gospodarki leśnej; oznaczenie należy pozostawić do samoistnego zaniku;
 - zasiedlone jednoroczne gniazda ptaków – w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych stanowisk przez wykonawcę prac z zakresu gospodarki leśnej; oznaczenie należy pozostawić co najmniej do ich zakończenia;
 - stanowiska gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych stanowisk przez wykonawcę prac z zakresu gospodarki leśnej; oznaczenie należy pozostawić co najmniej do ich zakończenia;
 - miejsca występowania potencjalnych stanowisk gatunków ptaków i gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG, określonych na podstawie dostępnych danych naukowych umożliwiających identyfikację lokalizacji, których istnienia nie można zweryfikować na etapie przeprowadzania wizji terenowej – w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych miejsc przez wykonawcę prac z zakresu gospodarki leśnej; oznaczenie należy pozostawić co najmniej do ich zakończenia;
- nie niszczy się ani nie uszkadza stanowisk, które zostały oznakowane zgodnie z ww. wskazaniami;
- dopuszcza się możliwość odstąpienia od obowiązku przeprowadzania wizji terenowych w drzewostanach, w których występuje bardzo wysokie zagrożenie bezpieczeństwa przebywających tam ludzi (np. w drzewostanach pokłeskowych);
- przed rozpoczęciem prac należy wskazać wykonawcom zidentyfikowane i oznakowane stanowiska;
- przeprowadzenie wizji terenowej oraz okazanie wykonawcom prac jej wyników należy udokumentować;

- w sytuacji zgłoszenia przez osoby postronne zniszczenia stanowiska gatunku podlegającego ochronie pracownik nadleśnictwa, który uzyskał tę informację, powinien niezwłocznie powiadomić o tym fakcie nadleśniczego.

8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych

8.7.1. Chronione siedliska leśne

W dniu 23 sierpnia 2024 roku Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku zawarła trójstronne „Porozumienie w sprawie uzgodnienia orientacyjnych składów gatunkowych upraw dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych oraz głównych założeń w sprawie postępowania hodowlanego w drzewostanach na siedliskach przyrodniczych” pomiędzy Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Porozumieniu, w nadleśnictwach wchodzących w skład RDLP w Szczecinku przyjęto:

- proponowane typy drzewostanów na siedliskach przyrodniczych Natura 2000,
- schemat orientacyjnych składów gatunkowych upraw dla siedlisk przyrodniczych i poszczególnych typów siedliskowych (TSL) przy projektowaniu upraw na siedliskach przyrodniczych,
- schemat postępowania hodowlanego i projektowania rodzajów rębni dla typów siedlisk przyrodniczych.

Tab. 68. Proponowane typy drzewostanów na siedliskach przyrodniczych Natura 2000

Kod	Typ siedliska przyrodniczego	Typ drzewostanu
1	2	3
2180	Lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich (<i>Empetro nigri-Pinetum</i> , <i>Betulo-Quercetum</i>)	BkDb, BrzDb, DbBrz, So, SoBrz, SoDb
9110	Kwaśna buczyna (niżowa) (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	Bk, DbBk
9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Bk
9160	Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	BkGbDb, BkDb, Db, GbDb, GbBk, LpDb, DbBk
9190	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercetea robori-petraeae</i>)	BkDb, BrzDb, Db, DbBrz, SoBrzDb, SoDb
91D0*	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne oraz olsy torfowcowe i inne bardziej eutroficzne i przejściowe postacie siedliska (<i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i> i inne mezotroficzne zbiorowiska ze zw. <i>Alnion</i>)**	Brz, SoBrz, So, BrzSo, BrzOl, Ol, OlBrz
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso – incanae</i>) i olsy źródłiskowe	JsOl, Ol, OlJs

Kod	Typ siedliska przyrodniczego	Typ drzewostanu
1	2	3
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	Db, JsDb, JsWz, JsWzDb, WzDb

* siedlisko priorytetowe

**olsy torfowcowe *Sphagno squarrosi-Alnetum* - nie zostały ujęte w zał. 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j.Dz.U.2014.1713), nie są siedliskiem przyrodniczym o znaczeniu priorytetowym.

Tab. 69. Schemat orientacyjnych składów gatunkowych upraw dla siedlisk przyrodniczych i poszczególnych typów siedliskowych (TSL) przy projektowaniu upraw na siedliskach przyrodniczych

TSL	Kod siedliska Natura 2000	Typ drzewostanu	Gatunki domieszkowe		Orientacyjny skład gatunkowy odnowienia
		Gatunki główne	uszlachetniające	pomocnicze	
1	2	3	4	5	6
Bs	2180	So**			So 100
Bśw		So**	Brz	Jrz	So 90, Brz 10
Bw		So**	Brz		So 90, Brz 10
Bw		SoBrz**		Ol	Brz 70, So 30
BMśw		BrzDb**	So, Os	Jrz	Db 60, Brz 30, So i in. 10
BMśw		DbBrz**	So, Os	Jrz	Brz 60, Db 30, So i in. 10
BMśw		SoDb**	Brz	Kl, Lp	Db 60, So 30, Brz i in. 10
BMw		BrzDb**	So	Jrz	Db 60, Brz 30, So i in. 10
BMw		DbBrz**	So	Jrz	Brz 60, Db 30, So i in. 10
LMśw		BkDb**	So, Brz, Os	Kl, Gb	Db 50, Bk 30, So i in. 20
LMśw	9110	Bk	Db, Brz	Kl, Jw	Bk 80 Db i in. 20
LMw		Bk	Db, Ol	Jw, Kl, Lp	Bk 80 Db i in. 20
Lśw		Bk	Db	Jw, Kl, Lp	Bk 90 Db i in. 10
Lśw		DbBk	Lp	Jw, Czir	Bk 70 Db i in. 30
Lw		Bk	Db, Ol	Jw., Kl, Lp	Bk 70, Db i in. 30
LMśw	9130	Bk	Db, Lp, Gb	Jw, Kl,	Bk 80 Db i in. 20
Lśw		Bk	Db, Gb	Jw, Lp, Czir	Bk 90 Db i in. 10
Lw		Bk	Db, Gb	Jw, Lp, Czir	Bk 90 Db i in. 10
LMśw	9160	BkGbDb	Lp	Jw, Kl, Czir	Db 30, Gb 30, Bk 30 Lp i in. 10
LMśw		BkDb	Gb, Lp	Jw, Kl, Czir	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20
LMśw		Db	Bk, Gb	Jw, Kl, Czir	Db 70, Bk 20, Gb i in. 10
LMśw		GbDb	Bk, Lp	Jw, Kl, Czir	Db 50, Gb 30, Bk i in. 20
LMśw		LpDb	Gb, Bk	Jw, Kl, Czir	Db 50, Lp 30, Gb i in. 20
LMw		GbDb	Ol, Brz, Os	Jw, Os	Db 60, Gb 30, Bk i in. 10
LMw		BkGbDb	Lp, Ol	Jw, Os	Db 30, Gb 30, Bk 30 Lp i in. 10
LMw		Db	Gb, Bk, Ol	Lp, Jw	Db 80, Gb i in. 20
LMw		BkDb	Gb, Lp, Ol	Jw, Os	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20
Lśw		BkGbDb	Lp	Jw, Czir, Jb	Db 30, Gb 30, Bk 20 Lp i in. 20
Lśw		GbBk	Db, Lp	Jw, Czir, Jb	Bk 50, Gb 30, Db i in. 20
Lśw		GbDb	Bk, Lp	Jw, Czir, Jb	Db 50, Gb 30, Lp i in. 20

TSL	Kod siedliska Natura 2000	Typ drzewostanu	Gatunki domieszkowe		Orientacyjny skład gatunkowy odnowienia
		Gatunki główne	uszlachetniające	pomocnicze	
1	2	3	4	5	6
Lśw		LpDb	Gb, Bk	Jw, Czir, Jb	Db 50, Lp 30, Gb i in. 20
Lśw		BkDb	Gb, Lp	Jw, Czir, Jb	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20
Lśw		Db	Gb, Bk, Lp	Jw, Czir, Jb	Db 80, Gb i in. 20
Lśw		DbBk	Gb, Jw., Lp	Kl, Czir, Jb	Bk 50, Db 30, Gb i in. 20
Lw		BkGbDb	Lp	Jw, Czir, Jb	Db 30, Gb 30, Bk 20 Lp i in. 20
Lw		BkDb	Gb, Lp	Jw, Czir, Jb	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20
Lw		GbDb	Bk, Lp	Jw, Czir, Jb	Db 50. Gb 30, Bk i in. 20
Lw		Db	Gb, Bk	Jw, Czir, Jb	Db 80, Gb i in. 20
Lw		DbBk	Gb, Jw., Lp	Kl, Czir, Jb	Bk 50, Db 30, Gb i in. 20
BMśw	9190	BrzDb***	So, Os	Kl, Lp	Db 60, Brz 30, So i in. 10
BMśw		DbBrz***	So, Os	Kl, Lp	Brz 60, Db 30, So i in. 10
BMśw		SoBrzDb***	Bk, Os	Kl, Lp	Db 30, Brz,30, So 30, Bk i in. 10
BMw		SoDb	Bk, Brz	Kl, Ol, Os, Jrz	Db 70, So 20, Bk i in 20
BMw		Db	So, Brz	Ol, Os	Db 80, So i in. 20
BMw		BkDb	So, Brz	Kl, Ol, Os, Jrz	Db 70, Bk 20, So i in. 20
LMśw		BkDb	So, Brz	Gb, Kl, Lp	Db 70, Bk 20, So i in. 20
LMśw		Db	Bk, So, Brz	Gb, Kl, Lp	Db 80, So i in. 20
LMśw		SoBrzDb***	Bk	Os, Ol, Os	Db 30, Brz 30, So 30, Bk i in. 10
LMśw		BrzDb***	So, Bk	Kl, Gb, Os	Db 60, Brz 30, So i in. 10
LMśw		DbBrz***	So	Kl, Ol, Os	Brz 60, Db 30, So i in. 10
LMw		BkDb	So, Brz	KL, Os	Db 50, Bk 30, So i in. 20
LMw		Db	So, Brz, Ol	Kl, Os	Db 80, So i in. 20
LMw		BrzDb***	So, Bk, Ol	Kl, Os	Db 60, Brz 30, So i in. 10
LMw		DbBrz***	So	Kl, Ol, Os	Brz 60, Db 30, So i in. 10
Lśw		BkDb	Jw, So, Brz	Kl, Gb, Os	Db 70, Bk 20, Jw i in. 10
Lśw		Db	Jw, Bk, So, Brz	Kl, Gb, Lp	Db 80, Bk i in. 20
Bb	91D0*	So	Brz		So 90, Brz 10
BMb		So	Brz		So 90, Brz 10
BMb		Brz	So		Brz 90, So 10
BMb		SoBrz		Ol	Brz 60, So i in 40
BMb		BrzSo		Ol	So 60, Brz i in 40
LMb		Brz	So		Brz 90, So 10
LMb		SoBrz	Ol		Brz 60, So 30, Ol i in. 10
LMb		BrzOl	So		Ol 50, Brz 30, So i in. 20
LMb		Ol	Brz, So		Ol 70-80, Brz i in. 20-30
LMb		OlBrz	So		Brz 50-60, Ol 40-50
Lw	91E0*	JsOl	Wz,	Gb, Kl, Lp	Ol 60, Js 30, Wz i in.10
Lw		Ol	Js, Wz	Gb, Kl, Lp	Ol 80, Js i in. 20
Lł		OlJs	Wz, Db, Brz	Tp, Wb	Js 40, Ol 40, Wz i in. 20
Lł		JsOl	Wz, Db, Brz	Tp, Wb	Ol 60, Js 30, Wz i in. 20
Ol		Ol	Js, Brz		Ol 90, Js i in. 10
OlJ		Ol	Js, Wz		Ol 80, Js i in.20

TSL	Kod siedliska Natura 2000	Typ drzewostanu	Gatunki domieszkowe		Orientacyjny skład gatunkowy odnowienia
		Gatunki główne	uszlachetniające	pomocnicze	
1	2	3	4	5	6
OIJ		JsOI	Brz, Db, Wz	Kl, Jw	OI 60, Js 30, Brz i in. 10
OIJ		OIJJs	Brz, Db, Wz	Kl, Jw	Js 40, OI 40, Brz i in. 10
Lw	91F0	Db	Wz, Jw, Js	Kl, Lp, Czir	Db 80, Wz i in. 20
Lw		JsDb	Wz, Jw	Kl, Lp, Czir	Db 70, Js i in. 30
Lw		JsWz	Db, OI	KL, Gb, Czir	Wz 40, Js 30, Db i in. 30
Lw		JsWzDb	Jw, OI	Gb, Lp, Czir	Db 40, Wz 30, Js i in. 30
Lw		WzDb	Js, OI	Kl, Gb, Czir	Db 50, Wz 30, Js i in.10
Bs	91T0	So	Brz		So 90, Brz 10
Bśw		So	Brz		So 80-90, Brz 10-20
*	Siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym				
**	TD do zastosowania dla siedlisk przyrodniczych wyłącznie na wydmach nadmorskich				
***	TD do zastosowania dla siedlisk przyrodniczych wyłącznie w pasie nadmorskim				
Dąb bezszypułkowy należy preferować na uboższych i bardziej suchych siedliskach, z kolei na siedliskach wilgotnych, o wyższej troficzności należy preferować dąb szypułkowy.					

W Nadleśnictwie Czarnobór dodatkowo, zgodnie z decyzją z Narady Techniczno-Gospodarczej, przyjęto dodatkowe TD na TSL i zdiagnozowanych siedliskach przyrodniczych Natura 2000:

- BMśw – 9110 – BMśw – Bk – orientacyjny skład odnowienia: Bk 80, Db i in. 20;
- LMw – 9130 – LMw – Bk – orientacyjny skład odnowienia: Bk 80, Db i in. 20.

Tab. 70. Schemat postępowania hodowlanego i projektowania rodzajów rębni dla typów siedlisk przyrodniczych

Kod siedliska N2000	Sposób zagospodarowania	
	Rębnia zasadnicza	Rębnia zastępcza
1	2	3
2180	Nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji kłeskowych (Rb II / IV / V). Sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.	
9110	II / IV / V	III
	Dążenie do zwiększenia zasobów martwego drewna celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz niepogorszenia stanu siedliska przyrodniczego, pozostawienie min. 10% powierzchni drzewostanu macierzystego użytkowanego cięciami rębnymi w ramach płatu siedliska przyrodniczego w wydzielaniu.	
9130	II / IV / V	III
	Dążenie do zwiększenia zasobów martwego drewna celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz niepogorszenia stanu siedliska przyrodniczego, pozostawienie min. 10% powierzchni drzewostanu macierzystego użytkowanego cięciami rębnymi w ramach płatu siedliska przyrodniczego w wydzielaniu.	
9160	II / IV / V	III
	Dążenie do zwiększenia zasobów martwego drewna celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz niepogorszenia stanu siedliska przyrodniczego, pozostawienie min. 10% powierzchni drzewostanu macierzystego użytkowanego cięciami rębnymi w ramach płatu siedliska przyrodniczego w wydzielaniu.	

Kod siedliska N2000	Sposób zagospodarowania	
	Rębnia zasadnicza	Rębnia zastępcza
1	2	3
	II /IV/ V	III
9190	Dążenie do zwiększenia zasobów martwego drewna celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz niepogorszenia stanu siedliska przyrodniczego, pozostawienie min. 10% powierzchni drzewostanu macierzystego użytkowanego cięciami rębnymi w ramach płatu siedliska przyrodniczego w wydzieleniu.	
91D0*	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego. Nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odslaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji klęskowych (Rb II / IV / V). Sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.	
91E0*	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego. Nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odslaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji klęskowych (Rb II /III/ IV / V). Sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.	
91F0	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego. Nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odslaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji klęskowych (Rb II /III/ IV / V). Sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.	
91T0	Nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odslaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji klęskowych (Rb II / IV / V). Sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.	

* rębnia zastępcza do zastosowania min. w sytuacjach klęskowych, w drzewostanach uszkodzonych, zamierających, osłabionych, z objawami chorobowymi, nieobradzających, w drzewostanach wymagających uzyskania odnowienia w kępowym zmieszaniu, z wykorzystaniem mikrosiedlisk, w których rodzaj i nawrót cięć w ramach rębni zasadniczej nie daje możliwości osiągnięcia celu hodowlanego i uzyskania odnowienia zgodnego z typem drzewostanu i orientacyjnym składem gatunkowym opisanym w tabeli nr 69.

Odstępstwa od uzgodnionych składów gatunkowych dopuszcza się w przypadkach uzasadnionych uwarunkowaniami terenowymi dla wszystkich typów drzewostanów zakresie +/-10%. W przypadku konieczności dokonania zmian wykraczających poza ten zakres niezbędne jest dodatkowe, pisemne uzgodnienie pomiędzy Stronami Porozumienia.

W przypadku drzewostanów użytkowanych cięciami rębnymi o sanitarnym charakterze, ze względu na potrzebę utrzymania stabilności drzewostanu dopuszcza się na siedliskach przyrodniczych czasowe odstępstwo od powyższych składów projektowanych upraw wynikające z uznania odnowienia naturalnego pojawiającego się samoistnie na powierzchni. W następnej kolejności, po uzyskaniu przez drzewostan stabilizacji i polepszenia się stanu zdrowotnego, w późniejszych fazach rozwojowych drzewostanu skład gatunkowy będzie przebudowany i regulowany podczas wykonywania cięć pielęgnacyjnych i przekształceniowych w kierunku uzyskania składu docelowego dla przyjętego typu drzewostanu

Orientacyjne składy gatunkowe upraw dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych oraz główne założenia w sprawie postępowania hodowlanego w drzewostanach

na siedliskach przyrodniczych określone w powyższym porozumieniu, proponowane są do stosowania na okres przejściowy, tj. do czasu opracowania krajowych wytycznych w tym zakresie.

Postępowanie z gatunkami obcego pochodzenia

Z ekologicznego punktu widzenia obecność w lasach gatunków obcych nie jest pożądana, chociaż nie zawsze jednoznacznie szkodliwa, mając na myśli produkcyjny aspekt gospodarki leśnej. Jednak gospodarka leśna ma również na celu zrównoważone zarządzanie środowiskiem, co przy wprowadzaniu gatunków obcego pochodzenia nie jest realizowane.

Obce, ekspansywne gatunki drzew (robinia akacyjowa, dąb czerwony, czeremcha amerykańska) powinny być stopniowo eliminowane z drzewostanów.

Zalecenia do prowadzenia działań hodowlanych na leśnych siedliskach przyrodniczych:

- **Kwaśne buczyny niżowe (9110), żyzne buczyny niżowe (9130), grąd subatlantycki (9160):**
 - dążenie do zwiększenia zasobów martwego drewna celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz niepogorszenia stanu siedliska przyrodniczego;
 - pozostawienie bez użytkowania rębego min. 10% powierzchni drzewostanu macierzystego w ramach płatu siedliska przyrodniczego w wydzieleniu;
 - eliminowanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych;
- **Brzezina bagienna (91D0-1) i sosnowy bór bagienny (91D0-2):**
 - pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego;
 - nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji klęskowych (Rb II/IV/V);
 - sprzyjanie odnowieniu naturalnemu;
 - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone;

➤ **Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe, jesionowe i olsy źródliskowe (91E0):**

- pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego;
- nie przewiduje się do użytkowania rębego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji klęskowych (Rb II/III/IV/V);
- sprzyjanie odnowieniu naturalnemu;
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół hydrogenicznym siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone;

8.7.2. Chronione siedliska nieleśne

Zalecenia dla siedlisk nieleśnych opracowano na podstawie analizy zaplanowanych działań w dokumentach Planów Zadań Ochronnych (PZO), przedstawionych m.in. w Priorytetowych Ramach Działań (PAF) dla Sieci Natura 2000 w Polsce na lata 2021-2027 (GDOŚ, 2021). Działania na siedliskach przyrodniczych zawarte w tej publikacji poddano niewielkim modyfikacjom, dostosowując je do warunków siedliskowych Nadleśnictwa.

a) Siedliska słodkowodne (rzeki i jeziora)

➤ **Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne (3150), naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne (3160):**

- nie wydzierżawiać do intensywnej hodowli ryb, choć można wydzierżawiać do ekstensywnych zarybień na cele wędkarskie (oprócz 3160);
- zachować ostrożność w udostępnianiu do rekreacji;
- nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia, jeżeli istnieją;
- przetrzymywanie przy brzegach zbiorników drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu;

- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

b) Wrzosowiska

➤ Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym *Erica tetralix* (4010):

- zaplanować i wdrożyć ochronę każdego płatu indywidualnie;
- zwykle konieczne zabiegi ochrony czynnej.

➤ Suche wrzosowiska (4030):

- usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy), nie dotyczy dębów szypułkowego i bezszypułkowego oraz drzewiastych form rodzimych wierzb;
- w zależności od oceny stanu siedliska zaleca się wykaszanie;
- eliminowanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych;
- usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego;
- przeprowadzenie kontrolowanego wypalania terenu siedliska.

c) Użytki zielone

➤ Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (6410):

- nie zalesiać;
- nie zajmować pod inwestycje, zbiorniki retencyjne itp.;
- nie odwadniać postaci wilgotnych, nie konserwować rowów odwadniających;
- mechaniczne koszenie raz na 3-4 lata.

d) Torfowiska

➤ Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (7110*); wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji (7120); przejściowe i trzęsawiska (7140):

- poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych;
- usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy);

- usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych;
- wykaszanie okrajków siedlisk torfowiskowych wraz usunięciem biomasy;
- przetrzymywanie wokół siedliska pasa drzewostanu do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasu;
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

➤ **Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzowisk i mechowisk (7230):**

- ręczne koszenie roślinności zielnej i usuwanie drzew i krzewów (zostawiać jałowce i sosny o średnicy u nasady pow. 10 cm oraz kępy innych drzew i krzewów);
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY

W związku z koniecznością prowadzenia przez Nadleśnictwo wielu uzgodnień, konsultacji i korespondencji związanej z szeroko pojętą problematyką ochrony przyrody, poniżej zamieszczono pomocniczy wykaz instytucji i organizacji zajmujących się tą tematyką na terenie województwa zachodniopomorskiego, wielkopolskiego i pomorskiego:

- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, al. Jerozolimskie 135, 02-305 Warszawa;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, ul. Teofila Firlika 20, 71-637 Szczecin;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, ul. 28 Czerwca 1956 r., 61-485 Poznań;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku, ul. Chmielna 54/57, 80-748 Gdańsk;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, Wydział Spraw Terenowych ul. Dworcowa 13, 78-520 Złocieniec;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku, Wydział Spraw Terenowych ul. Jana Pawła II 1, 76-200 Słupsk;
- Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Szczecinie, ul. Kaszubska 59, 70-402 Szczecin;
- Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, ul. Polanki 51, 80-308 Gdańsk;
- Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Poznaniu, ul. Tadeusza Kościuszki 79, 61-715 Poznań;
- Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego ul. Korsarzy 34, 70-540 Szczecin;
- Liga Ochrony Przyrody, Okręg w Szczecinie, Żubrow 1, 71-617 Szczecin;
- Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Okręgowy w Koszalinie, Grunwaldzka 20, 75-241 Koszalin;
- Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Okręgowy w Słupsku, ul. Al. Sienkiewicza 19/25, 76-200 Słupsk;
- Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Okręgowy w Poznaniu, Al. Niepodległości 32, 60-714 Poznań;
- Klub Przyrodników, Owczary 17, 69-113 Górzycy;

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, ul. Ludwika Solskiego 3, 71-323 Szczecin;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Biuro w Koszalinie, ul. Kościuszki 33, 75-415 Koszalin;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu, ul. Szczepanowskiego 15 A, 60-541 Poznań;
- Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin;
- Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, Delegatura w Koszalinie, ul. Władysława Andersa 34, 75-626 Koszalin;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, ul. Czarna Rola 4, 61-625 Poznań;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie, Delegatura w Koszalinie ul. Zwycięstwa 125, 75-602 Koszalin;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku ul. Dyrekcyjna 2-4, 80-852 Gdańsk;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku, Delegatura w Słupsku ul. Stefana Jaracza 6, 76-200 Słupsk;
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu ul. Gołębia 2, 61-834 Poznań;
- Starostwo Powiatowe w Człuchowie, Referat Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, al. Wojska Polskiego 1, 77-300 Człuchów;
- Starostwo Powiatowe w Szczecinku, Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska, ul. Warcisława IV 16, 78-400 Szczecinek;
- Starostwo Powiatowe w Złotowie, Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, ul. aleja Piasta 32, 77-400 Złotów.

10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY

W ramach „Programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa opracowano mapy przeglądowe w skali 1 : 25 000:

- walorów przyrodniczo-kulturowych,
- obszarów chronionych oraz gatunków i siedlisk przyrodniczych Natura 2000.

11. LITERATURA

1. Kapuściński R., Zadura J.: „*Edukacja przyrodnicza i leśna w Lasach Państwowych*” – GDLP, Warszawa 2007.
2. Kaźmierczakowa R. (red.). Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych, IOP, 2016.
3. Kondracki J.: „*Geografia regionalna Polski*”, PWN, Warszawa 2018.
4. „*Mapa Podziału Hydrograficznego Polski*”, Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2012.
5. Matuszkiewicz J.M.: „*Regionalizacja geobotaniczna Polski*” IGiPZ PAN, Warszawa 2008.
6. Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T.: „*Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300 000*”, Arkusz A1, IGiPZ PAN, Warszawa 1995.
7. Ocena stanu chemicznego i ilościowego jednolitych części wód podziemnych, GIOŚ.
8. Operat glebowo-siedliskowy opracowany dla Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie w 2000 r., przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urządzeniowe „Siedlisko” s.c. M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka.
9. Operat glebowo – siedliskowy opracowany dla Nadleśnictwa Czarnobór w 2002 r., przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urządzeniowe „Siedlisko” s.c. M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka.
10. Operat glebowo-siedliskowy opracowany dla Nadleśnictwa Szczecinek w 2003 r., przez firmę Usługi Gleboznawczo-Urządzeniowe „Siedlisko” s.c. M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka.
11. Uzupełniające prace siedliskowe dla Nadleśnictwa Czarnobór, wykonane w 2013 r. przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Szczecinku dla gruntów leśnych nieobjętych dotychczas opracowaniami, lub co do których stwierdzono błędy w istniejących opracowaniach.
12. Uzupełniające prace siedliskowe w Nadleśnictwie Czarnobór wykonane w 2023 r. przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Szczecinku dla gruntów związanych z przeklasyfikowaniem geodezyjnym.
13. „*Zasób archeologiczny dziedzictwa kulturowego Nadleśnictwa Czarnobór*”, BULiGL Oddział w Szczecinku, Szczecinek, 2019.
14. Plan ochrony rezerwatu przyrody „Bagno Ciemino”, Szczecin, 2008.

15. Plan ochrony rezerwatu przyrody „Diabelskie Pustacie”, Szczecin, 2013, 2016, 2017.
16. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH300021 Poligon w Okonku, Poznań, Szczecin, 2018.
17. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320036 Bagno i Jezioro Ciemino, Szczecin, 2014, 2017.
18. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320042 Jezioro Śmiadowo, Szczecin, 2019.
19. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320048 Diabelskie Pustacie, Szczecin, 2014, 2017
20. „Polityka Ekologiczna Państwa 2030” – Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2019.
21. „Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Czarnobór na okres od 01.01.2015 do 31.12.2024 r.” BULiGL Oddział w Szczecinku, Szczecinek, 2014.
22. „Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego 2030”.
23. Raporty o stanie środowiska w województwie zachodniopomorski – WIOŚ Szczecin.
24. Referat Nadleśniczego Nadleśnictwa Czarnobór na posiedzenie Komisji Założeń Planu do opracowania Programu Ochrony Przyrody, Nadleśnictwo Czarnobór, 2022.
25. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim - raport za rok 2023”.
26. „Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raporty 2015 - 2020”.
27. „Ocena stanu jednolitych części wód jezior w latach 2015-2019”.
28. Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data, „Geographia Polonica” 2018, vol. 91, no. 2, s.143-170.
29. „Światowa Czerwona Lista gatunków zagrożonych” (Red List of Threatened Species) – IUCN 2008.
30. „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2023 r.” – BULiGL, Sękocin Stary, 2024.
31. Zestawienie inwentaryzacji zwierzyny łownej wg stanu na 15 marca 2024 r., Nadleśnictwo Czarnobór, 2024.
32. Zestawienie występowania i zwalczania szkodników lasu w Nadleśnictwie Czarnobór – Zespół Ochrony Lasu, Szczecinek, 2024.

33. Zdjęcia fotograficzne: Nadleśnictwo Czarnobór oraz pracownicy BULiGL O/Szczecinek.
34. Zielony R., Kliczkowska A., Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010, CILP, Warszawa 2012.

12. ZAŁĄCZNIKI

12.1. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
REZERWATY PRZYRODY						
"Bagno Ciemino"						
1.	11-30-1-04-846 -a -00	3,35	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320036
2.	11-30-1-04-846 -b -00	1,80	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
3.	11-30-1-04-846 -c -00	4,30	SUKCESJA	-		PLH320036
4.	11-30-1-04-846 -d -00	1,14	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
5.	11-30-1-04-846 -f -00	0,95	SUKCESJA	-		PLH320036
6.	11-30-1-04-846 -g -00	1,07	BAGNO	-		PLH320036
7.	11-30-1-04-846 -h -00	0,60	BAGNO	-		PLH320036
8.	11-30-1-04-846 -i -00	3,41	SUKCESJA	-		PLH320036
9.	11-30-1-04-846 -j -00	1,45	SUKCESJA	-		PLH320036
10.	11-30-1-04-846 -k -00	2,20	SUKCESJA	-		PLH320036
11.	11-30-1-04-846 -l -00	2,77	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
12.	11-30-1-04-846 -m -00	0,39	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
13.	11-30-1-04-846 -n -00	1,39	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
14.	11-30-1-04-846 --a -00	0,05	ROWY	-		PLH320036
15.	11-30-1-04-847 -a -00	2,50	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
16.	11-30-1-04-847 -b -00	1,74	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
17.	11-30-1-04-847 -c -00	0,92	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
18.	11-30-1-04-847 -d -00	6,03	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
19.	11-30-1-04-847 -f -00	3,24	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
20.	11-30-1-04-847 -g -00	0,78	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
21.	11-30-1-04-847 -h -00	4,34	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
22.	11-30-1-04-847 -i -00	1,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
23.	11-30-1-04-847 -j -00	1,03	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
24.	11-30-1-04-847 -k -00	0,34	SUKCESJA	-		PLH320036
25.	11-30-1-04-847 -l -00	1,54	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
26.	11-30-1-04-847 -m -00	2,00	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
27.	11-30-1-04-847 --a -00	0,32	LINIE	-		PLH320036
28.	11-30-1-04-848 -a -00	4,29	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
29.	11-30-1-04-848 -b -00	4,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
30.	11-30-1-04-848 -c -00	0,92	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
31.	11-30-1-04-848 -d -00	1,31	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
32.	11-30-1-04-848 -f -00	1,05	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
33.	11-30-1-04-848 -g -00	1,89	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320036
34.	11-30-1-04-848 -h -00	1,41	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
35.	11-30-1-04-848 -i -00	6,27	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
36.	11-30-1-04-848 -j -00	2,73	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
37.	11-30-1-04-848 -k -00	1,24	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
38.	11-30-1-04-848 -l -00	3,02	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
39.	11-30-1-04-848 --a -00	0,26	DROGI L	-		PLH320036
40.	11-30-1-04-848 --b -00	0,30	ROWY	-		PLH320036
41.	11-30-1-04-849 -a -00	2,86	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
42.	11-30-1-04-849 -b -00	6,97	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
43.	11-30-1-04-849 -c -00	3,07	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
44.	11-30-1-04-849 -d -00	1,12	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
45.	11-30-1-04-849 -f -00	0,55	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
46.	11-30-1-04-849 -g -00	10,11	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
47.	11-30-1-04-849 -h -00	2,47	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
48.	11-30-1-04-849 -i -00	0,47	SZCZ CHR	-		PLH320036
49.	11-30-1-04-849 --a -00	0,18	DROGI L	-		PLH320036
50.	11-30-1-04-849 --b -00	0,31	LINIE	-		PLH320036
51.	11-30-1-04-849 --c -00	0,16	ROWY	-		PLH320036
52.	11-30-1-04-850 -a -00	1,64	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
53.	11-30-1-04-850 -b -00	2,78	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
54.	11-30-1-04-850 -c -00	1,04	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
55.	11-30-1-04-850 -d -00	2,28	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
56.	11-30-1-04-850 -f -00	0,40	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
57.	11-30-1-04-850 -g -00	0,25	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
58.	11-30-1-04-850 -h -00	1,73	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
59.	11-30-1-04-850 -i -00	0,41	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
60.	11-30-1-04-850 -j -00	7,22	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
61.	11-30-1-04-850 -k -00	1,15	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
62.	11-30-1-04-850 -l -00	4,70	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
63.	11-30-1-04-850 --a -00	0,06	DROGI L	-		PLH320036
64.	11-30-1-04-850 --b -00	0,28	LINIE	-		PLH320036
65.	11-30-1-04-850 --c -00	0,22	ROWY	-		PLH320036
66.	11-30-1-04-851 -a -00	5,54	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
67.	11-30-1-04-851 -b -00	1,33	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
68.	11-30-1-04-851 -c -00	1,47	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
69.	11-30-1-04-851 -d -00	4,05	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
70.	11-30-1-04-851 -f -00	0,73	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
71.	11-30-1-04-851 -g -00	0,26	BAGNO	-		PLH320036

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
72.	11-30-1-04-851 -h -00	2,56	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320036
73.	11-30-1-04-851 -i -00	1,42	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
74.	11-30-1-04-851 -j -00	1,39	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
75.	11-30-1-04-851 -k -00	0,37	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
76.	11-30-1-04-851 -l -00	0,27	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
77.	11-30-1-04-851 -m -00	0,47	BAGNO	-		PLH320036
78.	11-30-1-04-851 -n -00	2,47	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
79.	11-30-1-04-851 -o -00	0,99	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
80.	11-30-1-04-851 -p -00	1,20	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
81.	11-30-1-04-851 -r -00	0,67	SUKCESJA	-		PLH320036
82.	11-30-1-04-851 -s -00	1,35	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
83.	11-30-1-04-851 -t -00	1,36	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
84.	11-30-1-04-851 -w -00	2,71	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
85.	11-30-1-04-851 -x -00	2,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
86.	11-30-1-04-851 -y -00	1,12	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
87.	11-30-1-04-851 -z -00	1,32	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
88.	11-30-1-04-851 -ax -00	0,50	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
89.	11-30-1-04-851 -bx -00	0,59	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
90.	11-30-1-04-851 -cx -00	0,81	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
91.	11-30-1-04-851 -dx -00	1,76	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
92.	11-30-1-04-851 -fx -00	0,62	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
93.	11-30-1-04-851 --a -00	0,20	DROGI L	-		PLH320036
94.	11-30-1-04-851 --b -00	0,26	LINIE	-		PLH320036
95.	11-30-1-04-851 --c -00	0,11	ROWY	-		PLH320036
96.	11-30-1-04-869 -a -00	1,57	SUKCESJA	-		PLH320036
97.	11-30-1-04-869 -b -00	4,22	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
98.	11-30-1-04-869 -c -00	7,80	Ł	-		PLH320036
99.	11-30-1-04-869 -d -00	1,63	SUKCESJA	-		PLH320036
100.	11-30-1-04-869 -f -00	1,08	SUKCESJA	-		PLH320036
101.	11-30-1-04-869 -g -00	2,16	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
102.	11-30-1-04-869 -h -00	11,42	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
103.	11-30-1-04-869 -i -00	2,17	R	-		PLH320036
104.	11-30-1-04-869 -j -00	0,09	BAGNO	-		PLH320036
105.	11-30-1-04-869 -k -00	0,86	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
106.	11-30-1-04-869 -l -00	1,36	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
107.	11-30-1-04-869 -m -00	0,89	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
108.	11-30-1-04-869 -n -00	0,28	PS	-		PLH320036
109.	11-30-1-04-869 --a -00	0,19	DROGI L	-		PLH320036
110.	11-30-1-04-869 --b -00	0,03	LINIE	-		PLH320036

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
111.	11-30-1-04-870 -a -00	1,04	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320036
112.	11-30-1-04-870 -b -00	0,95	SUKCESJA	-		PLH320036
113.	11-30-1-04-870 -c -00	0,71	SUKCESJA	-		PLH320036
114.	11-30-1-04-870 -d -00	1,14	SUKCESJA	-		PLH320036
115.	11-30-1-04-870 -f -00	3,30	SUKCESJA	-		PLH320036
116.	11-30-1-04-870 -g -00	1,42	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
117.	11-30-1-04-870 -h -00	3,02	SUKCESJA	-		PLH320036
118.	11-30-1-04-870 -i -00	3,24	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
119.	11-30-1-04-870 -j -00	5,04	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
120.	11-30-1-04-870 -k -00	1,19	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
121.	11-30-1-04-870 --a -00	0,17	DROGI L	-		PLH320036
122.	11-30-1-04-870 --b -00	0,48	LINIE	-		PLH320036
123.	11-30-1-04-870 --c -00	0,26	ROWY	-		PLH320036
124.	11-30-1-04-871 -a -00	0,99	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
125.	11-30-1-04-871 -b -00	5,04	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
126.	11-30-1-04-871 -c -00	5,87	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
127.	11-30-1-04-871 -d -00	0,31	BAGNO	-		PLH320036
128.	11-30-1-04-871 -f -00	1,37	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
129.	11-30-1-04-871 -g -00	5,57	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
130.	11-30-1-04-871 -h -00	0,84	Ł	-		PLH320036
131.	11-30-1-04-871 -i -00	0,79	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
132.	11-30-1-04-871 -j -00	1,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
133.	11-30-1-04-871 --a -00	0,17	DROGI L	-		PLH320036
134.	11-30-1-04-871 --b -00	0,41	LINIE	-		PLH320036
135.	11-30-1-04-872 -a -00	1,83	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
136.	11-30-1-04-872 -b -00	1,81	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
137.	11-30-1-04-872 -c -00	4,41	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
138.	11-30-1-04-872 -d -00	1,84	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
139.	11-30-1-04-872 -f -00	7,75	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
140.	11-30-1-04-872 -g -00	1,68	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
141.	11-30-1-04-872 -h -00	0,83	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
142.	11-30-1-04-872 -i -00	2,90	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
143.	11-30-1-04-872 -j -00	0,74	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
144.	11-30-1-04-872 -k -00	1,27	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
145.	11-30-1-04-872 --a -00	0,27	DROGI L	-		PLH320036
146.	11-30-1-04-872 --b -00	0,24	LINIE	-		PLH320036
147.	11-30-1-04-872 --c -00	0,22	ROWY	-		PLH320036
148.	11-30-1-04-873 -a -00	7,26	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
149.	11-30-1-04-873 -b -00	0,46	SZCZ CHR	-		PLH320036

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
150.	11-30-1-04-873 -c -00	3,47	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320036
151.	11-30-1-04-873 -d -00	5,48	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
152.	11-30-1-04-873 -f -00	0,33	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
153.	11-30-1-04-873 -g -00	0,73	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
154.	11-30-1-04-873 -h -00	4,94	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
155.	11-30-1-04-873 -i -00	0,47	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
156.	11-30-1-04-873 -j -00	1,00	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
157.	11-30-1-04-873 -k -00	1,80	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
158.	11-30-1-04-873 --a -00	0,44	LINIE	-		PLH320036
159.	11-30-1-04-873 --b -00	0,26	ROWY	-		PLH320036
160.	11-30-1-04-874 -a -00	7,59	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
161.	11-30-1-04-874 -b -00	0,79	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
162.	11-30-1-04-874 -c -00	0,80	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
163.	11-30-1-04-874 -d -00	1,44	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
164.	11-30-1-04-874 -f -00	1,86	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
165.	11-30-1-04-874 -g -00	1,29	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
166.	11-30-1-04-874 -h -00	1,39	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
167.	11-30-1-04-874 -i -00	2,22	PS	-		PLH320036
168.	11-30-1-04-874 -j -00	0,73	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
169.	11-30-1-04-874 -k -00	1,12	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
170.	11-30-1-04-874 -l -00	1,27	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
171.	11-30-1-04-874 -m -00	0,57	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
172.	11-30-1-04-874 -n -00	1,80	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
173.	11-30-1-04-874 -o -00	0,63	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
174.	11-30-1-04-874 -p -00	2,03	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
175.	11-30-1-04-874 -r -00	1,13	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
176.	11-30-1-04-874 --a -00	0,51	LINIE	-		PLH320036
177.	11-30-1-04-874 --b -00	0,02	ROWY	-		PLH320036
178.	11-30-1-04-875 -a -00	1,51	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
179.	11-30-1-04-875 -b -00	1,14	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
180.	11-30-1-04-875 -c -00	2,11	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
181.	11-30-1-04-875 -d -00	0,57	SUKCESJA	-		PLH320036
182.	11-30-1-04-875 -f -00	1,78	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
183.	11-30-1-04-875 -g -00	0,60	SUKCESJA	-		PLH320036
184.	11-30-1-04-875 -h -00	7,89	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
185.	11-30-1-04-875 -i -00	1,70	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
186.	11-30-1-04-875 -j -00	1,08	Ł	-		PLH320036
187.	11-30-1-04-875 -k -00	1,72	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
188.	11-30-1-04-875 --a -00	0,48	LINIE	-		PLH320036

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
189.	11-30-1-04-879 -a -00	0,84	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320036
190.	11-30-1-04-879 -b -00	1,22	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
191.	11-30-1-04-879 -c -00	1,35	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
192.	11-30-1-04-879 -d -00	1,00	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
193.	11-30-1-04-879 -f -00	2,60	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
194.	11-30-1-04-879 -g -00	2,01	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
195.	11-30-1-04-879 --a -00	0,15	LINIE	-		PLH320036
196.	11-30-1-04-880 -a -00	2,21	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
197.	11-30-1-04-880 -b -00	1,03	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
198.	11-30-1-04-880 -c -00	1,65	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
199.	11-30-1-04-880 -d -00	0,35	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
200.	11-30-1-04-880 -f -00	2,72	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
201.	11-30-1-04-880 -g -00	1,53	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
202.	11-30-1-04-880 -h -00	0,31	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
203.	11-30-1-04-880 -i -00	0,65	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
204.	11-30-1-04-880 -j -00	1,19	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
205.	11-30-1-04-880 -k -00	2,65	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
206.	11-30-1-04-880 -l -00	0,53	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
207.	11-30-1-04-880 -m -00	1,98	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
208.	11-30-1-04-880 -n -00	0,37	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
209.	11-30-1-04-880 -o -00	0,72	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
210.	11-30-1-04-880 -p -00	5,23	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
211.	11-30-1-04-880 --a -00	0,42	LINIE	-		PLH320036
212.	11-30-1-04-881 -a -00	4,58	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
213.	11-30-1-04-881 -b -00	0,81	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
214.	11-30-1-04-881 -c -00	1,74	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
215.	11-30-1-04-881 -d -00	0,77	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
216.	11-30-1-04-881 -f -00	2,22	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
217.	11-30-1-04-881 -g -00	3,12	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
218.	11-30-1-04-881 -h -00	1,59	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
219.	11-30-1-04-881 -i -00	0,12	D-STAN	BRAK WSK		-
220.	11-30-1-04-881 --a -00	0,47	LINIE	-		PLH320036
RAZEM		400,43				
"Diabelskie Pustacie"						
1.	11-30-1-10-404 -a -00	0,74	D-STAN	TP	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320048
2.	11-30-1-10-404 -b -00	4,15	D-STAN	TP		PLH320048
3.	11-30-1-10-404 -c -00	3,16	D-STAN	TW		PLH320048
4.	11-30-1-10-404 -d -00	1,02	D-STAN	TW		PLH320048
5.	11-30-1-10-404 -f -00	8,21	D-STAN	TP		PLH320048

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
6.	11-30-1-10-404 -g -00	2,53	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320048
7.	11-30-1-10-404 --a -00	0,44	DROGI L	-		PLH320048
8.	11-30-1-10-405 -a -00	2,17	D-STAN	TW		PLH320048
9.	11-30-1-10-405 -b -00	1,90	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
10.	11-30-1-10-405 -c -00	1,88	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
11.	11-30-1-10-405 -d -00	6,19	BAGNO	-		PLH320048
12.	11-30-1-10-405 -f -00	2,57	BAGNO	-		PLH320048
13.	11-30-1-10-405 -g -00	0,33	BAGNO	-		PLH320048
14.	11-30-1-10-405 -h -00	3,27	D-STAN	TW		PLH320048
15.	11-30-1-10-405 -i -00	5,34	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
16.	11-30-1-10-405 --a -00	0,26	DROGI L	-		PLH320048
17.	11-30-1-10-405 --b -00	0,11	LINIE	-		PLH320048
18.	11-30-1-10-406 -a -00	1,03	D-STAN	TW		PLH320048
19.	11-30-1-10-406 -b -00	1,79	D-STAN	TP		PLH320048
20.	11-30-1-10-406 -c -00	3,73	D-STAN	TP		PLH320048
21.	11-30-1-10-406 -d -00	0,69	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
22.	11-30-1-10-406 -f -00	3,43	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
23.	11-30-1-10-406 -g -00	1,62	BAGNO	-		PLH320048
24.	11-30-1-10-406 -h -00	3,97	D-STAN	TP		PLH320048
25.	11-30-1-10-406 -i -00	8,49	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
26.	11-30-1-10-406 --a -00	0,48	DROGI L	-		PLH320048
27.	11-30-1-10-406 --b -00	0,04	LINIE	-		PLH320048
28.	11-30-1-10-407 -a -00	9,83	D-STAN	TP		PLH320048
29.	11-30-1-10-407 -b -00	2,45	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
30.	11-30-1-10-407 -c -00	0,11	BAGNO	-		PLH320048
31.	11-30-1-10-407 -d -00	2,64	BAGNO	-		PLH320048
32.	11-30-1-10-407 -f -00	0,54	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
33.	11-30-1-10-407 -g -00	6,14	D-STAN	TW		PLH320048
34.	11-30-1-10-407 -h -00	2,97	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
35.	11-30-1-10-407 -i -00	0,46	BAGNO	-		PLH320048
36.	11-30-1-10-407 -j -00	1,44	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
37.	11-30-1-10-407 --a -00	0,09	DROGI L	-		PLH320048
38.	11-30-1-10-407 --b -00	0,35	LINIE	-		PLH320048
39.	11-30-1-10-408 -a -00	1,37	D-STAN	CP		PLH320048
40.	11-30-1-10-408 -b -00	0,95	BAGNO	-		PLH320048
41.	11-30-1-10-408 -c -00	4,01	BAGNO	-		PLH320048
42.	11-30-1-10-408 -d -00	0,18	BAGNO	-		PLH320048
43.	11-30-1-10-408 -f -00	2,00	SUKCESJA	-		PLH320048
44.	11-30-1-10-408 -g -00	2,60	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
45.	11-30-1-10-408 -h -00	2,75	BAGNO	-	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320048
46.	11-30-1-10-408 -i -00	1,54	D-STAN	CP		PLH320048
47.	11-30-1-10-408 -j -00	2,00	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
48.	11-30-1-10-408 -k -00	0,76	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
49.	11-30-1-10-408 -l -00	1,99	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
50.	11-30-1-10-408 -m -00	6,96	D-STAN	TP		PLH320048
51.	11-30-1-10-408 -n -00	0,09	ROWY	-		PLH320048
52.	11-30-1-10-408 --a -00	0,33	DROGI L	-		PLH320048
53.	11-30-1-10-408 --b -00	0,12	LINIE	-		PLH320048
54.	11-30-1-10-408 --c -00	0,16	ROWY	-		PLH320048
55.	11-30-1-10-409 -a -00	6,23	BAGNO	-		PLH320048
56.	11-30-1-10-409 -b -00	8,80	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
57.	11-30-1-10-409 -c -00	1,52	PS	DRZEW		PLH320048
58.	11-30-1-10-409 -d -00	1,46	D-STAN	TP		PLH320048
59.	11-30-1-10-409 -f -00	10,51	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
60.	11-30-1-10-409 -g -00	0,10	ROWY	-		PLH320048
61.	11-30-1-10-409 --a -00	0,13	LINIE	-		PLH320048
62.	11-30-1-10-409 --b -00	0,01	ROWY	-		PLH320048
63.	11-30-1-10-410 -a -00	0,05	LINIE	-		PLH320048
64.	11-30-1-10-410 -b -00	1,81	PS	-		PLH320048
65.	11-30-1-10-410 -c -00	3,58	SZCZ CHR	-		PLH320048
66.	11-30-1-10-410 -d -00	1,84	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
67.	11-30-1-10-410 -f -00	10,39	D-STAN	TP		PLH320048
68.	11-30-1-10-410 -g -00	0,35	SUKCESJA	-		PLH320048
69.	11-30-1-10-410 -h -00	0,18	PS	-		PLH320048
70.	11-30-1-10-410 -i -00	1,30	PS	DRZEW		PLH320048
71.	11-30-1-10-410 --a -00	0,13	LINIE	-		PLH320048
72.	11-30-1-10-410 --b -00	0,18	ROWY	-		PLH320048
73.	11-30-1-10-434 -a -00	1,62	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
74.	11-30-1-10-434 -b -00	6,81	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
75.	11-30-1-10-434 -c -00	15,09	D-STAN	TP		PLH320048
76.	11-30-1-10-434 -d -00	0,31	BAGNO	-		PLH320048
77.	11-30-1-10-434 -f -00	0,11	BAGNO	DRZEW		PLH320048
78.	11-30-1-10-434 -g -00	0,22	BAGNO	DRZEW		PLH320048
79.	11-30-1-10-434 -h -00	0,60	BAGNO	-		PLH320048
80.	11-30-1-10-434 --a -00	0,27	DROGI L	-		PLH320048
81.	11-30-1-10-434 --b -00	0,40	LINIE	-		PLH320048
82.	11-30-1-10-434 --c -00	0,12	ROWY	-		PLH320048
83.	11-30-1-10-435 -a -00	2,69	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
84.	11-30-1-10-435 -b -00	5,70	D-STAN	TW	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320048
85.	11-30-1-10-435 -c -00	0,22	PIASKI	DRZEW		PLH320048
86.	11-30-1-10-435 -d -00	0,48	SUKCESJA	-		PLH320048
87.	11-30-1-10-435 -f -00	0,78	SUKCESJA	-		PLH320048
88.	11-30-1-10-435 -g -00	13,12	D-STAN	TP		PLH320048
89.	11-30-1-10-435 -h -00	2,58	SUKCESJA	-		PLH320048
90.	11-30-1-10-435 -i -00	0,31	BAGNO	-		PLH320048
91.	11-30-1-10-435 --a -00	0,13	DROGI L	-		PLH320048
92.	11-30-1-10-435 --b -00	0,29	LINIE	-		PLH320048
93.	11-30-1-10-435 --c -00	0,16	ROWY	-		PLH320048
94.	11-30-1-10-436 -a -00	0,42	PIASKI	-		PLH320048
95.	11-30-1-10-436 -b -00	5,69	D-STAN	TW		PLH320048
96.	11-30-1-10-436 -c -00	0,20	PIASKI	-		PLH320048
97.	11-30-1-10-436 -d -00	0,32	PIASKI	DRZEW		PLH320048
98.	11-30-1-10-436 -f -00	6,26	D-STAN	TP		PLH320048
99.	11-30-1-10-436 -g -00	5,84	D-STAN	TP		PLH320048
100.	11-30-1-10-436 --a -00	0,30	LINIE	-		PLH320048
101.	11-30-1-10-436 --b -00	0,14	ROWY	-		PLH320048
102.	11-30-1-10-460 -a -00	22,55	D-STAN	TP		PLH320048
103.	11-30-1-10-460 -b -00	1,54	BAGNO	-		PLH320048
104.	11-30-1-10-460 -c -00	0,71	BAGNO	-		PLH320048
105.	11-30-1-10-460 -i -00	0,08	ROWY	-		PLH320048
106.	11-30-1-10-460 --a -00	0,33	DROGI L	-		PLH320048
107.	11-30-1-10-460 --b -00	0,49	LINIE	-		PLH320048
108.	11-30-1-10-461 -a -00	11,23	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
109.	11-30-1-10-461 -b -00	0,44	BAGNO	-		PLH320048
110.	11-30-1-10-461 -c -00	0,57	BAGNO	-		PLH320048
111.	11-30-1-10-461 -d -00	2,11	BAGNO	-		PLH320048
112.	11-30-1-10-461 -j -00	0,15	ROWY	-		PLH320048
113.	11-30-1-10-461 --b -00	0,42	LINIE	-		PLH320048
114.	11-30-1-10-462 -a -00	0,61	BAGNO	-		PLH320048
115.	11-30-1-10-462 -b -00	7,01	D-STAN	TP		PLH320048
116.	11-30-1-10-462 -c -00	1,69	BAGNO	-		PLH320048
117.	11-30-1-10-462 -j -00	0,14	ROWY	-		PLH320048
118.	11-30-1-10-462 --b -00	0,22	LINIE	-		PLH320048
RAZEM		294,41				

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU						
„Pojezierze Drawskie”						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2	1261,06	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320036 PLH320042
„Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”						
2.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2	165,15	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
„Dolina rzeki Plytnicy”						
3.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2	1301,00	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320048
OBSZARY NATURA 2000						
SOO „Poligon w Okonku”						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3	0,49	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH300021
SOO „Bagno i Jezioro Ciemino”						
2.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3	506,84	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320036
SOO „Jezioro Śmiadowo”						
3.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3	48,67	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320042
SOO „Diabelskie Pustacie”						
4.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3	2370,34	Lasy i grunty nieleśne	Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320048
UŻYTKI EKOLOGICZNE						
„Torfowisko Wybudowanie”						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.4	2,82	Grunty nieleśne	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
„Torfowisko Raciborki”						
2.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.4	5,75	Grunty nieleśne	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
POMNIKI PRZYRODY						
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.5		12 pojedynczych drzew, 4 grup drzew i 1 głąz narzutowy	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320036 PLH320048
STREFY OCHRONY						
1.	Lokalizacja stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania bielika, bociana - zastrzeżona	72,50	Bielik, Bocian czarny	W strefie całorocznej brak wskazań gospodarczych, w strefie okresowej zgodnie z PUL poza terminami ochrony.	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
NIELEŚNE SIEDLISKA PRZYRODNICZE N2000						
3150 – Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne						
1.	11-30-1-04-901 -a -00		BAGNO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	11-30-1-04-911 -a -00		BAGNO	-		
RAZEM		7,51				
- nie wydzierżawiać do intensywnej hodowli ryb, choć można wydzierżawiać do ekstensywnych zarybień na cele wędkarskie; - zachować ostrożność w udostępnianiu do rekreacji; - przetrzymywanie przy brzegach zbiorników drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu, poprzez rezygnację z cięć zupełnych w odległości co najmniej 25 m od brzegu zbiornika; - nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia, jeżeli istnieją.						
3160 – Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne						
1.	11-30-1-05-102 -j -00	0,11	BAGNO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	11-30-1-06-227 -j -00	0,15	BAGNO	-		-
3.	11-30-1-08-249 -g -00	0,19	BAGNO	-		-
4.	11-30-1-10-405 -g -00	0,33	BAGNO	-		PLH320048
RAZEM		0,78				
- nie wydzierżawiać do intensywnej hodowli ryb, choć można wydzierżawiać do ekstensywnych zarybień na cele wędkarskie; - zachować ostrożność w udostępnianiu do rekreacji; - przetrzymywanie przy brzegach zbiorników drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu, poprzez rezygnację z cięć zupełnych w odległości co najmniej 25 m od brzegu zbiornika; - nie odprowadzać wody z systemów melioracyjnych, zamknąć takie odprowadzenia, jeżeli istnieją.						

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
4030 – Suche wrzosowiska						
1.	11-30-1-08-333 -a -00	12,07	PIASKI	DRZEW	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320048
2.	11-30-1-08-333 -b -00	0,64	PIASKI	-		PLH320048
3.	11-30-1-08-333 -c -00	6,28	PIASKI	DRZEW		PLH320048
4.	11-30-1-08-333 -d -00	0,80	PIASKI	-		PLH320048
5.	11-30-1-08-333 -f -00	5,46	PIASKI	-		PLH320048
6.	11-30-1-08-333 -g -00	5,30	PIASKI	-		PLH320048
7.	11-30-1-08-333 -h -00	0,09	DROGI L	-		PLH320048
8.	11-30-1-08-333 -i -00	0,45	DROGI L	-		PLH320048
9.	11-30-1-08-333 -j -00	0,06	DROGI L	-		PLH320048
10.	11-30-1-08-333 -k -00	0,19	DROGI L	-		PLH320048
11.	11-30-1-08-333 -l -00	0,27	DROGI L	-		PLH320048
12.	11-30-1-08-333 -m -00	0,29	LINIE	-		PLH320048
13.	11-30-1-08-333 -n -00	0,47	LINIE	-		PLH320048
14.	11-30-1-08-348 -h -00	0,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
15.	11-30-1-08-349 --d -00	0,04	LINIA	-		PLH320048
16.	11-30-1-08-358 -a -00	2,04	SZCZ CHR	-		-
17.	11-30-1-10-385 -d -00	2,34	PIASKI	-		PLH320048
18.	11-30-1-10-385 -g -00	4,60	SZCZ CHR	PRZEST		PLH320048
19.	11-30-1-10-409 -b -00	0,06	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
20.	11-30-1-10-409 -c -00	1,52	PS	DRZEW		PLH320048
21.	11-30-1-10-409 -f -00	0,06	D-STAN	-		PLH320048
22.	11-30-1-10-410 -a -00	0,05	LINIE	-		PLH320048
23.	11-30-1-10-410 -b -00	1,81	PS	-		PLH320048
24.	11-30-1-10-410 -c -00	2,37	SZCZ CHR	PRZEST		PLH320048
25.	11-30-1-10-410 -i -00	1,21	PS	DRZEW		PLH320048
26.	11-30-1-10-425 -b -00	0,10	D-STAN	TW		PLH320048
27.	11-30-1-10-425 -d -00	0,08	D-STAN	CP		PLH320048
28.	11-30-1-10-425 -h -00	0,01	D-STAN	CP		PLH320048
29.	11-30-1-10-425 -g -00	0,01	D-STAN	TW		PLH320048
30.	11-30-1-10-425 -i -00	0,04	D-STAN	TP		PLH320048
31.	11-30-1-10-425 --a -00	0,17	DROGI L	-		PLH320048
32.	11-30-1-10-431 -b -00	1,10	BAGNO	DRZEW		PLH320048
33.	11-30-1-10-432 -b -00	1,99	BAGNO	DRZEW		PLH320048
34.	11-30-1-10-434 -a -00	0,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
35.	11-30-1-10-434 -f -00	0,11	BAGNO	DRZEW		PLH320048
36.	11-30-1-10-435 -c -00	0,08	PIASKI	DRZEW		PLH320048
37.	11-30-1-10-436 -a -00	0,34	PIASKI	-		PLH320048
38.	11-30-1-10-436 -d -00	0,32	PIASKI	DRZEW		PLH320048
39.	11-30-1-10-455 -d -00	0,05	PIASKI	DRZEW		PLH320048
RAZEM		53,05				

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
– usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy), nie dotyczy dębów szypułkowego i bezszypułkowego oraz drzewiastych form rodzimych wierzb; – w zależności od oceny stanu siedliska zaleca się wykaszanie; – eliminowanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych; – usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego; – przeprowadzenie kontrolowanego wypalania terenu siedliska.						
6410 - Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)						
1.	11-30-1-10-384 -j -00	0,56	PIASKI	DRZEW	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320048
2.	11-30-1-10-385 -f -00	0,31	PIASKI	DRZEW		PLH320048
3.	11-30-1-10-408 -d -00	0,18	BAGNO	-		PLH320048
4.	11-30-1-10-408 -h -00	1,11	BAGNO	-		PLH320048
5.	11-30-1-10-408 -n -00	0,04	ROWY	-		PLH320048
6.	11-30-1-10-409 -a -00	5,93	BAGNO	-		PLH320048
7.	11-30-1-10-409 -g -00	0,10	ROWY	-		PLH320048
8.	11-30-1-10-431 -j -00	0,30	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
9.	11-30-1-10-431 -k -00	0,71	BAGNO	-		PLH320048
10.	11-30-1-10-456 -b -00	0,02	D-STAN	TP		PLH320048
11.	11-30-1-10-456 -c -00	0,88	BAGNO	-		PLH320048
12.	11-30-1-10-456 -g -00	1,10	BAGNO	-		PLH320048
13.	11-30-1-10-456 -h -00	3,96	BAGNO	DRZEW		PLH320048
14.	11-30-1-10-457 -b -00	0,13	BAGNO	-		PLH320048
15.	11-30-1-10-457 -f -00	0,95	BAGNO	-		PLH320048
16.	11-30-1-10-457 -g -00	0,88	BAGNO	-		PLH320048
17.	11-30-1-10-480 -a -00	0,56	BAGNO	-		PLH320048
18.	11-30-1-10-480 -c -00	0,81	BAGNO	-		PLH320048
19.	11-30-1-10-480 -d -00	0,07	D-STAN	TP		PLH320048
20.	11-30-1-04-871 -h -00	0,84	Ł	-		PLH320036
21.	11-30-1-04-874 -i -00	2,22	PS	-		PLH320036
RAZEM		21,66				
– nie zalesiać; – nie zajmować pod inwestycje, zbiorniki retencyjne itp.; – nie odwadniać postaci wilgotnych, nie konserwować rowów odwadniających; – mechaniczne koszenie raz na 3-4 lata.						
7110* - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)						
1.	11-30-1-11-40 -i -00	2,82	TORFOW	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	11-30-1-11-46 -h -00	5,75	TORFOW	-		-
3.	11-30-1-08-266 -k -00	1,93	BAGNO	-		PLH320048
4.	11-30-1-08-348 -g -00	1,05	BAGNO	-		PLH320048
5.	11-30-1-09-423 -c -00	0,54	BAGNO	-		PLH320048
6.	11-30-1-09-423 -d -00	0,02	D-STAN	TP		PLH320048
RAZEM		12,11				
– poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych;						

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
– usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy); – usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych; – wykaszanie okrajów siedlisk torfowiskowych wraz usunięciem biomasy; – przetrzymywanie wokół siedliska pasa drzewostanu do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; – w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odśladzać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.						
7120 – Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji						
1.	11-30-1-10-430 -h -00	0,02	D-STAN	TP	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320048
2.	11-30-1-10-431 -c -00	0,05	D-STAN	TP		PLH320048
3.	11-30-1-10-431 -f -00	0,65	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
4.	11-30-1-10-431 -g -00	0,78	BAGNO	-		PLH320048
5.	11-30-1-10-431 -i -00	3,03	BAGNO	-		PLH320048
6.	11-30-1-10-431 -j -00	0,10	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
7.	11-30-1-10-431 -l -00	0,22	BAGNO	DRZEW		PLH320048
8.	11-30-1-10-432 -d -00	4,21	BAGNO	-		PLH320048
9.	11-30-1-10-432 -f -00	0,12	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
10.	11-30-1-10-432 -g -00	1,14	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
11.	11-30-1-10-456 -c -00	0,46	BAGNO	DRZEW		PLH320048
12.	11-30-1-10-456 -d -00	0,37	PIASKI	-		PLH320048
13.	11-30-1-10-456 -f -00	0,67	PIASKI	-		PLH320048
14.	11-30-1-10-456 -j -00	0,08	BAGNO			
15.	11-30-1-10-457 -a -00	0,08	PIASKI	DRZEW		PLH320048
16.	11-30-1-10-457 -b -00	1,76	BAGNO	-		PLH320048
17.	11-30-1-10-457 -c -00	1,39	PIASKI	-		PLH320048
18.	11-30-1-10-457 -d -00	1,59	BAGNO	-		PLH320048
19.	11-30-1-10-457 -h -00	0,03	ROWY	-		PLH320048
20.	11-30-1-10-457 -i -00	2,74	BAGNO	-		PLH320048
21.	11-30-1-10-457 -j -00	4,78	BAGNO	DRZEW		PLH320048
22.	11-30-1-10-480 -c -00	0,20	BAGNO	-		PLH320048
23.	11-30-1-10-480 -b -00	0,49	PIASKI	DRZEW		PLH320048
24.	11-30-1-10-481 -a -00	3,1	BAGNO	-		PLH320048
25.	11-30-1-04-849 -i -00	0,47	SZCZ CHR	-		PLH320036
26.	11-30-1-04-873 -b -00	0,46	SZCZ CHR	-		PLH320036
RAZEM		29,30				
– poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych; – usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy); – usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych; – wykaszanie okrajów siedlisk torfowiskowych wraz usunięciem biomasy; – przetrzymywanie wokół siedliska pasa drzewostanu do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu;						

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
– w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.						
7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska						
1.	11-30-1-03-73 -i -00	11,35	BAGNO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	11-30-1-05-102 -i -00	0,63	BAGNO	-		-
3.	11-30-1-05-121 -g -00	0,71	BAGNO	-		-
4.	11-30-1-06-185 -d -00	0,32	BAGNO	-		-
5.	11-30-1-06-188 -f -00	0,56	BAGNO	-		-
6.	11-30-1-06-205 -d -00	2,77	BAGNO	-		-
7.	11-30-1-06-227 -i -00	0,71	BAGNO	-		-
8.	11-30-1-06-230 -g -00	0,89	BAGNO	-		-
9.	11-30-1-08-241 -c -00	0,51	BAGNO	-		-
10.	11-30-1-08-242 -c -00	1,14	BAGNO	-		-
11.	11-30-1-08-249 -d -00	0,37	BAGNO	-		-
12.	11-30-1-08-250 -a -00	1,66	BAGNO	-		-
13.	11-30-1-08-252 -b -00	2,48	BAGNO	-		-
14.	11-30-1-08-264 -m -00	0,18	BAGNO	-		PLH320048
15.	11-30-1-08-266 -k -00	1,22	BAGNO	-		PLH320048
16.	11-30-1-08-276 -k -00	0,11	BAGNO	-		-
17.	11-30-1-07-292 -c -00	1,22	BAGNO	-		PLH320048
18.	11-30-1-08-301 -c -00	0,37	SZCZ CHR	-		-
19.	11-30-1-09-346 -d -00	0,49	BAGNO	-		PLH320048
20.	11-30-1-09-346 -f -00	0,36	BAGNO	-		PLH320048
21.	11-30-1-08-348 -b -00	1,57	BAGNO	-		PLH320048
22.	11-30-1-08-348 -g -00	0,28	BAGNO	-		PLH320048
23.	11-30-1-09-372 -c -00	0,06	BAGNO	-		PLH320048
24.	11-30-1-09-373 -d -00	0,03	BAGNO	-		PLH320048
25.	11-30-1-10-405 -d -00	6,19	BAGNO	-		PLH320048
26.	11-30-1-10-406 -f -00	0,22	D-STAN	-		PLH320048
27.	11-30-1-10-406 -g -00	1,62	BAGNO	-		PLH320048
28.	11-30-1-10-406 -i -00	0,02	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
29.	11-30-1-10-407 -c -00	0,11	BAGNO	-		PLH320048
30.	11-30-1-10-429 -c -00	1,11	BAGNO	-		PLH320048
31.	11-30-1-04-846 -h -00	0,60	BAGNO	-		PLH320036
32.	11-30-1-04-886 -h -00	0,71	BAGNO	-		PLH320036
33.	11-30-1-04-908 -d -00	0,49	BAGNO	-		-
RAZEM		41,06				
– poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych;						

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
- usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy); - usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych; - wykaszenie okrajów siedlisk torfowiskowych wraz usunięciem biomasy; - przetrzykiwanie wokół siedliska pasa drzewostanu do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożący trwałości lasu; - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odśladzać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.						
7230 – Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk						
1.	11-30-1-06-200 -b -00	5,32	BAGNO	-	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	11-30-1-06-200 -c -00	4,03	BAGNO	-		-
3.	11-30-1-06-201 -b -00	9,81	BAGNO	-		-
4.	11-30-1-06-201 -c -00	8,98	BAGNO	-		-
5.	11-30-1-06-202 -a -00	3,98	BAGNO	-		-
6.	11-30-1-07-320 -c -00	3,06	BAGNO	-		PLH320048
7.	11-30-1-09-347 -f -00	1,79	BAGNO	-		PLH320048
RAZEM		36,97				
- ręczne koszenie roślinności zielnej i usuwanie drzew i krzewów (zostawiać jałowce i sosny o średnicy u nasady pow. 10 cm oraz kępy innych drzew i krzewów); - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół siedliska należy wyznaczyć strefę buforową, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odśladzać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.						
LEŚNE SIEDLISKA PRZYRODNICZE N2000						
9110 - Kwaśne buczyny						
1.	11-30-1-03-73 -d -00	4,35	D-STAN	IIAU	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	11-30-1-03-73 -f -00	9,02	D-STAN	IIA		-
3.	11-30-1-03-74 -c -00	1,02	D-STAN	TP		-
4.	11-30-1-03-79 -c -00	5,26	D-STAN	IIA		-
5.	11-30-1-03-79 -f -00	3,27	D-STAN	IIA		-
6.	11-30-1-07-194 -d -00	2,47	D-STAN	IIA		PLH320048
7.	11-30-1-07-194 -g -00	1,09	D-STAN	TW		PLH320048
8.	11-30-1-07-194 -h -00	2,74	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
9.	11-30-1-07-194 -i -00	0,46	D-STAN	IIA		PLH320048
10.	11-30-1-07-213 -a -00	2,12	D-STAN	TP		PLH320048
11.	11-30-1-07-213 -b -00	0,66	D-STAN	TP		PLH320048
12.	11-30-1-07-213 -c -00	0,88	D-STAN	IIAU		PLH320048
13.	11-30-1-07-213 -d -00	1,48	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
14.	11-30-1-07-231 -b -00	3,69	D-STAN	IIAU		-
15.	11-30-1-07-232 -c -00	4,11	D-STAN	IIAU		-
16.	11-30-1-07-255 -b -00	2,06	D-STAN	IIAU		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
17.	11-30-1-07-257 -b -00	10,84	D-STAN	IIAU		-
18.	11-30-1-07-258 -f -00	1,78	D-STAN	IIAU		-
19.	11-30-1-07-285 -b -00	4,62	D-STAN	IIAU		-
20.	11-30-1-07-285 -i -00	1,43	D-STAN	IIAU		-
21.	11-30-1-07-286 -c -00	0,56	D-STAN	IIAU	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
22.	11-30-1-07-286 -d -00	1,45	D-STAN	TP		-
23.	11-30-1-07-286 -k -00	3,02	D-STAN	TW		-
24.	11-30-1-07-287 -a -00	0,96	D-STAN	IIAU		-
25.	11-30-1-07-313 -b -00	1,92	D-STAN	IIAU		-
26.	11-30-1-07-314 -a -00	1,11	D-STAN	CW		-
27.	11-30-1-09-368 -f -00	2,96	D-STAN	CW		-
28.	11-30-1-04-848 -k -00	1,24	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
29.	11-30-1-04-849 -b -00	6,97	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
30.	11-30-1-04-850 -b -00	2,78	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
31.	11-30-1-04-850 -c -00	1,04	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
32.	11-30-1-04-850 -h -00	1,73	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
33.	11-30-1-04-851 -a -00	5,54	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
34.	11-30-1-04-851 -i -00	1,42	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
35.	11-30-1-04-851 -n -00	2,47	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
36.	11-30-1-04-851 -z -00	1,32	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
37.	11-30-1-04-853 -d -00	27,18	D-STAN	CP		-
38.	11-30-1-04-873 -i -00	0,47	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
39.	11-30-1-04-873 -k -00	1,80	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
40.	11-30-1-04-874 -h -00	1,39	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
41.	11-30-1-04-874 -n -00	1,80	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
42.	11-30-1-04-877 -h -00	0,62	D-STAN	IIA		-
43.	11-30-1-04-877 -j -00	0,11	D-STAN	BRAK WSK		-
44.	11-30-1-04-877 -l -00	2,96	D-STAN	IIAU		-
45.	11-30-1-04-877 -p -00	3,17	D-STAN	IIAU		-
46.	11-30-1-04-878 -a -00	1,59	D-STAN	CP		-
47.	11-30-1-04-878 -c -00	0,89	D-STAN	CP		-
48.	11-30-1-04-878 -f -00	7,47	D-STAN	CP		-
49.	11-30-1-04-879 -b -00	1,22	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
50.	11-30-1-04-879 -f -00	2,60	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
51.	11-30-1-04-880 -g -00	1,53	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
52.	11-30-1-04-880 -j -00	1,19	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
53.	11-30-1-04-880 -o -00	0,72	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
54.	11-30-1-04-881 -g -00	3,12	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
55.	11-30-1-04-881 -h -00	1,59	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
56.	11-30-1-04-884 -g -00	5,44	D-STAN	IIIBU		PLH320036
57.	11-30-1-04-884 -o -00	1,74	D-STAN	IIA		PLH320036

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000	
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	
58.	11-30-1-04-884 -p -00	1,76	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320036	
59.	11-30-1-04-885 -a -00	4,91	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
60.	11-30-1-04-885 -b -00	4,04	D-STAN	CP		PLH320036	
61.	11-30-1-04-885 -f -00	2,26	D-STAN	IIAU		PLH320036	
62.	11-30-1-04-885 -h -00	3,57	D-STAN	CP		PLH320036	
63.	11-30-1-04-885 -l -00	0,55	D-STAN	PIEL		PLH320036	
64.	11-30-1-04-886 -a -00	2,43	D-STAN	TP		PLH320036	
65.	11-30-1-04-886 -k -00	2,72	D-STAN	CW		-	
66.	11-30-1-04-887 -h -00	2,47	D-STAN	IIAU		PLH320036	
67.	11-30-1-04-887 -l -00	1,25	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
68.	11-30-1-04-888 -a -00	2,18	D-STAN	IIAU		PLH320036	
69.	11-30-1-04-888 -b -00	1,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
70.	11-30-1-04-888 -d -00	3,27	D-STAN	IIA		PLH320036	
71.	11-30-1-04-896 -b -00	4,25	D-STAN	TW		-	
72.	11-30-1-04-896 -c -00	4,73	D-STAN	CW		-	
73.	11-30-1-04-896 -g -00	4,70	D-STAN	TW		-	
74.	11-30-1-04-896 -h -00	6,20	D-STAN	IIA		-	
75.	11-30-1-04-900 -o -00	0,57	D-STAN	BRAK WSK		-	
76.	11-30-1-04-901 -f -00	4,00	D-STAN	IIAU		-	
77.	11-30-1-04-902 -a -00	1,20	D-STAN	BRAK WSK		-	
78.	11-30-1-04-902 -g -00	3,50	D-STAN	IIA		-	
79.	11-30-1-04-902 -k -00	2,38	D-STAN	TP		-	
80.	11-30-1-04-904 -f -00	1,13	D-STAN	IIA		-	
81.	11-30-1-04-906 -b -00	0,54	D-STAN	BRAK WSK		-	
82.	11-30-1-04-906 -g -00	0,71	D-STAN	BRAK WSK		-	
83.	11-30-1-04-911 -m -00	1,13	D-STAN	IIA		-	
84.	11-30-1-04-912 -d -00	1,84	D-STAN	TP		-	
RAZEM		237,82					
<							

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
8.	11-30-1-11-26 -i -00	5,24	D-STAN	TP	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
9.	11-30-1-11-27 -b -00	9,86	D-STAN	TW		-
10.	11-30-1-11-27 -f -00	1,58	D-STAN	TP		-
11.	11-30-1-11-27 -g -00	1,11	D-STAN	ODN-ZŁOŻ		-
12.	11-30-1-11-27 -h -00	6,18	D-STAN	TP		-
13.	11-30-1-11-28 -c -00	13,37	D-STAN	TP		-
14.	11-30-1-11-29 -f -00	2,16	D-STAN	TP		-
15.	11-30-1-11-29 -g -00	4,80	D-STAN	CW		-
16.	11-30-1-11-30 -a -00	4,80	D-STAN	IIIBU		-
17.	11-30-1-11-30 -d -00	1,23	D-STAN	TP		-
18.	11-30-1-11-30 -h -00	2,14	D-STAN	CP		-
19.	11-30-1-11-31 -a -00	7,91	D-STAN	TP		-
20.	11-30-1-11-31 -d -00	11,16	D-STAN	IIA		-
21.	11-30-1-11-31 -f -00	3,64	D-STAN	TP		-
22.	11-30-1-11-32 -d -00	15,24	D-STAN	IIA		-
23.	11-30-1-11-32 -f -00	2,89	D-STAN	CP		-
24.	11-30-1-11-33 -a -00	1,95	D-STAN	IVDU		-
25.	11-30-1-11-33 -c -00	1,78	D-STAN	TP		-
26.	11-30-1-11-33 -d -00	8,96	D-STAN	CP		-
27.	11-30-1-11-33 -i -00	9,69	D-STAN	IIA		-
28.	11-30-1-11-34 -a -00	2,11	D-STAN	TP		-
29.	11-30-1-11-34 -c -00	0,50	D-STAN	CP		-
30.	11-30-1-11-34 -d -00	5,36	D-STAN	TP		-
31.	11-30-1-11-34 -h -00	4,46	D-STAN	IVDU		-
32.	11-30-1-11-34 -l -00	0,90	D-STAN	TP		-
33.	11-30-1-11-37 -b -00	2,63	D-STAN	TW		-
34.	11-30-1-11-37 -c -00	1,70	D-STAN	CP		-
35.	11-30-1-11-37 -d -00	0,87	D-STAN	TP		-
36.	11-30-1-11-37 -f -00	1,00	D-STAN	IIA		-
37.	11-30-1-11-37 -g -00	1,94	D-STAN	BRAK WSK		-
38.	11-30-1-11-37 -h -00	3,43	D-STAN	CW		-
39.	11-30-1-11-37 -i -00	3,38	D-STAN	TP		-
40.	11-30-1-11-38 -a -00	6,30	D-STAN	BRAK WSK		-
41.	11-30-1-11-38 -b -00	7,56	D-STAN	BRAK WSK		-
42.	11-30-1-11-38 -c -00	4,48	D-STAN	BRAK WSK		-
43.	11-30-1-11-38 -f -00	1,23	D-STAN	BRAK WSK		-
44.	11-30-1-11-38 -h -00	3,30	D-STAN	TP		-
45.	11-30-1-11-38 -i -00	2,29	D-STAN	CP		-
46.	11-30-1-11-39 -a -00	5,32	D-STAN	TP		-
47.	11-30-1-11-39 -b -00	5,40	D-STAN	TP		-
48.	11-30-1-11-39 -c -00	5,88	D-STAN	CP		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
49.	11-30-1-11-39 -g -00	4,06	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
50.	11-30-1-11-39 -h -00	2,38	D-STAN	BRAK WSK		-
51.	11-30-1-11-39 -i -00	1,84	D-STAN	TW		-
52.	11-30-1-11-39 -l -00	1,35	D-STAN	BRAK WSK		-
53.	11-30-1-11-40 -l -00	4,09	D-STAN	CW		-
54.	11-30-1-11-41 -k -00	4,55	D-STAN	TP		-
55.	11-30-1-11-41 -l -00	2,24	D-STAN	TP		-
56.	11-30-1-11-41 -m -00	15,58	D-STAN	CP		-
57.	11-30-1-11-42 -a -00	7,12	D-STAN	CP		-
58.	11-30-1-11-42 -c -00	4,18	D-STAN	TP		-
59.	11-30-1-11-43 -f -00	2,47	D-STAN	TP		-
60.	11-30-1-11-45 -a -00	2,07	D-STAN	BRAK WSK		-
61.	11-30-1-11-47 -b -00	5,88	D-STAN	TP		-
62.	11-30-1-11-48 -a -00	5,20	D-STAN	CP		-
63.	11-30-1-11-48 -b -00	1,25	D-STAN	TP		-
64.	11-30-1-11-48 -c -00	6,12	D-STAN	IIA		-
65.	11-30-1-11-48 -d -00	4,56	D-STAN	IIA		-
66.	11-30-1-11-48 -f -00	4,34	D-STAN	IIA		-
67.	11-30-1-11-49 -c -00	4,32	D-STAN	TP		-
68.	11-30-1-11-49 -g -00	1,80	D-STAN	TP		-
69.	11-30-1-03-58 -d -00	5,43	D-STAN	TP		-
70.	11-30-1-03-59 -d -00	17,46	D-STAN	TP		-
71.	11-30-1-03-59 -i -00	2,64	D-STAN	TP		-
72.	11-30-1-03-59 -j -00	2,50	D-STAN	CP		-
73.	11-30-1-03-60 -b -00	11,89	D-STAN	TW		-
74.	11-30-1-03-60 -f -00	1,41	D-STAN	TP		-
75.	11-30-1-03-60 -k -00	3,63	D-STAN	IIA		-
76.	11-30-1-03-61 -b -00	8,43	D-STAN	TW		-
77.	11-30-1-03-61 -c -00	1,34	D-STAN	BRAK WSK		-
78.	11-30-1-03-61 -g -00	3,25	D-STAN	TP		-
79.	11-30-1-03-61 -h -00	4,76	D-STAN	TW		-
80.	11-30-1-03-62 -a -00	12,42	D-STAN	TP		-
81.	11-30-1-03-62 -b -00	1,78	D-STAN	TP		-
82.	11-30-1-03-63 -w -00	8,30	D-STAN	CP		-
83.	11-30-1-03-63 -x -00	2,12	D-STAN	IIAU		-
84.	11-30-1-03-64 -a -00	1,21	D-STAN	TW		-
85.	11-30-1-03-64 -b -00	15,32	D-STAN	TW		-
86.	11-30-1-03-65 -a -00	2,72	D-STAN	TW		-
87.	11-30-1-03-65 -d -00	5,64	D-STAN	TP		-
88.	11-30-1-03-65 -f -00	3,00	D-STAN	TP		-
89.	11-30-1-03-65 -g -00	6,83	D-STAN	TW		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000	
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	
90.	11-30-1-03-65 -h -00	2,23	D-STAN	TP	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-	
91.	11-30-1-03-66 -g -00	2,66	D-STAN	TP		-	
92.	11-30-1-03-66 -i -00	1,07	D-STAN	TP		-	
93.	11-30-1-03-66 -k -00	10,34	D-STAN	TP		-	
94.	11-30-1-03-66 -l -00	3,62	D-STAN	TP		-	
95.	11-30-1-03-67 -c -00	1,20	D-STAN	TP		-	
96.	11-30-1-03-67 -d -00	0,50	D-STAN	BRAK WSK		-	
97.	11-30-1-03-67 -g -00	2,87	D-STAN	TP		-	
98.	11-30-1-03-67 -h -00	9,45	D-STAN	TP		-	
99.	11-30-1-03-68 -a -00	21,68	D-STAN	TP		-	
100.	11-30-1-03-68 -c -00	2,43	D-STAN	TW		-	
101.	11-30-1-03-69 -a -00	18,84	D-STAN	TP		-	
102.	11-30-1-03-69 -b -00	3,82	D-STAN	CP		-	
103.	11-30-1-03-70 -a -00	2,65	D-STAN	TP		-	
104.	11-30-1-03-70 -b -00	7,24	D-STAN	TP		-	
105.	11-30-1-03-70 -c -00	0,77	D-STAN	TP		-	
106.	11-30-1-03-70 -k -00	2,17	D-STAN	IIA		-	
107.	11-30-1-03-71 -a -00	14,83	D-STAN	TP		-	
108.	11-30-1-03-71 -b -00	1,21	D-STAN	CP		-	
109.	11-30-1-03-71 -h -00	0,66	D-STAN	BRAK WSK		-	
110.	11-30-1-03-72 -a -00	3,60	D-STAN	CP		-	
111.	11-30-1-03-74 -a -00	5,27	D-STAN	CP		-	
112.	11-30-1-03-76 -a -00	13,06	D-STAN	TW		-	
113.	11-30-1-03-76 -c -00	14,41	D-STAN	TW		-	
114.	11-30-1-03-77 -f -00	11,18	D-STAN	CP		-	
115.	11-30-1-03-78 -d -00	1,64	D-STAN	TP		-	
116.	11-30-1-03-78 -i -00	0,83	D-STAN	TP		-	
117.	11-30-1-03-78 -j -00	0,98	D-STAN	CP		-	
118.	11-30-1-03-78 -m -00	1,18	D-STAN	TW		-	
119.	11-30-1-03-79 -b -00	5,87	D-STAN	TP		-	
120.	11-30-1-03-79 -h -00	0,81	D-STAN	TP		-	
121.	11-30-1-03-80 -a -00	0,69	D-STAN	TP		-	
122.	11-30-1-03-84 -g -00	2,00	D-STAN	TP		-	
123.	11-30-1-04-878 -h -00	2,71	D-STAN	CP		-	
124.	11-30-1-04-879 -g -00	2,01	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
125.	11-30-1-04-880 -k -00	2,65	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
RAZEM		596,52					
</							

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
– eliminowanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych.						
9160 – Grądy subatlantyckie						
1.	11-30-1-02-7 -b -00	1,51	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	11-30-1-02-7 -l -00	1,67	D-STAN	BRAK WSK		-
3.	11-30-1-02-12 -m -00	0,81	D-STAN	BRAK WSK		-
4.	11-30-1-02-15 -k -00	1,15	D-STAN	BRAK WSK		-
5.	11-30-1-02-16 -g -00	1,35	D-STAN	BRAK WSK		-
6.	11-30-1-02-18 -b -00	0,50	D-STAN	BRAK WSK		-
7.	11-30-1-02-18 -f -00	0,67	D-STAN	BRAK WSK		-
8.	11-30-1-02-21 -g -00	0,66	D-STAN	BRAK WSK		-
9.	11-30-1-11-24 -g -00	5,63	D-STAN	TP		-
10.	11-30-1-11-27 -j -00	2,42	D-STAN	TP		-
11.	11-30-1-11-28 -a -00	4,88	D-STAN	IVD		-
12.	11-30-1-11-28 -b -00	1,34	D-STAN	TP		-
13.	11-30-1-11-28 -f -00	2,43	D-STAN	TP		-
14.	11-30-1-11-28 -g -00	2,11	D-STAN	TP		-
15.	11-30-1-11-29 -b -00	3,24	D-STAN	BRAK WSK		-
16.	11-30-1-11-30 -c -00	4,10	D-STAN	BRAK WSK		-
17.	11-30-1-11-30 -k -00	2,62	D-STAN	TP		-
18.	11-30-1-11-34 -i -00	2,15	D-STAN	TP		-
19.	11-30-1-11-34 -j -00	5,27	D-STAN	TP		-
20.	11-30-1-11-47 -a -00	2,43	D-STAN	TP		-
21.	11-30-1-11-51 -c -00	9,49	D-STAN	IVD		-
22.	11-30-1-03-58 -c -00	5,82	D-STAN	TP		-
23.	11-30-1-03-59 -b -00	1,51	D-STAN	BRAK WSK		-
24.	11-30-1-03-61 -d -00	1,79	D-STAN	TP		-
25.	11-30-1-03-68 -f -00	1,18	D-STAN	TP		-
26.	11-30-1-03-69 -f -00	2,05	D-STAN	TP		-
27.	11-30-1-03-69 -g -00	0,97	D-STAN	IIA		-
28.	11-30-1-03-71 -j -00	3,68	D-STAN	IIIBU		-
29.	11-30-1-03-72 -b -00	8,22	D-STAN	IIAU		-
30.	11-30-1-03-74 -g -00	5,27	D-STAN	TP		-
31.	11-30-1-03-74 -i -00	7,58	D-STAN	TP		-
32.	11-30-1-03-75 -l -00	2,52	D-STAN	IIIB		-
33.	11-30-1-03-77 -d -00	2,31	D-STAN	TP		-
34.	11-30-1-03-78 -c -00	4,00	D-STAN	TP		-
35.	11-30-1-03-78 -k -00	3,36	D-STAN	TP		-
36.	11-30-1-03-82 -a -00	1,75	D-STAN	IIIBU		-
37.	11-30-1-03-82 -k -00	1,79	D-STAN	TP		-
38.	11-30-1-03-83 -c -00	2,18	D-STAN	IIIB		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
39.	11-30-1-03-84 -h -00	1,64	D-STAN	TP	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
40.	11-30-1-03-85 -c -00	2,79	D-STAN	IIIB		-
41.	11-30-1-03-86 -d -00	1,49	D-STAN	BRAK WSK		-
42.	11-30-1-03-86 -h -00	0,92	D-STAN	TP		-
43.	11-30-1-07-175 -b -00	3,77	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
44.	11-30-1-07-212 -b -00	1,00	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
45.	11-30-1-07-213 -f -00	0,86	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
46.	11-30-1-07-213 -g -00	0,13	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
47.	11-30-1-01-549 -d -00	1,11	D-STAN	BRAK WSK		-
48.	11-30-1-01-556 -d -00	1,53	D-STAN	BRAK WSK		-
49.	11-30-1-04-848 -f -00	1,05	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
50.	11-30-1-04-876 -g -00	0,67	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
51.	11-30-1-04-886 -d -00	0,63	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
RAZEM		130,04				
</						

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
22.	11-30-1-03-75 -o -00	4,64	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
23.	11-30-1-03-76 -d -00	0,68	D-STAN	BRAK WSK		-
24.	11-30-1-03-82 -f -00	0,22	D-STAN	BRAK WSK		-
25.	11-30-1-03-84 -f -00	0,38	D-STAN	BRAK WSK		-
26.	11-30-1-05-102 -g -00	9,45	BAGNO	-		-
27.	11-30-1-05-113 -j -00	1,43	D-STAN	BRAK WSK		-
28.	11-30-1-05-120A -h -00	0,16	D-STAN	BRAK WSK		-
29.	11-30-1-05-121 -c -00	0,18	D-STAN	BRAK WSK		-
30.	11-30-1-05-122 -r -00	0,59	D-STAN	BRAK WSK		-
31.	11-30-1-05-125 -j -00	1,01	D-STAN	BRAK WSK		-
32.	11-30-1-06-206 -b -00	1,16	BAGNO	-		-
33.	11-30-1-07-261 -f -00	0,46	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
34.	11-30-1-07-312 -f -00	0,97	D-STAN	BRAK WSK		-
35.	11-30-1-08-348 -c -00	0,07	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
36.	11-30-1-08-348 -g -00	0,08	BAGNO	-		PLH320048
37.	11-30-1-09-372 -c -00	0,90	BAGNO	-		PLH320048
38.	11-30-1-09-373 -d -00	0,48	BAGNO	-		PLH320048
39.	11-30-1-10-405 -f -00	2,57	BAGNO	-		PLH320048
40.	11-30-1-10-406 -f -00	1,10	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
41.	11-30-1-04-848 -i -00	6,27	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
42.	11-30-1-04-848 -l -00	3,02	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
43.	11-30-1-04-849 -c -00	3,07	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
44.	11-30-1-04-849 -g -00	10,11	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
45.	11-30-1-04-849 -h -00	2,47	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
46.	11-30-1-04-850 -j -00	7,22	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
47.	11-30-1-04-850 -k -00	1,15	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
48.	11-30-1-04-850 -l -00	4,70	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
49.	11-30-1-04-851 -h -00	2,56	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
50.	11-30-1-04-851 -j -00	1,39	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
51.	11-30-1-04-851 -m -00	0,47	BAGNO	-		PLH320036
52.	11-30-1-04-851 -p -00	1,20	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
53.	11-30-1-04-851 -w -00	2,71	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
54.	11-30-1-04-851 -x -00	2,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
55.	11-30-1-04-851 -y -00	2,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
56.	11-30-1-04-851 -ax -00	2,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
57.	11-30-1-04-869 -g -00	0,50	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
58.	11-30-1-04-872 -a -00	2,16	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
59.	11-30-1-04-872 -b -00	1,83	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
60.	11-30-1-04-872 -c -00	4,41	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
61.	11-30-1-04-872 -f -00	7,75	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
62.	11-30-1-04-872 -h -00	0,83	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000	
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	
63.	11-30-1-04-873 -a -00	7,26	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	PLH320036	
64.	11-30-1-04-873 -c -00	3,47	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
65.	11-30-1-04-873 -d -00	5,48	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
66.	11-30-1-04-873 -h -00	4,94	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
67.	11-30-1-04-874 -a -00	7,59	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
68.	11-30-1-04-874 -c -00	0,80	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
69.	11-30-1-04-874 -f -00	1,86	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
70.	11-30-1-04-874 -g -00	1,29	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
71.	11-30-1-04-874 -k -00	1,12	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
72.	11-30-1-04-874 -m -00	0,57	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
73.	11-30-1-04-875 -a -00	1,51	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
74.	11-30-1-04-875 -b -00	1,14	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
75.	11-30-1-04-875 -c -00	2,11	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
76.	11-30-1-04-875 -i -00	1,70	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
77.	11-30-1-04-879 -d -00	1,00	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
78.	11-30-1-04-880 -a -00	2,21	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
79.	11-30-1-04-880 -f -00	2,72	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
80.	11-30-1-04-880 -h -00	0,31	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
81.	11-30-1-04-880 -l -00	0,53	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
82.	11-30-1-04-880 -m -00	1,98	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
83.	11-30-1-04-880 -n -00	0,37	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
84.	11-30-1-04-881 -f -00	2,22	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
85.	11-30-1-04-885 -g -00	5,02	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
86.	11-30-1-04-885 -i -00	0,66	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
87.	11-30-1-04-885 -j -00	0,20	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
88.	11-30-1-04-885 -k -00	1,29	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
89.	11-30-1-04-886 -f -00	1,28	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
90.	11-30-1-04-886 -i -00	4,46	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
91.	11-30-1-04-887 -b -00	0,64	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
92.	11-30-1-04-887 -d -00	0,35	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036	
93.	11-30-1-04-893 -h -00	4,08	D-STAN	BRAK WSK		-	
94.	11-30-1-04-895 -m -00	0,53	D-STAN	BRAK WSK		PLH320042	
95.	11-30-1-04-897 -h -00	1,35	D-STAN	BRAK WSK		PLH320042	
96.	11-30-1-04-898 -f -00	1,19	D-STAN	BRAK WSK		-	
97.	11-30-1-04-899 -f -00	0,82	D-STAN	BRAK WSK		PLH320042	
98.	11-30-1-04-908 -c -00	1,11	D-STAN	BRAK WSK		-	
RAZEM		198,54					

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
– dostosowanie stosunków wodnych do potrzeb siedliska (budowa zastawek); – w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odstaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.						
91E0* - Łęgi olszowe i jesionowe						
1.	11-30-1-02-1 -a -00	2,52	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
2.	11-30-1-02-7 -a -00	1,13	D-STAN	BRAK WSK		-
3.	11-30-1-02-15 -c -00	0,76	D-STAN	BRAK WSK		-
4.	11-30-1-02-17 -h -00	1,23	D-STAN	BRAK WSK		-
5.	11-30-1-02-17 -i -00	1,08	D-STAN	BRAK WSK		-
6.	11-30-1-02-18 -d -00	0,92	D-STAN	BRAK WSK		-
7.	11-30-1-02-21 -a -00	1,56	D-STAN	BRAK WSK		-
8.	11-30-1-03-56 -i -00	3,84	D-STAN	PIEL		-
9.	11-30-1-05-148A -j -00	0,44	D-STAN	BRAK WSK		-
10.	11-30-1-06-155A -g -00	0,35	D-STAN	BRAK WSK		-
11.	11-30-1-06-173A -b -00	0,32	D-STAN	BRAK WSK		-
12.	11-30-1-07-175 -a -00	0,10	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
13.	11-30-1-07-176 -a -00	0,05	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
14.	11-30-1-08-241 -j -00	2,47	D-STAN	BRAK WSK		-
15.	11-30-1-07-263 -a -00	0,35	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
16.	11-30-1-08-264 -a -00	0,04	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
17.	11-30-1-08-264 -b -00	0,17	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
18.	11-30-1-08-264 -c -00	1,53	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048
19.	11-30-1-01-556 -f -00	0,60	D-STAN	BRAK WSK		-
20.	11-30-1-01-596 -f -00	2,52	D-STAN	BRAK WSK		-
21.	11-30-1-01-601 -b -00	0,36	D-STAN	BRAK WSK		-
22.	11-30-1-01-604 -h -00	1,36	D-STAN	BRAK WSK		-
23.	11-30-1-01-614 -a -00	4,36	D-STAN	BRAK WSK		-
24.	11-30-1-01-615 -l -00	0,32	D-STAN	BRAK WSK		-
25.	11-30-1-01-616 -d -00	1,24	D-STAN	BRAK WSK		-
26.	11-30-1-01-616 -h -00	0,61	D-STAN	BRAK WSK		-
27.	11-30-1-01-619 -a -00	1,02	D-STAN	BRAK WSK		-
28.	11-30-1-01-620 -b -00	0,37	D-STAN	BRAK WSK		-
29.	11-30-1-02-708 -a -00	1,90	D-STAN	BRAK WSK		-
30.	11-30-1-02-708 -d -00	0,82	D-STAN	BRAK WSK		-
31.	11-30-1-02-708 -g -00	2,17	D-STAN	BRAK WSK		-
32.	11-30-1-02-708 -i -00	4,20	D-STAN	BRAK WSK		-
33.	11-30-1-02-713A -g -00	4,79	D-STAN	BRAK WSK		-
34.	11-30-1-02-714 -a -00	0,93	D-STAN	BRAK WSK		-

Lp.	Adres leśny	[ha]	Ogólna charakte- rystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Obszar Natura 2000
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)	
1	2	3	4	5	6	7
35.	11-30-1-02-714 -b -00	4,32	D-STAN	BRAK WSK		-
36.	11-30-1-02-722 -a -00	7,94	D-STAN	BRAK WSK		-
37.	11-30-1-02-722 -b -00	1,41	D-STAN	BRAK WSK		-
38.	11-30-1-02-722 -c -00	0,65	D-STAN	BRAK WSK		-
39.	11-30-1-02-729 -d -00	0,58	D-STAN	BRAK WSK		-
40.	11-30-1-02-729 -i -00	0,51	D-STAN	BRAK WSK		-
41.	11-30-1-02-730 -p -00	0,56	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody	-
42.	11-30-1-04-869 -m -00	0,89	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
43.	11-30-1-04-870 -k -00	1,19	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
44.	11-30-1-04-871 -j -00	1,09	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
45.	11-30-1-04-872 -k -00	1,27	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
46.	11-30-1-04-881 -d -00	0,77	D-STAN	BRAK WSK		PLH320036
47.	11-30-1-04-899 -d -00	0,61	D-STAN	BRAK WSK		PLH320042
48.	11-30-1-04-900 -h -00	1,45	D-STAN	BRAK WSK		-
49.	11-30-1-04-900 -k -00	3,52	D-STAN	BRAK WSK		-
RAZEM		73,19				
– podtyp „olsy źródłiskowe” należy wyłączyć z użytkowania rębne; – przetrzymywanie w najbliższym sąsiedztwie siedliska (głównie wokół podtypu „olsu źródłiskowego”) pasa drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; – przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją); – pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; – pozostawianie martwego drewna; – dostosowanie stosunków wodnych do potrzeb siedliska (budowa zastawek, montaż rur przelewowych w tamach bobrowych); – w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) w drzewostanach przylegających wokół hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odstaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.						

12.2. Zestawienie pododdziałów cennych ekosystemów wymagających wyłączenia z gospodarki leśnej (BIO) w Nadleśnictwie Czarnobór

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
1	2	3	4	5
1.	11-30-1-02-1 -a -00	BIO-W	2,52	-
2.	11-30-1-02-1 -f -00	BIO-W	0,64	-
3.	11-30-1-02-7 -a -00	BIO-W	1,13	-
4.	11-30-1-02-7 -b -00	BIO-T	1,51	-
5.	11-30-1-02-7 -g -00	BIO-W	1,72	-
6.	11-30-1-02-7 -l -00	BIO-W	1,67	-
7.	11-30-1-02-10 -h -00	BIO-W	0,73	-
8.	11-30-1-02-10 -j -00	BIO-W	0,82	-
9.	11-30-1-02-11 -d -00	BIO-W	0,81	-
10.	11-30-1-02-11 -g -00	BIO-W	1,04	-
11.	11-30-1-02-12 -l -00	BIO-W	1,53	-
12.	11-30-1-02-12 -m -00	BIO-W	0,81	-
13.	11-30-1-02-15 -b -00	BIO-W	0,66	-
14.	11-30-1-02-15 -c -00	BIO-W	0,76	-
15.	11-30-1-02-15 -f -00	BIO-W	0,79	-
16.	11-30-1-02-15 -i -00	BIO-T	1,40	-
17.	11-30-1-02-15 -j -00	BIO-W	0,71	-
18.	11-30-1-02-15 -k -00	BIO-T	1,15	-
19.	11-30-1-02-16 -b -00	BIO-T	1,05	-
20.	11-30-1-02-16 -d -00	BIO-W	1,01	-
21.	11-30-1-02-16 -f -00	BIO-W	0,54	-
22.	11-30-1-02-16 -g -00	BIO-T	1,35	-
23.	11-30-1-02-17 -g -00	BIO-T	1,33	-
24.	11-30-1-02-17 -h -00	BIO-W	1,23	-
25.	11-30-1-02-17 -i -00	BIO-W	1,08	-
26.	11-30-1-02-18 -b -00	BIO-W	0,50	-
27.	11-30-1-02-18 -d -00	BIO-W	0,92	-
28.	11-30-1-02-18 -f -00	BIO-Z	0,67	-
29.	11-30-1-02-18 -j -00	BIO-W	2,24	-
30.	11-30-1-02-18 -m -00	BIO-W	1,24	-
31.	11-30-1-02-21 -g -00	BIO-W	0,66	-
32.	11-30-1-02-21 -k -00	BIO-W	4,91	-
33.	11-30-1-02-21 -n -00	BIO-T	1,49	-
34.	11-30-1-11-26 -b -00	BIO-B	2,12	-
35.	11-30-1-11-26 -g -00	BIO-B	1,39	-
36.	11-30-1-11-27 -c -00	BIO-B	1,10	-
37.	11-30-1-11-27 -d -00	BIO-B	1,38	-

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
38.	11-30-1-11-27 -i -00	BIO-B	0,68	-
39.	11-30-1-11-28 -d -00	BIO-B	1,79	-
1	2	3	4	5
40.	11-30-1-11-29 -h -00	BIO-T	2,08	-
41.	11-30-1-11-29 -i -00	BIO-W	2,18	-
42.	11-30-1-11-30 -b -00	BIO-B	1,77	-
43.	11-30-1-11-30 -c -00	BIO-B	4,10	-
44.	11-30-1-11-30 -g -00	BIO-B	3,33	-
45.	11-30-1-11-30 -i -00	BIO-B	1,22	-
46.	11-30-1-11-30 -n -00	BIO-B	1,62	-
47.	11-30-1-11-31 -b -00	BIO-B	1,20	-
48.	11-30-1-11-31 -h -00	BIO-B	1,59	-
49.	11-30-1-11-32 -g -00	BIO-B	2,21	-
50.	11-30-1-11-32 -h -00	BIO-B	0,83	-
51.	11-30-1-11-33 -f -00	BIO-B	2,34	-
52.	11-30-1-11-33 -h -00	BIO-B	0,65	-
53.	11-30-1-11-33 -j -00	BIO-B	0,93	-
54.	11-30-1-11-34 -m -00	BIO-A	3,51	-
55.	11-30-1-11-34 -o -00	BIO-A	1,34	-
56.	11-30-1-11-38 -c -00	BIO-A	4,48	-
57.	11-30-1-11-38 -d -00	BIO-A	0,63	-
58.	11-30-1-11-38 -f -00	BIO-A	1,23	-
59.	11-30-1-11-38 -g -00	BIO-A	0,63	-
60.	11-30-1-11-39 -g -00	BIO-A	4,06	-
61.	11-30-1-11-40 -b -00	BIO-B	2,63	-
62.	11-30-1-11-40 -j -00	BIO-B	1,85	-
63.	11-30-1-11-40 -k -00	BIO-B	1,60	-
64.	11-30-1-11-41 -n -00	BIO-B	0,17	-
65.	11-30-1-11-42 -b -00	BIO-B	0,36	-
66.	11-30-1-11-49 -b -00	BIO-B	2,09	-
67.	11-30-1-11-52 -h -00	BIO-B	1,45	-
68.	11-30-1-11-52 -j -00	BIO-B	2,22	-
69.	11-30-1-03-57 -k -00	BIO-E	1,28	-
70.	11-30-1-03-59 -a -00	BIO-W	1,54	-
71.	11-30-1-03-59 -g -00	BIO-B	0,78	-
72.	11-30-1-03-60 -a -00	BIO-W	0,96	-
73.	11-30-1-03-72 -d -00	BIO-B	0,80	-
74.	11-30-1-03-73 -h -00	BIO-B	0,79	-
75.	11-30-1-03-74 -f -00	BIO-B	0,31	-
76.	11-30-1-03-76 -d -00	BIO-B	0,68	-
77.	11-30-1-03-82 -f -00	BIO-B	0,22	-
78.	11-30-1-03-83 -k -00	BIO-T	3,08	-
79.	11-30-1-03-84 -f -00	BIO-B	0,38	-
80.	11-30-1-03-84 -j -00	BIO-T	1,94	-
81.	11-30-1-03-84 -k -00	BIO-B	1,25	-

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
82.	11-30-1-05-97 -r -00	BIO-B	0,55	-
83.	11-30-1-05-98 -k -00	BIO-T	3,93	-
1	2	3	4	5
84.	11-30-1-05-98 -n -00	BIO-T	0,81	-
85.	11-30-1-05-98 -o -00	BIO-T	0,80	-
86.	11-30-1-05-102 -f -00	BIO-W	3,00	-
87.	11-30-1-05-108 -i -00	BIO-T	3,22	-
88.	11-30-1-05-108 -d -00	BIO-W	0,98	-
89.	11-30-1-05-109 -h -00	BIO-T	0,56	-
90.	11-30-1-05-109 -i -00	BIO-T	1,27	-
91.	11-30-1-05-109 -m -00	BIO-T	2,12	-
92.	11-30-1-05-112 -g -00	BIO-W	1,02	-
93.	11-30-1-05-113 -j -00	BIO-B	1,43	-
94.	11-30-1-05-115 -a -00	BIO-W	0,74	-
95.	11-30-1-05-115 -b -00	BIO-W	5,51	-
96.	11-30-1-05-120A -h -00	BIO-B	0,16	-
97.	11-30-1-05-121 -c -00	BIO-B	0,18	-
98.	11-30-1-05-121 -i -00	BIO-B	0,52	-
99.	11-30-1-05-122 -h -00	BIO-B	0,82	-
100.	11-30-1-05-122 -r -00	BIO-B	0,59	-
101.	11-30-1-05-123 -a -00	BIO-W	1,51	-
102.	11-30-1-05-123 -f -00	BIO-T	0,97	-
103.	11-30-1-05-125 -j -00	BIO-B	1,01	-
104.	11-30-1-05-129 -d -00	BIO-W	14,48	-
105.	11-30-1-06-145 -j -00	BIO-W	1,08	-
106.	11-30-1-05-148A -a -00	BIO-W	2,71	-
107.	11-30-1-05-148A -j -00	BIO-W	0,44	-
108.	11-30-1-05-149A -b -00	BIO-W	1,11	-
109.	11-30-1-06-162 -d -00	BIO-W	1,00	-
110.	11-30-1-06-165 -b -00	BIO-W	2,08	-
111.	11-30-1-06-165 -c -00	BIO-W	0,86	-
112.	11-30-1-06-166 -b -00	BIO-W	0,81	-
113.	11-30-1-06-166 -c -00	BIO-W	0,93	-
114.	11-30-1-07-168 -i -00	BIO-W	0,86	PLH320048
115.	11-30-1-07-168 -m -00	BIO-W	0,83	PLH320048
116.	11-30-1-07-175 -a -00	BIO-W	0,33	PLH320048
117.	11-30-1-07-175 -b -00	BIO-W	5,18	PLH320048
118.	11-30-1-07-176 -a -00	BIO-W	7,78	PLH320048
119.	11-30-1-06-177 -a -00	BIO-O	5,32	-
120.	11-30-1-06-185 -g -00	BIO-I	1,18	-
121.	11-30-1-06-185 -i -00	BIO-W	0,68	-
122.	11-30-1-06-186 -g -00	BIO-W	2,31	-
123.	11-30-1-06-186 -k -00	BIO-W	1,40	-
124.	11-30-1-06-187 -b -00	BIO-I	0,31	-
125.	11-30-1-06-187 -k -00	BIO-I	0,49	-

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
126.	11-30-1-07-194 -h -00	BIO-W	2,94	PLH320048
127.	11-30-1-06-195 -a -00	BIO-W	1,94	PLH320048
128.	11-30-1-06-195 -d -00	BIO-W	2,18	PLH320048
1	2	3	4	5
129.	11-30-1-06-195 -f -00	BIO-B	0,91	PLH320048
130.	11-30-1-06-202 -f -00	BIO-W	0,24	-
131.	11-30-1-06-203 -d -00	BIO-W	0,79	-
132.	11-30-1-07-212 -b -00	BIO-G	1,00	PLH320048
133.	11-30-1-07-213 -d -00	BIO-W	1,62	PLH320048
134.	11-30-1-07-213 -f -00	BIO-W	1,08	PLH320048
135.	11-30-1-07-213 -g -00	BIO-W	0,62	PLH320048
136.	11-30-1-06-214 -a -00	BIO-W	4,37	PLH320048
137.	11-30-1-06-217 -k -00	BIO-W	1,47	-
138.	11-30-1-07-234 -d -00	BIO-W	2,60	PLH320048
139.	11-30-1-07-234 -h -00	BIO-W	1,34	PLH320048
140.	11-30-1-07-235 -a -00	BIO-B	2,45	PLH320048
141.	11-30-1-07-235 -b -00	BIO-W	2,03	PLH320048
142.	11-30-1-07-235 -c -00	BIO-W	0,63	PLH320048
143.	11-30-1-07-235 -d -00	BIO-B	1,75	PLH320048
144.	11-30-1-07-236 -a -00	BIO-W	6,66	PLH320048
145.	11-30-1-07-236 -h -00	BIO-B	0,80	PLH320048
146.	11-30-1-07-236 -j -00	BIO-B	3,04	PLH320048
147.	11-30-1-07-237 -i -00	BIO-B	0,31	PLH320048
148.	11-30-1-08-241 -l -00	BIO-B	0,78	-
149.	11-30-1-07-261 -f -00	BIO-B	0,46	PLH320048
150.	11-30-1-07-262 -b -00	BIO-W	0,81	PLH320048
151.	11-30-1-07-262 -d -00	BIO-W	0,80	PLH320048
152.	11-30-1-07-263 -a -00	BIO-W	1,91	PLH320048
153.	11-30-1-07-263 -f -00	BIO-W	0,32	PLH320048
154.	11-30-1-08-264 -a -00	BIO-W	1,27	PLH320048
155.	11-30-1-08-264 -b -00	BIO-W	1,64	PLH320048
156.	11-30-1-08-264 -c -00	BIO-W	1,53	PLH320048
157.	11-30-1-08-264 -d -00	BIO-W	1,61	PLH320048
158.	11-30-1-08-264 -k -00	BIO-W	1,98	PLH320048
159.	11-30-1-08-264 -n -00	BIO-W	1,48	PLH320048
160.	11-30-1-08-265 -j -00	BIO-B	1,13	PLH320048
161.	11-30-1-08-266 -m -00	BIO-W	1,30	PLH320048
162.	11-30-1-08-272 -j -00	BIO-W	1,56	-
163.	11-30-1-08-274 -f -00	BIO-W	1,55	-
164.	11-30-1-08-277 -i -00	BIO-D	0,93	-
165.	11-30-1-08-278 -f -00	BIO-D	0,97	-
166.	11-30-1-07-291 -b -00	BIO-W	1,64	PLH320048
167.	11-30-1-07-292 -d -00	BIO-W	0,92	PLH320048
168.	11-30-1-08-293 -a -00	BIO-W	2,80	PLH320048
169.	11-30-1-08-293 -i -00	BIO-W	1,02	PLH320048

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
170.	11-30-1-08-295 -b -00	BIO-O	3,37	-
171.	11-30-1-08-295 -g -00	BIO-O	4,83	-
172.	11-30-1-08-300 -d -00	BIO-W	0,57	-
173.	11-30-1-08-303 -d -00	BIO-B	1,27	-
174.	11-30-1-07-312 -d -00	BIO-W	0,93	-
175.	11-30-1-07-312 -f -00	BIO-B	0,97	-
176.	11-30-1-08-321 -g -00	BIO-W	0,53	PLH320048
177.	11-30-1-08-321 -h -00	BIO-I	4,32	PLH320048
178.	11-30-1-08-348 -c -00	BIO-W	2,46	PLH320048
179.	11-30-1-08-348 -h -00	BIO-W	2,09	PLH320048
180.	11-30-1-09-373 -b -00	BIO-I	0,51	PLH320048
181.	11-30-1-09-373 -c -00	BIO-W	2,23	PLH320048
182.	11-30-1-09-373 -f -00	BIO-W	1,37	PLH320048
183.	11-30-1-09-373 -g -00	BIO-W	1,56	PLH320048
184.	11-30-1-10-374 -c -00	BIO-W	1,98	PLH320048
185.	11-30-1-10-374 -g -00	BIO-W	1,79	PLH320048
186.	11-30-1-09-398 -c -00	BIO-W	3,31	PLH320048
187.	11-30-1-09-399 -c -00	BIO-W	0,59	PLH320048
188.	11-30-1-09-399 -o -00	BIO-W	0,68	PLH320048
189.	11-30-1-10-399A -b -00	BIO-W	0,85	PLH320048
190.	11-30-1-10-405 -i -00	BIO-R	5,34	PLH320048
191.	11-30-1-10-406 -i -00	BIO-R	8,49	PLH320048
192.	11-30-1-10-407 -f -00	BIO-R	0,54	PLH320048
193.	11-30-1-10-408 -g -00	BIO-R	2,60	PLH320048
194.	11-30-1-10-408 -j -00	BIO-R	2,00	PLH320048
195.	11-30-1-10-424 -i -00	BIO-W	2,06	PLH320048
196.	11-30-1-10-429 -f -00	BIO-T	3,01	PLH320048
197.	11-30-1-10-430 -a -00	BIO-T	8,75	PLH320048
198.	11-30-1-10-431 -a -00	BIO-T	3,31	PLH320048
199.	11-30-1-10-451 -b -00	BIO-W	1,50	PLH320048
200.	11-30-1-10-452 -g -00	BIO-W	1,90	PLH320048
201.	11-30-1-10-452 -k -00	BIO-W	1,38	PLH320048
202.	11-30-1-10-452 -o -00	BIO-W	0,50	PLH320048
203.	11-30-1-10-453 -i -00	BIO-W	2,22	PLH320048
204.	11-30-1-10-454 -i -00	BIO-N	0,66	PLH320048
205.	11-30-1-10-454 -j -00	BIO-N	1,01	PLH320048
206.	11-30-1-10-454 -k -00	BIO-N	2,62	PLH320048
207.	11-30-1-10-459 -a -00	BIO-T	2,32	PLH320048
208.	11-30-1-10-477 -c -00	BIO-W	0,45	PLH320048
209.	11-30-1-10-477 -d -00	BIO-W	0,72	PLH320048
210.	11-30-1-10-477 -f -00	BIO-N	4,20	PLH320048
211.	11-30-1-10-477 -m -00	BIO-W	4,53	PLH320048
212.	11-30-1-10-478 -a -00	BIO-N	6,52	PLH320048
213.	11-30-1-10-478 -b -00	BIO-N	3,91	PLH320048
214.	11-30-1-10-478 -c -00	BIO-N	4,45	PLH320048

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
215.	11-30-1-10-478 -d -00	BIO-N	1,51	PLH320048
216.	11-30-1-10-478 -f -00	BIO-W	2,59	PLH320048
1	2	3	4	5
217.	11-30-1-10-478 -h -00	BIO-N	7,24	PLH320048
218.	11-30-1-10-479 -c -00	BIO-N	1,19	PLH320048
219.	11-30-1-10-479 -f -00	BIO-N	12,07	PLH320048
220.	11-30-1-10-491 -d -00	BIO-W	2,75	PLH320048
221.	11-30-1-10-491 -j -00	BIO-W	1,12	PLH320048
222.	11-30-1-10-492 -a -00	BIO-W	1,73	PLH320048
223.	11-30-1-10-492 -f -00	BIO-W	0,92	PLH320048
224.	11-30-1-10-492 -g -00	BIO-W	3,34	PLH320048
225.	11-30-1-10-493 -i -00	BIO-W	1,86	PLH320048
226.	11-30-1-10-493 -k -00	BIO-W	5,49	PLH320048
227.	11-30-1-10-494 -j -00	BIO-W	5,92	PLH320048
228.	11-30-1-10-494 -l -00	BIO-W	2,06	PLH320048
229.	11-30-1-10-495 -g -00	BIO-W	1,60	PLH320048
230.	11-30-1-10-495 -j -00	BIO-W	0,86	PLH320048
231.	11-30-1-10-495 -k -00	BIO-W	1,08	PLH320048
232.	11-30-1-10-496 -c -00	BIO-W	1,55	PLH320048
233.	11-30-1-01-535 -f -00	BIO-W	1,67	-
234.	11-30-1-01-535 -r -00	BIO-W	2,89	-
235.	11-30-1-01-541 -g -00	BIO-W	2,43	-
236.	11-30-1-01-549 -d -00	BIO-W	1,11	-
237.	11-30-1-01-551 -h -00	BIO-B	1,39	-
238.	11-30-1-01-556 -d -00	BIO-W	1,53	-
239.	11-30-1-01-572 -j -00	BIO-W	0,58	-
240.	11-30-1-01-577 -h -00	BIO-T	1,87	-
241.	11-30-1-01-582 -a -00	BIO-W	1,94	-
242.	11-30-1-01-582 -h -00	BIO-W	1,71	-
243.	11-30-1-01-587 -f -00	BIO-W	3,22	-
244.	11-30-1-01-592 -b -00	BIO-W	2,17	-
245.	11-30-1-01-592 -j -00	BIO-Z	1,27	-
246.	11-30-1-01-592 -k -00	BIO-W	0,86	-
247.	11-30-1-01-592 -m -00	BIO-W	2,81	-
248.	11-30-1-01-596 -f -00	BIO-W	2,52	-
249.	11-30-1-01-596 -j -00	BIO-Z	1,71	-
250.	11-30-1-01-601 -b -00	BIO-Z	0,36	-
251.	11-30-1-01-604 -g -00	BIO-W	1,74	-
252.	11-30-1-01-604 -h -00	BIO-W	1,36	-
253.	11-30-1-01-614 -a -00	BIO-Z	4,36	-
254.	11-30-1-01-614 -b -00	BIO-W	1,33	-
255.	11-30-1-01-615 -l -00	BIO-W	0,32	-
256.	11-30-1-01-616 -b -00	BIO-W	1,27	-
257.	11-30-1-01-616 -c -00	BIO-T	3,22	-
258.	11-30-1-01-616 -d -00	BIO-W	1,24	-

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
259.	11-30-1-01-616 -h -00	BIO-W	0,61	-
260.	11-30-1-01-619 -a -00	BIO-Z	1,02	-
1	2	3	4	5
261.	11-30-1-01-620 -b -00	BIO-W	0,37	-
262.	11-30-1-01-620 -d -00	BIO-W	0,37	-
263.	11-30-1-02-708 -a -00	BIO-Z	1,90	-
264.	11-30-1-02-708 -b -00	BIO-W	1,21	-
265.	11-30-1-02-708 -c -00	BIO-W	0,78	-
266.	11-30-1-02-708 -d -00	BIO-W	0,82	-
267.	11-30-1-02-708 -f -00	BIO-Z	2,01	-
268.	11-30-1-02-708 -g -00	BIO-W	2,17	-
269.	11-30-1-02-708 -h -00	BIO-W	1,44	-
270.	11-30-1-02-708 -i -00	BIO-W	4,20	-
271.	11-30-1-02-713A -g -00	BIO-Z	4,79	-
272.	11-30-1-02-714 -a -00	BIO-W	0,93	-
273.	11-30-1-02-714 -b -00	BIO-Z	4,32	-
274.	11-30-1-02-714 -g -00	BIO-Z	1,21	-
275.	11-30-1-02-721 -c -00	BIO-W	0,85	-
276.	11-30-1-02-722 -a -00	BIO-W	7,94	-
277.	11-30-1-02-722 -b -00	BIO-Z	1,41	-
278.	11-30-1-02-722 -c -00	BIO-Z	0,65	-
279.	11-30-1-02-722 -g -00	BIO-Z	1,61	-
280.	11-30-1-02-729 -d -00	BIO-Z	0,58	-
281.	11-30-1-02-729 -i -00	BIO-Z	0,51	-
282.	11-30-1-02-730 -a -00	BIO-B	2,55	-
283.	11-30-1-02-730 -i -00	BIO-W	2,19	-
284.	11-30-1-02-730 -p -00	BIO-W	0,56	-
285.	11-30-1-02-730 -y -00	BIO-W	0,37	-
286.	11-30-1-04-846 -a -00	BIO-R	3,35	PLH320036
287.	11-30-1-04-846 -b -00	BIO-R	1,80	PLH320036
288.	11-30-1-04-846 -d -00	BIO-R	1,14	PLH320036
289.	11-30-1-04-846 -g -00	BIO-R	1,07	PLH320036
290.	11-30-1-04-846 -h -00	BIO-R	0,60	PLH320036
291.	11-30-1-04-846 -l -00	BIO-R	2,77	PLH320036
292.	11-30-1-04-846 -m -00	BIO-R	0,39	PLH320036
293.	11-30-1-04-846 -n -00	BIO-R	1,39	PLH320036
294.	11-30-1-04-847 -a -00	BIO-R	2,50	PLH320036
295.	11-30-1-04-847 -b -00	BIO-R	1,74	PLH320036
296.	11-30-1-04-847 -c -00	BIO-R	0,92	PLH320036
297.	11-30-1-04-847 -d -00	BIO-R	6,03	PLH320036
298.	11-30-1-04-847 -f -00	BIO-R	3,24	PLH320036
299.	11-30-1-04-847 -g -00	BIO-R	0,78	PLH320036
300.	11-30-1-04-847 -h -00	BIO-R	4,34	PLH320036
301.	11-30-1-04-847 -i -00	BIO-R	1,09	PLH320036
302.	11-30-1-04-847 -j -00	BIO-R	1,03	PLH320036

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
303.	11-30-1-04-847 -l -00	BIO-R	1,54	PLH320036
304.	11-30-1-04-847 -m -00	BIO-R	2,00	PLH320036
1	2	3	4	5
305.	11-30-1-04-848 -a -00	BIO-R	4,29	PLH320036
306.	11-30-1-04-848 -b -00	BIO-R	4,09	PLH320036
307.	11-30-1-04-848 -c -00	BIO-R	0,92	PLH320036
308.	11-30-1-04-848 -d -00	BIO-R	1,31	PLH320036
309.	11-30-1-04-848 -f -00	BIO-R	1,05	PLH320036
310.	11-30-1-04-848 -g -00	BIO-R	1,89	PLH320036
311.	11-30-1-04-848 -h -00	BIO-R	1,41	PLH320036
312.	11-30-1-04-848 -i -00	BIO-R	6,27	PLH320036
313.	11-30-1-04-848 -j -00	BIO-R	2,73	PLH320036
314.	11-30-1-04-848 -k -00	BIO-R	1,24	PLH320036
315.	11-30-1-04-848 -l -00	BIO-R	3,02	PLH320036
316.	11-30-1-04-849 -a -00	BIO-R	2,86	PLH320036
317.	11-30-1-04-849 -b -00	BIO-R	6,97	PLH320036
318.	11-30-1-04-849 -c -00	BIO-R	3,07	PLH320036
319.	11-30-1-04-849 -d -00	BIO-R	1,12	PLH320036
320.	11-30-1-04-849 -f -00	BIO-R	0,55	PLH320036
321.	11-30-1-04-849 -g -00	BIO-R	10,11	PLH320036
322.	11-30-1-04-849 -h -00	BIO-R	2,47	PLH320036
323.	11-30-1-04-850 -a -00	BIO-R	1,64	PLH320036
324.	11-30-1-04-850 -b -00	BIO-R	2,78	PLH320036
325.	11-30-1-04-850 -c -00	BIO-R	1,04	PLH320036
326.	11-30-1-04-850 -d -00	BIO-R	2,28	PLH320036
327.	11-30-1-04-850 -f -00	BIO-R	0,40	PLH320036
328.	11-30-1-04-850 -g -00	BIO-R	0,25	PLH320036
329.	11-30-1-04-850 -h -00	BIO-R	1,73	PLH320036
330.	11-30-1-04-850 -i -00	BIO-R	0,41	PLH320036
331.	11-30-1-04-850 -j -00	BIO-R	7,22	PLH320036
332.	11-30-1-04-850 -k -00	BIO-R	1,15	PLH320036
333.	11-30-1-04-850 -l -00	BIO-R	4,70	PLH320036
334.	11-30-1-04-851 -a -00	BIO-R	5,54	PLH320036
335.	11-30-1-04-851 -b -00	BIO-R	1,33	PLH320036
336.	11-30-1-04-851 -c -00	BIO-R	1,47	PLH320036
337.	11-30-1-04-851 -d -00	BIO-R	4,05	PLH320036
338.	11-30-1-04-851 -f -00	BIO-R	0,73	PLH320036
339.	11-30-1-04-851 -h -00	BIO-R	2,56	PLH320036
340.	11-30-1-04-851 -i -00	BIO-R	1,42	PLH320036
341.	11-30-1-04-851 -j -00	BIO-R	1,39	PLH320036
342.	11-30-1-04-851 -k -00	BIO-R	0,37	PLH320036
343.	11-30-1-04-851 -l -00	BIO-R	0,27	PLH320036
344.	11-30-1-04-851 -n -00	BIO-R	2,47	PLH320036
345.	11-30-1-04-851 -o -00	BIO-R	0,99	PLH320036
346.	11-30-1-04-851 -p -00	BIO-R	1,20	PLH320036

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
347.	11-30-1-04-851 -s -00	BIO-R	1,35	PLH320036
348.	11-30-1-04-851 -t -00	BIO-R	1,36	PLH320036
1	2	3	4	5
349.	11-30-1-04-851 -w -00	BIO-R	2,71	PLH320036
350.	11-30-1-04-851 -x -00	BIO-R	2,09	PLH320036
351.	11-30-1-04-851 -y -00	BIO-R	1,12	PLH320036
352.	11-30-1-04-851 -z -00	BIO-R	1,32	PLH320036
353.	11-30-1-04-851 -ax -00	BIO-R	0,50	PLH320036
354.	11-30-1-04-851 -bx -00	BIO-R	0,59	PLH320036
355.	11-30-1-04-851 -cx -00	BIO-R	0,81	PLH320036
356.	11-30-1-04-851 -dx -00	BIO-R	1,76	PLH320036
357.	11-30-1-04-851 -fx -00	BIO-R	0,62	PLH320036
358.	11-30-1-04-852 -j -00	BIO-B	0,85	-
359.	11-30-1-04-853 -c -00	BIO-B	0,33	-
360.	11-30-1-04-869 -b -00	BIO-R	4,22	PLH320036
361.	11-30-1-04-869 -g -00	BIO-R	2,16	PLH320036
362.	11-30-1-04-869 -h -00	BIO-R	11,42	PLH320036
363.	11-30-1-04-869 -k -00	BIO-R	0,86	PLH320036
364.	11-30-1-04-869 -l -00	BIO-R	1,36	PLH320036
365.	11-30-1-04-869 -m -00	BIO-R	0,89	PLH320036
366.	11-30-1-04-870 -a -00	BIO-R	1,04	PLH320036
367.	11-30-1-04-870 -g -00	BIO-R	1,42	PLH320036
368.	11-30-1-04-870 -i -00	BIO-R	3,24	PLH320036
369.	11-30-1-04-870 -j -00	BIO-R	5,04	PLH320036
370.	11-30-1-04-870 -k -00	BIO-R	1,19	PLH320036
371.	11-30-1-04-871 -a -00	BIO-R	0,99	PLH320036
372.	11-30-1-04-871 -b -00	BIO-R	5,04	PLH320036
373.	11-30-1-04-871 -c -00	BIO-R	5,87	PLH320036
374.	11-30-1-04-871 -f -00	BIO-R	1,37	PLH320036
375.	11-30-1-04-871 -g -00	BIO-R	5,57	PLH320036
376.	11-30-1-04-871 -i -00	BIO-R	0,79	PLH320036
377.	11-30-1-04-871 -j -00	BIO-R	1,09	PLH320036
378.	11-30-1-04-872 -a -00	BIO-R	1,83	PLH320036
379.	11-30-1-04-872 -b -00	BIO-R	1,81	PLH320036
380.	11-30-1-04-872 -c -00	BIO-R	4,41	PLH320036
381.	11-30-1-04-872 -d -00	BIO-R	1,84	PLH320036
382.	11-30-1-04-872 -f -00	BIO-R	7,75	PLH320036
383.	11-30-1-04-872 -g -00	BIO-R	1,68	PLH320036
384.	11-30-1-04-872 -h -00	BIO-R	0,83	PLH320036
385.	11-30-1-04-872 -i -00	BIO-R	2,90	PLH320036
386.	11-30-1-04-872 -j -00	BIO-R	0,74	PLH320036
387.	11-30-1-04-872 -k -00	BIO-R	1,27	PLH320036
388.	11-30-1-04-873 -a -00	BIO-R	7,26	PLH320036
389.	11-30-1-04-873 -c -00	BIO-R	3,47	PLH320036
390.	11-30-1-04-873 -d -00	BIO-R	5,48	PLH320036

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
391.	11-30-1-04-873 -f -00	BIO-R	0,33	PLH320036
392.	11-30-1-04-873 -g -00	BIO-R	0,73	PLH320036
1	2	3	4	5
393.	11-30-1-04-873 -h -00	BIO-R	4,94	PLH320036
394.	11-30-1-04-873 -i -00	BIO-R	0,47	PLH320036
395.	11-30-1-04-873 -j -00	BIO-R	1,00	PLH320036
396.	11-30-1-04-873 -k -00	BIO-R	1,80	PLH320036
397.	11-30-1-04-874 -a -00	BIO-R	7,59	PLH320036
398.	11-30-1-04-874 -b -00	BIO-R	0,79	PLH320036
399.	11-30-1-04-874 -c -00	BIO-R	0,80	PLH320036
400.	11-30-1-04-874 -d -00	BIO-R	1,44	PLH320036
401.	11-30-1-04-874 -f -00	BIO-R	1,86	PLH320036
402.	11-30-1-04-874 -g -00	BIO-R	1,29	PLH320036
403.	11-30-1-04-874 -h -00	BIO-R	1,39	PLH320036
404.	11-30-1-04-874 -j -00	BIO-R	0,73	PLH320036
405.	11-30-1-04-874 -k -00	BIO-R	1,12	PLH320036
406.	11-30-1-04-874 -l -00	BIO-R	1,27	PLH320036
407.	11-30-1-04-874 -m -00	BIO-R	0,57	PLH320036
408.	11-30-1-04-874 -n -00	BIO-R	1,80	PLH320036
409.	11-30-1-04-874 -o -00	BIO-R	0,63	PLH320036
410.	11-30-1-04-874 -p -00	BIO-R	2,03	PLH320036
411.	11-30-1-04-874 -r -00	BIO-R	1,13	PLH320036
412.	11-30-1-04-875 -a -00	BIO-R	1,51	PLH320036
413.	11-30-1-04-875 -b -00	BIO-R	1,14	PLH320036
414.	11-30-1-04-875 -c -00	BIO-R	2,11	PLH320036
415.	11-30-1-04-875 -f -00	BIO-R	1,78	PLH320036
416.	11-30-1-04-875 -h -00	BIO-R	7,89	PLH320036
417.	11-30-1-04-875 -i -00	BIO-R	1,70	PLH320036
418.	11-30-1-04-875 -k -00	BIO-R	1,72	PLH320036
419.	11-30-1-04-876 -b -00	BIO-T	0,65	-
420.	11-30-1-04-876 -g -00	BIO-W	0,67	PLH320036
421.	11-30-1-04-877 -f -00	BIO-T	0,31	-
422.	11-30-1-04-877 -i -00	BIO-C	0,36	-
423.	11-30-1-04-877 -j -00	BIO-T	0,11	-
424.	11-30-1-04-878 -d -00	BIO-C	2,15	-
425.	11-30-1-04-879 -a -00	BIO-R	0,84	PLH320036
426.	11-30-1-04-879 -b -00	BIO-R	1,22	PLH320036
427.	11-30-1-04-879 -c -00	BIO-R	1,35	PLH320036
428.	11-30-1-04-879 -d -00	BIO-R	1,00	PLH320036
429.	11-30-1-04-879 -f -00	BIO-R	2,60	PLH320036
430.	11-30-1-04-879 -g -00	BIO-R	2,01	PLH320036
431.	11-30-1-04-880 -a -00	BIO-R	2,21	PLH320036
432.	11-30-1-04-880 -b -00	BIO-R	1,03	PLH320036
433.	11-30-1-04-880 -c -00	BIO-R	1,65	PLH320036
434.	11-30-1-04-880 -d -00	BIO-R	0,35	PLH320036

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
435.	11-30-1-04-880 -f -00	BIO-R	2,72	PLH320036
436.	11-30-1-04-880 -g -00	BIO-R	1,53	PLH320036
1	2	3	4	5
437.	11-30-1-04-880 -h -00	BIO-R	0,31	PLH320036
438.	11-30-1-04-880 -i -00	BIO-R	0,65	PLH320036
439.	11-30-1-04-880 -j -00	BIO-R	1,19	PLH320036
440.	11-30-1-04-880 -k -00	BIO-R	2,65	PLH320036
441.	11-30-1-04-880 -l -00	BIO-R	0,53	PLH320036
442.	11-30-1-04-880 -m -00	BIO-R	1,98	PLH320036
443.	11-30-1-04-880 -o -00	BIO-R	0,72	PLH320036
444.	11-30-1-04-880 -p -00	BIO-R	5,23	PLH320036
445.	11-30-1-04-881 -a -00	BIO-R	4,58	PLH320036
446.	11-30-1-04-881 -b -00	BIO-R	0,81	PLH320036
447.	11-30-1-04-881 -c -00	BIO-R	1,74	PLH320036
448.	11-30-1-04-881 -d -00	BIO-R	0,77	PLH320036
449.	11-30-1-04-881 -f -00	BIO-R	2,22	PLH320036
450.	11-30-1-04-881 -g -00	BIO-R	3,12	PLH320036
451.	11-30-1-04-881 -h -00	BIO-R	1,59	PLH320036
452.	11-30-1-04-881 -i -00	BIO-R	0,12	-
453.	11-30-1-04-882 -a -00	BIO-W	3,26	-
454.	11-30-1-04-882 -b -00	BIO-W	1,24	-
455.	11-30-1-04-882 -j -00	BIO-W	2,30	-
456.	11-30-1-04-884 -b -00	BIO-W	0,40	PLH320036
457.	11-30-1-04-884 -h -00	BIO-W	1,48	PLH320036
458.	11-30-1-04-884 -m -00	BIO-W	1,34	PLH320036
459.	11-30-1-04-884 -p -00	BIO-W	1,76	PLH320036
460.	11-30-1-04-885 -a -00	BIO-W	4,91	PLH320036
461.	11-30-1-04-885 -c -00	BIO-B	0,81	PLH320036
462.	11-30-1-04-885 -g -00	BIO-B	5,02	PLH320036
463.	11-30-1-04-885 -i -00	BIO-B	0,66	PLH320036
464.	11-30-1-04-885 -j -00	BIO-B	0,20	PLH320036
465.	11-30-1-04-885 -k -00	BIO-B	1,29	PLH320036
466.	11-30-1-04-886 -b -00	BIO-W	0,60	PLH320036
467.	11-30-1-04-886 -c -00	BIO-C	0,86	PLH320036
468.	11-30-1-04-886 -d -00	BIO-T	0,63	PLH320036
469.	11-30-1-04-886 -f -00	BIO-B	1,28	PLH320036
470.	11-30-1-04-886 -i -00	BIO-B	4,46	PLH320036
471.	11-30-1-04-887 -b -00	BIO-B	0,64	PLH320036
472.	11-30-1-04-887 -c -00	BIO-B	0,66	PLH320036
473.	11-30-1-04-887 -d -00	BIO-B	0,35	PLH320036
474.	11-30-1-04-887 -i -00	BIO-B	1,76	PLH320036
475.	11-30-1-04-887 -j -00	BIO-B	2,46	PLH320036
476.	11-30-1-04-887 -l -00	BIO-W	1,25	PLH320036
477.	11-30-1-04-888 -b -00	BIO-W	1,09	PLH320036
478.	11-30-1-04-888 -f -00	BIO-B	0,92	PLH320036

Lp.	Adres leśny	BIO	Pow.	Obszar Natura 2000
479.	11-30-1-04-888 -i -00	BIO-B	0,76	PLH320036
480.	11-30-1-04-889 -a -00	BIO-W	3,06	PLH320036
1	2	3	4	5
481.	11-30-1-04-890 -a -00	BIO-T	1,06	-
482.	11-30-1-04-894 -f -00	BIO-W	2,88	PLH320036
483.	11-30-1-04-895 -a -00	BIO-B	2,01	-
484.	11-30-1-04-895 -f -00	BIO-B	1,38	-
485.	11-30-1-04-895 -h -00	BIO-T	0,73	-
486.	11-30-1-04-895 -l -00	BIO-T	4,80	PLH320042
487.	11-30-1-04-895 -m -00	BIO-B	0,53	PLH320042
488.	11-30-1-04-895 -n -00	BIO-T	3,13	PLH320042
489.	11-30-1-04-895 -o -00	BIO-T	0,77	PLH320042
490.	11-30-1-04-895 -p -00	BIO-W	1,95	PLH320042
491.	11-30-1-04-896 -d -00	BIO-W	3,40	-
492.	11-30-1-04-896 -f -00	BIO-W	2,05	-
493.	11-30-1-04-897 -h -00	BIO-B	1,35	PLH320042
494.	11-30-1-04-897 -j -00	BIO-W	4,31	PLH320042
495.	11-30-1-04-898 -g -00	BIO-T	1,53	-
496.	11-30-1-04-899 -b -00	BIO-W	3,71	PLH320042
497.	11-30-1-04-899 -d -00	BIO-W	0,61	PLH320042
498.	11-30-1-04-899 -f -00	BIO-W	0,82	PLH320042
499.	11-30-1-04-899 -g -00	BIO-W	0,94	PLH320042
500.	11-30-1-04-899 -h -00	BIO-W	0,52	-
501.	11-30-1-04-899 -i -00	BIO-D	0,57	-
502.	11-30-1-04-899 -j -00	BIO-W	0,40	-
503.	11-30-1-04-900 -h -00	BIO-Z	1,45	-
504.	11-30-1-04-900 -k -00	BIO-Z	3,52	-
505.	11-30-1-04-905 -f -00	BIO-W	2,46	-
506.	11-30-1-04-906 -a -00	BIO-W	2,73	-
507.	11-30-1-04-906 -b -00	BIO-W	0,54	-
508.	11-30-1-04-906 -d -00	BIO-T	0,82	-
509.	11-30-1-04-906 -g -00	BIO-W	0,71	-
510.	11-30-1-04-907 -c -00	BIO-O	0,92	-
511.	11-30-1-04-908 -c -00	BIO-B	1,11	-
512.	11-30-1-04-908 -g -00	BIO-W	0,97	-
513.	11-30-1-04-909 -f -00	BIO-W	0,71	-
514.	11-30-1-04-909 -g -00	BIO-W	1,17	-
515.	11-30-1-04-910 -c -00	BIO-W	1,11	-
516.	11-30-1-04-910 -d -00	BIO-W	1,84	-
517.	11-30-1-04-911 -b -00	BIO-W	1,24	-
518.	11-30-1-04-911 -c -00	BIO-B	4,87	-
519.	11-30-1-04-911 -n -00	BIO-W	2,28	-
520.	11-30-1-04-912 -b -00	BIO-W	4,79	-
RAZEM		1002,16		

Objaśnienia:

Lp.	Kod osto	Nazwa kategorii
1	2	3
1.	A	Strefy ochrony całorocznej ptaków
2.	B	Drzewostany na siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb)
3.	C	Drzewostany w obszarach ze szkodami powodowanymi przez bobry
4.	D	Drzewostany związane z ochroną dziedzictwa kulturowego
5.	E	Drzewostany stanowiące enklawy wśród pól, szczególnie przy braku dróg dojazdowych
6.	G	Grupowe pomniki drzew
7.	I	Wyspy
8.	N	Drzewostany o cechach zbliżonych do naturalnych (np. d-stany przeszłorębne w stanie A lub B wg inwentaryzacji przyrodniczej) oraz d-stany zachowawcze
9.	O	Drzewostany na obszarach z „drzewostanami postrzelanymi” w czasie działań wojennych oraz na poligonach
10.	R	Rezerваты przyrody
11.	T	Drzewostany na obszarach o zwiększonej trudności przy pozyskaniu i zrywce (zbocza, wąwozy, tereny podtopione i zalewowe)
12.	W	Drzewostany na nadbrzeżnych strefach ekotonowych (przy bagnach, jeziorach, rzekach, torfowiskach, innych zbiornikach wodnych, np. p-poż.)
13.	Z	Drzewostany na źródłiskach i strefach wysięków

13. KRONIKA

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]